SPRAWOZDANIE

KOMITETU

c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego

za rok 1907.

WE LWOWIE.
NAKŁADEM GALIC. TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO
Z drukarni i litografii Pillera, Neumanna i S-ki.
1908.

Redagował: dr. cam. August Rodakiewicz.

Sprawozdanie Komitetu
c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego
za rok 1907.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

ZARZĄD TOWARZYSTWA.

A. Skład Prezydyum i Komitetu.

PREZYDYUM:

Prezes:		Stanisław Brykczyński.
I.	*Wiceprezes*	Artur Zaremba - Cielecki.
II.	„	Jan Vivien de Chateaubrun.
III.	„	Witołd ks. Czartoryski.

CZŁONKOWIE ZWYCZAJNI:

Stanisław Bohdanowicz
Julian br. Brunicki
Tadeusz Fędorowicz
Dr. Włodzimierz Bolesta - Kozłowski
Dr. Mikołaj Krzysztofowicz
Dr. Andrzej ks. Lubomirski
Dr. Tadeusz Mars
Dr. Kornel Paygert
R. Dw. Dr. Tadeusz Pilat
Leon Podlewski
Dyr. Józef Mikułowski - Pomorski
Ks. Władysław Sapieha
Oskar Schnell
Dr. Tadeusz Skałkowski
Dr. Kazimierz hr. Szeptycki
Jerzy Turnau.

CZŁONKOWIE KOOPTOWANI:

Dyr. Juliusz Frommel (d. 8. lipca 1907)
Dr. Maryan Lisowiecki (d. 3. grudnia 1907)
Dr. Ignacy Szyszyłowicz (d. 5. lutego)

B. Skład Sekcyj i Komisyj przy Komitecie.

I. Sekcya administracyjna.

Przewodniczący: Prezes Stanisław Brykczyński
Zastępca Przewodniczącego: Dr. Tadeusz Skałkowski
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz.
Julian br. Brunicki
Władysław Niwicki
Dr. Kornel Paygert
Leon Podlewski
Leon Kniaź Puzyna
Władysław Serwatowski
Jerzy Turnau.

II. Sekcya ekonomiczna.

Przewodniczący: Dr. Kornel Paygert
Zastępca Przewodniczącego: Dr. Tadeusz Skałkowski
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz
Dr. Stanisław Henryk hr. Badeni
Dr. Zygmunt Gargas
Dr. Władysław Kraiński
Dr. Mikołaj Krzysztofowicz
Dr. Andrzej ks. Lubomirski
R. Dw. Dr. Władysław Ochenkowski
Dr. Jan Pawlikowski
Dr. Zbigniew Pazdro
Dr. Stefan Pawlik
R. Dw. Dr. Tadeusz Pilat
Dr. Tadeusz Rutowski
Dr. Jan Henryk Sawczyński
Dr. Kazimierz hr. Szeptycki.

III. Sekcya chowu koni.

Przewodniczący: Witold ks. Czartoryski
Zastępca Przewodniczącego: Oskar Schnell
Sekretarz: Kazimierz Fedorowicz
Artur Zaremba-Cielecki
Edmund hr. Dzieduszycki
Władysław hr. Dzieduszycki
Włodzimierz Gniewosz
Maryan Jędrzejowicz
Henryk Karczewski
Longin Łoboś
Włodzimierz Morawski
Stanisław hr. Siemieński-Lewicki
Władysław Serwatowski
Włodzimierz Younga.

IV. Sekcya hodowlana.

Przewodniczący: Prezes, Stanisław Brykczyński
Zastępca Przewodniczącego: Oskar Schnell
Sekretarze: Kazimierz Fedorowicz, Jan Marszałkowicz i Kazimierz Bzowski
Julian br. Brunicki
Stanisław Bohdanowicz
Witołd ks. Czartoryski
Tadeusz Fedorowicz
Józef hr. Potocki

Franciszek Ponicki
Bolesław Śmiałowski
Dr. Józef Szpilman
Jerzy Turnau.

V. Sekcya mleczarska.

Przewodniczący: Dr. Andrzej ks. Lubomirski
Zastępca Przewodniczącego: Władysław ks. Sapieha
Sekretarz: Jan Marszałkowicz
Michał Bielikowicz, delegat Kółek rolniczych
Zygmunt Chmielewski
Feliks Domański
Dr. Władysław Kraiński
Jan hr. Mycielski
Dr. Stefan Pawlik
Dr. Tadeusz Rylski.

VI. Sekcya chowu drobiu.

Przewodniczący: Artur Zaremba-Cielecki
Zastępca Przewodniczącego: Dr Józef Szpilman
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz
Dr. Alfred Beil
Dr. Adam Borysiewicz
Jerzowa ks. Czartoryska
Wanda ks. Czartoryska
Józef Dąbrowski
Dr. Stanisław Fibich
Ks. Antoni Głodziński
Dr. Mieczysław Grabowski
Paweł Kretowicz
Andrzej Miziura
Wanda Nowosielecka
Jan Obrębski
Michalina Ogrodzińska
Zygmunt Piotrcwicz
Franciszek Ponicki
Bronisława Seferowiczowa
Jan Stark
Klementyna Stasiniewiczowa
Eugeniusz Terlecki
Józef Zagaja.

VII. Sekcya rybacka.

Przewodniczący: Władysław Tyniecki
Zastępca Przewodniczącego: Adolf br. Brunicki
Sekretarz: Tadeusz Rozwadowski
Józef Agopsowicz
Dr. Stanisław Fibich
Michał Janeczko
Karol Malsburg
Stanisław Śnieszko
Dr. Ferdynand Wilkosz
Jan Zeitleben.

VIII. Sekcya rolnicza.

Przewodniczący: Dyr. Józef Mikułowski - Pomorski
Zastępca Przewodniczącego: Dr Ignacy Szyszyłowicz
Sekretarz: Bronisław Janowski
Prof. Ajdukiewicz
Julian br. Brunicki

Stanisław Bohdanowicz
Tadeusz Fedorowicz
Dyr. Juliusz Frommel
Onufry Horodyński
Mikołaj Krzysztofowicz
Andrzej Kędzior
Dr. Andrzej ks. Lubomirski
Dr. Kazimierz Miczyński
Dr. Stefan Pawlik
Dr. Kornel Paygert
Kazimierz Romański
Tadeusz Rozwadowski
Władysław Serwatowski
Dr. Kazimierz hr. Szeptycki
Kazimierz Szulc
Jerzy Turnau
Władysław Tyniecki.

IX. Sekcya sadoniczo ogrodnicza.

Przewodniczący: Dr. Ignacy Szyszyłowicz
Zastępca Przewodniczącego: Adam br. Horach
Sekretarz: Kazimierz Wyczółkowski
Kazimierz Brzeziński
Dr. Teofil Ciesielski
Zygmunt Drobner
Ks. Antoni Głodziński
Feliks Gniewosz
Cyryl Kochanowski
Ks. kanonik Kornel Mandyczewski
Dr. Stanisław Niemczycki
Dr. Maryan Raciborski
Karol Starck
Witołd Traczewski
Władysław Tyniecki.

X. Sekcya statystyczno-literacka.

Przewodniczący: Dr. Ignacy Szyszyłowicz
Zastępca Przewodniczącego: Jerzy Turnau
Sekretarz: Dr. Jan Paygert
Dr. Jan Blauth
Bronisław Janowski
Konstanty Jasiński
Dr. cam. August Rodakiewicz
Jan Marszałkowicz
Dr. Kazimierz Miczyński
Dr. Kornel Paygert
Leon kniaź Puzyna

XI. Komisya handlowa

Przewodniczący: Jan Vivien de Chateaubrun
Sekretarz: Jan Mikuszewski
Dr. Kazimierz Agopsowicz
Dr. Tadeusz Mars
Stanisław Gołaszewski
Piotr Szczepański
Leonard Wiśniewski.

XII. Komisya dla organizacyi handlu materyałem rzeżnym.

Przewodniczący: Prezes, Stanisław Brykczyński
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz

Dyr. Juliusz Frommel
Dr. Tadeusz Mars
R. Dw. Dr. Tadeusz Pilat
Dr. Kazimierz hr. Szeptycki
Oskar Schnell.

XIII. Komisya dla dostaw wojskowych.

Przewodniczący: Jan Vivien de Chateaubrun
Sekretarz: Dr. cam August Rodakiewicz
Julian br. Brunicki
Stefan Myczkowski
Adolf Turnau.

XIY. Komisya chmielarska.

Przewodniczący: Prezes, Zdzisław hr. Tarnowski
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz
Jan Breuer
Stanisław Dąmbski
Dyr. Juliusz Frommel
Władysław Gniewosz
Dr. Józef Raczyński
Oktaw Sala
Ignacy Smalawski
Wilhelm Fryderyk Schmidt
Zdzisław Włodek.

XV. Komisya targowa.

Przewodniczący: Prezes, Stanisław Brykczyński
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewiz
Jan Breuer
Włodzimierz Czaykowski
Dyr. Juliusz Frommel
Michał Hulimka
Bronisław Lang.

XVI. Komisya giełdowa.

Przewodniczący: Dr. Władysław Kraiński
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz
Dr. Stanisław Henryk Badeni
Dyr. Juliusz Frommel
Dr. Tadeusz Mars
Dr. Kornel Paygert.

XVII. Komisya dla zakupna ogierów.

Witołd ks. Czartoryski
Władysław hr. Dzieduszycki
Maryan Jędrzejowicz.

XVIII. Komisya dla ksiąg rodowodowych koni orientalnych.

Artur Zaremba-Cielecki
Maryan Jędrzejowicz
Karol bar. Enis.

XIX. Komisya doświadczalna rolnicza.

Przewodniczący: Dyr. Józef Mikułowski-Pomorski
Sekretarz: Bronisław Janowski
Dr Ignacy Szyszyłowicz
Dr. Kazimierz Miczyński.

XX. Komisya produkcyi nasion szlachetnych odmian roślin uprawnych.

Przewodniczący: Dr. Ignacy Szyszyłowicz
Sekretarz: Bronisław Janowski
Dyr. Juliusz Frommel
Julian bar. Brunicki
Dr. Kazimierz Miczyński
Kazimierz Obertyński
Jerzy Turnau

XXI. Komisya wydawnicza.

Przewodniczący: Dyr. Józef Mikułowski-Pomorski
Sekretarz: Bronisław Janowski
Dyr. Juliusz Frommel
Dr. Kazimierz Miczyński
Dr. Ignacy Szyszyłowicz
Jerzy Turmau.

XXII. Komisya statutowa.

Przewodniczący: Prezes Stanisław Brykcyński
Sekretarz: Dr. cam. August Rodakiewicz
Dr. Tadeusz Skałkowski
Jerzy Turnau

XXIII Komisya rachudkowa wybrana na XLII. Radę Ogólną.

Stanisław Cieński
Ignacy Papara
Mieczysław Urbański
Adam bar. Horoch (zastępca)
Michał Tustanowski (zastępca).

C) Delegaci Komitetu.

I. Do przybocznej Rady rolniczo-przemysłowej przy c. k. Ministerstwie rolnictwa.

Dr. Włodzimierz Bolesta-Kozłowski
Michał Garapich (zastępca).
Ks. Kanonik Kornel Mandyczewski
Julian br. Brunicki (zastępca).

II Do przybocznej Rady weterynaryjnej przy c. k. Ministerstwie rolnictwa.

Dr. Włodzimierz Bolesta-Kozłowski
Jan Breuer (zastępca).

III. Do przybocznej Rady dla spraw chowu koni przy c. k. Ministerstwie rolnictwa.

Witołd ks. Czartoryski
Maryan Jędrzejowicz.

IV. Do Rady znawców dla opodatkowania wódki przy c. k. Ministerstwie Skarbu.

Eksc. Dawid Abrahamowicz
Dr. Władysław Sołowij.

V. Do państwowej Rady kolejowej w Wiedniu.

Dr. Kazmierz hr. Szeptycki
Julian br. Brunicki (zastępca).

VI. Do autryackiego centralnego Biura dla przestrzegania interesów rolniczych.

Dr. Włodzimierz Bolesta-Kozłowski
Michał Garapich (zastępca)
Włodzimierz Gniewosz
Dr. Jan Paygert (zastępca).

VII Do Kuratoryi wiedeńskiego Biura rolniczego dla sprzedaży materyału rzeźnego.

Dr. Kazimierz hr. Szeptycki
Dr. cam. August Rodakiewicz (ad personam)
Henryk Potworowski (Członek Dyrekcyi).

VIII. Do Komitetu doradczego dla spraw chowu koni przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie.

Witołd ks Czartoryski
Artur Zaremba-Cielecki (zastępca).

IX. Do Komisyi dla regulacyi rzek przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie.

Dr. Włodzimierz Belesta-Kozłowski
Dr. Mikołaj Krzysztotowicz (zastępca).

X. Do krajowej Komisyi rolniczej przy Wydziale krajowym.

Prezes, Stanisław Brykczyński
Tadeusz Lange.

XI. Do krajowej Rady kolejowej.

Dr. Włodzimierz Bolesta-Kozłowski.

XII. Do Kolegium cenzorów Banku krajowego.

Prezes, Stanisław Brykczyński
Dr. Włodzimierz Mochnacki
Jan Vivien de Chateaubrun.

XIII. Do Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

Jerzy Turnau.

XIV. Do centralnego Wydziału Stowarzyszeń rolniczych.

Prezes, Stanisław Brykczyński
Artur Zaremba-Cielecki
Dr. Włodzimierz Bolesta-Kozłowski
Dyr. Juliusz Frommel
Oskar Schnell
Jan Vivien de Chateaubrun
Dyr. Józef Mikułowski-Pomorski.

XV. Do Kuratoryi Akademii Dublańskiej.

Prezes Brykczyński
Jerzy Turnau (zastępca).

XVI. Do Kuratoryi szkoły chmielarskiej w Starem Siole.

Władysław Tyniecki.

XVII. Do Kolegium mężów zaufania dla dostaw wojskowych

a) w obrębie c. k. Intendantury XI. Korpusu:

Jan Breuer
Ksawery Porceri.

b) w obrębie c. k. Intendantury X. Korpusu:

Stanisław hr. Stadnicki
Dr. Feliks Drużbacki
Adolf Elenberger (zastępca).

CZĘŚĆ DRUGA.

Działalność Komitetu.

I. W zakresie polityki ekonomicznej.

Sprawozdanie Sekcyi ekonomicznej i administracyjnej.

Pierwszą troską Komitetu, po przydzieleniu uchwał XLII. Rady Ogólnej poszczególnym Sekcyom do załatwienia, było złagodzenie klęski elementarnej, jaka kraj nasz a wszczególności powiaty w obszarze działności naszego Towarzystwa położone, na skutek nieurodzaju oziminy a zwłaszcza żyta i groźnego braku paszy, nawiedziła. Szczegółowy memoryał opracowany na podstawie sprawozdań Oddziałów, a przedłożony c. k. Ministerstwu rolnictwa, był przedmiotem obrad Koła polskiego i wniesionym został w pełnej Izbie dnia 18. lipca 1907 jako wniosek nagły przez Ks. Dra Adama Kopycińskiego (Protokół stenograficzny 15 posiedzenia XVIII. sesyi str. 1417). Odpisu tego memoryału udzieliło nadto c. k. Ministerstwo rolnictwa niezwłocznie Ministerstwom spraw wewnętrznych i Skarbu, powiadamiając o tych zarządzeniach Komitet pismem z dnia 19. lipca b. r. L 27229 663. C. k. Ministerstwo Skarbu było w tej sprawie interesowanem, albowiem rozchodziło się równocześnie o przyznanie opustów podatku gruntowego, co do których niejednokrotnie dawały się słyszeć uzasadnione skargi ze strony naszych rolników. Z jednej strony bowiem odpisanie opustów ulega często nieuzasadnionej zwłoce, a z drugiej komisye wydelegowane, celem sprawdzania szkód, pospolicie dopiero w przededniu żniw rozpoczynają swą czynność wbrew wyraźnym przepisom, które tem skrupulatniej przestrzegane być winny, że w wielu wypadkach zachodzi komplikacya szkody elementarnej pierwszej kategoryi ze szkodą drugiej kategoryi. Dodać jeszcze należy, że uprawa i zasianie na nowo zniszczonych przestrzeni, wskutek wadliwego zrozumienia ustawy z 19. lipca 1902, przy obliczaniu opustu wcale nie lub tylko niedostatecznie brane są w rachubę.

Już przy tej sposobności niechaj nam wolno będzie zaznaczyć z wyrazem szczerego uznania, że akcye podjęte przez Komitet w interesie naszego rolnictwa, doznawały ze strony c. k. Ministerstwa rolnictwa statecznego i życzliwego poparcia, które niewątpliwie w wysokiej mierze zawdzięczamy orędownictwu Szefa sekcyjnego JW. Pana Wacława Zaleskiego.

Jakoż zabiegi Komitetu nie były bezowocne. J. Eksc. Pan Namiestnik wręczył Deputacyi prezydyalnej 50.000 K na udzielanie 20% opustów przy zakupnie żyta pod zasiewy, które też wyszły na dobre klęską dotkniętym. Niewyczerpana reszta tego zasiłku w kwocie 15.800 K obróconą została za zezwoleniem Jego Eks. na opusty przy zakupnie paszy treściwej. Prócz tego raczył Jego Eksc. udzie-

lić osobnego zasiłku na przezimowanie niektórych brakiem paszy szczególnie zagrożonych gminnych obór zarodowych, składając ponownie dowód szczególnej opieki i wyrozumienia dla potrzeb aktualnych kraju.

Ulgi taryfowe dla przewozu artykułów paszy, o które się Komitet równocześnie starał i starania swe następnie w listopadzie r. 1907 ponowił, zostały acz w skromnej mierze z końcem lutego r. 1908 przyznane. Obniżka wynosi niespełna 50%, nie dotyczy atoli ani kartofli ani kukurydzy, które były objęte naszymi postulatami. C. k. Ministerstwo handlu nie uwzględniło przedłożenia Komitetu w sprawie wzbronienia wywozu otrąb — zgodziło się jednak w porozumieniu z c. k. Ministerstwem kolei państwowych na zniesienie zniżek taryfowych, jakie dotychczas przyznawano przy wywozie otrąb poza granice Monarchii. Zarządzenie to nie jest wprawdzie bez znaczenia pro futuro — nie przyczyniło się jednak do złagodzenia klęski elementarnej, o ile że obowiązuje od 1. marca 1908 r.

Z otrębami były w ogóle niebywałe trudności. Z jednej strony bowiem Niemcy wykupiły zawczasu, co tylko można było dostać, wpływając przez to na znaczne podniesienie ceny targowej, z drugiej zaś niedopisały o t r ę b y w o j s k o w e, które wprawdzie na skutek starań Komitetu oddane zostały wyłącznie na pokrycie zapotrzebowania producentów z obrębu działalności naszego Towarzystwa, o ile ono terytoryalnie obejmuje c. i k. Intendantury XI. i X. Korpusu wszelako w tak ograniczonej ilości i po takiej cenie, że pomocy tej wydatną nazwać nie możemy. I tak w c i k. magazynach prowiantowych XI Korpusu jest do rozporządzenia tylko 47 wagonów wraz z omiecicą po 11·52 kor. za ctm., w takichże magazynach zaś X. Korpusu 27 wagonów po cenie 61 kor. za ctm. czyli łącznie 74 wagonów, podczas gdy po inne lata bywało zwyczajnie ca 140 wagonów. Nie mogąc wpłynąć na podniesienie ilości, zwrócił się Komitet do c. k Ministerstwa rolnictwa o wyjednanie obniżenia ceny. Zachód ten uwieńczony został pomyślnym skutkiem. W myśl bowiem rozporządzenia c. k. Ministerstwa wojny z dnia 18. lutego 1908 r. zniżono na ogół cenę otrąb wojskowych o 1 kor. na ctm Nabywcom otrąb po cenie pierwotnej zwróconą zostanie różnica przez c. i k. magazyny prowiantowe.

Ponieważ w handlu otrębami szczególnie w czasach ostatnich nielojalna konkurencya wysila się na rozmaite sposoby z uszczerbkiem nabywców — wydał Komitet opinię popierającą w pełnej mierze prośbę wniesioną przez Wydział Rady powiatowej w Chrzanowie, wniesioną do c. k. Namiestnictwa i do Wydziału krajowego w s p r a w i e o t r ą b m i ę s z a n y c h. Ponieważ na podstawie badań, przeprowadzonych w zakładzie do badania środków spożywczych w Krakowie, okazało się, że handlarze mięszają otręby pszenne z rozmaitemi dla bydła bezwartościowemi a nawet szkodliwemi przymieszkami, zażądał Wydział pomienionej Rady powiatowej: 1) aby sprzedaż otrąb mieszanych była po sklepach oplakatowaną z wyraźnem zaznaczeniem rodzaju użytego surogatu i procentu jego zawartości, 2) aby zabroniono domieszki otrąb ryżowych, 3) aby domieszka t. z. otrąb kokosowych nie wynosiła więcej jak 10%, 4) aby poczynić kroki, celem uchwalenia ustawy o handlu karmy dla zwierząt domowych, podobnie jak uregulowano handel środkami spożywczymi dla ludzi.

Jeżeli w latach klęsk elementarnych, które niestety chronicznie kraj nasz nawiedzają, s t o s u n k i k o l e j o w e szczególnie dają się nam we znaki, to i w czasach pomyślniejszych nie przyczyniają się, jak na dziś, do pożądanego rozwoju naszej doli ekonomicznej. Dowodem tego nieustające zażalenia, jakie Rady Oddziałów podają do wiadomości Komitetu. Nader wielką zaporą dla zbytu płodów naszego rolnictwa są przedewszystkiem zbyt wygórowane koszta transportu tychże do konsumujących je krajów: do Morawy, Śląska, Czech, a ponadto do Śląska pruskiego, Saxonii i Westfalii oraz to, że zboże pochodzenia rosyjskiego w porównaniu do naszych produktów rolnych ze strony kolei darzone jest wyjątkowemi taryfami specyalnemi, które też działają zgubnie na wywóz naszych produktów. Chcąc dać

tylko mały przykład tego naszego twierdzenia, nadmieniamy, że fracht wagonu pszenicy lub nasion strączkowych i innych, pochodzenia rosyjskiego, wynosi z Podwołoczysk do Reichenbergu w Czechach 353 kor., podczas gdy to samo ziarno, pochodzenia galicyjskiego, w tej samej stacyi nadane kosztuje 476 kor., a zatem o 123 kor. więcej.

Koszta dowozu węgla ze Śląska pruskiego równają się prawie z ceną materyału loco kopalnia. Dodajmy do tego brak wagonów niepunktualności w ich dostawie, elastyczność przepisów kolejowych, w obec których producent jest prawie bezbronnym — przyznać musimy, że zadanie Komitetu w tej mierze było zawsze i jest po dzisiaj bardzo trudnem — tem trudniejszem, że wchodzą w grę układy międzypaństwowe.

Nie stało się to jednak powodem do dania za wygraną, a Komitet przez niestrudzonego Delegata swego do państwowej Rady kolejowej Dra Kazimierza hr. Szeptyckiego nie pominął żadnej sposobności, aby torować drogę do polepszenia stosunków kolejowych. Jakoż w uwzględnieniu życzeń Oddziałów, jakie na skutek Odezwy Komitetu wpłynęły, opracował Delegat nasz na jesienne posiedzenie Rady następujące wnioski:

I. W sprawie braku wagonów:

a) Zdecentralizować naczelny Zarząd kierownictwa wagonów i potworzyć z szerokim zakresem działania osobne urzędy kierownicze w poszczególnych obszarach kolejowych, obejmujących grupy Dyrekcyj kolejowych pod względem obrotu organicznie ze sobą związanych i stosownie do tego zmienić § 9. statutu organizacyjnego z dnia 19. stycznia 1906 (Dz. u. p. Nr. 16).

b) Ogłaszać w dorocznych sprawozdaniach c. k. Zarządu kolei państwowych faktyczny rozkład tak istniejącego parku wagonowego jak i corocznie nowo sprawionego na obszary kolejowe, a względnie poszczególne Dyrekcye.

II. W sprawie ładowni na bydło:

a) Urządzić ładownie na stacyach kolei państwowej: w Nowem mieście, w Hłuboczku wielkim i w Markowcach, jak również na stacyach kolei lokalnych: w Skałacie i w Zbarażu

b) Przekształcić ładownie w Przemyślu odpowiednio do potrzeb faktycznych.

III. W sprawie ruchu kolejowego:

a) Pociąg mięszany Nr. 2.253 na linii Lwów-Bełzec poprowadzić aż do Bełza, który jak dotąd dochodzi tylko do Rawy ruskiej.

b) Zarządzić co należy, aby opóźnianie się systematyczne pociągów osobowych na linii Lwów-Czerniowce stanowczo usuniętem zostało.

IV. W sprawie taryf:

a) Przeprowadzić w obrocie wewnętrznym deklasyfikacyę taryfową na otręby i makuchy tak, by przewoźne obliczano nie według specyalnej taryfy pierwszej, jak dotąd, lecz według klasy c.

Z przebiegu tego posiedzenia zaznaczyć należy najważniejsze uchwały ze względu na tychże praktyczną doniosłość dla naszego rolnictwa. A w szczególności:

1) Reforma organizacyi Rady kolejowej. Plenum przyjęło odnośne wnioski komisyjne. Główna zmiana ma polegać w utworzeniu się dyrekcyjnych Rad kolejowych, które będą powołane do opiniowania spraw kolejowych — lokalnego znaczenia — z wyłączeniem taryfowych. Wskutek tego państwowa Rada kolejowa nie będzie zasypywaną różnymi drobiazgami i będzie mogła więcej czasu poświęcić obradom nad ważnymi przedmiotami.

Przy dzisiejszym szczupłym zakresie kompetencyjnym Dyrekcyi kolejowych — nie można sobie z początku wiele obiecywać z działalności tych kolejowych Rad okręgowych. Uwzględnienie ich uchwał będzie przeważnie dalej w ręku Ministerstwa. Będzie to jednak krok prowadzący w następstwach swoich do racyo-

nalniejszej, więcej potrzebom zwiększonego ruchu odpowiadającej organizacyi całej naszej administracyi kolejowej.

Liczba członków państwowej Rady kolejowej ma być powiększoną, mianowicie, otrzymają Towarzystwa leśne Monarchii 6 zastępców, większe Towarzystwa rolnicze i Rady kultury 8 zastępców więcej (galicyjskie Towarzystwo gospodarskie i krakowskie Towarzystwo rolnicze będą więc mieć odtąd po dwu zastępców), wreszcie rolnicze stowarzyszenia (Genossenschaften) 6 zastępców.

Nowy Statut i regulamin wejdą już prawdopodobnie w ciągu roku 1908 w życie.

2) Rewizya taryfy na kolejach państwowych, od dawna zapowiadana przez Ministerstwo, jeszcze nie wyszła ze stadyum przygotowawczych studyów. Na ostatniej Radzie kolejowej Ministerstwo postawiło wniosek wybrania Komisyi, której zadaniem będzie brać udział w pracach przygotowawczych do tej rewizyi. — Komisya ta została wybrana, a z galicyjskich członków Rady kolejowej weszli do niej panowie: Baczewski, br. Battaglia, Dattner, dr. Kolischer i hr. Szeptycki. Przy sposobności wyboru do tej Komisyi urgował hr. Szeptycki wprowadzenie w życie na austryackich kolejach państwowych ogólnej statystyki transportowej. Dotąd tylko eksport i import zagraniczny i węgierski są nam znane, wzajemny obrót handlowy między poszczególnymi krajami Monarchii, jak i obrót wewnętrzny w kraju statystycznie opracowane nie są. Brak odnośnych dat przy ogólnej rewizyi taryf dotkliwie da się odczuć i może do niejednego fałszywego i ekonomicznie szkodliwego kroku doprowadzić.

Dopiero z chwilą przeprowadzenia rewizyi taryfy należy się spodziewać zniesienia tak ogólnie niepopularnych należytości stacyjnych.

3) Brak wagonów stanowi już chronicznie przedmiot licznych wniosków i uchwał Rady kolejowej Dziś już nie tak cyfra taboru kolejowego jest przyczyną ciągłego niedomagania na tym punkcie, jest raczej bardzo niedostateczne w stosunku do ruchu założenie poszczególnych stacyj (zbyt mała ilość torów, warstatów reparacyjnych i t. d. – wskutek czego na coraz to nowych stacyach następujące zatamowanie ruchów), a dalej zbyt centralistyczna administracya całym taborem kolejowym. Wiedeński centralny urząd do kierowania wagonami, w miarę jak sieć kolei państwowych rośnie, nie jest nawet przy najlepszej woli w stanie codziennym dyrygowaniem wagonów we wszystkich krajach Monarchii tak zarządzić, ażeby te wozy jak najintenzywniej i jak najracyonalniej wyzyskane zostały.

W sprawie braku wagonów zostały przyjęte przez Radę kolejową wnioski: p. Simitsch von Hohenblum „zwołanie przez Ministerstwo ankiety odnośnych fabrykantów celem ustalenia wraz z nimi programu budowy nowych wozów, lokomotyw i t. d. na najbliższe lata“; p. br. Battaglii „o rozszerzenie stacyi i pomnożenie liczby warstatów reperacyjnych“ i hr. Szeptyckiego „o ogłaszanie w oficyalnem sprawozdaniu Ministerstwa rozdziału tak istniejącego, jak nowo zakupionego taboru kolejowego na pojedyncze okręgi dyrekcyjne“. Zastępca galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego żądał nadto, ażeby przy nowych zamówieniach Ministerstwo uwzględniało potrzeby większej ilości dobrych wagonów do przewozu bydła i trzody. Z licznych Oddziałów Towarzystwa jednomyślnie podnoszone bywają skargi na brak takich wagonów i na bardzo zły ich stan.

Wniosek w sprawie częściowej decentralizacyi agend wiedeńskiego Urzędu centralnego do kierowania wagonami został przekazany Komisyi wybranej specyalnie dla obrad nad reformą i reorganizacyą zarządu kolei państwowych.

4) Z innych ważniejszych uchwał Rady kolejowej należy wymienić tu jeszcze wezwanie do Rządu, ażeby przyznał **taryfy zapomogowe** „Notstandstarife“ dla artykułów pastewnych w krajach dotkniętych nieurodzajem, a specyalnie w Galicyi. Ministerstwo zamierza w najbliższym czasie taryfę taką na zimę i wiosnę w obrębie naszego Towarzystwa gospodarskiego w życie wprowadzić. Wnioski w sprawie założenia nowych ładowni dla bydła zostały odstąpione Ministerstwu do najdalej idącego uwzględnienia. Punkt ciężkości leży tutaj w zaopiniowaniu każdego poszczególnego podania interesentów przez odnośną dyrekcyę kolejową. Mamy nadzieję, że zwłaszcza w dyrekcyi stanisławowskiej po ostatnich personalnych zmianach nowy duch powieje i że takie podanie, zechce dyrekcya stanisławowska traktować nie wyłącznie ze stanowiska fiskalnego, lecz raczej z uwzględnieniem potrzeb gospodarstwa krajowego.

5) W sprawie zamierzonego podniesienia najniższych należytości za przesyłki frachtowe i pospieszne uchwaliła Rada kolejowa, aby Ministerstwo zechciało od tego zamiaru odstąpić. Od Rządu otrzymała Rada zapewnienie, że na razie rzecz ta jeszcze jest w dochodzeniu, że Ministerstwo nie zamierza w tym kierunku bynajmniej iść tak daleko, jak to zaprojektowała kolej południowa, że artykuły spożywcze mają być osobno uwzględnione i że w każdym razie żadna w tym kierunku zmiana nie nastąpi bez uprzedniego zasięgnięcia opinii Rady na podstawie konkretnych wniosków.

Dla produktów mleczarskich wydane zostaną osobne taryfy tak, że zmiana zasadnicza nie wywrze wpływu na podrożenie tych artykułów.

Pozatem podjął Komitet starania w sprawie kolei Lwów-Bełzec na przedstawienie Oddziału Rawskiego i uzyskał zapewnienie, że jakkolwiek upaństwowienie tej kolei doznało niejakiego opóźnienia, to jednak w czasie najbliższym nastąpi rewizya taryf tej kolei, połączona z obniżeniem tychże.

Gdy pod koniec roku na skutek niebywałego nieładu na Kolei północnej transporty galicyjskie nie mogły się dostać przez tę linię do miejsc przeznaczenia, odniosło się Prezydyum niezwłocznie w drodze telegraficznej do c. k. Ministerstwa kolei państwowych, żądając przywrócenia normalnego ruchu. W przedłożeniu pisemnem wyłuszczono bliżej grozę położenia z wnioskiem, by Zarząd kolei na czas powiadamiał naszych producentów o niemożności dalszej ekspedycyi. Przedłożenie to poparte przez bratnie Towarzystwo rolnicze krakowskie, jak niemniej przez Centralny Związek galicyjskiego przemysłu fabrycznego i krajowe Izby handlowe i przemysłowe odniosło o tyle pewien skutek, że Dyrekcya kolei północnej zarządziła pociągi nocne na linii Bielsko—Kojetein i część transportów skierowała na linię Kalwarya—Bielsko

W przeświadczeniu, że tak drobnymi środkami, ani na teraz, ani w przyszłości trudności przewozowe na Kolei północnej żadną miarą usunąć się nie dadzą i to tem więcej, że ruch na tej linii ustawicznie się wzmaga, tak że w ostatnich dwóch latach wzrósł o 22%, ponowił Komitet żądanie niezwłocznego rozpoczęcia budowy kanału Dunaj-Wisła w myśl ustawy z roku 1901. W wywodzie szczegółowym do c. k. Ministerstwa handlu wykazano doniosłość ekonomiczną tej drogi wodnej dla naszego kraju, wskazując na stosowną porę do podjęcia robót ze względu na nadzwyczajną podaż sił roboczych, wywołaną przesileniem pieniężno-ekonomicznem w Zjednoczonych Stanach Ameryki północnej.

Aby rolnikom naszym tem skuteczniej iść na rękę, wydał Komitet Odezwę instrukcyjną w sprawie braku wagonów zwracając się do Rad Oddziałów z usilnem przedstawieniem, by poszczególnione w Odezwie żądania Komitetu podały do wiadomości swych Członków, bo tylko w miarę ich spełnienia, Komitet będzie w stanie złemu zaradzić, dodając, że jak wszędzie, tak szczególnie w tym razie *vigilantibus iura.*

W następnej Odezwie rozchodziło się wreszcie o dokładne zbadanie i przedłożenie szczegółów w sprawie ładowni dla bydła a mianowicie:

a) Które stacye kolejowe położone w obrębie działalności Oddziału zaopatrzone są już obecnie w rampy kolejowe do ładowania materyału rzeźnego.

b) Czy ilość istniejących ładowni uważać należy ze względu na obrót materyałem rzeźnym za wystarczającą?

c) Jeżeli ilość ładowni istniejących jest niewystarczająca, które stacye kolejowe należałoby zaopatrzyć w ładownie, celem ułatwienia obrotu?

d) Podanie szczegółowe niedostatków, jakie się czuć dały na stacyach kolejowych, już obecnie zaopatrzonych w ładowie a w szczególności, czy ilość i jakość pociągów, a względnie wozów transportowych odpowiada w zupełności istotnej potrzebie.

Ulepszenia w tym kierunku pozostają w ścisłym związku z akcyą wdrożoną przez Komitet na skutek uchwały Rady Ogólnej, powziętej na podstawie referatu Dra Kazimierza hr. Szeptyckiego o zdążającej do organizacyi handlu materyałem rzeźnym. Dzięki wieloletniej a świadomej celu i środków pracy bratnich Towarzystw rolniczych, stan bydła w kraju naszym rośnie procentowo szybszem tempem, niż w innych krajach monarchii, nie ustępując bynajmniej co do jakości. Atoli rozwój hodowli zostanie dopiero wtedy zapewnionym, jeżeli hodowca przy pracy swej i wkładach znajdzie odpowiedni rachunek.

W przemyśle — w każdej niemal gałęzi wytwórczości — producent ma większy lub mniejszy wpływ na ukształtowanie się ceny swego wyrobu. Powstają ciągle nowe syndykaty i kartele — a jeżeli odnośne warsztaty produkcyjne koncentrują się tylko w niewielkiej ilości rąk — a produkt jest niezbędny, to wszechwładny wpływ takich związków na cenę — staje się często już wprost anormalnym wyzyskiem, przeciwko któremu konsumująca publiczność coraz głośniej woła o opiekę ustawodawstwa.

W rolnictwie stan rzeczy jest wprost przeciwny. Rozbite na miliony warsztatów, z konieczności zniewolone do podnoszenia intenzywności gospodarstw, ażeby produkując więcej, módz ciągle rosnącym ciężarom podołać — na cenę, po której zbywa się produkta, najmniejszego wpływu nie wywiera; a czuje dobrze, że tą ceną nie rządzi jedynie klimat i wynik urodzajów, lecz że poważną rolę grają tu także jakieś inne czynniki, które od rolników również nie zależą.

W handlu zwierzętami rzeźnemi — hodowca, z którego w ostatnich czasach zrobiono wyzyskiwacza, w rzeczywistości jest na równi z konsumentem tylko tym trzecim, z którego kieszeni cała armia pośredników robi majątki. O cenach głównie handlarz rozstrzyga — umie on dowoli robić dobre lub złe targi stosownie do chwilowego interesu niektórych swoich potentatów; w obrót handlowy wprowadza on element aleatoryczny, co już samo przez się jest zazadniczo dla rolnika szkodliwe.

Gospodarz-hodowca bynajmniej nie pragnie chwilowych bardzo wysokich cen, po których zwykła następować znowu gwałtowna zniżka. Wypas jest normalną gałęzią gospodarstwa w większej lub mniejszej mierze stale prowadzoną — a do odpowiedniego urządzenia się, do kalkulacyi potrzebuje rolnik nie hauszy i baissy — lecz właśnie pewnej stałej ceny, zapewniającej mu rentowność tego interesu, ale podlegającej możliwie małym fluktuacyom.

Na obecny ustrój handlu bydlęcego zwróciła uwagę szerszego ogółu i miarodajnych sfer dopiero zeszłoroczna drożyzna mięsa, z której, nawiasem mówiąc, rolnictwo właśnie, w skutek braku własnej organizacyi, tylko bardzo minimalną korzyść odniosło. Komisya gospodarstwa krajowego, wnosząc protest przeciwko otwarciu granic dla dowozu bydła obcego, wykazała dowodnie, że ceny

mięsa nie pozostają w słusznym stosunku do cen targowych żywego towaru. Ministeryum rolnictwa ma tę wielką zasługę, że nie uległo naciskowi wywieranemu bardzo usilnie ze strony miast i nie zechciało ratować się z chwilowego kłopotu środkiem, któryby był tylko doraźnie taniość mięsa sprowadził, a naraził niechybnie całe społeczeństwo na wielomilionowe straty.

Ministerstwo wolało obrać dłuższą, ale jedynie właściwą drogę forsowniejszego popierania wszystkich tych działów, które z obfitszą produkcyą i zbytem bydła rzeźnego w ścisłym stoją związku. Na odnośny kwestyonaryusz, przysłany przez Ministerstwo wszystkim oficyalnym reprezentacyom rolnictwa — odpowiedział i nasz Komitet obszernym memoryałem, w którym obok wielu innych ważnych postulatów, wzkazuje także na konieczną potrzebę, ażeby zaopiekowano się handlem bydlęcym, pozostającym dotąd tylko pod wszechwładzą pośrednictwa.

Z pod tej przemocy wydobyć nas jedynie zdoła odpowiednia organizacya dostosowana do warunków naszych. Komisya wybrana z grona Komitetu, rozpatrzywszy sprawę, uznała typ hamburgski zastosowany w Hanowerze i w Bawaryi z wielkiem powodzeniem za najwłaściwszy ze względu, że się nie opiera na zasadzie stowarzyszeń, które w dzisiejszym stanie naszego rozwoju nie zdołałyby jeszcze sprostać swojemu zadaniu. Prezes Towarzystwa zbadał na miejscu w najdrobniejszych szczegółach organizacyę bawarską i na podstawie zebranych doświadczeń przyszło do zawiązania rolniczych Agencyj dla sprzedaży materyału rzeźnego w Wiedniu, w Krakowie i przy Komitecie Towarzystwa naszego we Lwowie.

Agencye pomienione nie przedsiębiorą żadnych transakcyj na własny rachunek — czuwać jedynie będą nad tem, aby interesy producentów pod każdym względem ściśle były przestrzegane i by korzyśsi wynikające z ominięcia dotychczas praktykowanego kosztownego pośrednictwa istotnie bez uszczuplenia producentom przysporzone zostały.

Zadaniem ich więc jest wyłącznie pośredniczenie w sprzedaży powierzonego materyału, informowanie rolników o konjunkturach targowych i przez to regulowanie obsytki targów. Sprzedaż samą uskutecznia pod dozorem Agencyi zakontraktowany komisyoner, pobierając od sztuki skromną prowizyę. Nasze Agencye krajowe pozostają w ścisłym stosunku z Agencyą wiedeńską, której powierzają do sprzedaży kwalifikujący się na targ wiedeński materyał. Tak w Kuratoryi jak i w Dyrekcyi wiedeńskiej Agencyi zasiadają Delegaci naszych Towarzystw rolniczych.

Agencya przy Komitecie zajmuje się również na zlecenie komitentów zakupnem bydła chudego na stajnie opasowe jak niemniej zakupnem bydła roboczego, by znanym a ekonomicznie zgubnym stosunkom w tej mierze tamę położyć. Produkcya bowiem bydła opasowego nie może się odpowiednio rozwinąć, jak długo walczyć musi z jednej strony z ryzykiem, że nie pokryje kosztów wypasu na skutek niepomiernych cen bydła chudego obciążonego prowizyami pośredników — a z drugiej strony z brakiem gotówki na zakupno tego bydła we właściwym czasie.

Zaliczkowanie bydła objęła staraniem Komitetu Spółka ziemska w Stanisławowie oparta w tej mierze o wiedeńską instytucyę finansową. Bydło zaliczkowane jako pignus instytucyi finansowej udzielającej kredytu, może być sprzedanem wyłącznie przez Agencyę przy Komitecie c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, która wszelako ręczycielem być nie może.

Podstawę organizacyjną Agencyi przy Komitecie tworzyć będą dla każdej okolicy ustanowieni mężowie zaufania, których zadaniem przedewszystkiem będzie:

1. utrzymywać w ścisłej ewidencyi materyał rzeźny swojego rejonu wogóle a w szczególności bydło opasowe z oznaczeniem terminu, w którym opasy gotowe będą do wysłania na targ i listę ewidencyjną przedkładać peryodycznie Agencyi;

2. poświadamiać osobiście producentów o korzyściach, jakie wynikają z powierzenia Agencyi materyału rzeźnego do sprzedaży i informować ich o każdorazowych konjunkturach handlowych udzielanych przez Agencyę;

3. powiadamiać na czas Agencyę o powierzonym do sprzedania materyale rzeźnym i tenże sklasyfikować;

4. zaopiekować się z pieczołowitością boni patris familias wysyłką powierzonego materyału w czasie i na targi przez Agencyą wskazane, a w szczególności:

a) dopilnować wykonania przepisów weterynaryjnych i asekuracyjnych,

b) każdą sztukę zważyć i nacechować tak, aby tożsamość nie uległa wątpliwości,

c) kierować załadowaniem;

5. Bydło zaliczkowane przez Spółkę ziemską w Stanisławowie doglądać peryodycznie przez czas opasu i listę ewidencyjną Agencyi przedkładać.

Czynności swe pełnić będą mężowie zaufania na podstawie umowy, w której tak bliższe szczegóły dotyczące ich obowiązków, jak i wysokość prowizyi od dostarczonej sztuki oznaczone zostaną. W każdym razie nie wolno będzie mężom zaufania przez czas ich funkcyi trudnić się handlem materyału rzeźnego na rachunek prywatny.

Działalność swoją rozpoczęła Agencya z dniem 4. grudnia 1907 r., obsyłając od tego czasu targi lwowskie odpowiednim materyałem rzeźnym. Do Wiednia odeszły dotąd trzy transporty, a w dwóch wypadkach zakupiła Agencya bydło robocze na zlecenie i ku zadowoleniu interesowanych. „Wiadomości urzędowe“ zawierają szczegółowe sprawozdania z czynności Agencyi, a referent przy Komitecie dr. cam. August Rodakiewicz nie zaniedbuje żadnej sposobności, aby szerzyć po Oddziałach Towarzystwa słowem żywem zainteresowanie się tą aktualną sprawą, której szczegóły miał sposobność poznać w Bawaryi a następnie i w Wiedniu.

Pośrednictwo w s p r z e d a ż y n i e r o g a c i z n y jest wprawdzie objęte programem Agencyi, dział ten jednak na razie jeszcze nie został podjętym z powodu wdrożonych spraw dziś przez Komitet ale nie ukończonych jeszcze dochodzeń, co do tego wielce zabagnionego handlu.

Między producentem a konsumentem cała hierarchia pośredników, z 4, 5 i więcej nawet ogniw złożona — na jej czele w kraju kilku engrosistów, którzy dzierżą faktyczny monopol tego handlu, konkurencyi obawiać się nie potrzebują ze strony drobnych handlarzy, bo tych ostatnich nie stać na to, aby ponosili koszta i wielkie ryzyko exportowania świń poza granice kraju. Ale i położenie tych krajowych engrosistów nie jest takie świetne. Kredytowo zależni od komissyonerów na rynkach zachodnio-austryackich, z konieczności muszą dać się zwykle przez tych panów niemiłosiernie wyzyskiwać.

Kupiec krajowy nie ma eksportowego targu w kraju, na którymby sam z swoim towarem zawsze mógł przybyć, ażeby tu z handlarzami zagranicznymi się spotkać. Za każdym transportem świń jechać do Wiednia, Ołomuńca, Berna lub Pragi nie może — transport zaś trwa i do 5 dni — przy złych wagonach nie trudno o wypadek — świnia wygłodzona i przemęczona często po drodze zasłabnie, ale chociaż sprawozdanie komissyonera z przybyłego transportu brzmi pessymistycznie — kupiec krajowy zwykle boi się telefonicznie wstrzymać sprzedaż, ażeby samemu się przekonać o stanie rzeczy, boi się nowych kosztów, boi się szykan weterynaryjnych, boi się ryzyka, bo wie, że i na innym targu taki sam komissyo-

ner na niego czyha. Zgadza się więc na wszystko. A komissyonerzy pozakrajowi o tem wiedzą i na to liczbą — to też, jak plastycznie wyraża się memoryał Stowarzyszenia handlarzy nierogacizną wystosowany do Koła Polskiego:

Komissyonerzy ci zawodowo nieraz fabrykują świnie wągrowate, zdechłe z połamanemi nogami etc. etc., i czasem słusznie, zwykle niesłusznie grube kwoty sobie przy obrachunku strącają.

A mimo tego wszystkiego i ten krajowy kupiec en gros i tych kilka szczebli podrzędnych handlarzy i zgonników, którzy od chłopa świnie skupują i eksporterowi dostarczają, muszą żyć i zarobić. Na kimże więc te wszystkie zarobki i ryzyka od zgonnika aż do pozakrajowego komissyonera się skrupiają? Oczywiście na producencie.

Komitet świadomy trudności, jakie przy zapewnieniu powodzenia podjętej akcyi zwalczać będzie musiał, toruje niestrudzenie ze swej strony drogę zwracając się do kompetentnych władz już to w drodze osobnych memoryałów, już też przez swoich Delegatów, by uzyskać, czy to odpowiednią opiekę, czy też ścisłe zastosowanie obowiązujących przepisów a względnie wydanie nowych w interesie sprawy wskazanych. I tak na skutek zabiegów Komitetu poleciło przedewszystkiem c. k. Namiestnictwo wszystkim c. k. Starostwom w myśl rozp. c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 20. września 1907 L. 35006, „by za współudziałem organów weterynaryjnych dołożyli wszelkich starań celem pouczenia ludności rolniczej o rodzaju i znaczeniu niniejszej akcyi.

W szczególności pożytecznemby być mogło zainteresować dla sprawy przełożonych gmin i obszarów dworskich, zajmujących się hodowlą bydła, nauczycieli szkół ludowych i rolniczych, tudzież miejscowych proboszczów, inspektorów chowu bydła, weterynarzy i wędrownych nauczycieli rolniczych.

Stosownie do okoliczności możnaby tę sprawę nawiązać z korzyścią do propagandy, wdrożonej już w niektórych powiatach przez główne korporacye i związki rolnicze i ich podrzędne organa. Biuro dla zbytu bydła będzie, o ile możności, na życzenie poszczególnych kół rolniczych. z wszelką gotowością wysyłać swoich funkcyonaryuszów, celem miewania pouczających wykładów lub udzielania informacyi wogóle.

Wkońcu zauważa się, że Ministerstwo rolnictwa zapowiedziało wyrażenie w swoim czasie szczególnego uznania osobom, któreby poczyniły skuteczne starania około praktycznego przeprowadzenia tej akcyi, a które polityczna władza krajowa przedstawi“.

Następnie odniosło się c. k. Namiestnictwo do wszystkich c. k. Starostów dnia 3. listopada 1907 L. 19896 w sprawie „nadużyć i wyzysków, jakich się mają dopuszczać na targach zwierzęcych handlarze, faktorzy, pośrednicy, oraz osoby, trudniące się bez uprawnienia handlem bydła w sposób zarobkowy, a to głównie przez zmowy (ringi) mające na celu zmuszenie producentów do sprzedaży zwierząt za niższą cenę.

Postępowanie takie, jako nieuczciwie i szkodzące w dotkliwy sposób interesom ludności rolniczej, nie powinno być pod żadnym pozorem cierpiane.

Pan Starosta (Prezydent) zechce na to zwrócić szczególniejszą uwagę i dołożyć starania, aby niewłaściwości te — o ile istnieją w powiecie — zostały wykryte i stanowczo usunięte, oraz by się na przyszłość nie powtórzyły.

W tym celu winien Pan stosować się ściśle do reskryptów z 24 października 1895. L. 81298, 3. czerwca 1903. L 63150 i 7. lutego 1905. L. 3488. i zapewnić we właściwy sposób, aby postanowienia tych reskryptów były ściśle przestrzegane“.

Zniesienie stref zawdzięczamy staraniom Delegata naszego Dr. Włodzimierza Bolesty Kozłowskiego, który tak w Izbie posłów jak i w przybocznej Radzie weterynaryjnej popiera skutecznie nasze usiłowania. Pozostaje jednak

jeszcze bardzo wiele do zdziałania, że wskażemy tylko na zakaz wywozu świń użytkowych i hodowlanych, ograniczenia wywozu świń rzeźnych tylko do miejscowości z rzeźnią publiczną lub do miast powiatowych, krótki a przymusowy termin ich zabicia, akcyza od sztuki a nie od wagi wszystkie ograniczenia, którym podpada Galicya a nie podpadają Węgry.

Stan ten wymaga niewątpliwie gruntownej reformy — zastosowanie jednak do handlu nierogacizny wyłącznie organizacyi według wzoru Hamburgskiego, dałoby w naszym kraju rezultat niewielki; korzystaćby z niej mogły chyba nieliczne większe gospodarstwa folwarczne, które są w stanie na targ całowagonowy ładunek wysłać — przy sporadycznem zaś tylko obsyłaniu targu przez pośrednictwo agencyi i pożytek z niej byłby prawdopodobnie mały. Głównym producentem jest tu włościanin i jego też w pierwszym rzędzie potrzeba do takiej organizacyi zainteresować i wciągnąć. To zaś, żeby nasz włościan świnię swoją komukolwiek oddawał, nie dostając od razu pieniędzy i nie wiedząc nawet, za ile ona sprzedaną będzie — to jest wykluczone i tylko zupełnie wyjątkowo przy bardzo tęgim mężu zaufania. któryby i zaufanie ludności potrafił sobie pozyskać, mogłoby się to może tu i ówdzie udać. Ale na to liczyć niepodobna.

Komisya dla organizacyi handlu materyałem rzeźnym wyczekuje jeszcze ostatecznych wyników ankiety jaka się niebawem ma zebrać w Biurze Komitetu, aby przystąpić do ustalenia zasad, na których organizacyę tego handlu oprzeć wypadnie.

Ponieważ powyżej określona organizacya, ma wyłącznie na oku uzdrowienie dotychczasowych stosunków w handlu materyałem rzeźnym i podniesienie tej produkcyi, z wykluczeniem jakichkolwiek korzyści finansowych dla samej organizacyi jako takiej — ponieważ dalej Wosokie c. k. Ministerstwo rolnictwa w uznaniu tych kulturalnych zadań zaopiekowało się czynnie tą dla kraju naszego tak ekonomicznie ważną sprawą — liczy Komitet na wydatne współdziałanie wszystkic h interesowanych rolników, którzy w dobrze zrozumianym własnym interesie nie dozwolą niewątpliwie, ażeby własna ich instytucya w walce z dotychczasowymi pośrednikami z braku ich poparcia miała być zwycieżoną.

Praktyczne korzyści tej nowej instytucyi okażą się również przy sposobności wystawy opasów, jaka się odbędzie w Wiedniu na St. Marx w czasie od 10 do 12 kwietnia r. 1908, a w której Towarzystwo nasze weźmie udział z własnym osobnym działem zbiorowym. Wiedeńska Agencya bowiem zajmie się w miarę zleceń Komitetu,

a) zgłoszeniem okazów i przedmiotów wystawowych w Komitecie wykonawczym wystawy,

b) odbiorem z wagonów,

c) żywieniem i obsługą opasów,

d) ubezpieczeniem zwierząt wystawowych od ognia na koszt wystawców, pobierając 5 halerzy od 100 koron ubezpieczonej wartości,

e) sprzedażą zwierząt wystawowych,

f) w razie gdyby zwierzęta wystawowe już przez wystawcę zostały sprzedane — przeprowadzeniem potrzebnych jeszcze załatwień.

Wszelkie te czynności przedsięweźmie Agencya za pobraniem jedynie kosztów własnych bez doliczania jakiejkolwiek prowizyi.

Wystawcy tedy znajdą rzetelną opiekę dla swego materyału i niepotrzebują się spuszczać na dobrą wolę prywatnego komisyonera. Do powodzenia wystawy przyczynił się Komitet przez wyjednanie usunięcia konkurencyi węgierskiej, która na wystawach poprzednich rentowność obsyłki znacznie obniżała. Według obecnego stanu zgłoszeń dział nasz zapowiada się ilościowo dosyć pokaźną, a jakościowo nie ustąpi w niczem współzawodnictwu.

Jak tylko pośrednictwo w sprzedaży materyału rzeźnego dostatecznie zostanie utrwalonem rozszerzy Komitet organizacyę sprzedaży na zboża, chmiel i jaja, Czynności te wolne od wszelkiego biurokratycznego zakroju przeprowadzone w duchu handlowym, łączące bezpośrednio zjednanego dla sprawy producenta z konsumentem przyczynią się niewątpliwie do podniesienia naszej produkcyi, zapewniając jej prawidłowy na rentowności oparty rozwój.

Prace przygotowawcze są już w toku. Co do zboża rozchodzić się będzie w pierwszym rzędzie o dostawy wojskowe, które n. p. w Bawaryi są zupełnie w ręku rolników. Prezes Towarzystwa zebrał w tej mierze na miejscu dokładne informacye, na podstawie których zwróci się Komitet do c. k. Rządu z konkretnymi wnioskami. C. i k, Ministerstwo wojny, uwzględniając memoryał Towarzystwa, wydało już urzędowe zestawienie obowiązujących przepisów, które ułatwi uzasadnienie zaprowadzić się mających reform.

W myśl oświadczenia wspólnego ministra wojny, w Delegacyach zapewnionym jest odpowiedni wpływ w sprawie dostaw rolniczych c. k. Ministerstwu rolnictwa, które nieomieszka zaopiekować się skutecznie naszymi postulatami.

Ponieważ wypośrodkowanie sztucznych cen uwględniających koszta produkcyi będzie przedewszystkiem miarodajnem dla powodzenia organizacyi w tej mierze ponowił Komitet starania o założenie giełdy zbożowej we Lwowie, zwracając szczególną uwagę na skład komisyi i senatów tejże, w których Delegaci Towarzystwa naszego winni zajmować stanowiska, jakieby im umożebniły przestrzeganie interesów produkcyi. Ochronne cła zbożowe, za których podtrzymaniem Komitet stanowczo wystąpił w połączeniu ze zniesieniem na skutek ugody węgierskiej wolnego granicznego obrotu mlewem na Węgrzech i ograniczeniem gry terminowej na giełdzie budapeszteńskiej ułatwią wdrożeni szerszej akcyi w dziedzinie handlu zbożowego, co do którego interesowane c. k. Ministerstwa mają zwołać w czasie najbliższym osobną ankietę

Organizacya handlu chmielem doznaje wprawdzie pewnej zwłoki z powodu wydać się mających rozporządzeń wykonawczych do ustawy z d. 17 marca roku 1907 o prowaniencyi chmielu — Komitet jednak nie omieszkał wystąpić w obronie tej produkcyi i przedłożył c. k. Ministerstwu rolnictwa szczegółowo uzasadnioną, Opinię, wykazując, że cel ustawy zostanie osiągniętym:

1) Jeżeli oznaczenie pochodzenia chmielu w ten sposób nastąpi, że w każdym poszczególnym wypadku uwydatniony zostanie chmielnik, z którego produkt pochodzi. Takie scisłe indywidualizowanie jest koniecznem ze względu na obecny stan tej kultury, który nie dozwala na tworzenie w naszym kraju jednolitych obszarów produkcyjnych. Ten sposób oznaczania umożebnia zresztą ścisłą kontrolę produkcyi tak pod względem jakości jak pod względem ilości. Chmielu zaś mięszanego nie ma się opatrywać w poświadczenia pochodzenia z przyczyn powyżej naprowadzonych.

2) Jeżeli następnie do oznaczenia chmielu utworzona zostanie osobna hala we Lwowie, pozostająca pod opieką stałej komisyi dla uprawy i handlu chmielem, wybranej z łona Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego. Do współdziałania w pracach tej komisyi powołać należy również przedstawicieli utworzyć się mającego związku producentów chmielu. Tak statut jak i regulamin tej hali zawierać winny jednolite przepisy co do wszystkich kwestyi technicznych tak, aby uwierzytelnienie następywało na podstawie niewątpliwych danych i aby wykluczonem było wszelkie rozmyślne a dotychczas praktykowane przez spekulantów osłanianie pochodzenia. Hala ta popierana finansowo ze strony państwa i kraju i wyposażona w prawo reekspedycyi jak niemniej prawo publikacyi z urzędu wszystkich wyroków sądowych wydanych na podstawie § 9. ustawy, obejmować ma cały obszar działalności c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego.

3) Jeżeli c. k. Rząd nie skorzysta ze swobody, przyznanej §. 7. ustawy, gdyż inaczej nastąpi co najmniej znaczne opóźnienie w uzdrowieniu stosunków handlowych, do którego przecież w zasadzie ustawa zdąża. Jeżeli §. 16. ustawy niemieckiej z roku 1894., dotyczącej oznaczania towarów zezwala istotnie na używanie nazw rodzajowych, to analogia ta nie może być uznaną za argument, gdyż nawet nieobyty z handlem bez trudnośbi zrozumie, że „kiełbaski frankfurckie“ lub „musztardę kremską“ odróżnić należy zasadniczo od szyszek chmielowych.

4) Jeżeli obligatoryjne oznaczanie chmielu wyprodukowanego za granicą, a dowiezionego w kraje koronne, paruczonem zostanie wyłącznie urzędom cłowym z pominięciem hal cechowniczych.

Przy tej sposobności zwrócił Komitet między innemi uwagę na konieczność dostatecznej rękojmi, by handel rzetelny doznawał przynależnej opieki w sądownictwie i nie był narażonym na bezkarne po dziś dzień na skutek braków ustawy cywilnej manipulacye spekulacyjne. Jakoż w przedłożonej w Izbie Panów noweli do kodeksu cywilnego przybyło do §. 1295. normującego odszkodowanie, nowe zastrzeżenie, dozwalające na sądowe ściganie nielojalnej konkurencyi w myśl wniosku Komitetu.

Przy czynnym współudziale c. k. weterynarzy powiatowych udało się zebrać obfity materyał w sprawie handlu jajami reprezentującym milionowe obroty, z których wszelako po dziś dzień ani producenci ani konsumenci należnych korzyści nie odnoszą. Materyał zebrany posłuży za podstawę do dalszych dochodzeń, na które w budżecie Sekcyi chowu drobiu wstawiono odpowiednie fundusze.

Ex re tych dochodzeń dał się czuć brak ściślejszej statystyki handlowej kraju naszego i z tego powodu zwrócił się Komitet z jednej strony z odpowiednią petycyą do Wysokiego Sejmu, a z drugiej popierał sprawę gorąco przez Delegata swego do państwowej Rady kolejowej. Prócz statystyki obrotu rozchodziło się Komitetowi również statystyką cen, co do której ze względu na wzmagającą się drożyznę łatwiej przyszło rzecz posunąć naprzód, bo już d. 24. lutego roku 1908 powzięła Stała Komisya dla statystyki handlowej przy c. k. Ministerstwie handlu następujące uchwały:

1) aby wydawać oficyalne miesięczne sprawozdania co do cen handlowych najważniejszych artykułów z uwzględnieniem głównych targów państwowych. Wykazy te zawierać mają porównawcze zestawienie cen z ostatntch trzech lat, 2) ażeby wykaz artykułów, objętych sprawozdaniem stosować do potrzeb czasowych ze względu na konjunkturę, klęski elementarne i potrzeby konsumcyi; 3) ażeby opiekę nad temi publikacyami objęło c. k. Ministerstwo handlu.

W interesie producentów spirytusu, którzy obecnie dzięki utworzonemu »Związkowi“ coraz więcej korzystać mogą z siły, jaką wytwarza assocyacya, odniósł się Komitet do c. k. Ministerstwa Skarbu o udzielenie kwestyonarza, jaki ma być przedłożonym ankiecie w sprawie nowego rozdziału kontygentu. Doświadczenie pouczyło bowiem, że producentom nieraz bardzo trudno ustalać w ostatniej chwili program jednolity. Prócz tego poparł Komitet przedłożenie bratniego Towazystwa rolniczego krakowskiego do tegoż Ministerstwa dotyczące nowego rozdziału kontygentu.

Jak w latach ubiegłych, tak i w roku bieżącym zajmował się Komitet troskliwie kwestyą robotników rolnych i służby folwarcznej.

Na skutek zażaleń Rad Oddziałów, wywołanych nieodpowiedniem funkcyonowaniem biur pośrednictwa pracy, zwrócił się Komitet do Wydziału krajowego, przedstawiając w obszernem przełożeniu braki dotychczasowej organizacyi tych biur i domagając się odpowiedniej reformy.

W odpowiedzi na ten memoryał, Wydział krajowy pismem z dnia 20. listopada r. 1907 powiadomił Komitet, że wnioski, zdążające do reformy organizacyi

biur pośrednictwa pracy, są w opracowaniu i przedłożone zostaną Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesyi do uchwały.

Równocześnie powiadomił Wydział krajowy, że celem umożliwienia intenzywniejszego werbowania służby folwarcznej i robotników sezonowych, podniesie Wydział krajowy w roku przyszłym opłaty za dostarczonego robotnika pracodawcom w kategoryach poszczególnych od 4—6 K.

Ponieważ w interesie skuteczniejszego obsłużenia pracodawców Wydział krajowy uważał za bardzo wskazane, ażeby ze strony organizacyi rolniczych ułożone zostały z góry warunki pracy dla służby folwarczej i robotników sezonowych tak, ażeby te warunki ujednostajnić dla pewnych okolic, zwrócił się Komitet do Rad Oddziałów, aby rozpatrzyły niezwłocznie tę ważną sprawę i wnioski swe szczegółowe Komitetowi przedłożyły.

Odpowiedzi, jakie wpłynęły świadczą, że w tym kierunku na razie w obszarze działalności naszego Towarzystwa nie można liczyć na powodzenie ze względu na znaczną rozbieżność warunków ekonomicznych.

Pomyślniej wypadło zebranie podstawowego materyału dla prawodawczego uporządkowania kontraktów robotniczych, o jakie się Komitet do Rad Oddziałów w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa rolnictwa zwrócił, upraszając w odpowiedzi o następujący kwestyonarz:

1) w jakiej formie zawiera się obecnie kontrakty robotnicze (czy ustnie, czy pisemnie, czy wobec świadków itd.) tak ze służbą folwarczną, jak i z robotnikami rolnymi poszczególnych kategoryi?

2) jakie bywają zwykle warunki tych kontraktów, według poszczególnych kategoryi robotników?

3) możliwie ścisłe określenie pojęcia stałego robotnika rolnego, pomijając służbę folwarczną;

4) dokładne określenie i poszczególnienie wszelkich kategoryi, tak służby folwarcznej, jak i robotników rolnych w gospodarstwach naszych używanych.

Memoryał odnośny przyczyni się niewątpliwie do oparcia prawodawstwa robotniczego na zasadach liczących się z tem *quod aequum et iustum est.*

Prócz powyższych prac programowych nie omieszkał Komitet korzystać z nadarzających się sposobności, by popierać naglące potrzeby rolnictwa. Brak drzewa opałowego i budulcowego skłonił Komitet do ponowienia żądań z r. 1903, upraszając c. k. Ministerstwo rolnictwa:

1. O poczynienie odpowiednich zarządzeń, aby w każdym okręgu c. k. państwowych lasów w Galicyi pozostawiono w rezerwie na wyrębach odpowiednią ilość drzewa, by z tego pokryć można zapotrzebowanie materyału opałowego i budulcowego okolicznej ludności krajowej, z wyłączeniem wszelkiego pośrednictwa.

2, Przy wyjednaniu zniżonych taryf wyjątkowych lub refakcyi na główniejszych stacyach wschodnio-galicyjskich kolei żelaznych o urządzenie rządowych składów drzewa budulcowego i opałowego, jakoteż o umożliwienie ludności krajowej nabywania na każdej stacyi kolejowej potrzebnego drzewa w ładunkach całowagonowych po odpowiednio zniżonej cenie.

Sprawę poparł również w Wysokim Sejmie Delegat nasz Dr. Włodzimierz Bolesta-Kozłowski, który prócz tego, jako Członek Komisyi wojskowej w Delegacyach, opierając się na zażaleniach Oddziałów Towarzystwa, zabierał wielokrotnie głos w sprawach wojskowych, a w szczególności co do urlopów w czasie żniw, ćwiczeń w strzelaniu i co do podniesienia ceny remont. Dzięki długoletnim zabiegom Komitetu przyszło wreszcie do ustanowienia Rady przybocznej dla spraw chowu koni przy c. k. Ministertwie rolnictwa, która przyczynić się zdoła do podniesienia tej podupadłej gałęzi producyi krajowej. Gdy c. k. Ministerstwo kolei państwowych z początkiem r. 1903 obniżyło taryfy

przewozowe na ropę opałową, ograniczając je wszelako na kierunek transportu zachodni, pozpieszył Komitet niezwłocznie z przedstawieniem dotkliwej krzywdy, jaką to ograniczenie wyrządza wschodniej części naszego kraju, która, nie posiadając węgla, sprowadzać go musi z dalekiego Zachodu po cenach przewozu, równających się wartości materyału *loco* kopalnia.

Aby wzmocnić działalność Towarzystwa od dołu, wyjednał Komitet u Wydziału kraj. zezwolenie na udzielanie Oddziałom z funduszu krajowego zasiłków, celem pokrywania wydatków, połączonych z utrzymaniem sekretarzy oddziałowych. W dalszym toku tej działalności wydał Komitet własnym nakładem księgi administracyjne dla Oddziałów, które umożliwiają jednolite prowadzenie agend. W Walnych Zebraniach Oddziałów brał wielokrotnie udział Prezes Towarzystwa i delegował refentów Komitetu do zabierania głosu w sprawach aktualnych. Z pobieżnego już przeglądu sprawozdań tegorocznych z czynności Rad Oddziałów znać ożywione tętno skrzętnej pracy i dbałości o polepszenie bytu ekomicznego. Wystawa jaworowska wykazała, wiele dobrego zdziałać można przy poparciu zamiarów ludzi dobrej woli. Jakkolwiek drożyzna tegoroczna i postępujące w trop za nią podrożenie gotówki utrudniało niewątpliwie prawidłowy rozwój to jednak ilość członków naszego Towarzystwa zwiększyła się o 682, a suma wkładek wzrosła o 4.693 K.

Do Oddziałów przystąpiło 133 Kółek rolniczych, reprezentujących 4.566 Członków tak, że Towarzystwo nasze liczy w obecnej chwili **8.066** Członków. Subwencye, jakiemi Komitet w roku sprawozdawczym rozporzadzał, wzmogły się o 41.512 K, w tem państwowe o 32.160 K, a krajowe o 9.352 K i wynosiły łącznie: **522.282** K; w tem państwowe 353.433 K, a krajowe 168.849 K.

Ogólny wreszcie ruch kasowy wykazuje kwotę: 3,273.546 K 60 h.

Ze szczegółowego zestawienia zużycia subwencyj okazuje się, że z łącznej kwoty 75% otrzymali włościanie, a resztę tj. 25% własność większa. Z kwoty zaś, jaką udzielono włościanom, 80% otrzymali włościanie pochodzenia ruskiego. a resztę tj 20% włościanie pochodzenia polskiego i inni.

W sprawozdaniach poszczególnych Sekcyj zaznaczono, o ile poniżej podane a przez Komitet załatwione uchwały XLII. Rady Ogólnej odniosły pożądany skutek. Ze względu, że posiedzenie Rady odbyło się dopiero z końcem czerwca r. 1907 nie otrzymaliśmy na wiele podań do chwili obecnej żadnej odpowiedzi.

Uchwały

XLII. Rady ogólnej c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego powzięte dnia 27 i 27 czerwca 1907.

I. Projekt statutu usunąć z porządku dziennego i polecić delegatom Oddziałów w myśl uchwały Komitetu z dnia 10. kwietnia 1906 r. ad hoc wybrać się mającym zbadanie projektu komisyi statutowej, który po przyjęciu przez delegatów ma być w myśl wniosku Prezesa Stanisława Brykczyńskiego na najbliższej Radzie Ogólnej poddanym uchwale bez dyskusyi.

II. Przyjąć z uznaniem do wiadomości przygotowawcze prace podjęte przez Komitet w kierunku rozwinięcia chowu bydła na dzielność użytkową, zaznaczając równocześnie, że dotychczasowe postulaty, dotyczące rewizyi rejonów i założenia ksiąg krów wybitnie mlecznych, zostały przez Komitet w zupełności spełnione.

III. Wyrazić życzenie, aby Komitet wyniki dotychczasowych doświadczeń w dziedzinie kontoli mleczności ogłosił drukiem i udzielił do wiadomości członków

Towarzystwa i aby tę akcyę rozwinął tak, jak tego obecne potrzeby kraju wymagają.

IV. Wyrazić życzenie, aby Komitet ogłaszał drukiem coroczne szczegółowe daty dotyczące wybitnie mlecznych krów obu ras, oraz ich potomstwa i udzielił do wiadomości Oddziałów Towarzystwa.

V. Wystaranie się u c. k. Rządu jak i w wysokim Sejmie o powiększenie specyalnego funduszu na utworzenie większej ilości posad asystentów kontrolnych, którzyby przy pomocy finansowej ze stony Oddziałów i osób prywatnych przeprowadzali kontrolę obór prywatnych w celu podniesienia mleczności krów i wprowadzenia racyonalnego żywienia.

VI. Zwołanie ankiety w sprawie ustawy o licencyonowaniu buhajów, której odstąpione zostaną wnioski szczegółowe postawione w czasie dyskusyi, a do tej sprawy się odnoszące, a mianowicie:

a) w sprawie wniesienia petycyi do Wysokiego Sejmu, aby zaprowadzono weterynarzy okręgowych płatnych przez Wydział krajowy.

b) w sprawie rewizyi i zaostrzenia postanowień ustawy o licencyonowan u buhajów gminnych.

c) w sprawie starania się za pośrednictwem Wydziałów powiatowych o ściełe przestrzeganie ustawy, co do obowiązku utrzymywania buhajów gminnych w liczbie stosownej do ilości krów i aby ubogim gminom czyniono na razie ulgi w tej formie, by dla nich wstawiano od roku przyszłego pewną kwotę n. p. 100 K rocznie na przyszłe sprawienie buhaja.

d) co do zwrócenia się do c. k. Namiestnictwa, by wydało okólnik do c. k. Starostw, aby ustawa hodowlana była ściśle wykonywaną i aby najniższą karę za puszczenie buhaja nielicencyonowanego podwyższono do 5 koron, kara bowiem wynosząca obecnie 1 koronę jest za nizką, a ustawa dozwala nakładać kary od 5 do 20 koron.

e) w sprawie zaprowadzenia w pasie pogranicznym przy instytucyi rewizorów bydła także płatnych zastępców rewizorów.

VII. By w oborach podmiejskich o wysokiej mleczności i wyrównanym typie umieszczać buhaje od mlecznych krów.

Cały przychowek stąd powstały umieszczać do wychowu w okolicach, gdzie nabiał ma mniejszą wartość; by późnieJ mieć materyał do zaopatrywania się w doborowe mleczne bydło.

VIII. Wystaranie się o zapobieżenie zbyt wczesnemu zmarnowaniu buhaji z uwzględnieniem, czy jedną z przyczyn złego nie jest przyznawanie utrzymującemu stacyę różnicy między ceną sprzedażną, a ceną zakupna buhaja.

IX. Dostarczanie do rozpłodu buhajów o własnościach mlecznych, a osobno o własnościach opasowych dla okolic, które w obu kierunkach prowadzą hodowlę.

X. Aby asystenci kontroli obowiązani byli przeprowadzoną próbę mleka na ilość i tłuszcz wpisywać w odnośne księgi w dniu przeprowadzonej próby.

Gdyby temu z powodu ważnej przeszkody nie byli w stanie zadość uczynić aby byli zobowiązani pozostawić bruliony przeprowadzonych prób u zarządcy obory.

XI. By wybór subwencyonowanych buhajów odbywał się pod osobistą kontrolą inspektorów hodowli oraz aby uczniów szkół niższych rolniczych wykształcono na asystentów kontrolnych i aby Komitet wpłynął na Dyrekcye tych szkół, aby w gospodarstwach szkolnych wprowadziły żywienie indywidualne krów.

XII. Utworzenie kursów nauki o kastrowaniu byków, ogierów i knurów i zaprowadzenie weterynarzy okręgowych, jak to już istnieje na Bukowinie.

XIII. Utworzyć stałą komisyę dla dostaw wojskowych, któraby się zajęła organizowaniem tych dostaw po oddziałach i czuwała następnie nad prawidłowym rozwojem tej organizacyi.

XIV. Zwrócić się do Ministerstwa wojny o zarządzenie, by zarządy wojskowych magazynów, a względnie intendantury urządzały pouczenia fachowe dla rolników w języku odpowiednim dla słuchaczów i połączone z demonstracyami o warunkach dostaw w rozmaitych systemach zakupna.

XV. Zwołać ankietę celem obmyślenia środków, któreby zapewniły Członkom Towarzystwa służbę folwarczną i robotników sezonowych.

XVI. Rozważyć, czy będzie można przyjść z pomocą gminom w akcyi zakładania sadów gminnych.

XVII. Wziąć inicyatywę w sprawie zakupna maszyn rolniczych dla gmin.

XVII. Rozważyć, czy z wiosną r. 1908 nie dałby się urządzić targ na bydło rozpłodowe we Lwowie lub też w jakiemś innem mieście na prowincyi.

XIX. Próbować tak urządzać wystawy poglądowe bydła, by były zarazem wystawami targowemi

XX. Poczynić starania, celem uzyskania subwencyi na urządzanie corocznych wystaw targowych na bydło rozpłodowe.

XXI. Zalecić Oddziałom, aby w interesie nabywania i zbywania sztuk rozpłodowych przez swych Członków urządziły u siebie rodzaj biura pośrednictwa przyjmującego zgłoszenia członków mających takie sztuki do zbycia i chcących takie nabywać.

XXII. By Komitet za pośrednictwem swoich organów fachowych zajął się dokładnem zbadaniem sposobów gospodarowania na pastwiskach nadrzecznych nad Dniestrem i jego dopływami i następnie, czyto sam, czy też przez stacye doświadczalne przeprowadził próby, co do mechanicznej uprawy nawożenia i sposobów spaszania tych przestrzeni, tak, by wyniki doświadczeń były wskazówką dla właścicieli do lepszego wyzyskania pastwisk.

XXIII. Poczynić u władz odnośnych kroki celem zmiany regulaminu rewizorów bydła w ten sposób, aby wydawanie paszportów bydlęcych powierzonem zostało Zwierzchnościom gminnym i Przełożeństwom obszarów dworskich.

XXIV. Poprzeć starania u c. k. Rządu przez Wydział krajowy, o dłuższy kredyt za kainit pobierany przez krajowe biuro solne.

Równocześnie odnieść się do Wydziału krajowego, by biuro solne krajowe udzielało rolnikom kredytu co najmniej czteromiesięcznego bezprocentowego na kainit, o ile korzystać będą z pośrednictwa Oddziału handlowego przy Komitecie Towarzystwa gospodarskiego, Związku handlowego Kółek rolniczych lub syndykatu krakowskiego.

By wreszcie Komitet poczynił starania u c. k. Rządu o sprzedaż kainitu według zawartości potasu, a nie za cenę stałą ryczałtową, jak to obecnie ma miejsce.

XXV. Poczynić starania celem uzyskania stacyi ogierów rządowych rasy huculskiej w Perehińsku w powiecie Dolińskim.

XXVI. Aby Komitet mianował Komisyę złożoną z 3 członków, którаby się zastanowiła po porozumieniu z Wiceprezesem Janem Vivienem, czy i o ile wskazanem jest wprowadzenie jakichś reform dla Oddziału handlowego przy Komitecie Towarzystwa gospodarskiego.

XXVII. Przyjąć do wiadomości sprawozdanie Komitetu z dotyczasowej akcyi w sprawie zorganizowania handlu bydłem opasowem, uznając pełną jej doniosłość i polecić jak najgoręcej tak Komitetowi jak i Radom Oddziałów dalsze opiekowanie się rozwojem tej akcyi.

XXVIII: Konstatując, że obecny ustrój handlu nierogacizną jest jednym z głównych powodów, dla którego ten tak ważny zwłaszcza dla naszego włościaństwa dział hodowlany nie dość pomyślnie się rozwija, polecić Komitetowi, ażeby zechciał także w tym kierunku dokładne studya przeprowadzić i wszelkie kroki zmierzające do skutecznej organizacyi handlu trzodą chlewną usilnie popierać.

XXIX. Ażeby Komitet zajął się zorganizowaniem handlu zbożem w podobny sposób, jak zorganizowano handel spisytusem.

XXX. Rada Ogólna poleca Oddziałom c. k. Towarzystwa gospodarskiego rozwinięcie akcyi lokalnej w kierunku podniesienia gospodarstwa łąkowego zapomocą pouczania ludności rolniczej o istotnej wartości i znaczeniu łąk, sposobach ich racyonalnej uprawy, narzędziach do tego celu służących i t. d.

XXXI. Rada Ogólna poleca Komitetowi poczynić odpowiednie starania, by przy biurze melioracyjnem Wydziału krajowego został utworzonym osobny Oddział kultury i melioracyi łąk.

XXXII. Polecić buchaltera Eugeniusza Grużewskiego względom Komitetu, by temuż z funduszów na Zarząd przynajmniej taka sama remuneracya wypłaconą została. jak w roku ubiegłym tj. 1000 K.

II. W zakresie hodowli.

A. Sprawozdanie Sekcyi chowu koni.

Sprawozdanie tegoroczne otwieramy wiadomością niezwykłej doniosłości dla akcyi podniesienia chowu koni, mianowicie, że centralny Komitet doradczy przy c. k. Ministerstwie rolnictwa został zorganizowany na zupełnie nowych podstawach niż dotąd.

W skład jego będą teraz wchodzili delegaci wszystkich krajów koronnych z głosem stanowczym.

Nasze Towarzystwo proponuje dwóch delegatów. Przy takim składzie centralnego Komitetu nie będzie można już tak łatwo faworyzować lub krzywdzić poszczególnych prowincyi, i jest wszelka nadzieja, że Galicya stojąca na czele krajów produkujących konie, odtąd zupełnie inaczej będzie traktowana w uwzględnianiu potrzeb na tem polu.

Jako naszych Delegatów zaproponowaliśmy Witolda ks. Czartoryskiego i Maryana Jędrzejowicza.

Oprócz spraw bieżących, które z każdym rokiem znacznie się zwiększają, załatwiła Sekcya następujące sprawy ważniejsze. Wobec ogromnej trudności dostania dobrych reproduktorów dla naszych stad oryentalnych, wysłaliśmy komisyę do Weil, która zakupiła tam ogiera w stadzie Króla Würtemberskiego, i oddaliśmy go jako na pierwszą stacyę Wmu L. Łobosiowi do Taurowa.

Zaproszeni do wzięcia udziału w komisyi mającej oglądnąć źrebięciarnię rządową w Kleczy dolnej, uprosiliśmy do zastąpienia nas Wgo M. Jędrzejowicza.

W ankiecie odbytej w Ministerstwie rolnictwa w sprawie chowu koni, wzięli udział jako nasi Delegaci, PP. Witold ks. Czartoryski i Maryan Jędrzejowicz, którzy tam postawili między innemi żądania, ażeby cena remont została podwyższoną i żeby do Radowiec dawano tylko ogiery wysokiej krwi oryentalnej, a nie jak dotąd, mieszanej.

Ogierów zakupiliśmy w r. 1907, sześć — subwencyi na utrzymanie prywatnych ogierów licencyonowanych wypłaciliśmy 24, — naszych ogierów subwencyjnych było na stacyach 8 — ogierów naszych bez subwencyi 21.

Wykazy szczegółowe podajemy na Tablicy I. II. i III.

Subwencye na podniesienie chowu koni, mimo naszych usilnych starań, w r. 1907 nie zostały podwyższone.

Od Kraju mieliśmy 16.666 K na zakupno ogierów, — od Rządu 13.333 K na premiowane klaczy i subwencyonowanie ogierów licencyonowanych i fundusze te naturalnie zostały wyczerpane. Wobec tego, że Rząd subwencyi udzielanych nie pozwala obracać na zakupno ogierów, wystarcza nam obecna na cele przez Rząd

zastrzeżona, lecz we wnioskach subwencyjnych wstawiamy zawsze znacznie wyższe kwoty, z prośbą, żeby nam wolno było z tych pieniędzy także i zakupywać ogiery — dotąd jednak bezskutecznie.

Wystaw przeglądowych mieliśmy w tym roku trzy:

1) w Obertynie, przedstawiono koni 72 — nagród dano 14 — wypłacono na premie 560 K.

2) w Jaworowie na przedstawionych 106 sztuk, dano nagród 69 — wypłacono K 890 (z tego 390 K z funduszów Rady powiatowej).

3) w Stanisławowie rozdano nagród 11 — wypłacono 500 K.

Kończąc sprawozdanie musimy się usprawiedliwić z zawodu, jaki spotkał hodowców na pozór z naszej winy. — Na wiosnę ogłosiliśmy w Rolniku, że Rząd ma zamiar oddać większą ilość ogierów w prywatne posiadanie i zachęcaliśmy do wnoszenia odnośnych podań na nasze ręce.

Uczyniliśmy to na podstawie zawiadomienia ze strony c. k. Namiestnictwa. Podań takich otrzymaliśmy 18. — Kiedy Wny Morawski pojechał ogiery wybierać do Drohowyża, powiedziano mu tam, że ogierów w prywatne posiadanie zakład dawać nie może, ponieważ ma ich zaledwie tyle, ile potrzeba do obsadzenia stacyi.

Tablica I.

Wykaz

ogierów zakupionych na stacye w r. 1907.

Miejsce zakupna	Wiek	Rasa	Cena w kor.	Miejsce umieszczenia	Uwaga
Weil-stado króla Würtemb.	ur. w roku 1903	oryentalny	5268	Taurów L. Łoboś	bez subwencyi
Pełkinie W. X. Czartoryski	ur. 14/6 1904	„	4000	Toustoług Z. Mochnacki	„
„	ur. w roku 1904	„	1200	Kosienice A. Ebenberger	„
Turze pole K. Ostaszewski	ur. w roku 1899	anglo-arab	2000	Uszkowice R. Tyzenhaus	„
Chorostków St. Hr. Siemieński	ur. w roku 1903	oryentalny	1600	Delejów gmina	stacya subwencyon.
Banunin P. Mielnik	ur. w roku 1903	„	1200	Jawcze T. Krawców	„

Tablica II.

Wyciąg stacyi subwencyjnych (ogiery Towarzystwa).

L. porz.	Oddział	Miejscowość	Właściciel stacyi	Rasa ogiera
1	Tłumacz	Tarnowica polna	Adolf Głąba	oryent.
2	Podolski	Barysz	Bolesław Siedlecki	"
3	Lwów	Weinbergen	Karol Müller	"
4	"	Mostki	Teodor Kuryłas	"
5	Sokal	Żabcze mur.	Józef Kinach	"
6	Przemyślany	Wyżniany	Pawło Goj	"
7	Przemyśl	Poździacz	Iwan Kołodziej	"
8	Drohobycz	Dobrowlany	Ilko Dorożowski	"

Wykaz stacyi subwencyonowanych (ogiery prywatne).

L. porz.	Oddział	Miejscowość	Właściciel stacyi	Rasa ogiera
1	Bełz-Sokal	Chorobrów	Wincenty Kruszewski	oryent.
2	Brzeżany	Taurów	Longin Łoboś	"
3	Busk-Kamionka	Ubinie	Felix Domański	"
4	Jarosław	Charytany	Antoni Orzelski	"
5	"	Wierzawice	Tomasz Leszczak	"
6	"	Wulka Buchowska	Jan Janas	"
7	"	Wulka Pełkińska	Mikołaj Perykasza	"
8	Kałusz	Chocin	Stefan Hr. Łoś	angl. az.
9	Podolski	Dźwiniacz	Eugen. Wartanowicz	oryent.
10	Pokucki	Ispas	Iwan Ławruk	"
11	Przemyśl	Nehrybka	Jan Bielawski	nie podniósł subwencyi
12	Przemyslany	Kimirz	Stan. Wybranowski	"
13	"	Świerz	Marcin Wrzeszcz	"
14	Rawa	Radruż	Dr. Leszek Majewski	"
15	Rudki	Michalewice	Fr. Surzykiewicz	"
16	Sanok	Klimkówka	Stan Ostaszewski	angl. az.
17	Stryj-Żydaczów	Izydorówka	Edm. Hr Dzieduszycki	oryent.
18	"	Pezany	Stefan Orzechowski	"
19	Tarnopol	Chodaczków W.	Franciszek Bielak	"
20	Tłumacz	Puźniki	Jan Jakubowicz	"
21	Złoczów	Stołpin	Zdzisław Eder	"
22	Rohatyn	Puków	Teodor Sweryda	"
23	Sambor	Krużyki	Jakób Kulczycki	"
24	Gródek	Leśniowice	Jan Głowacki	"
				"

Tablica III.

Ogiery Towarzystwa bez subwencyi.

Nr. porz.	Nazwa i Nr. ogiera	Miejscowość	Właściciel stacyi
1	Adonis Nr. 4	Stubno	Józef Myszkowski
2	Hetman Nr. 6	Rekliniec	Stan. Hr. Jabłonowski
3	Szejtan Nr. 10	Humieniec	Karol Jędrzejowicz
4	Hucuł Nr. 14	Pobereże	Stanisław Ząbecki
5	Hetman Nr. 16	Dołhomościska	Karol Mochnacki
6	Ataman Nr. 18	Sokołów	Tomasz Juhn
7	Halban Nr. 21	Gwoździec	Bolesław Biskupski
8	Pan Jul Nr. 25	Leśniowice	Jan Głowacki
9	Muss.-Pasza Nr. 27	Siem·kowce	Zygmnnt Lityński
10	Zawisza Nr. 29	Bobulińce	Stefan Rudrof
11	Yomystrong Nr. 30	Dydiatycze	Władysław Pawelski
12	Hhediv Nr. 31	Krajtarowice	Władysław Serwatowski
13	Wiarus Nr. 32	Czarnokońce	Marya Bogucka
14	Glankus Nr. 33	Zagwóźdź	M. Brykczyński
15	Managi Nr. 35	Dynów	Stefan Trzecieski
16	Anvil Nr. 37	Łuka mała	N. Kieszkowska
17	Radif Nr. 38	Trzciniec	Wanda Youngowa
18	Ataman Nr. 40	Uniż	K. Przybysławski
19	Feruk-Chan Nr. 41	Artasów	Jan Krzysztofowicz
20	Strong Nr. 42	Babice	Józef Jarużelski
21	Mörös Nr. 43	Ossowce	Al. Hr. Potocki

B. Sprawozdanie Sekcyi hodowlanej.

a) Bydło rogate.

W porównaniu z rokiem 1906, uzyskaliśmy od Rządu subwencyę w tym dziale wyższą o 20.000 K, t. j. 127.000, - od Kraju jak poprzednio, 66.666 K, — razem mieliśmy do dyspozycyi 193.666 K.

Całą nadwyżkę zużytkowaliśmy, jak to się przy omawianiu poszczególnych działów czynności okaże, na zakładania większej ilości obór gminnych i stacyi buhajów, gdyż celem naszej akcyi było od początku podnoszenie chowu bydła głównie u mniejszej własności, jako tworzącej podstawę dobrobytu kraju, podczas gdy obory pełnej i pół krwi większej własności uważamy tylko jako środki pomocnicze w dopięciu celu ogólnego.

Wykazują to bezsprzecznie sprawozdania od r. 1902, kiedy po raz pierwszy otrzymaliśmy subwencyę zapewnioną na lat 10, co nam umożliwiło rozpocząć pracę programową, o czem dawniej mowy być nie mogło.

Co w ciągu tych lat 15-tu osiągnęło się na polu podniesienia chowu bydła włościańskiego, wykazują wystawy przeglądowe, na których, jak n. p. tego roku w Stanisławowie lub Tłumaczu, włościanie przedstawili bydło Simmenthalskie tak szlachetne i wyrównane, że najwybredniejszy znawca byłby musiał z uznaniem o niem się wyrazić.

Również bardzo wysoko stoi już chów bydła tej rasy u włościan w Sanockiem, Stryjskiem, Kałuskiem, Nadwórniańskiem, Śniatyńskiem, Kołomyjskiem, — a bardzo dobre bydło Oldenburskie wychowują już włościanie w Jarosławskiem i Lwowskiem.

Obraz na większą skalę, cośmy w tych 15-tu latach zdziałać potrafili, dało bydło włościańskie na wystawie targowej w r. 1906; to też wszyscy ci, którzy podnoszą zarzuty, że nasze Towarzystwo pracuje tylko dla większej własności, a po macoszemu traktuje interesa włościan, sami w to nie wierzą, albo mówią i piszą o rzeczach zupełnie im obcych Lecz dla złej woli argumentów nie ma, co się niejednokrotnie pokazało na posiedzeniach sejmowych, kiedy cyframi odparte zarzuty tego rodzaju, na najbliższych posiedzeniach znów się powtarzały. My też przyjmujemy te ataki tak, jak na to zasługują, zadawalamy się uznaniem sfer miarodajnych i fachowych i pracujemy dalej w raz obranym kierunku

Przystępując do omawiania poszczególnych działów, zaczynamy sprawozdanie od obór zarodowych, które są podwaliną całej akcyi.

O b ó r z a r o d o w y c h p e ł n e j k r w i założyliśmy w tym roku dwie, — Simmenthalską w Horyhladach, u Wgo Dra Ludwika Wiszniewskiego i Oldenburską, u Wgo Dra Antoniego Głuzińskiego w Suchowoli. Nadto sprowadziliśmy 6 jałówek ze Szwajcaryi na dokompletowanie obory pełnej krwi w Żuratynie.

Wykaz obór pełnej krwi podajemy na Tabl. V, wykaz bydła zakupionego za granicą na Tabl. IV.

Co do mleczności sztuk importowanych, to widocznie pasza i klimat odpowiadają u nas lepiej Simmenthalerom niż Oldenburgom, ponieważ te pierwsze zawsze dotąd w przecięciu są u nas mleczniejsze. Pod względem procesu aklimatyzacyjnego stoją te dwie rasy mniej więcej na równi.

Bardzo znaczne podwyższenie mleczności wykazują obory, w których zaprowadzono indywidualne żywienie, o czem obszerniej mówimy w ustępie o k o n t r o l i m l e c z n o ś c i.

Na Tabl. VI. podajemy wykaz o b ó r z a r o d o w y c h p ó ł k r w i.

W tym roku przybyło nam ich bardzo niewiele, przez to, że kilka, zatwierdzonych już, dla niemożliwości przeprowadzenia koniecznych formalności, nie zostało jeszcze aktywowanych. Obory te, których zadaniem jest dostarczanie buhajów stacyjnych, niestety nie wszystkie odpowiadają celowi. Jest wielu właścicieli, którzy, nie chcąc się zadawalniać przeciętnym racyonalnym zyskiem, zarzucają zupełnie wychów buhajków — my zaś jakkolwiek podnieśliśmy znacznie ceny, przy których stanowczo wychów opłacać się musi, nie możemy wychodzić poza pewne granice, co słusznie naraziłoby nas na zarzut, że pieniądz publiczny marnotrawimy.

W innych oborach, które buhajki chowają, nie przeprowadza się selekcyi, przez co dość znaczny procent do zakupna później się nie nadaje, — w innych znów odpada zawsze pewna część wskutek słabego żywienia, — tak, że ostatecznie, chociaż obór zarodowych liczebnie dość mamy, często odczuwamy brak buhajów do zakupna, i stacye przyznane nieraz dłuższy czas na buhaje czekać muszą.

Żywienie krów w niektórych oborach pół krwi zostawia także wiele do życzenia; bywa albo nieracyonalne, albo niedostateczne, przez co sam właściciel naraża się na straty. My błędy i braki wykazujemy, lecz po za to iść nie możemy i nie mamy prawa.

Utrudnia nam także znacznie pracę brak raportów, o które często po kilkroć — bezskutecznie — upominać się musimy

Wielkie restancye mieliśmy w tym roku w szczepieniu obór, mając do rozporządzenia tylko naszego weterynarza, który, chociaż bez przerwy zajęty, sam jeden tak wielkiej pracy wydołać nie był w stanie. To też wiele obór nie było w tym roku szczepionych; weterynarz krajowy wskutek choroby nie mógł pracować, my zaś na utrzymanie drugiego funduszów nie posiadamy.

O b ó r z a r o d o w y c h g m i n n y c h (Tabl. VII.) — założyliśmy w tym roku 9. Jest to już ilość wcale pokaźna, gdy się wspomni, przez ile lat zaledwie po jednej mogliśmy byli rocznie zakładać. Zawdzięczamy to wzmagającej się ciągle subwencyi rządowej, a w wielkiej części także okoliczności, że Rady powiatowe,

widząc wpływ tych obór na ogólny rozwój hodowli, przyczyniają się teraz do kosztów ich zakładania.

Obory gminne, w których opiekunowie wypełniają sumiennie przyjęte obowiązki, mogą czasem służyć za wzór i większym hodowcom. Nasi włościanie potrzebują pouczenia, a z razu i przymusu; lecz kiedy się raz przekonają, że na pozór drogi wychów cielęcia, w rezultacie znacznie lepiej się opłaca, niż tanie a niedostateczne żywienie, wtedy stają się zawołanymi hodowcami. Widzimy to na oborach dawniej założonych, które nadto miały zamiłowanych hodowców Opiekunami, jak np. Kamienna, Tarnowica polna, Tomaszowce, Piadyki, Markowa, Haczów i inne.

Obory te nie tylko, że produkują doskonałe buhaje stacyjne, ale zasilają także hodowców okolicznych w wyborowy materyał żeński i stają się podwaliną dobrobytu gminy.

To też zwracamy się na tem miejscu do Rad Oddziałowych względnie do Rad powiatowych, z prośbą, ażeby przy proponowaniu miejscowości, w których mają być zakładane obory gminne, uwzględniały nie tylko miejscowe warunki hodowlane, gdyż te my sami rozpatrzeć i poznać możemy, ale także osobę mającą objąć nadzór obory na miejscu.

Stacyi buhajów subwencyjnych, z końcem r. 1906. mieliśmy 475, subwencyonowanych 23 — razem 498. Obecnie zamknęliśmy rok z ilością stacyi subwencyjnych 520 — subwencyonowanych 23, razem 543, a zatem o 45 więcej niż w roku 1906, nie licząc stacyi przyznanych już Oddziałom, a do końca r. 1907. nie obsadzonych. (Tabl. VIII.).

Buhaje stacyjne przeznaczone są tylko dla krów włościańskich i mniejszej własności; i jakkolwiek zdarza się, że buhaj taki umieszczony jest na obszarze dworskim (tam gdzie w gminie niema odpowiedniego miejsca do umieszczenia go inaczej) subwencyą na jego utrzymanie wypłacamy tylko za stanowienie krów włościańskich, na co mamy dowód w przedkładanych dziennikach latowania.

Musimy stwierdzić, że buhaje stacyjne są przeważnie dobrze utrzymywane, lecz zdarza się także, że buhaj dostaje się w złe ręce, a wtedy i pożytku niema z niego żadnego i przy sprzedaży znaczne ponosimy straty. Dlatego powinny Oddziały proponować na właścicieli stacyi tylko ludzi pewnych i znanych.

Dotąd dawaliśmy na stacye buhaje rasy Simmenthal, lub Oldenburg, podług tego jaka rasa w danej okolicy przeważała. Gdyby więc tylko nasze buhaje były do pokrywania krów używane, ujednostajnienie bydła włościańskiego musiałoby było planowo postępować

Lecz nasze buhaje znikały naturalnie w liczbie ogólnej buhajów licencyonowanych prywatnych i często zdarzało się, że hodowca mieszkający w okolicy o wybitnym typie bydła górskiego, kupował sobie buhaja licencyonowanego rasy nizinnej, lub kupionego albo też i wychowanego u siebie, przedstawiał komisyi do licencyonowania, a ta nie mogła mu odmówić licencyi, jeżeli buhaj był dobry. Buhaj taki mając raz licencyę, pokrywał krowy obce i wytwarzał mieszaninę beztypową, przez co hodowla pod względem ujednostajnienia cofała się, zamiast iść naprzód.

To też od dłuższego czasu podnosiły się głosy w kraju, że komisye licencyonujące muszą mieć dokładnie oznaczone, jakiej rasy buhaje mogą być licencyonowane w poszczególnych okręgach licencyjnych, i my już od dwóch lat zbieraliśmy potrzebne do tego daty. W roku ubiegłym mogliśmy ostatecznie przystąpić do takiego zrejonowania kraju, pod względem ras bydła, mając materyały przygotowane i na tej podstawie porozumienia z Oddziałami wypracowaliśmy projekt, który przedłożyliśmy Wydziałowi krajowemu do rozpatrzenia i zatwierdzenia, a w dalszym ciągu do zawiadomienia wszystkich komisyi licencyjnych, jakiej rasy buhaje, mogą w swoich okręgach licencyonować.

W okręgach mieszanych wyszczególniliśmy imiennie gminy, jaka rasa dla każdej z nich jest przeznaczona. Prawdopodobnie zatem odbędzie się już licencyonowanie wiosenne w r. 1908, na podstawie tego zrejonowania kraju.

Wystaw przeglądowych mieliśmy w r. 1907. sześć.

1) w Tłumaczu przyprowadzono sztuk 192, rozdano nagród 81, wypłacono 1250 kor., z tego 250 kor. dała Rada powiatowa.

2) w Obertynie przyprowadzono sztuk 67, rozdano nagród 14, wypłacono 440 kor.

3) w Jaworowie przyprowadzono sztuk 145, rozdano nagród 70, wypłacono kor. 1080, z tego 350 kor. dała Rada powiatowa. Nadto premiowano osobno 33 wołów, wypłacono na premie 270 kor.

4) w Gródku przyprowadzono sztuk 123, rozdano nagród 38, wypłacono kor. 655, z tego 155 dała Rada Oddziału.

5) W Dolinie przyprowadzono sztuk 242, rozdano premii 28, wypłacono kor. 730, z tego 130 dała Rada Oddziału.

6) w Stanisławowie przyprowadzono sztuk 134, rozdano nagród 90, wypłacono kor. 1340, z tego 340 kor. dała Rada powiatowa.

Premię za budynek stajenny otrzymał Jędrzej Orluk z Ostrowa powiat Sokal. Kilka podań o premie zostało nie załatwionych, ponieważ odnośne Rady Oddziałów do końca grudnia 1907. nie przedłożyły wymaganych sprawozdań z oględzin miejscowych.

Paszę na połoninach mieli jak zawsze więksi właściciele w Mikuliczynie za opłatą 6 kor. od sztuki za cały sezon = włościanie za darmo, w Zielonej. —

Na podstawie uchwał, zapadłych na posiedzeniach XLII-ej Rady Ogólnej, napisaliśmy: (L. 3408·07) do Wydziału krajowego o kreowanie posad weterynarzy okręgowych płatnych z funduszów krajowych i o polecenie Wydziałom powiatowym, ażeby w granicach, ustawą zakreślonych, przestrzegały ścisłego wypełnienia ustawy o licencyonowaniu buhajów gminnych,

do c. k. Namiestnictwa w sprawie przestrzegania przez c. k. Starostwa ścisłego wykonywania ustawy o licencyonowaniu buhajów gminnych i surowszego karania za puszczanie buhajów nielicencyonowanych i w sprawie pozwolenia, ażeby w nagłych wypadkach upoważnieni byli do wystawiania paszportów bydlęcych także przełożeni obszarów dworskich i przełożeństwa gmin,

do Rad Oddziałowych rozesłaliśmy okólnik w sprawie zaprowadzenia ksiąg ewidencyjnych, które ułatwiałyby członkom kupno i sprzedaż inwentarzy żywych.

Co do dalszych uchwał Rady Ogólnej, to:

1) żądaniu, ażebyśmy dawali do obór podmiejskich buhaje od mlecznych krów, dzieje się zadość; uchwała jednak, żeby przychowek z tych obór zakupywać i dawać na wychów w okolice, gdzie nabiał ma mniejszą wartość, okazała się po bliższem rozpatrzeniu trudną do przeprowadzenia.

2) Uchwała co do zapobiegania marnowania buhajów stacyjnych, z uwzględnieniem, czy jedną z przyczyn złego nie jest wypłacanie właścicielom stacyi nadwyżki ceny kupna po sprzedaży buhaja, jest dziś bezprzedmiotową, ponieważ od czasu podniesienia cen za buhaje stacyjne nadwyżki tej prawie nigdy niema.

3) Przy dostarczaniu buhajów staramy się zawsze uwzględniać miejscowe warunki chowu; więc dajemy buhaje o typie mlecznym, tam gdzie się prowadzi gospodarstwo nabiałowe, zaś o typie opasowym, w okolice produkujące głównie woły.

4) Żądaniu utworzenia kursów nauki o kastrowaniu buhajów, ogierów i knurów, nie mogliśmy zadość uczynić, ponieważ do dobrego kastrowania potrzebne jest fachowe wykształcennie, i zastosowywanie zdobyczy naukowych na polu anti-

septyki, czego kurs pobieżny, słuchaczom przygodnym, w żaden sposób daćby nie był w stanie.

5) Życzenie, ażeby próbować tak urządzać wystawy przeglądowe, by były zarazem wystawami targowemi, jest pewnie bardzo racyonalnem, lecz napotyka na trudności w praktycznem przeprowadzeniu. Na wystawach przeglądowych zostaje bydło na placu wystawowym zaledwie kilka godzin; możnaby więc chyba ogłaszać w Rolniku naprzód termina tych wystaw, ażeby chcący bydło zakupywać mogli ze spędu korzystać. Inna rzecz gdyby Oddziały same chciały się zająć urządzaniem wystaw targowych, dłużej trwających, naturalnie tylko w okolicach produkujących już wybitnie typowe i rasowe bydło, w takim razie Komitet chętnie w miarę możności przyczyni się do kosztów urządzenia takich wystaw i pomoże w potrzebnych pracach przygotowawczych.

6) Również spełnić nie możemy życzenia, ażeby urządzić wystawę targową bydła rozpłodowego we Lwowie w r. 1908, ponieważ urządzenie takiej wystawy kosztuje bardzo wiele, a my funduszów na to nie mamy (na urządzenie wystawy w r. 1906. zbieraliśmy pieniądze przez 4 lata) a nadto wiele zajęcia daje nam wystawa opasowa wiedeńska, która się odbędzie w kwietniu 1908 r.

7) Starania, celem uzyskania subwencyi na urządzanie coroczne wystaw targowych na bydło rozpłodowe, czynimy teraz stale w naszych wnioskach subwencyjnych.

8) Życzenie Rady Ogólnej, by wybór subwencyonowanych buhajów odbywał się pod osobistą kontrolą inspektorów hodowli, ma obecnie znacznie mniejsze znaczenie niż w latach poprzednich, liczba bowiem stacyi subwencyonowanych stale się zmniejsza (teraz mamy ich w całym kraju tylko 23) w miarę wzrostu ilości stacyi buhajów subwencyjnych, niemniej Komitet polecił inspektorom chowu bydła, aby przy sposobności swych objazdów stacye buhajów subwencyonowanych lustrowali, a w razie, jeśli uznają, że jakość lub rasa buhaja nie odpowiada celom hodowlanym danej okolicy, aby stawiali wnioski na zwinięcie takich stacyi.

8 a) równocześnie w tej samej uchwale wyrażone życzenie Rady Ogólnej aby uczniów niższych szkół rolniczych wykształcano na asystentów kontrolnych i aby dążyć do wprowadzenia żywienia indywidualnego krów w gospodarstwach szkolnych, spełnił Komitet o tyle, że przy uprzejmem współdziałaniu Wys. Wydziału krajowego wprowadził do Szkoły roln. w Miłocinie specyalne kursa dla asystentów kontrolnych, które dzięki prawdziwemu poświęceniu ze strony Wp. Henryka Rozwadowskiego, dyrektora tej szkoły, wykształciły cały zastęp asystentów, zajętych obecnie w Towarzystwie gospodarskiem, jak również przygotowały znaczną ilość asystentów dla związków kontrolnych Królestwa i Wołynia. Żywienie indywidualne, oparte na systemie Marszałkowicza, wprowadzonem zostało również do całego szeregu obór szkół rolniczych.

9) Życzenie Szan. Rady, aby asystenci kontrolni obowiązani byli przeprowadzoną próbę mleka wpisywać w odnośne księgi w dniu przeprowadzonej próby, a gdyby temu nie byli w stanie zadośćuczynić, aby pozostawiali bruliony u zarządcy obory, przeprowadził Komitet w ten sposób, że polecił asystentom, aby wyniki kontroli wpisywali do księgi w dzień kontroli a w razie niemożności za najbliższą bytnością, zaś tym właścicielom, którzy tego sobie życzyć będą, dawali osobno odpisy wyników dokonanej próby.

10) Wyniki dotychczasowych 4-etnich doświadczeń z zakresu kontroli mleczności polecił Komitet zebrać i zestawić swemu kierownikowi kontroli. Sprawozdanie to wyczerpujące utworzy broszurę o przeszło 100 stronicach i wyjdzie osobno w ciągu br.

11) Do sprawozdania tego zostaną dołączone w myśl uchwały Szan. Rady również szczegółowe daty, dotyczące wybitnie mlecznych krów oraz ich potomstwa. Sprawozdanie to zostanie rozesłane do wszystkich Oddziałów Towarzystwa.

12) Stosownie do życzenia Rady Ogólnej podjął Komitet kroki, aby uzyskać u Wys. Sejmu powiększenie specyalnego funduszu na utworzenie większej ilości posad asystentów kontrolnych dla objęcia pod kontrolę większej ilości obór prywatnych — z drugiej zaś strony przy pomocy uzyskanych już wyższych dotacyj rządowych sprawę kontroli obór prywatnych ma na oku i działalność swoją w tym kierunku stale rozszerza. I tak podczas gdy w r. 1904|5 stała pod kontrolą tylko 1 obora prywatna a w r. 1905|6 tylko 2 obory, w r. 1906|7 ilość kontrolowanych obór prywatnych wzrosła do l. 13, a w r. 1907|8 do liczby 20.

Nową zupełnie rzecz udało nam się stworzyć w roku ubiegłym, to jest biuro pośrednictwa kupna i sprzedaży bydła opasowego na co otrzymaliśmy osobną subwencyę rządową. Zadaniem tego biura jest pośredniczenie w zakupnie dobrego materyału opasowego, a następnie pośredniczenie w sprzedaży gotowych opasów we Wiedniu i na innych targach,tak krajowych jak i zagranicznych, z pominięciem agentów i faktorów.

Obszerniej o tej sprawie jest mowa w sprawozdaniu z czynności Komitetu.

Bardzo wiele pracy dało nam wypracowanie memoryału do c. k. Ministerstwa rolnictwa w sprawie podjęcia akcyi w kierunku ilościowego podniesienia chowu bydła w Galicyi.

Ministerstwo samo dało inicyatywę w tej sprawie zaznaczając, że gotowe jest ofiarować na ten cel znaczniejsze fundusze, i zażądało od nas podania środków, któreby najskuteczniej do dopięcia zamierzonego celu mogły doprowadzić. Memoryał, wyczerpujący i obszerny, wysłaliśmy do Ministerstwa w marcu 1907, lecz dotąd nie mamy w tej mierze żadnej odpowiedzi.

Tablica IV.

Wykaz
bydła zakupionego za granicą w r. 1907.

1) dla obór zawodowych:

a) Simmenthal
- do Horyhlad (Wny Dr. L. Wiśniewski) — 10 jał. w Szwajcaryi — buhaj w Ratot.
- do Żuratyna (J. Exc. K. Hr. Badeni) — 6 jał. w Szwajcaryi — buhaj w Ratot.
- do Odrzechowej (Wny Wł. Morawski) — buhaj w Szwajcaryi.
- do Dydiatycz (Wny Wł. Pawelski) — " "
- do Zarszyna (Wny Jan Wiktor) — " "
- do Firlejówki (Wny O. Schnell) — " "
- do Kamiennej (obora gminna) — " "

b) Oldenburg
- do Suchowoli (Wny Dr. A. Gluziński) — 10 jał. i buhaj w Oldenburgu
- do Balic (Wny Wł. Skibniewski) — buhaj w Oldenburgu
- dc Stojaniec (Wny Bol. Śmiałowski) — buhaj Oldenburgu.

2) dla obór prywatnych:

a) Simmenthal
- do Olejowa (J. Wny A. Hr. Wodzicki) — buhaj w Szwajcaryi
- do Buska (Exc. K. Hr. Badeni) — " "

b) Schwyz
- do Bołszowiec (Wny A. Krzeczunowicz) — buhaj w Szwacaryi

c) Oldenburg
- do Hubenic (Wny Jan Bzowski) — 6 jał. i buhaj w Oldenburgu
- do Błozwi (Wny A. Agopsowicz) — buhaj w Oldenburgu
- do Buska (Exc. K. Hr. Badeni — " "
- do Komarna (Exc. K. Hr. Lanckoroński — 3 buhaje w Oldenburgu
- do Sieniawy (J. O. Wł. X. Czartoryski) — buhaj "
- do Dublan (Akademia rolnicza) — " "

Tablica V.

WYKAZ

stanu obór zarodowych półkrwi, utworzonych przez Komitet c. k. galic. Towarzystwa gosp. po koniec roku 1907.

L. porządkowa	Rok założenia obory	Właściciel obory zarodowej	Nazwa miejsca	Rasa	Stan obory przy założeniu: buhajów	Stan obory przy założeniu: krów	Stan z końcem r. 1907: buhajów	Stan z końcem r. 1907: krów	Urodziło się: buhajów	Urodziło się: jałówek	Przeciętna mleczność w litrach w r. 1907	Przeciętna waga krów w klgr. w r. 1907	
1	1883	Bolesław Augustynowicz	Kniaże	1/2 Simmenthal	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu
2	„	Bolesław Orzechowicz	Kalników *	„ „	1	10	1	64	30	28	1585	462	
3	1892	Władysław Morawski	Odrzechowa	„ „	1	24	1	45	12	13	1834	—	
4	„	Wincenty Kraiński	Leszczowate *	„ „	1	20	1	41	14	22	1960	—	
5	1893	Zdzisław Kwolewski	Trześniów *	„ „	1	10	—	25	11	11	1843	—	
6	1894	Jakób baron Romaszkan	Horodenka	„ „	1	10	1	38	14	15	822	600	
7	„	Michał Czarniakowski	Lisiczyńce	„ „	1	10	1	15	7	8	1580	—	
8	1895	Teresa księżna Sapieżyna	Bilcze złote	„ „	1	20	1	25	5	11	2365	521	
9	„	Antoni Skrzyński	Żurawno	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu
10	1896	Wiktor Jasiński	Bełzec *	„ „	1	22	—	24	5	8	1784	511	
11	1897	Jan Krzyżanowski	Hulcze *	„ „	1	26	1	23	6	12	2336	506	
12	„	Oskar Schnell	Skniłów *	„ „	1	17	—	17	6	5	2379	630	
13	„	Józef hr. Potocki	Rymanów *	„ „	1	20	1	22	11	15	2155	510	
14	„	Władysław Pawelski	Dydiatycze	„ „	1	30	1	61	7	26	2414	564	
15	1898	Feliks Scazighino	Przewoziec	„ „	1	20	1	20	7	12	1772	—	
16	1899	Roman Krzysztofowicz	Jasionów polny	„ „	1	21	1	16	9	7	1056	—	
17	1901	Stefania Jasińska	Pietrycze *	„ „	1	26	1	29	11	8	1600	—	
18	1903	Zdzisław Ładomirski	Markowce	„ „	1	23	1	19	5	6	—	—	
19	1904	Bugusław Cieński	Łoszniów	„ „	1	20	2	18	10	7	1068	533	
20	„	Jan Seferowicz	Pasieki zubrz.*	„ „	1	23	1	32	12	11	1833	—	
21	„	Tadeusz Burzyński	Uhrynów górny	„ „	1	20	1	22	11	12	2087	480	
22	„	Witold książę Czartoryski	Wierzbna *	„ „	1	31	—	41	16	18	3075	486	
23	„	Stefan hr. Komorowski	Bilinka	„ „	1	20	1	13	9	4	1585	475	
24	1905	Władysław Kraiński	Niebocko *	„ „	1	26	1	28	8	10	1943	—	
25	1906	Stanisław Puntschert	Rozważ *	„ „	1	20	1	19	13	5	1719	—	
26	1906	Kazimierz Romański	Hrusiatycze	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu.
27	„	Edmund hr. Dzieduszycki	Izydorówka	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu.
28	1896	Jan Sołowij	Kamionka wol	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu.
29	1907	Modesta Czosnowska	Horodyszcze	„ „	1	20	1	20	—	—	—	—	
30	1884	Władysław Skibniewski	Balice *	1/2 Oldenburg	1	24	1	41	15	18	2704	501	
31	1893	Mikołaj Torosiewicz	Putiatyńce	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu.
32	„	Kazimierz Sulatycki	Siemianówka	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie nadesłano raportu.
33	1900	Bolesław Śmiałowski	Stojańce *	„ „	1	25	1	31	9	5	1345	515	
34	1901	Dr. Maryan Lisowiecki	Chłopice *	„ „	1	26	1	65	2	15	2220	497	
35	„	Jerzy Turnau	Mikulice *	„ „	—	28	—	31	8	21	3498	534	
36	1903	Wincenty Rozwadovski	Kozłów *	„ „	—	20	1	22	7	7	2290	460	
37	1904	Witold książę Czartoryski	Pełkinie *	„ „	—	57	—	34	16	17	2730	562	
38	„	Józef Myszkowski	Stubno *	„ „	—	57		95	19	24	2623	530	
39	1906	Antoni Skibniewski	Ulicko *	„ „	1	25	1	40	15	20	2616	450	
40	„	Stanisław Niezabitowski	Uherce *	„ „	1	28	1	30	13	11	1963	—	
41	„	Aleksander hr. Skarbek	Podhajczyki *	„ „	1	40	1	35	1	12	1897	444	
42	„	Roman hr. Scipio	Łopuszka *	„ „	1	45	1	39	24	16	1436	420	
					31	864	29	1140	368	440	—	—	

*) Obory będące pod kontrolą co do mleczności.

Tablica VI.

WYKAZ

stanu obór zarodowych pełnej krwi w roku 1907.

L. porządkowa	Właściciel obory	Miejscowość	Rasa	Rok założenia	Stan obory przy założeniu		Stan z końcem r. 1907.		Przeciętna mleczność krów w litr. w r. 1907.	Przeciętna waga krów w kilogr. w r. 1907.	Urodziło się w r. 1907.		Sprzedano na chów w r. 1907.		Wcielono do obory sztuk	Uwagi
					buhajów	krów	buhajów	krów			byczków	jałówek	byczków	jałówek		
1	Tadeusz Fedorowicz	Klebanówka *	Simmenthal	1882	1	8	1	26	2710	614	12	6	4	—	3	
2	Zdzisław Kwolewski	Buków *	„	„	1	8	1	6	1720	—	3	3	—	—	2	
3	Spadk. Aleks. Hulimki	Myców *	„	„	1	27	1	53	2407	567	19	20	9	—	12	bez subwencyi
4	Jan Wiktor	Zarszyn *	„	1887	1	10	2	47	2824	610	13	12	2	—	10	
5	Albin Rayski	Michalewice	Majdańska	1894	1	14	1	45	996	—	28	17	—	—	2	
6	Wiktor Jasiński	Bełzec *	Simmenthal	1897	1	10	1	13	1679	532	5	3	—	—	2	
7	Kazimierz hr. Badeni	Żuratyn *	„	1898	1	10	1	12	2650	542	3	5	—	—	2	
8	Marja Małachowska	Strzałki	„	1900	1	11	1	13	1568	501	6	7	—	—	1	
9	Oskar Schnell	Firlejówka *	„	„	1	10	1	18	3085	628	8	6	6	—	4	
10	Jan Krzyżanowski	Hulcze *	„	1902	1	18	1	32	2133	551	13	13	9	2	—	
11	Jerzy Turnau	Mikulice *	Oldenburg	„	1	10	1	13	3642	654	4	7	2	—	2	
12	Marja Bohosiewiczowa	Wincentówka	Simmenthal	1903	1	10	1	8	2612	478	2	2	—	2	—	
13	Witold książę Czartoryski	Wierzbna *	„	1904	1	10	1	9	3943	634	5	3	3	—	—	
14	Hugo bar. Wattman	Ruda rożaniecka *	Oldenburg	„	1	10	1	8	1798	590	1	—	—	—	—	
15	Wincenty Rozwadowski	Kozłów *	„	1905	1	10	1	9	1763	520	3	2	—	—	—	
16	Antoni Skrzyński	Żurawno	Simmenthal	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	nie nadesłano raportu
17	Józef Myszkowski	Stubno *	Oldenburg	1906	1	10	1	9	2952	565	3	—	—	—	—	
18	Spadk. Aleks. Hulimki	Tarnoszyn	„	„	1	10	1	10	2120	523	7	1	—	—	—	
19	Witold książę Czartoryski	Pełkinie *	„	„	1	10	1	9	3124	537	3	4	—	—	—	
20	Stanisław hr. Mycielski	Horodyszcze	Simmenthal	„	1	10	1	10	2605	616	3	3	—	—	—	bez subwencyi
21	Ludwik Wiśniewski	Horyhlady	„	1907	1	10	1	10	—	—	..	—	—	—	—	
22	Dr. Antoni Gluziński	Suchowola	Oldenburg	„	1	10	1	10	—		—	—	—	—	—	
					21	236	22	370	—	—	141	114	35	4	40	

* Obory będące pod kontrolą co do mleczności.

Tablica VII.

WYKAZ

stanu obór zarodowych gminnych, utworzonych przez Komitet c. k. galic. Towarzystwa gosp. po koniec roku 1907.

L. porządkowa	Rok założenia	Nazwa miejsca	Opiekun obory	Rasa	Stan obory przy założeniu		Stan z końcem 1907 r.		Urodziło się	
					buhajów	krów	buhajów	krów	byczków	cieliczek
1	1893	Kamienna	Ludwik Abgarowicz	Simth.	1	10	1	14	6	1
2	„	Odrzechowa	Władysław Morawski	½ „	1	10	1	11	4	4
3	1894	Tarnowica polna	Maryan Bohosiewicz	„	1	10	1	31	7	12
4	1895	Haczów	Mieczysław Urbański	„	1	10	1	5	2	1
5	1896	Weleśniów	Helena Abgarowiczówna	„	1	10	1	7	3	2
6	„	Bratkowce	Ludwik Abgarowicz	„	1	10	—	9	6	—
7	1898	Tomaszowce	Adam Ujejski	„	1	10	1	18	7	4
8	1899	Piadyki	Mikołaj Mełnyczuk	„	1	10	1	17	9	5
9	1900	Niżniów	Jan Urbański	„	1	10	1	13	3	4
10	„	Besko	Ksiądz Stanisław Knap	„	1	10	–	5	3	1
11	„	Markowa *	Jerzy Turnau	„	—	—	—	—	—	—
12	„	Dobrzany	Ks. Roman Szeparowicz	„	1	10	1	23	11	4
13	1902	Gać *	Jerzy Turnau	„	—	—	—	—	—	—
14	„	Podhorce	Julian bar. Brunicki	„	1	10		10	2	4
15	1903	Gwoździec mały	Mieczysław Walkowski	„	1	10	1	13	3	4
16	„	Berezów	Adolf Krop	„	1	10	1	13	4	2
17	„	Danilcze *	Aleksander Bączkowski	„	—	—	—	—	—	—
18	„	Kobaki	Ksiądz Michał Walnicki	„	1	10	1	11	4	4
19	1904	Załucze n. Czerem	Dr. Mik. Krzysztofowicz	„	1	10	1	9	2	3
20	„	Harta-Lipnik *	Zdzisław Skrzyński	„	—	—	—	—	—	—
21	1905	Zagwóźdź *	Mieczysław Brykczyński	„	—	—	—	—	—	—
22	„	Jezierzany *	Władysław Serwatowski	„	—	—	—	—	—	—
23	„	Nadwórna	Ludwik Abgarowicz	„	1	10	1	10	4	4
24	„	Wicyń	Marya Eder	„	1	10	1	8	4	4
25	1906	Litiatyn	Karol Wojciechowski	„	1	10	1	12	3	3
26	„	Ceniawa	Ksiądz Włodzimierz Sojka	„	1	10	1	8	2	5
27	„	Siechów	Ksiądz Włodz. Potuczko	„	1	10	1	10	1	1
28	„	Markowce	Zdzisław Ładomirski	„	1	10	1	14	5	3
29	„	Bażanówka	Kazimierz Laskowski	„	1	10	1	10	6	–
30	„	Chłopy	Marceli Rutkowski	½ Oldbg.	1	8	1	12	4	6
31	„	Ostrów k. Sokala	Ksiądz Adolf Prorok	„	1	10	1	10	3	5
32	1907	Jezupol	Wład. hr. Dieduszycki	½ Simth.	1	10	1	10	—	—
33	„	Czerniełów	Leon Podlewski	„	1	10	1	10	—	—
34	„	Turylcze	Ksiądz Michał Topolnicki	„	1	10	1	10	—	—
35	„	Peczyniżyn	Julian Halecki	„	1	10	1	10	—	—
36	„	Manasterzec	Ks. Aleks. Dżułyński	„	1	10	1	10	—	—
37	„	Mikulice-Ostrów	Jerzy Turnau	½ Oldbg.	1	5	1	5	—	—
38	„	Albigowa	Ksiądz Tyczyński	„	1	10	1	10	—	—
39	„	Bzianka	Stanisław Grodzicki	½ Simth.	1	10	1	10	—	—
40	„	Korościatyn	Henryk Nowicki	„	1	10	1	10	—	—
					34	333	31	388	110	86

*) Nie nadesłano raportu.

Tablica VIII.

WYKAZ

stacyi buhajów subwencyjnych i subwencyonowanych dla włościan w okresie 1906/7.

Oddział Towarzystwa	Wyszczególnienie	Subwencye płaci: Komitet: subwencyjne	Komitet: subwencyonowane	Rada pow. lub Oddział	bez subwencyi	Rasa: Simmenthal	Rasa: Oldenburg	Razem	Ogółem
Bełz-Sokal	Miał	14	—	3	—	14	3	17	—
	Dodano	2	—	1	1	—	4	4	21
Bobrka	Miał	5	—	—	—	5		5	—
	Dodano	1	—	—	—	1	—	1	6
Borszczów	Miał	5	—	—	—	5	—	5	—
	Dodano	4	—	—	—	4	—	4	9
Brody-Złoczów	Miał	18	—	—	—	18	—	18	—
	Dodano	3		—	—	3	—	3	21
Brzeżany-Podhajce	Miał	7	2	—	—	9	—	9	—
	Dodano	4	—	—	—	4	—	4	13
Busk-Kamionka	Miał	6	—	—	—	6	—	6	6
Cieszanów	Miał	10	—	—	—	4	6	10	—
	Dodano	3	—	—	—	—	3	3	13
Dynów	Miał	4		—	—	4	—	4	4
Dolina	Miał	9	—	1	—	10	—	10	—
	Dodano	4	—	—	—	4	—	4	14
Drohobycz	Miał	6	—	1	—	7	—	7	—
	Dodano	5	—	—	—	5	—	5	12
Gródek Janów	Miał	10	—	12	1	1	22	23	—
	Dodano	2	—	—	—	—	2	2	25
Łańcut-Jarosław	Miał	21	5	—	—	2	24	26	—
	Dodano	3		—	—	—	3	3	29
Jaworów	Miał	10	—	3	—	12	1	13	—
	Dodano	4	—	1	—	—	5	5	18
Kałusz	Miał	9	-	—	—	9	—	9	—
	Dodano	1		—	—	1	—	1	10
Lisko	Miał	5	—	—	—	5	—	5	—
	Dodano	4	—	—	—	4	—	4	9
Lwów	Miał	10	—	—	—	3	7	10	—
	Dodano	1	—	—	—	1	—	1	11
Mościska	Miał	6	—	—	—	2	4	6	—
	Dodano	3	—	—	—	1	2	3	9
Nadwórna	Miał	14	-	11	—	25	—	25	25
Podolski	Miał	17	2	—	1	20	—	20	—
	Dodano	2	—	—	—	2	—	2	22
Pokucki	Miał	20	2	—	4	26	-	26	—
	Dodano	7	—	—	—	7	-	7	33
Przemyśl	Miał	14	6	—	—	16	4	20	—
	Dodano	3	—	—	—	—	3	3	23
Przemyślany	Miał	11	2	—	—	13	—	13	—
	Dodano	1	—	—	—	1	—	1	14
	Do przeniesienia	288	19	33	7	255	93	—	347

Oddział Towarzystwa	Wyszczególnienie	Subwencye płaci: Komitet: subwencyjne	Subwencye płaci: Komitet: subwencyonowane	Subwencye płaci: Rada pow lub Oddział	bez subwencyi	Rasa: Simmenthal	Rasa: Oldenburg	Razem	Ogółem
	Z przeniesienia	288	19	33	7	255	93	—	347
Rawa	Miał	7	—	—		3	4	7	—
	Dodano	1	—	—	—	—	1	1	8
Rohatyn	Miał	11	—	—	—	11	—	11	—
	Dodano	1	—	—	—	1	—	1	12
Rudki	Miał	13		1	—	2	12	14	14
Samborski	Miał	12	—	12	—	13	11	24	24
Sanok	Miał	23	—	—	—	23	—	23	—
	Dodano	2	—	—	—	2	—	2	25
Stanisławów	Miał	11	—	7	—	18	—	18	—
	Dodano	2	—	—	—	2	—	2	20
Stryj-Żydaczów	Miał	19	—	—	2	20	1	21	—
	Dodano	2	—	—	4	6	—	6	27
Tarnopol	Miał	19	3	—	—	22	—	22	—
	Dodano	5	—	—	—	5	—	5	27
Tłumacz	Miał	19	1	11	—	31	—	31	—
	Dodano	2	—	—	—	2	—	2	33
Żółkiew	Miał	6	—	—	1	5	2	7	7
	Razem	443	23	64	14	420	124	—	544

Tablica IX.

Wykaz

buhajów zakupionych w kraju w r. 1907.

Wyszczególnienie	rasa buhaja: Smthl	rasa buhaja: Oldbrg	Razem	
Dla obór zarodowych i obór gminnych . .	25	4	29	W tem 22 buhajów zakupionych w oborach gminnych.
Na stacye	153	51	204	
Ogółem . .	178	55	233	

b) Trzoda chlewna.

Od Rządu otrzymaliśmy w r. 1907 kwotę 40.000 kor, od kraju 23.000 kor. na podniesienie chowu trzody chlewnej.

Funduszów tych użyliśmy na założenie 139 chlewni zarodowych i 34 stacyi knurów (Tablica IX).

Z założonych chlewni zarodowych w r. 1907 przypada 105 chlewni, t. j. 76% na mniejszą własność, a 24% na większą. — Stacyi knurów u mniejszej własności utworzyliśmy 19 t. j. 55%.

Z powodu niskich cen trzody, a szczególniej prosiąt, nieurodzaju prawie w całym kraju ziemniaków i zboża, podań o nowe chlewnie wpłynęło do Komitetu w r. 1907 znacznie mniej niż w roku poprzednim tak, że nie mogliśmy zużyć całej na ten cel przeznaczonej subwencyi.

Skutkiem małego zapotrzebowania w tym roku prosiąt, chlewnie centralne poniosły znaczne straty.

Na żądanie właścicieli, zwinęliśmy z końcem roku 1907 chlewnię centralną w Wierczanach JWP. Juliana Barona Brunickiego i w Hulczu WP. Jana Krzyżanowskiego.

Z materyału, zwróconego nam z tych chlewni, utworzyliśmy chlewnię centralną w Ubiniu u WP. Feliksa Domańskiego, gdzie już znajdowały się 2 lochy Yorkshire, zakupione przez p. Domańskiego w Anglii. Tak więc z końcem r. 1907 mamy 10 chlewni centralnych (Tablica X).

Tak jak w latach poprzednich weterynarz nasz zbadał w r. 1907 wszystkie świnie w chlewniach centralnych. Świń chorych i podejrzanych o gruźlicę znalazł tylko 1.9%. Świnie podejrzane i chore usunięto zaraz z chlewni i przeprowadzono odpowiednią dezinfekcyę budynków.

Celem uchronienia prosiąt przed zarażeniem się gruźlicą za pośrednictwem mleka — polecił Komitet żywić prosięta tylko mlekiem przegotowanem.

Prosięta do chlewni zarodowych i na stacye knurów dostarczaliśmy w wieku około 6 miesięcy, stosownie do uchwały zapadłej na Ogólnej Radzie w r. 1906.

Tablica X.

Wykaz chlewni centralnych w roku 1907.

Nr.	Miejscowość	Właściciel chlewni
1	Wierczany	Julian br. Brunicki
2	Lipniki	Marya Jrsay
3	Pawełcze	Karol Mencel
4	Tłusteńkie	Leon Horodyski
5	Suchowola	Jan Breuer
6	Dydiatycze	Władysław Pawelski
7	Hulcze	Jan Krzyżanowski
8	Zarszyn	Jan Wiktor
9	Zagwóźdź	Mieczysław Brykczyński
10	Pełkinie	Witold ks. Czartoryski
11	Kąty	Aniela Gniewoszowa

Tablica XI.

WYKAZ

chlewni zarodowych i stacyi knurów rasy Yorkshire założonych w roku 1907.

Oddział Towarzystwa	Chlewnie	Stacye knurów
Bełz-Sokal	5	—
Bóbrka	1	—
Borszczów	2	—
Brody-Złoczów	5	—
Brzeżany-Podhajce	1	—
Busk-Kamionka	5	—
Cieszanów	12	3
Dolina	3	2
Dynów	2	—
Drohobycz	1	—
Gródek-Janów	5	—
Jarosław-Łańcut	9	3
Jaworów	2	3
Kałusz	—	—
Lisko	6	—
Lwów	6	1
Nadwórna	1	1
Podolski	—	1
Pokucki	13	3
Przemyśl	9	2
Przemyślany	—	—
Rawa	—	—
Rohatyn	1	2
Rudki	3	—
Sambor	5	—
Sanok	1	2
Stanisławów	10	2
Stryj Żydaczów	19	4
Tarnopol	7	3
Tłumacz	1	2
Żółkiew	2	—
Razem	137	34
do końca roku 1906 założono chlewni	1013	360
z końcem roku 1907 jest	1150	394

c) Owce.

Starania nasze, ażeby rozbudzić u hodowców chęć rozszerzenia hodowli owiec, jakkolwiek nie można powiedzieć, żeby były zupełnie bezowocne, bardzo nieznaczne wykazują dotąd rezultaty. — Podań o owczarnie i stacye tryków wpłynęło nieco więcej niż w r. 1906, lecz zawsze bardzo mało w stosunku do obszaru kraju i do rentowności tej gałęzi gospodarstwa.

Owce zawsze jeszcze są u nas po macoszemu traktowane — przeważnie trzymane są jako inwentarz, którego wyżywienie nic nie kosztuje -- to też w lecie muszą się zadowalać lichem pastwiskiem, a w zimie nie dostają nawet tej odrobiny paszy treściwej, która im jest koniecznie potrzebna.

Nic też dziwnego, że owce angielskie importowane przeważnie u nas degenerują, a Czuszki w trzeciej lub czwartej generacyi niczem się już nie różnią od krajowych świnarek. Ci jednak nieliczni hodowcy, którzy chów racyonalnie prowadzą, rozszerzają go, gdyż widzą w tem interes

Krzyżowania owiec krajowych białych Oxfordami, a czarnych Czuszkami, dają świetne rezultaty — mamy powiaty, w których włościanie bardzo wiele owiec chowają, — a jednak podań o stacye tryków wpływa bardzo mało.

Na tem polu powinny Rady Oddziałów rozwinąć energiczną akcyę i zachęcać włościan do brania tryków stacyjnych, które dajemy przecież zupełnie bezpłatnie, i bez obowiązku jakichkolwiek zwrotów.

Funduszów, które mamy do dyspozycyi, nigdy zużytkować nie możemy, i pokrywamy zostającemi resztami niedobory w dziale trzony chlewnej.

Prawda, że trzeci już rok bardzo niewiele owiec możemy sprowadzać z Rosyi, jednakże i tą małą ilością pokrywamy zupełnie zapotrzebowanie, a tryków, które mamy do dyspozycyi w owczarniach centralnych, często umieścić nie możemy.

Subwencya na chów owiec wynosiła w r. 1907 kor. 11.000.—Z tego zakupiliśmy w Anglii materyał na założenie dwóch owczarń rasy Oxfordshire'down, — 70 owiec Czuszków na Podolu rosyjskiem i pięć tryków karakałów na Besarabii.

Ogółem założyliśmy 6 owczarń zarodowych rasy Oxford (z tych cztery z materyału krajowego) — 13 owczarń Czuszków (z tych sześć z materyału krajowego) i 6 stacyi tryków. Wykaz na Tabl. XII

Dziesięć kóz i capa sprowadziliśmy ze Saanen dla włościan w Kobakach, powiat Kossów

Tablica XII.

WYKAZ

owczarni i stacyi tryków założonych w r. 1907.

Oddział Towarzystwa	Owczarnie Cz.	Owczarnie Ox.	Razem	Stacye Cz.	Stacye Ox.	Razem
Bełz Sokal	3	—	3	—	—	—
Bobrka	—	1	1		—	—
Borszczów	—	1	1	–	1	1
Brody-Złoczów	1	2	3	-	—	—
Brzeżany	1	—	1	—	—	
Cleszanów	—	—	-	1	—	1
Dynów	2	—	2	—	—	—
Gródek-Janów	2	—	2	—	—	—
Lwów	1	—	1	—	—	—
Nadworna	—	—	—	1	—	1
Podolski	1	—	1	—	1	1
Pokucki	2	—	2	—		—
Przemyśl	—	1	1	—	—	—
Stanisławów	—	—	—	—	1	1
Tarnopol	1	—	1	—	1	1
Ogółem	14	5	19	2	4	6
Do końca r. 1906 założono	—	—	153	—	—	176
Z końcem r. 1907 jest	—	—	172	—	—	182

Tabl. XIII.

Rachunek zużycia subwencyi państwowej i krajowej na podniesienie chowu bydła za rok 1907.

Przychód.

1. Przeniesiona reszta kasowa z roku 1906		K. 29.747·40
2. Pobrane subwencye w roku 1907.		
a) na cele ogólne:		
1. z funduszów państwowych . . .	K. 127.000·—	
2. z funduszów krajowych	„ 66.666·66	193.666·66
b) na utrzymanie weterynarza:		
1. z funduszów krajowych . . .	K. 4.000·—	
c) na utrzymanie weterynarza:		
2. z funduszów krajowych	„ 2.4000·—	6.400·—
3. Pobrano tytułem zasiłku z odsetek krajowego funduszu hodowlanego, na zakupno i utrzymanie buhajów dla gmin w roku 1907 . .		342·40
4. Pobrano tytułem dotacyi Wydziału Rady powiatowej w Gródku na zakupno 12 buhajów na stacye w powiecie		2.880·—
5. Dochód za bydło z obór zarodowych pełnej i pół krwi		2.551·93
6. Dochód za bydło z obór zarodowych gm.:		
a) za krowy i przychowek	K. 4.821·24	
b) za buhaje zużyte	„ 2.657·92	7.479·16
7. Dochód ze sprzedaży buhajów ze stacyi subwencyjnych		38.396·79
8. Dochód z tytułu zwrotu kosztów szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych . . .	K. 1.084·47	
tudzież z tytułu wpływów i zwrotów z różnych źródeł	„ 560·—	1.644·47
Suma przychodu . .		K. 283.108·81

Rozchód.

1. Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych pełnej i pół krwi		K. 35.383·31
2. Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych gminnych:		
a) na zakupno krów i jałówek	K. 34.894·68	
b) na zakupno buhajów pełnej krwi . .	„ 12.931·49	47.826·17
3. Na stacye buhajów dla krów włościańskich:		
a) na zakupno buhajów pół krwi . . .	K. 83·849·44	
b) na utrzymanie buhajów	„ 41.809 59	125.659·03
4. Na zakupno i utrzymanie buhaj w dla gmin. z funduszu hodowlanego		698·—
5. Na wychów młodzieży na połoninach 2.141·39 — 516 =	K. 1.925·39	
6. Na melioracyę wydzierżawionych połonin w Mikuliczynie	„ 1.262·86	3.188·25
7. Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych	K. 2.176·20	
Do przeniesienia		212.754·76

	Z przeniesienia		212.754·76
8.	Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich na bydło	„ 100·—	2.276·20
9.	Na koszta szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych		1.744·32
10.	Na koszta badania stosunków hodowlanych		1.087·60
11.	Na koszta utrzymania, t. j. płaca i koszta podróży:		
	a) instruktora	„ 5.371·91	
	b) weterynarza	„ 3.530·76	8.902·67
12.	Na koszta kontroli i administracyi:		
	a) płace, dyurna i remuneracye	K. 16.768·30	
	b) koszta podróży inspektorów	„ 4.904·61	21.672·91
	c) najem lokalu, opał i oświetlenie	K. 1.240·30	
	d) druki adm. i wydatki kancelaryjne	„ 410·14	
	e) opłaty pocztowe, telegr. i różne	„ 1.109·88	2.760·32
13.	Na wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane		206·20
	Suma rozchodu		251.404·98
	Reszta kasowa z końcem roku 1907		31.703·83
14.	Do wyppłaty z powyżej wykazanej reszty kasowej, niezużyte dotacye i zaległe należytości z końcem roku 1907:		
	1. na koszta założenia obór zarodowych gminnych, z udziałem Wydziałów Rad powiatowych:		
	a) w Biskowicach p. Sambor 5000 — 2000 = K. 3000		
	b) w Gródku p. Gródek 5000 — 2000 = K. 3000		
	c) w Horodence p. Horodenka 5000 — 2000 = K. 3000		
	d) w Lublińcu p. Cieszanów 5000 — 2000 = K. 3000		
	e) w Szówsku p. Jarosław 5000 — 1600 = K. 3.400	K. 15.400·—	
	2. na koszta uzupełnienia obory zarodowej gminnej w Albigowej p Łańcut, założonej w roku 1907	„ 1.500·—	
	3. na koszta zakupna 25 buhajów na stacye nieobsadzone z roku 1907	„ 10.500·—	
	4. na utrzymanie 30 stacyi buhajów resztę za rok 1906/1907	„ 3.600·—	31.000·—
	Pozostaje reszta na rachunek roku 1908		703·83

d) Kontrola dzielności użytkowej bydła.

Akcya kontrolna Towarzystwa gospodarskiego rozwinęła się w roku ubiegłym nadzwyczaj pomyślnie, tworząc racyonalną podstawę do dalszego rozwoju hodowli bydła rogatego w kraju. Selekcya hodowlana, na wynikach kontroli tej oparta, dopomogła do poprawienia jakości bydła w oborach zarodowych, które dziś nie tylko wielkością i pięknością kształtów, ale i najcenniejszym przymiotem opłacania sowicie danej im karmy wybiły się ponad obory inne w kraju, a że przymioty te,

jak wybitna mleczność lub opas, a również dobre zużytkowywanie paszy są cechami dziedzicznemi, przeto i materyał hodowlany z naszych obór uzyskany i w tym kierunku wpływa dodatnio na ogólną hodowlę, buhaje bowiem, w oborach tych zakupione i na stacyach włościańskich umieszczone, dają obecnie potomstwo o większej dzielności użytkowej, niż to w poprzednich latach było możliwem Obok ścisłej kontroli mleczności i paszy do tych świetnych wyników akcyi kontrolnej przyczyniło się w znacznej mierze ujęcie i udoskonalenie naszego systemu żywienia indywidualnego, który w szerokich kołach hodowców krajowych i zagranicznych znalazł uznanie, którego miarą może być niesłychany dotąd w Polsce fakt, że podręcznik dla żywienia indywidualnego krów dojnych, wydany przez Komitet Towarzystwa, doczekał się w ciągu 14 miesięcy trzech wydań.

Żywienie indywidualne, według naszego systemu ułożone, wprowadziły nie tylko nasze obory zarodowe i znaczna część stojących pod kontrolą obór prywatnych, ale również i wiele obór innych z pracą Komitetu dotąd w żadnym stosunku nie stojących — a spowodowane przez niepotanienie produkcyi, dochodzące czasem do 100 koron na rok i krowę, oraz wzmożenie się mleczności krów czasem o kilkaset litrów na sztukę, ideę tego racyonalnego systemu ku pożytkowi kraju coraz bardziej popularyzują.

Obok selekcyi i żywienia indywidualnego kładzie Komitet przy akcyi kontrolnej ogromny nacisk na racyonalny wychów cieląt i jałownika, upatrując w nim niezmiernie potężny środek do szybkiego rozwoju dzielności użytkowej bydła. Studya przeprowadzone w tym względzie przez Biuro kontrolne, wykazują, że przez nieodpowiedni wychów cieląt i jałownika wszelkie korzyści, wynikające z racyonalnej selekcyi, łatwo spaczone a nawet zniszczone być mogą, podczas gdy racyonalny ze świadomością celu i środków zastosowany wychów, dzielność użytkową uzyskaną przez selekcyę nietylko utrwala, ale i znacznie powiększa. Że studya nasze w tym względzie na dobrej znajdują się drodze, zdaje się wskazywać fakt, że, pierwiastki, według wskazówek Komitetu w oborach zarodowych wychowane, wykazują stale mleczność znacznie wyższą od swych matek, a dochodzącą nierzadko do 4500 litrów rocznie.

Również dotychczasowe studya zdają się wskazywać, że wychów cieląt, wzmagający dzielność użytkową bydła zwłaszcza w kierunku mleczności, jest znacznie tańszym jak t. zw. racyonalny system dotychczasowy, że zatem Komitet i w tym względzie na potanienie produkcyi będzie w stanie wpłynąć — a po ukończeniu studyów zasady wychowu bydła wyda Komitet jako podręcznik w pośród swoich wydawnictw

Kontroli chlewni centralnych i w tym roku Komitet nie zaniedbał, dążąc i w tym względzie do wypośrodkowania najtańszego, a celowi odpowiadającego systemu, wychowu trzody chlewnej i daty uzyskane z tej kontroli skrupulatnie zbiera i bada, aby znów, uzyskawszy potrzebny materyał, módz wychów prosiąt w chlewniach centralnych na racyonalnych oprzeć podstawach.

Fundusze specyalne na, akcyę kontrolną przeznaczone, były w ubiegłym roku nieco większe jak w roku poprzednim — mianowicie Ministerstwo rolnictwa dotacyą swoją, wynoszącą w r. 1906 kwotę 7500 koron, podniosło na rok 1907 o 1500 koron, zaś dotacya krajowa wzrosła z 3500 kor. na 4000 kor.; wzrost ten jednak nie stał w żadnym stosunku do wzrostu samejże akcyi, tak że, chcąc wykonać uchwałę Rady Ogólnej, aby większą ilość obór prywatnych wziąć pod kontrolę, musieliśmy z funduszów, przeznaczonych na podniesienie gospodarstwa mlecznego, użyć na cele kontrolne kwotę 4000 kor.

Wydatki na akcyę kontrolną w r. 1907 wzmogły się w pierwszej linii wskutek tego, że na życzenie właścicieli obór — kontrolę, którą w wielu oborach przeprowadzaliśmy poprzednio co 21, a czasem i co 28 dni, musieliśmy zamienić na kontrolę co dni 14, przez co wzmogła się niewątpliwie precyzya kontroli, ale

Zamknięcie rachunków kontrolnych za rok 1906/07.

Liczba porządk	Nr lub litera obory	Ogółem krów kontrolowano w oborze	Ilość krów które przez cały rok były pod kontrolą	Przeciętna produkcya mleka w klgr.	Przeciętna produkcya masła w klgr.	Krów produkujących nad 2500 kg. mleka	Krów produkujących nad 100 kg. masła	UWAGA
		A. Obory rasy Oldenburskiej pełnej i pół krwi						
1	XLIV. O.	12	9	3642	134·12	8	8	Najmleczniejsza krowa rasy Simmenthalskiej dała 5028 kg. mleka. " " Oldenburskiej " 4180 " " Przeciętna mleczność krowy w oborach zarodowych [illegible] kg.
2	XLVIII O.	10	10	1798	69·67	2	—	
3	LIII. O.	8	4	3124	119·19	4	4	
4	LIV. O.	9	9	2959	106·79	9	6	
5	LI. O.	10	9	2320	93·99	2	3	
6	XLIX. O.	10	5	1763	64·69	1	—	
7	75 O.	29	20	3498	139·47	18	18	
8	8 O.	30	30	2704	95·69	21	11	
9	72 O.	27	27	1345	50·54	—	—	
10	76 O.	46	39	2026	70·09	5	2	
11	76 a. O.	38	36	2409	85·76	17	6	
12	100 O.	38	31	2730	102·29	18	12	
13	101 O.	103	85	2623	112·73	64	61	
14	111 O.	44	35	2288	91·01	11	13	
15	116 O.	45	40	1877	76·90	3	3	
16	114 O.	39	34	2241	85·67	12	8	
17	107 O.	37	32	1436	69·13	2	1	
18	109 O.	34	30	1705	68·54	2	—	
19	89 O.	38	35	2290	87·49	10	9	
20	115 O.	36	28	2068	76·65	3	2	
		643						

Zamknięcie rachunków kontrolnych za rok 1906/07.

Liczba porządkowa	Nr. lub litera obory	Ogółem krów kontrolowano w oborze	Ilość krów które przez cały rok były pod kontrolą	Przeciętna produkcya mleka w klgr.	Przeciętna produkcya masła w klgr.	Krów produkujących nad 2500 kg. mleka	Krów produkujących nad 100 kg. masła	UWAGA
		B. Obory prywatne rasy Oldenburskiej.						
1	B O.	33	33	2371	90 36	13	12	
2	D. O.	30	27	1927	84 09	5	4	
3	E. O.	30	24	2020	80·70	4	6	
4	F. O.	47	42	1289	54·54	—	—	
5	G. O	41	36	2245	86·94	13	12	
6	H. O.	46	33	1606	64·98	—	1	
7	I. O.	43	35	2288	91·01	11	13	Najmleczniejsza krowa rasy Simmenthalskiej dała 5628 kg. mleka. „ „ Oldenburskiej „ 4980 „ Przeciętna mleczność krowy w oborach zarodowych 2247 kg.
8	J. O.	39	34	2241	85·67	12	8	
9	K. O.	55	46	2173	90·12	9	11	
10	L O.	57	55	1698	66·58	2	1	
11	Ł. O.	16	8	2288	93·64	4	4	
		437						
		C. Obory rasy Simmenthalskiej pełnej i pół krwi.						
1	XLVIII. S.	9	9	3943	164·26	9	9	
2	XXI. S	47	38	3075	133·98	33	33	
3	XLV. S.	25	20	2133	87·58	2	4	
4	XIII. S.	7	6	1720	77·16		1	
5	X. S.	23	23	2710	118·82	14	16	
6	XLII. S.	23	21	2737	119·59	14	18	
7	XXXVII. S.	25	22	2648	113·85	13	16	
8	XXIII. S.	22	22	2560	112·69	10	12	
9	XXIIIa. S.	16	16	2254	97·37	6	6	
10	XXXVI. S.	12	12	1680	74·82		1	

Zamknięcie rachunków kontrolnych za rok 1906/07.

Liczba porządkowa	Nr. lub litera obory	Ogółem krów kontrolowano w oborze	Ilość krów które przez cały rok były pod kontrolą	Przeciętna produkcya mleka w kilgr.	Przeciętna produkcya masła w klgr.	Krów produkujących nad 2500 kg. mleka	Krów produkujących nad 100 kg. masła	UWAGA
		C. Obory rasy Simmenthalskiej pełnej i pół krwi.						
11	LII. S.	7	7	1944	82·51	1	1	
12	L. S.	10	9	2275	89 93	4	4	
13	93 S.	47	38	3075	133·98	33	33	
14	60 S.	13	13	2336	90 03	4	1	Najmleczniejsza krowa Rasy Simmenthalskiej dała 5628 kg. mleka " " Oldenburskiej " 1960 " Przeciętna mleczność krowy w oborach zarodowych 2247 kg.
15	91 S.	25	25	1830	79·55	2	2	
16	26 S.	29	24	1843	73·92	—	—	
17	63 S.	19	18	2385	106·43	9	9	
18	2 S.	58	58	1581	66·66	1	2	
19	18 S.	22	22	1833	81·91		1	
20	59 S.	24	24	2165	90·45	3	2	
21	20 S.	32	30	1960	85·71	3	5	
22	55 S.	29	21	1784	76·60	—	2	
23	110 S.	47	41	2308	100·22	17	18	
24	112 S.	33	21	2160	92·50	3	7	
25	78 S.	36	18	1600	74·43	—	—	
26	99 S.	28	27	1943	79·25	3	5	
27	10 S.	37	27	1048	47·57	-	—	
28	52 S.	41	33	2133	83·19	5	6	
29	94 S.	14	13	1585	61 13	—	—	
30	108 S.	38	20	1719	70·29	1	1	
		798						

Zamknięcie rachunków kontrolnych za rok 1906/07.

Liczba porządkowa	Nr. lub litera obory	Ogółem krów kontrolowano w oborze	Ilość krów które przez cały rok były pod kontrolą	Przeciętna produkcya mleka w kilogr.	Przeciętna produkcya masła w klgr.	Krów produkujących nad 2500 kg. mleka	Krów produkujących nad 100 kg. masła	UWAGA
		D. Obory prywatne rasy Simmenthalskiej.						Najmleczniejsza krowa rasy Simmenthalskiej dała 5028 kg mleka. Oldenburskiej " 4980 " Przeciętna mleczność krowy w oborach zarodowych dała 2247 kg
1	A. S.	27	22	2088	85·43	3	4	
2	C. S.	28	23	2301	104·21	7	13	
3	M. S.	26	17	1894	80·10	1	2	
4	N.	59	52	3009	116·12	34	34	
5	O. S.	31	21	1925	75·65	2	1	
6	R. S.	58	53	1494	56·49	—	—	
		229						
		E. Obora rasy Żuławskiej pełnej krwi.						
1	XXXIII.	34	29	2364	109·53	12	18	
		34						
		F. Obora prywatna rasy „Ayrschire“.						
1	P.	36	35	1780	72·79	2	1	
		36						

wzmogły się koszta, bo do tej samej ilości obór musieliśmy użyć znacznie większej liczby asystentów — mianowicie z wiosną 1907 r. przyjęliśmy nowych dwóch, a w jesieni dalszych dwóch, tak że w chwili obecnej personal biura kontrolnego ma skład następujący:

1 kierownik kontroli,
1 starszy asystent kontrolny,
5 asystentów kontrolnych,
4 praktykantów

Dzięki temu powiększeniu personalu nawet przy 14 dniowej kontroli byliśmy w stanie objąć kontrolą w dalszym ciągu następujące obory:

60 Jasionów, 61 Przyłbice, 62 Ożomla, 63 Sanniki, 64 Ustyanowa, 65 Horychlady, 66 Koropiec, 67 Zubrza, 68 Dziewiętniki, 69 Żurawno, 70 Bojanowice, 71 Bienkowa Wisznia, 72 Podliski, 73 Suchawola, 74 Winniczki.

Wyniki akcyi kontrolnej przedstawiają załączone tablice.

C) Sprawozdanie sekcyi mleczarskiej

Równolegle do akcyi kontrolnej Komitetu, a poniekąd i w ścisłym z nią związku, postępowała w r. 1907 i akcya mająca na celu podniesienie gospodarstwa mlecznego. Jak już powyżej wspomnieliśmy do tego działu pracy należy kontrola mleczności i paszy w oborach prywatnych w tych okolicach, w których rozwój mleczarstwa szybkim postępuje tempem.

Takiż sam związek z akcyą kontrolną jest dążenie Komitetu do wykształcenia funkcyonaryusza, którego zadaniem byłoby objeżdżać tak obory zarodowe jak prywatne i gminne i uczyć ludność racyonalnego dojenia krów. Sprawa ta ma dla hodowli bydła mlecznego niezmiernie doniosłe znaczenie. W skutek złego, nieumiejętnego dojenia zmniejsza się niewątpliwie mleczność krowy, a gruczoł mleczny zanika — pozatem jednak złe dojenie wywołuje często zapalne choroby wymienia, które dotykając przeważnie najmleczniejsze indywidua obory, przyprawiają hodowców o dotkliwe straty. Przeciwnie w chowie bydła mlecznego obok selekcyi i celowego żywienia odgrywa dojenie poprawne bardzo wybitną rolę, przy jego bowiem pomocy można gruczoły mleczne należycie rozwinąć i do większej doprowadzic dzielności. Przyszły nauczyciel dojenia, którego Towarzystwo gospodarskie zaangażuje jako stałego funkcyonaryusza, po ukończeniu szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, kształci się w dalszym ciągu pod okiem WP. Dyrektora Rozwadowskiego w Miłocinie, a prawdopodobnie przebędzie jeszcze dodatkowy kurs dojenia w którymś z zakładów niemieckich.

Celem uzyskania dla mleczarń naszych zbiorowych i prywatnych technicznej pomocy, przyczynił się Komitet do kosztów utrzymania instruktora mleczarskiego, zajętego przy Galicyjskiem Towarzystwie mleczarskiem, zastrzegając sobie możność wzywania go do naszych mleczarń w razie potrzeby.

W roku 1907 okazała się również potrzeba uzupełnienia urządzenia mleczarni, urządzonej przy szkole gospodyń wiejskich w Albigowej. Mleczarnią tą, utworzoną swego czasu z funduszów Towarzystwa, Komitet stale się interesuje, to też i w roku bieżącym na uzupełnienie i przeróbkę maszyn w mleczarni Albigowskiej przeznaczył kwotę 1200 koron.

W wykonaniu dalszej części planu pokrycia powiatu Rudeńskiego siecią śmietanczarni, działających w związku z mleczarnią parową rudeńską, postanowił Komitet założyć nową stacyę śmietankową w Milczycach.

Na zakupno maszyn dla dwóch nowopowstających mleczarń zbiorowych przeznaczył Komitet z funduszów r. 1907 kwotę 2000 kor.

Ponieważ od dawnego czasu dawał się dotkliwie uczuwać brak podręcznika polskiego dla techniki mleczarskiej, przeto Komitet wszedł w rokowania z WP. inż. Zygmuntem Chmielewskim w sprawie wydania nakładem Komitetu jego dziełka w tym zakresie. Rokowania te uwieńczone zostały pomyślnym skutkiem, tak że w ciągu r. 1907 mógł już Komitet oddać w ręce swych członków to pożyteczne dzieło. Z funduszów mleczarskich przeznaczył Komitet na częściowe pokrycie kosztów tego wydawnictwa kwotę 1000 kor

D. Sprawozdanie Sekcyi chowu drobiu.

1) Działalność Sekcyi.

Sekcya chowu drobiu zajmowała się sprawami dotyczącemi tej gałęzi gospodarstwa krajowego już to jej przez Komitet przydzielonemi, już to przez członków na posiedzeniach poruczonemi.

W skład Sekcyi wchodzili: Artur Zaremba Cielecki jako Przewodniczący, Prof. Dr. Józef Szpilman jako zastępca Przewodniczącego, Dr. cam. August Rodakiewicz Sekretarz, księżna Jerzowa i księżniczka Wanda Czartoryska, Dr. Alfred Beil, Dr. Adam Borysiewicz, Prof. Dr. Stanisław Fibich, Stefan Bojanowski, ks.

insp. Antoni Głodziński, Prof. Dr. Mieczysław Grabowski, Józef Dąbrowski, Prof Paweł Kretowicz, c. k. weterynarz pow. Andrzej Miziura, Wanda Nowosielecka, Jan Obrębski, Michalina Ogrodzińska, Zygmunt Piotrowicz, radca dworu Jerzy Pierocki, ref. wet. Franciszek Ponicki, Bronisława Seferowiczona, Jan Stark, Klementyna Stasiniewiczowa, Eugeniusz Terlecki, Józef Zagaja.

Sekcya odbyła w roku sprawozdawczym dwa posiedzenia. Z ważniejszych spraw, któremi się Sekcya zajmowała wymienić należy przyznanie zasiłku w kwocie 4000 K. płatnego w dwóch ratach w r. 1907 i 1908 — na budowę wzorowego zakładu chowu drobiu przy Akademii weterynaryi, następnie poruczono osobnej komisyi opracowanie projektu instrukcyi dla zakładania wrorowych kurników (patrz sprawozdanie kraj. Towarzystwa chowu drobiu we Lwowie); wreszcie zwrócono się do odnośnego Oddziału Towarzystwa o opinię w sprawie założenia zarodowej wylęgarni w Chorostkowie i pokryto niedobór w kwocie 88 K. wynikły z zakupna królików przez Oddział w Rudkach. Następnie przy rozdziale subwencyi przyznano kraj. Towarzystwu we Lwowie osobne zasiłki za założenie wzorowych kurników w Dulibach, Dłużniowie i Worobijówce, z zastrzeżeniem, aby o ile możności uwzględniano rasy kur krajowych. W sprawie poruszonej już w latach poprzednich — organizacyi handlu jajami uchwalono, aby tę akcyę wdrożyć w porozumieniu z głównym Zarządem Kółek rolniczych, a w końcu w sprawie poparcia proponowanego przez K. Stasiniewiczową klubu dla hodowli „zielononóżek“, uchwalono wyczekać wpierw założenia tego klubu, a poczem dopiero rozpatrzeć bliżej tę sprawę.

Fundusze Sekcyi w r 1907 przedstawiają się następująco:

Przychód:

1. Reszta kasowa z r. 1906	499·59 K.
2. Subwencya państwowa za r. 1907	12000·— „
Suma przychodu	12.749·59 „

Rozchód:

I. Towarzystwo chowu drobiu we Lwowie:		
a) na ogólne cele Towarzystwa		4000·00 K.
b) na wydawnictwo „Hodowcy drobiu“		300·00 „
c) na założenie wzorowego zakładu kurnika przy Akademii weterynaryi		2000·00 „
d) Na założenie wzorowych mniejszych kurników, a mianowicie:		
1) w Dulibach	500·00 K.	
2) w Dłużniowie	150·00 „	
3) w Worobijówce	150·00 „	
4) w Jarosławiu	200·00 „	1000·00 „
II. Towarzystwo chowu drobiu w Jarosławiu:		
a) na ogólne cele		1700·00 „
b) na założenie wzorowego kurnika w obrębie działalności tego Towarzystwa tytułem piewszej raty		1500·00 „
III. Na wystawy drobiu:		
a) dla Brzeżan	400 K.	
b) na prelekcye o hodowli drobiu w czasie wystawy w Brzeżanach	150 „	
c) dla Stanisławowa	300 „	850·00 „
IV. Na organizacyę handlu jajami		700·00 „
Do przeniesienia		12.527·15 K

	Z przeniesienia	12.527 15 K.
V.	Zwrot kosztów podróży stypendystom szkoły w Zielonej	77 15 „
VI.	Na sekretaryat sekcyi	400 00 „
	Razem pozostałości .	12.527·15 K.

Według referatu Prof. Dr. J. Szpilmana przedłożył Komitet na r. 1909 następujące wnioski subwencyjne:

1) na popieranie działalności Towarzystwa chowu drobiu .	10000 K.
2) na wystawy	1000 „
3) na organizacyę handlu jajami	1000 „
4) na zakładanie prywatnych kurników przy szkołach rolniczych i u inteligentnych hodowców . . .	2000 „
5) zakład chowu drobiu przy Akademii weterynaryi . .	2000 „
Razem .	16000 K.

2) Działalność Krajowego Towarzystwa chowu drobiu we Lwowie.

Towarzystwo wraz z 10 filiami w Brzeżanach, Niepołomicach, Rzeszowie, Schodnicy, Samborze, Sanoku, Stanisławowie, Starym Samborze, Tarnopolu i Złoczowie liczyło w r. 1907 członków 1110, z których wskutek zwinięcia filii Głogowskiej w lipcu 1908. (37 członków) i filii w Rzeszowie (63 członków) pozostało na r. 1908 1010 członków. Ogólny przyrost członków kraj. Towarzystwa chowu drobiu etc. wraz z filiami wynosił w ciągu roku 1907. 125 członków. Wszyscy członkowie otrzymywali bezpłatnie organ Towarzystwa, miesięcznik p. t. Hodowca drobiu, a oprócz tego prenumerowało to czasopismo kilkuset abonentów, tak że miało ono razem z górą 1200 odbiorców.

W r. 1907 założyło samo kraj. Towarzystwo bez filij 59 akcyi zarodowych wartości 3314 kor., z których wykreślono z różnych przyczyn 22, wartości 391 kor., zatem ze stacyi zarodowych, założonych w r. 1907 pozostało 137 wartości, 2.923 koron, z czego było zakupionych zwierząt za 2141 kor., reszta zaś przypada na zwrócony przychowek. Wszystkich stacyi zarodowych posiadało Towarzystwo z końcem roku 1907 z 941, założonych w ciągu lat 1900—1907 — **528**, wartości **11.128** kor., a doliczywszy do tego 340 stacyi, założonych przez filie Towarzystwa wartości 6367 kor. 55 h., otrzymamy ogólną ilość stacyi zarodowych, będących własnością krajowego Towarzystwa wraz z filiami w liczbie **868**, wartości **17.495** koron **55** hal.

Obrót kasowy krajowego Towarzystwa we Lwowie wykazał w dochodach 12.005·85 kor., w rozchodach 11.578·77 kor., obrót kasowy 8 filii (dwie nie nadesłały jeszcze sprawozdań) w dochodach 7705 43 kor., w rozchodach zaś 7222·79 K.; razem przeto wynosiły dochody macierzystego Towarzystwa i jego filii w r. 1907 19711·28 kor, a rozchody 18801·56 kor.

Krajowe Towarzystwo wydało na rzecz swych filii kwotę 2559·63 kor., z czego przypada na zasiłki pieniężne 2056·45 kor., na drób nadany niektórym filiom w naturze 237 kor., na koszta poniesione z własnych funduszów z powodu wystaw w r. 1907 — 251·38 kor. (Brzeżany — 126·96 kor.), (Rzeszów — 113·42 kor., (Stanisławów — 11 kor.), i wydatek z powodu zawiązania się filii w Tarnopolu 14·80 kor.

Podobnie jak w latach poprzednich zajmował się Wydział już sprawą budowy zakładu chowu drobiu na terenie Akademii weterynaryi we Lwowie; nadto w r. 1907 urządziło kraj. Towarzystwo 3 wystawy drobiu, gołębi i królików oraz produktów tychże, a mianowicie krajowe w Brzeżanach i Rzeszowie i miejscową w Stanisławowie. Poważna liczba wystawców i bardzo znaczna ilość nadesłanych

prawdziwie wzorowych okazów, jakoteż wielkie zainteresowanie się niemi publiczności służą za dowód, że tego rodzaju wystawy są nietylko pożądane i potrzebne, jako doskonały środek popierania i propagandy hodowli drobiu zwłaszcza jeżeli się równocześnie z wystawami urządza wykłady i odczyty z tego działu.

Na wystawę w Brzeżanach przyznał Komitet subwencyę w kwocie 400 kor. a nadto osobny zasiłek 150 koron na wykłady o hodowli i chorobach drobiu podczas wystawy, oraz wyjednał 5 medali srebrnych i 5 bronzowych c. k. Ministerstwa roln.; na cele wystawy w Stanisławowie, przyznał zaś Komitet subwencyę w kwocie 300 kor.

Wystawy powyżej wspomniane odbyły się w jesieni 1907 r., a mianowicie w Stanisławowie w czasie od 14—15 września, w Brzeżanach od 28—29 września, a w Rzeszowie w dniach 5. 6. i 7. października.

Organizatorom wystawy w Stanisławowie, która była miejscową, chodziło tylko o przedstawienie obecnego stanu hodowli drobiu i królikow w obrębie działalności Filii Stanisławowskiej, a przyznać musimy, że przegląd ten wypadł bardzo pomyślnie pod każdym względem Wystawa ta była jeszcze z tego powodu pocieszającym objawem, iż wykazała, że i włościanie, mimo swego konserwatyzmu, garną się coraz liczniej do wspólnej pracy ekonomicznej z właścicielami dóbr i inteligencyą miejską. Wystawa powyższa przyniosła czystego dochodu 369 kor. 15 hal.

Wystawy krajowe drobiu w Brzeżanach i Rzeszowie miały program obszerniejszy, a jak z wydanych druków odnośnych katologów wynika, to wystawę Brzeżańską obesłało 90 wystawców; okazów było 145 kur, 28 kaczek, 16 gęsi, 24 indyków, 4 pantarki, 40 par gołębi, 52 ptaków spiewających, 119 królików, 1 akwaryum, 1 ferraryum, przyczem nie brakło fachowych dzieł, rozmaitych sprzętów, narzędzi, zbiorów karmy i t. d.

Na wystawie tej uzyskało nagrody za okazy wystawione 79 wystawców a mianowicie rozdano 5 medali srebrnych i 5 medali bronzowych c. k. Ministerstwa rolnictwa, 10 dyplomów honorowych kraj. Towarzystwa chowu drobiu, 12 medali srebrnych i 16 bronzowych wystawy, 10 listów pochwalnych c. k. Towarz. gosp. i 16 listów pochwalnych kraj. Towarzystwa chowu drobiu, a nadto udzielono 5 nagród pieniężnych po 5 względnie 10 kor. wynoszących.

Wystawa Brzeżańska przyniosła czystego dochodu 510 K 88 h.

Również i wystawa w R z e s z o w i e wypadła, na ogół biorąc, bardzo pomyślnie ku zupełnemu zadowoleniu co zawdzięczać należy, obok wytrwałej i niezmordowanej pracy Komitetu wystawy, także Towarzystwu macierzystemu, które uzyskało dla wystawy subwencyę w kwocie 300 K. od Wydziału krajowego. Komitet Towarzystwa rolniczego w Krakowie wyjednał tylko medale rządowe. Towarzystwo macierzyste udzieliło nadto klatek wystawowych i odznaczeń, oraz postarało się o pożyczenie aparatów wylęgowych u p. Stankiewicza ze Lwowa.

Także i na tej wystawie żywe zainteresowanie wzbudzały tu demonstrancye p. Gajewskiego, tyczące się sztucznego wylęgania.

Wystawiono ogółem 122 kur w dziesięciu rasach, 28 kaczek w dwóch rasach, 28 gęsi emdeńskich, 13 indyków w dwóch rasach, 8 pantarek, 6 bażantów, 60 królików w siedmiu rasach, 191 gołębi w dwudziestu jeden rasach.

W r. administracyjnym 1907 do 10 dawniej założonych filii przybyła nowa filia w Tarnopolu, ubyły zaś wskutek rozwiązania 2 filie, a mianowicie, założona w r. 1906 filia w Głogowie i w Rzeszowie, która to ostatnia przeobraziła się z dniem 1 stycznia 1908 w samoistne Towarzystwo. Obecnie zatem liczy kraj. Towarzystwo 9 filii; w toku zaś jest założenie filii w Buczaczu, Gródku Jaggielońskim i Kołomyji.

Na wniosek prezesa kraj. Towarzystwa chowu drobiu przyznał Komitet Towarzystwa gospodarskiego temu Towarzystwu subwencyę na zakładanie większych kurników drobiu rasowego, a mianowicie na założenie wzorowego kurnika przy szkole ludowej w Dulibach p. Stryj 500 K., na ten sam cel przy szkole ludowej

w Dłużniowie 150 K., a przy szkole ludowej w Worobijówce również 150 K. Zasiłków tych użyto w ten sposób, iż w myśl życzenia c. k. Rady szkolnej krajowej zakupiono dla szkoły w Dulibach kompletny przyrząd wylęgowy systemu wodnego na 130 jaj w krajowej firmie J. Stankiewicza, a nadto nadano szkole tej stadko kur Zielononóżek (2,10) a resztę zasiłku wypłacono w gotówce na poczynienie w myśl przedłożonego sprawozdania adaptacyi w już istniejącym kurniku. Szkołom w Dłużniowie i Worobijówce udzielono w gotówce po 73 kor. na budowę kurnika, a resztę subwencyi obrócono na zakupno kur Zielononóżek w ilości po 2 koguty i 10 kur, stosując się w tem do intencyi c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, jak również z tego powodu, że doświadczenia dotychczasowe coraz bardziej przemawiają na korzyść tych kur, jako bardzo nośnych, mięsnych, i wcześnie dojrzewających — mimo, że jeszcze pod względem cech rasy niezupełnie ustalonych; ta jednak okoliczność powinna być jedynie bodźcem do dalszej akcyi udoskonalania tych wielce pożytecznych kur.

Kraj. Towarzystwo wydało w czasie swego istnienia 8 roczników miesięcznika „Hodowca drobiu“, nadto kilkanaście dziełek traktujących o hodowli drobiu gołębi i królików.

1. Dr. H. Mańkowski: *Chów drobiu w Galicyi i sprawa podniesieuia tej gałęzi gospodarstwa krajowego.*

2. Roullier-Arnonlt: *raktyczne wskazówki sztucznego wylęgania i chowu ptactwa domowego i dzikiego*, przetł. z franc. Kl. Stasieniewiczowa.

3. *Illustrowany katalog III. kraj. wystawy drobiu we Lwowie, z opisami i rycinami poszczególnych ras kur, gęsi, kaczek, indyków, królików i gołębi.*

4. Sutermeister M.: *Królik olbrzym flandryjski,* opis i wskazówki o chowie królika olbrzyma flandryjskiego, spolszczył J. Zagaja.

5. Mégnin P.: *Choroby kvólików*, z francuskiego przetłumaczył J. V.

6. Dr. Obfidowicz Bronisław: *Polskie gołębie rasowe i ich chów.*

7. *Środki zmierzające do podniesienia w dwójnasób nośności kur.* z 2 rycinami.

8. Terlecki Eugeniusz: *Chów gołębi.* Z 98 rycinami (wielka ósemka, 304 stron druku).

9. Neell Józef: *Hodowla kaczek, gęsi i łabędzi.* Praktyczne wskazówki racyonalnej hodowli ptactwa wodnego domowego wraz z opisem i ilustracyami poszczególnych odmian kaczek, gęsi i łabędzi.

	Nazwa Towarzystwa	Liczba członków z końcom roku 1907	Ilość stacyj zarodowych	Wartość stacyj zarodowych		Majątek ogólny Towarzystwa	
				K.	h.	K	h.
	Krajowe Towarzystwo chowu drobiu, gołębi i królików we Lwowie	424	528	11.128	—	17.352	49
Filie	Brzeżany	101	75	1.318	15	2.139	77
	Niepołomice . . .	45	43	911	—	1.147	68
	Rzeszów	63	39	896	50	1.545	75
	Sambor	46	30	345	50	1.723	52
	Sanok	74	57	1.227	—	1711	26
	Schodnica	44	Nie nadesłano				
	Stanisławów . . .	127	43	673	40	1.015	80
	Stary Sambor . .	38	Nie nadesłano				
	Tarnopol	34	19	315	—	431	06
	Złoczów	77	34	681	—	878	76

10. Neell Józef: *Hodowla indykom, pantarek i pawi.* z 5 rycinami.
11 Falkowski Władysław: *Hodowla królików.* z 35 rycinami.
12. Kraskowski J.: *Walka z drożyzną mięsa*
13. *Pouczenia o cholerze drobiu.*
14. *Pouczenia o dyfteryi drobiu.*
15. *Pouczenia o leczeniu świerzbu królików.*

W toku jest wydanie obszernego podręcznika o hodowli kur, którego obecnie brak zupełny w literaturze polskiej.

Zestawienie szczegółowe liczby członków, stacyi zarodowych i ich wartości oraz ogólnego majątku kraj. Towarzystwa chowu drobiu i jego filii.

3. Sprawozdanie Pierwszego Galic. Towarzystwa chowu drobiu w Jarosławiu.

Wydział Towarzystwa tworzyli prezes P. Eustachy Wolski, zastępującego P. Józef Dąbrowski, sekretarz Jan Obrębski, 5 członkow i 4 zastępców. Wydział odbył 6 posiedzeń i zwołał 2 Walne Zgromadzenia członków Towarzystwa.

Działalność Towarzystwa oparto w r. 1907 na dalszym ciągu nierozgłośnej, cichej pracy dla dobra ludu i kraju.

Celem poprawienia drobiu krajowego u jak najszerszych kół ludności wiejskiej zawarto z Zarządem Głównym Tow. Kółek rolniczych następujący układ:

„Każde Kółko rolnicze może dostać z Towarzystwa chowa drobiu w Jarosławiu, o ile ono jest jego członkiem — rokrocznie dla poprawienia swego drobiu — rasowego koguta za zniżoną cenę 2 kor., kaczora za 3 kor., gęsiora za 4 kor, a indora za 5 kor. Resztę ceny tych rozpłodników pokryją, Towarzystwo chowu drobiu i Zarząd Główny Tow. Kółek rolniczych po połowie.

W zamian za to zobowiąże się dotyczący członek Kółka roln. wobec jego Zarządu sprzedać swego odnośnego samca na rzeź; w miejsce bowiem jego otrzymuje po powyższych cenach rasowego rozpłodnika. W ten sposób może każde Kółko roln. otrzymywać rokrocznie dla swych członków najmniej po 3 samce z 3 rodzaji drobiu po $^1/_3$ ceny rzeczywistej – i za kilka lat poprawić tą drogą drób u wszystkich członków“.

W ten sposób korzystało już z takiego udogodnienia kilka Kółek rolniczych w ubiegłym roku; na ten zaś rok spodziewane jest większe zapotrzebowanie.

Najwięcej wagi — podobnie jak dawniej, tak i w ubiegłym rokn przywiązywało Towarzystwo do rozpowszechnienia drobiu rasowego przez rozsyłkę i rozdawanie jaj wylęgowych i zakładanie stacyj zarodowych w całym kraju.

Na 200 zamówień rozesłano 3.783 sztuk jaj wylęgowych, w czem 1 455 sztuk po zniżonej cenie dla członków, — kosztem 175 kor. 58 hal. Nadmienić należy, że zapotrzebowanie jaj wylęgowych wzrasta rokrocznie; — a byłoby do życzenia, aby Towarzystwo było w możności rozdawać corocznie bezpłatnie pewną liczbę jaj wylęgowych między ubogą ludność.

Do 219 stacyj zarod. drobiu i królików o 338 stadkach pozostałych z końcem r. 1906 przybyło nowych stacyj w r 1907. — 84 o stadkach 104. Z liczby ogólnej 303 stacyj o 442 stadkach ubyło 32 stacye o 54 stadkach, pozostało tedy z końcem r. 1907 stacyj 271 o stadkach 388. Ponadto uzupełniono 48 stacyj pojedynczymi rozpłodnikami lub stadkami.

Najwięcej stacyj zarodowych posiadali włościanie i nauczyciele ludowi.

W ubiegłym roku wzmógł się znacznie popyt za królikami i gęsiami. Wszelkim prośbom umiarkowanym starał się Wydział zadośćuczynić — o ile jego fundusze na to pozwalały.

Towarzystwo, nie mając swego Zakładu hodowlanego, musiało zakupywać rozpłodniki potrzebne na stacye; ale już dzięki kilkuletnim swym zabiegom mogło otrzymać je w kraju u swych członków hodowców, — a nie musiało jak dawniej wysyłać na ten cel pieniądze z kraju. Zakupiono więc na ten cel 83 kur, 107 gęsi

emdeńskich, 29 kaczek, 43 indyków, 51 królików, 7 pantarek — za ogólną sumę 1653 kor. 71 h.

Brak własnego Zakładu powoduje też oprócz niewygody wielkiej także większe koszta na żywienie drobiu w czasie zwrotów i nadawania go na stacye zarodowe, oraz na odbiór i wysyłkę tegoż.

Ogólne te koszta wyniosły w ubiegłym roku 937 kor. 25 h.; wydało tedy

Towarzystwo na zakładanie stacyj zarodowych sumę .	2.590 kor.	96 h.
a gdy koszta zniżenia jaj wylęgowych wynosiły kwotę .	175 „	58 „
więc na rozpowszechnianie drobiu rasowego wydano .	2.766 „	54 „

t. zn. o 66 kor. 54 h. więcej, niż wynosiły razem subwencye rządowa i krajowa na ogólne cele Towarzystwu udzielona.

Zużytkowanie kwoty 200 kor. udzielonej przez Komitet c. k. Towarzystwa gospod. na zakładanie kurników musiano odłożyć do r. 1908, albowiem subwencye otrzymano dopiero w grudniu

Ponieważ brak własnego Zakładu hodowlanego odczuwać się daje z każdym rokiem dotkliwiej i tamuje dalszy rozwój Towarzystwa, przeto odłożeniem z własnych funduszów kwoty 1 500 kor. na taki Zakład, zapoczątkowano akcyę do jego utworzenia.

Na prośbę wniesioną do Wydziału krajowego zawiadomił tenże reskryptem z 22. listopada 1907 r. l. 115.400, że tytułem bezzwrotnej subwencyi wstawia do budżetu kraj. w latach 1908 i 1909 dwie raty po 5.000 kor. na pomieniony Zakład. Komitet c. k. Towarzystwa gospod. galic. zarezerwował też 1.500 kor. tytułem 1-szej raty na ten sam cel.

Sporządzono już także projekt ogólny takiego Zakładu i szczegółowy kosztorys na 61.000 kor. Grunt pod Zakład ma obejmować 1 ha. Jak długo Towarzystwo nie będzie posiadało takiego Zakładu, uzna za bezcelowe rozszerzanie się zapomocą filij, albowiem utykałoby zawsze na brak doborowych rozpłodników i potrzebnego materyału.

Rokowania z gminą miasta Jarosławia o odstąpienie potrzebnego placu lub odpowiedniej subwencyi udzielenie są w toku.

Zanim zaś Zakład powstanie, poprzestać musi Towarzystwo na mianowaniu mężów zaufania (delegatów) swych w różnych powiatach kraju.

Z końcem r. 1906 liczyło Towarzystwo 366 członków, przybyło w ciągu r. 1907 członków nowych 99, ubyło 13-tu pozostaje tedy z końcem roku 1907 członków 452.

Kosztem subwencyi otrzymanej w r. 1906 założono u p. Maryi Obrębskiej w Jarosławiu kurnik doświadczalny, w którym hodowano nowowprowadzoną z Węgier, — tam znakomicie się udającą — rasę kur cięższych, mięsnych i nieśliwych, orpingtonów żółtych. Obok nich hodowano lekką rasę nieśliwych kur krajowych, zielononóżek i przeprowadzono ich krzyżowanie z orpingtonani.

Wyniki z hodowli przedłożone Walnemu Zgromadzeniu w dniu 20 sierpnia 1907 r. okazały się znakomite, — i przyjęto je z ogólnem uznaniem.

Organu własnego Towarzystwo nie wydaje; lecz licząc się z potrzebą członków włościan, którzy stanowią prawie 2/3 ogólnej liczby członków, prenumeruje dla wszystkich członków pismo „Przewodnik kółek rolniczych“, w którym zawarte są zawsze cenne wskazówki z wszelkich gałęzi gospodarstwa W piśmie tem pomieszcza stale Towarzystwo swoje artykuły i komunikaty.

W r. 1907 wydało Towarzystwo drukiem sprawozdanie z działalności za r. 1906 i w niem pomieszczono wielce interesujące sprawozdanie Jana Obrębskiego z wycieczki naukowej w sprawach hodowli drobiu odbytej w r. 1906 kosztem Komitetu c. k, Tow. gospodarskiego do krajów austryackich i Węgier.

W wypełnieniu statutu pośredniczyło Towarzystwo w sprzedaży jaj wylęgowych i drobiu hodowlanego od członków, przysparzając im tym sposobem przeszło 2.000 kor. dochodu.

W posiedzeniach Sekcyi chowu drobiu przy c. k. Galic. Towarzystwie gospod. uczestniczyło 5-ciu członków z Wydziału Towarzystwa. Koszta Zarządu Towarzystwa ogranicza Wydział mimo rozległych korespondencyj i czynności do jak najmniejszej kwoty, bo wynosiły one w r. 1907 nieco więcej nad 6-tą część ogólnych dochodów.

W ciągu ubiegłego roku załatwiono wedle protokołu podawczego 1.132 spraw.

E) Sprawozdanie Sekcyi rybackiej.

Główny przedmiot prac Sekcyi stanowiły sprawy zakładu chowu ryb w Oparach, jako instytucyi bezpośrednio przez Komitet administrowanej

Już w przeszłorocznem sprawozdaniu Komitetu zaznaczono, że po dokładnem zbadaniu i rozpatrzeniu sprawy przyszedł Komitet do przekonania, że zakład chowu ryb w Oparach powinien być i nadal tam utrzymany, a to ze względu na korzystne warunki lokalne, wzorowe swe urządzenia, jak i ze względu na gospodarcze swe znaczenie.

Wychodząc z tego założenia rozpoczął Komitet starania o przedłużenie na dalszych lat dziesięć kontraktu dzierżawy terenów, na których zakład istnieje

Równocześnie zarządził Komitet dokończenie rozpoczętych w roku 1906 robót mających na celu uzupełnienie urządzeń zakładu. Roboty te przeprowadzono prawie zupełnie i dziś powiedzieć już można, że zakład w Oparach uposażony jest we wszelkie w danych warunkach możliwe urządzenia, tak, że środki materyalne, jakimi zakład rozporządza, nie będą nadal zużywane na inwestycye, lecz tylko na pokrycie kosztów utrzymania zakładu i na zwiększenie produkcyi zakładu, a przedewszystkiem na zwiększenie produkcyi narybku, ona bowiem jest głównym celem zakładu, a wielkość jej decyduje o pożyteczności i gospodarczem znaczeniu tej instytucyi.

Sprawy zakładu chowu ryb w Oparach nie były jedynemi sprawami, któremi zajmowała się Sekcya rybactwa, a jakkolwiek działalność jej w czasie sprawozdawczym nie wykazała znaczniejszych rezultatów, to przecież nie da się zaprzeczyć, że oddziaływa ona dodatnio na sprawę podniesienia się gospodarsta rybnego we wschodniej części kraju.

Na rok 1908 wstawiła Sekcya ta w program swych czynności urządzenie trzechdniowego kursu o gospodarstwie rybnem głównie dla oficyalistów gospodarskich, aby zaznajomić interesujących się tą gałęzią gospodarstwa z nowszemi zdobyczami wiedzy w tej dziedzinie.

Następnie postanowiono, aby przy sposobności wystaw okręgowych urządzanych we wschodniej części kraju, jak n. p. projektowana na rok 1908 wystawa przemysłowo-rolnicza w Żółkwi, urządzać także wystawy przedmiotów odnoszących się do hodowli ryb i gospodarstwa rybnego i w ten sposób starać się o podniesienie tej gałęzi rolnictwa.

III. W zakresie rolnictwa.

Sprawozdanie Sekcyi rolniczej.

A. W sprawie nauki rolniczej.

a) Kuratorye Akademii rolniczej w Dublanach.

Obowiązki Kuratoryi Akademii rolniczej w Dublanach sprawowali podobnie jak w latach poprzednich: Prezes Towarzystwa Stanisław Brykczyński, (jako Kurator) i Członek Komitetu, Jerzy Turnau, (jako zastępca). Kurator odwiedzał w ciągu ostatniego roku kilkakrotnie Akademię, przy czem brał udział w egzaminie głównym słuchaczy tejże Akademii.

b) Szkoła chmielarska w Starem Siole.

Szkoła chmielarska w Starem Siole pozostawała nadal pod wyłącznem kierownictwem Komitetu. Kurs przeszłoroczny, skrócony do 10 miesięcy, zakończono 7. lutego 1907 uroczystym egzaminem, w którym wziął udział delegowany ze strony Komitetu insp. rolniczy Bronisław Janowski. Przy egzaminie uzyskali uczniowie następujące stopnie: Antoni Jarema z Liczkowiec (pow. Husiatyn), Łukasz Ilków ze Siedlisk (pow. Lwów) i Józef Kohut z Gródka Jagiellońskiego (pow. Gródek), zostali uznani jako uzdolnieni na samodzielnych chmielarzy; Ludwik Kalitan z Chlebowic (pow. Bóbrka) i Jan Semenowicz z Grabowej (pow. Kamionka Strum.) uznani jako pomocnicy chmielarscy. Stanisław Szczurkowski ze Lwowa (pow. Lwów) nie złożył egzaminu. Z powyższych otrzymali zaraz posady po opuszczeniu szkoły: Antoni Jarema, Łukasz Ilków i Józef Kohut, natomiast Ludwik Kalitan i Jan Semenowicz, pragnąc lepiej wykształcić się w zawodzie chmielarskim, prosili o pozwolenie powtórzenia kursu, co też Komitet uwzględnił Prócz tych przyjęto na nowy kurs, który się rozpoczął 10. kwietnia 1907 następujących kandydatów na stypendyjne miejsca funduszowe: Piotra Bielaka z Maziarni (pow. Kamionka Strum.), Michała Kahana z Chlebowic (pow. Bóbrka), Jana Kuczerę z Dziewiętnik (pow. Bóbrka), Antoniego Nakonecznego z Iwanówki (pow. Trembowla), Piotra Mokrego ze Starego Sioła (pow. Bóbrka) i Jana Procyka ze Starego Sioła (pow. Bóbrka). Ponieważ jednak Antoni Nakoneczny opuścił szkołę, przeto na jego miejsce przyjęto Grzegorza Ilkowa z Siedlisk (pow. Lwów). W ciągu kursu opuścili szkołę Michał Kahan (9. maja), Jan Kuczera (23. maja), wreszcie Jan Procyk (7. listopa), tak, że do końca kursu pozostało 5 uczni. Nowy kurs rozpoczęto nabożeństwem w kościele parafialnym, poczem odczytano uczniom przepisy szkolne i domowe. Grono nauczycielskie składali jak w roku poprzednim: Ignacy Smalawski jako kierownik, Ks. Wawrzyniec Ozga jako katecheta, Stanisław Żurakowski jako nauczyciel elementarny, oraz Adolf Jasiński, jako instruktor szkoły. Plan nauki obejmywał teoretyczne i praktyczne chmielarstwo, z głównem uwzględnieniem strony praktycznej, do czego służył dworski chmielnik, na którym uczniowie wszelkie prace wykonywali, dalej nauki elementarne i religię. Prócz tego udzielano uczniom nauki rymarstwa od 18. listopada, codziennie z wyjątkiem sobót. Prócz najniezbędniejszych adaptacyi ubikacyi szkolnych i sprawienia najpotrzebniejszych sprzętów pomnożono także i środki naukowe szkoły, w szczególności zaopatrzono bibliotekę szkolną w następujące dzieła: Strebel — „Handbuch des Hopfenbaues", Gross — „Der Hopfen", Günsel, „Saazer Hopfen", Dr. Behrens Studien über die Konserwierung und Zusammensetzung des Hopfens" i Langier — „Grundriss der Chemie für Breuer und Mälzer". Instruktorowi szkoły, Adolfowi Jasińskiemu udzielił Komitet dwukrotnego zasiłku, przy pomocy którego odbył jednomiesięczny kurs (od 10. stycznia do 10. lutego) uzupełniający w Akademii dla przemysłu browarniczego w Wiedniu, przy czem zajmował się analizą mechaniczną i chemiczną chmielu, bonitacyą różnych jego gatunków i szkodnikami i chorobami chmielu pod kierunkiem prof. Dra Wühmana; następnie zaś w jesieni (od 28. sierpnia do 10. października), odbył wycieczkę naukową do Czech, z czego przedłożył Komitetowi obfite sprawozdanie, świadczące o bardzo sumiennych studyach. Sprawozdanie to, jako zawierające wiele bardzo interesujących opisów, mogących i dla producentów chmielu w kraju naszym mieć pewne znaczenie, uchwalił Komitet wydać drukiem, co też w ciągu roku 1908 nastąpiło.

Prócz tego pośredniczył Komitet w wyjednaniu subwencyi krajowej i rządowej dla szkoły gospodyń wiejskich w Olesku, oraz odnosił się kilkakrotnie do Wydziału krajowego w sprawie założenia kraj. szkoły rolniczej w Tłumaczu, oraz zimowej szkoły rolniczej w Jaworowie, co ostatecznie z różnych względów jeszcze odłożonem do lat następnych być musi.

c) Stypendya.

Prócz stypendyj dla uczniów szkoły chmielarskiej w Starem Siole udzielił Komitet następujących stypendyów słuchaczom Akademii rolniczej w Dublanach na wniosek Dyrekcyi tejże Akademii:

1) z fundacyi śp. Jana Maciągi o rocznych 400 K pp. Mikołajowi Tworydle i Zygmuntowi Mazurkiewiczowi, słuchaczom I. roku,

2) z fundacyi Amalji hr. Stadnickiej o rocznych 420 K p. Bolesławowi Brudzyńskiemu, słuchaczowi I. roku,

3) z fundacyi Kazimierza hr. Krasickiego, o rocznych 200 K p. Aleksandrowi Płużańskiemu, słuchaczowi I. roku,

4) z fundacyi ks. Kajetana Żmigrodzkiego, o rocznych 100 K, p. Grzegorzowi Dumce, słuchaczowi II. roku.

Prócz tego zaproponował Komitet nadanie opróżnionego stypendyum z fundacyi śp. Kunegundy Brześciańskiej, o rocznych 400 K p. Karolowi Groblewskiemu, słuchaczowi I. roku, co też Wydział krajowy uwzględnić raczył, zaś na opróżnione rządowe stypendya, o rocznych 800 K dla słuchaczy Wydziału leśnego Akademii ziemiańskiej we Wiedniu zaproponował Komitet pp. Adolfa Mikulskiego, słuch. II roku, Stanisława Brodzkiego, słuch. III. roku, Walentego Tomaszewskiego, słuch. III. roku i Marcelego Koszyce, słuch. I roku, co przez c. k. Ministerstwo rolnictwa również uwzględnionem zostało.

Pozatem udzielono stypendyum w kwocie 1000 K na odbycie dwóch podróży naukowych p. Adolfowi Jasińskiemu, instruktorowi szkoły chmielarskiej w Starem Siole (o czem powyżej) i zasiłek w kwocie 500 K instruktorowi szkoły rolniczej w Suchodole p. Wojciechowi Chłopińskiemu na koszta podróży naukowej do Węgier, w celu zbadania tamtejszej wyprawy lnu i konopi.

Wreszcie z funduszów gospodarstwa kobiecego wiejskiego udzielił Komitet, tytułem 10 stypendyów dla niezamożnych uczenic po 500 K szkole gospodyń wiejskich w Albigowej i Olesku, oraz wyznaczył zasiłki na uzupełnienie zawodowych studyów następującym kandydatkom na nauczycielki kobiecego gospodarstwa wiejskiego:

Konstancyi Gawlikowskiej 600 K.
Laurze Baranowskiej 250 K.
Jadwidze Niemczynowskiej 250 K.

d) Wydawnictwa czasopism.

1) Rolnik.

Organ Towarzystwa „Rolnik“ pozostawał nadal pod naczelną redakcyą Dra Jana Paygerta aż do listopada, w którym to czasie Komitet, uwzględniając zamianowanie tegoż prowizorycznie profesorem prawa karnego na uniwersytecie w Sofii, udzielił mu sześciomiesięcznego urlopu, powołując na zastępców Komisyę złożoną z pp. Dra I. Szyszyłowicza, Dra A. Rodakiewicza i insp. roln. Br. Janowskiego, przy czem temu ostatniemu powierzono obowiązki naczelnego, odpowiedzialnego redaktora. Zostawiając krytykę pisma czytelnikom, zaznaczyć musimy, to co zresztą co roku na tem miejscu powtarzamy, iż rozwój pisma zależy w wysokim stopniu tak od współpracownictwa jak najszerszych warstw wszystkich na polu rolniczem teoretycznie i praktycznie pracujących, jak i od przyczyniania się do kosztów samego wydawnictwa przez wpłacanie, uchwalonych przez Radę Ogólną wkładek. Co do pierwszego, to poszczycić się musimy, iż zastęp naszych współpracowników z każdym rokiem wzrasta i im też zawdzięczać należy ciągły postęp naszego pisma. Lista ich długa a znajdujemy w niej nazwiska tak uczonych teoretyków jak i zasłużonych praktyków. I tak zasilali „Rolnika“ swemi pracami pp.: Prof. K. Ajdukiewicz, Kl. Antonowicz, W. Baczewski, L. Błociszewski, Julian

baron Brunicki, H. Bojanowski, St. Bal, Prof. T. Chrząszcz, W. Chłopiński, Wł. Czerkawski, Dyr. J. Frommel, J. Froń, Fr. Fried, Fr. Guniewicz, Br. Janowski, M. Jędrzejowicz, Xaw. Kamocki, Leon Korwin, Dr. M. Krzysztofowicz, St. Kotarski, M. Komarnicki, W. Komarnicki, Tad. Krzysztofowicz, K. Langie, Wł. Lenkiewicz, O. Lille, A. Łastawiecki, J. Madeyski, J. Marszałkowicz, Prof. Dr. K. Miczyński, Prof. Mikułowski-Pomorski, Wł. Morawski, Prof. K. Malsburg, J. J. Neuman, K. Ostoja-Ostaszewski, J. Olszewski, A. Ożarowski, Dr. J. Paygert, Dr. K. Paygert, H. Potworowski. K. Przybysławski, Radca Dw. Dr. T. Pilat, A. Pragłowski, Dr. A. Raciborski, Dr. A. Rodakiewicz, A. Śniegocki, A. Strzelbicki, J. Sołowij, Kl. Stasiniewiczowa, Dr. I. Szyszyłowicz, A. hr. Skarbek, K. Sołtan-Abgarowicz, T. Świszczowski, P. Socha, J. Turnau, M. Ustrzycki, J. Weiss, M. Wilk, W Weissman, S. Wiśniewski, M. Wójcicki, B. Wygoda, A. Załęska, A. Younga.

Niestety nie możemy tego samego powiedzieć o drugiem, dotąd bowiem bardzo znaczna część członków, względnie Oddziałów nie stosuje się do wspomnianej powyżej uchwały, nie pomnąc na to, że z wkładki 10-koronowej uiszczonej tytułem należenia do Towarzystwa, $^2/_3$ pozostaje w kasie danego Oddziału na tegoż potrzeby miejscowe, a tylko $^1/_3$ dochodu wpływa do centralnej Kasy Komitetu, który przecież nie może całego tego wpływu przeznaczać na rzecz „Rolnika“. Że zatem przekroczenie budżetu jest stosunkowo niewielkie, to tylko zawdzięczać należy bardzo oszczędnej administracyi kierowników pisma, co niestety niekiedy odbić się nawet musiało niekorzystnie na samemże wydawnictwie.

2) *Sylwan.*

Sylwan organ Towarzystwa leśnego, miesięcznik redagowany w dalszym ciągu bardzo starannie przez prof. Stanisława Sokołowskiego, otrzymał za pośrednictwem Komitetu subwencyę państwową w kwocie 800 K.

3) *Bartnik postępowy.*

Miesięcznik powyższy, zdawna redagowany przez prof. Dra T. Ciesielskiego uzyskał na rok 1907, dzięki staraniom Komitetu, kwotę 200 K.

4) *Hodowca drobiu.*

Młode, a bardzo dobrze rozwijające się powyższe pismo, będące organem kraj. Tow. Chowu drobiu, gołębi i królików, a redagowane bardzo umiejętnie przez prof. Dra St. Fibicha, otrzymało za pośrednictwem Komitetu zasiłek w kwocie 300 kor.

e) Wydawnictwo podręczników gospodarskich.

Ruch w dziale wydawniczym był w roku ubiegłym nader ożywiony. Na pierwszem miejscu wymienić przytem musimy wydanie dzieła *„Podręcznik techniki mleczarskiej“* w opracowaniu Inż. Z. Chmielewskiego, kraj. instruktora mleczarstwa, które w zupełności zastąpiło tę lukę w naszej literaturze rolniczej, jaka się w dziale mleczarskim zdawna uczuwać dawała. Nizka cena tego wydawnictwa, bo 3 K, względnie dla członków Tow. roln. Kółek rolniczych itp. 2 K za egzemplarz oprawny, przyczyni się niezawodnie do jak największego rozpowszechnienia tego dzieła, na co też ono w zupełności zasługuje. Dalej wydano II. nakład znakomitego dziełka insp. J. Marszałkowicza p. t. *Indywidualne żywienie krów dojnych*, którego tak szybkie wyczerpanie nakładu I. jest najlepszym dowodem zainteresowania się poruszonym tematem naszych ziemian. Wydano również odbitkę z drukowanego w „Rolniku *„Sprawozdania z doświadczeń polowych, przeprowadzonych w r. 1906“* w opracowaniu prof. J. Mikułowskiego-Pomorskiego i Br. Janowskiego, oraz sprawozdanie z podróży naukowej, odbytej kosztem i z polecenia Komitetu do

Czech przez instruktora Wojciecha Chłopińskiego p. t. *„Uprawa i wyprawa lnu w Czechach“*. Pozatem subwencyonował Komitet różne obce wydawnictwa, dla umożliwienia ich wydania. I tak kwotą 580 K przyczynił się Komitet do wydania bardzo pożytecznej pracy p. S. Szczerbowskiego p. t. *„Skorowidz leśny“*, oraz kwota 400 K tłumaczenie pracy E. Kaysera *„Mikrobiologia rolnicza“* (obecnie pod prasą). Część wreszcie odnośnych funduszów użyto na zakupno niektórych wydawnictw na rozpowszechnienie zasługujących, a mianowicie za kwotę 200 K zakupiono 100 egz. dziełka *„O ulgach w podatku gruntowym“* (nap Świtalski), za kwotę 83 K 104 egz dziełka Jaklińskiego *„Uprawa tytoniu“*, wreszcie za kwotę 60 K 100 egz. broszurki Szybińskiego p. t. „Choroby nierogacizny“. Wreszcie udzielił Komitet prof. Drowi St. Pawlikowi zasiłku w kwocie 200 K na koszta zebrania materyałów do wydania pracy *„O sposobach wynagrodzenia robotników wiejskich“*, oraz 300 K Komisyi słownictwa rolniczego polskiego na pokrycie kosztów jej działalności, przy opracowywaniu powyższego przedmiotu.

f) Zakładanie bibliotek i czytelń rolniczych ludowych.

Ściśle z poprzednią akcyą wydawania popularnych dziełek gospodarczych wiąże się sprawa zakładania bibliotek i czytelń rolniczych ludowych, w ten bowiem sposób najlepiej uprzystępnia się korzystanie z zasługujących na rozpowszechnienie wydawnictw szerszym warstwom gospodarzy, nawet bowiem tym, których nie stać na zakupno dziełka, a którzyby zarazem do książki darowanej nie przywiązywali wielkiej wagi. Komitet zatem w dalszym ciągu zakładał nowe bilioteki i czytelnie, częściowo także wzbogacał swymi wydawnictwami już istniejące i to tak przy Oddziałach Towarzystwa, jak i przy Towarzystwie Kółek rolniczych. Na pierwsze wydał Komitet około 310 K, na drugie 200 K Prócz tego obdarzał Komitet swymi wydawnictwami, także różne inne biblioteki publiczne, między innemi wysłał większą ilość dziełek na ręce Konsula w Paranie dla tamtejszych osadników polskich i ruskich.

g) Kursa i wykłady rolnicze.

1) *Kursa dla rolników praktycznych.*

W przeciwieństwie do lat poprzednich, w których urządzano ogólne kursa rolnicze, w roku ubiegłym, na wniosek odnośnej Komisyi rolniczej zorganizował Komitet specyalne kursa, a mianowicie, w pierwszej połowie lutego 6-dniowy kurs rachunkowości rolniczej, zaś w końcu listopada 5-dniowy kurs gorzelniczy. Pierwszy kurs obejmował teoryę i praktykę rachunkowości gospodarczej, przy czem wykłady połączone były z praktycznemi ćwiczeniami w odnośnych czynnościach. Kierownikiem był znany fachowiec na polu rachunkowości gospodarczej p. Karol Turski, kierownik biura rachunkowo-rolniczego we Lwowie. Prócz tychże wykładów odbywały się konwersatorya na temat referatów z zakresu ogólno-gospodarczego, przedstawionych przez pp. Dyr. J. Mikułowskiego-Pomorskiego, Prof. Dra St. Pawlika, Prof. Dra K. Miczyńskiego, Insp. J Marszałkowicza i Insp. Br. Janowskiego. Uczestników kursu było 30 tak ze sfer właścicieli jak i oficyalistów, w kursie brały udział także cztery panie.

Kurs gorzelniczy specyalnie dla właścicieli, dzierżawców i administratorów dóbr ziemskich, mimo swej aktualności nie cieszył się taką frekwencyą, uczestników bowiem było tylko 10, pomimo wielokrotnych odezw i ogłoszeń a nawet zaproszeń imiennych, wysyłanych przez Komitet do właścicieli znaczniejszych gorzelń. Kurs ten obejmował wykłady z zakresu ogólnych wiadomości gorzelniczych i kontroli ruchu gorzelni (prel. prof T. Chrząszcz), maszynoznawstwa gorzelniczego (prel. prof. K. Ajdukiewicz) i ustawodawstwa gorzelniczego (prel radca Fr. Josse). Z kursem połączone były konwersatorya, oraz wycieczki naukowe do zakładów

gorzelniczych w Dublanach, na Zniesieniu (J. A. Borzemski), oraz do fabryki maszyn ks. A. Lubomirskiego we Lwowie.

Prócz tego subwencyonował Komitet kursa weterynaryjne o pomocy przy porodach krów i w wypadkach nagłej potrzeby ratowania bydła, a mianowicie kurs w Jarosławiu, urządzony przez tamtejszy Oddział Towarzystwa kwotą 1000 K, kurs w Dynowie, również przez Oddział Towarzystwa zorganizowany kwotą 400 K, i kurs w Mościskach, zorganizowany przez Towarzystwo Kółek rolniczych kwotą 300 K. Szczegółowe sprawozdanie z tychże kursów znajduje się w dotyczących sprawozdaniach Oddziałów i Zarządu Głównego Tow Kółek rolniczych.

2) Wędrowne wykłady rolnicze.

Jak co roku tak i w roku sprawozdawczym akcyę powyższą odstąpił Komitet w głównej części Zarządowi Głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych, jako instytucyi posiadającej specyalną do tego celu organizacyę, udzielając mu lwią część z dotyczącej subwencyi rządowej (na kursa i wykłady razem 17.000 K) bo 12.500 K. Szczegółowe sprawozdanie z tej działalności przedkłada Zarząd Główny poniżej Prócz tego akcyę powyższą prowadził Komitet także i na własną rękę, wysyłając swych urzędników biura, w szczególności referenta ekonomicznego i rolniczego na Walne Zebrania członków Oddziałów, z odpowiednimi, popularnie opracowanymi, posiadającymi aktualne czy lokalne znaczenie, wykładami, które zwykle służyły jako zagajenia do dyskusyi, jaka zazwyczaj po nich się rozwijała. W ten sposób Walne Zebrania zyskiwały na ożywieniu i zainteresowaniu i nie ulega kwestyi, że wzmożoną w ostatnich czasach ich frekwencyę należy w części przypisać tej właśnie przyczynie. W akcyi tej brał zwłaszcza nader czynny udział Oddział przemyski, który w miesiącach letnich urządzał co niedziela zebranie w różnych gminach pow. przemyskiego.

B. W sprawie rolnictwa praktycznego.

a) Działalność doświadczalna.

W działalności na polu rolniczych doświadczeń polowych stosował Komitet w roku ubiegłym podział pracy przyjęty w latach poprzednich, a mianowicie, częściowo prowadził je bezpośrednio przy pomocy wybranej z łona Sekcyi rolniczej Komisyi, złożonej z pp. dyr. J. Mikułowskiego-Pomorskiego, radcy Dra Ign. Szyszyłowicza, prof. Dr. K, Miczyńskiego i insp· Br. Janowskiego, częściowo pośrednio, a to subwencyonując fermy doświadczalne Kraj. Stacyj chemiczno- i botaniczno-rolniczych i doświadczenia Zarządu Głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

I. Doświadczenie polowe prowadzone pod bezpośrednim zarządem Komitetu.

Dotycząca działalność Komitetu rozciągała się tak na dział nawozowy, jak i dział porównawczych upraw nowych odmian roślin uprawnych. W projekcie dotyczących prób uwzględniał Komitet najważniejsze zagadnienia z działów powyższych, posiadające dla warunków kraju naszego doniosłe znaczenie, a mogące być tylko na tej drodze ostatecznie rozstrzygniętymi. Poniżej podajemy administracyjny przegląd poszczególnych prób i doświadczeń, sprawozdania fachowe i rozbiór krytyczny ich wyników pomieszczone zostaną w Rolniku w roku bieżącym.

α) DOŚWIADCZENIA NAWOZOWE.

1) Stosowanie superfosfatu lub tomasyny pod koniczynę czerwoną wsianą w jarzyny.

Doświadczenie przeprowadzono w 9 miejscowościach na 64 parcelach o ogólnej powierzchni około 9 morgów a mianowicie u pp:

Aleksandra Romanowskiego w Horożance
Dra Bronisława Słomnickiego w Bożykowie
Księdza Leona Piaseckiego w Zwertowie
Walentego Kotuli w Zwertowie
Jana Maksymowicza w Olszanicy

Księdza Grzegorza Padocha w Krzywem
Henryka Sawickiego w Zmysłówce
Jana Kunga w Kalinowie
Błażeja Kubowa w Berezowicy małej.

1) Zbadanie opłacalności nawożenia owsa saletrą w słabych stanowiskach.

Doświadczenie przeprowadzono w 12 miejscowościach na 84 parcelach próbnych powierzchni około 12 morgów, a mianowicie u pp:

Jana Maksymowicza w Olszanicy
Klemensa Majewskiego w Jaworowie
Księdza Leona Piaseckiego w Zwertowie
Władysława Myczkowskiego w Chorostkowie
Aleksandra Romanowskiego w Horożance
Jerzego Łukasiewicza w Stawczanach
Dra Bronisława Słomnickiego w Bożykowie
Mikołaja Bittnera w Sarnkach górnych
Jakóba Tracza w Sobotowie
Walentego Kotuli w Zwertowie
Józefa Łukowa w Lubieniu Wielkim
Henryka Sawickiego w Zmysłówce.

3) Stosowanie nawozów sztucznych pod bobik a względnie pod groch zamiast obornika.

Doświadczenie przeprowadzono w 3 miejscowościach na 27 parcelach próbnych, o powierzchni około 3 morgów a mianowicie u pp:

Jana Maksymowicza w Olszanicy
Józefa Łukowa w Lubieniu Wielkim
Księdza Grzegorza Padocha w Krzywem

4) Porównanie działania siarkanu amonowego z działaniem saletry na oziminach.

Doświadczenie przeprowadzono w 5 miejscowościach na 55 parcelach doświadczalnych, o ogólnej powierzchni około 7 morgów, a mianowicie u pp.:

Juliana barona Brunickiego w Podhorcach
Klemensa Majewskiego w Jaworowie
Księdza Leona Piaseckiego w Zwertowie
Ferdynanda Millera w Przedzielnicy
Dra Bronisława Słomnickiego w Bożykowie

5) Porównanie działania nawozu azotowo- wapniowego z działaniem saletry.

Doświadczenie powyższe przeprowadzono w 7 miejscowościach, na 49 parcelach doświadczalnych, o ogólnej powierzchni około 5 morgów, a mianowicie u pp:

Juliana barona Brunickiego w Podhorcach
Klemensa Majewskiego w Jaworowie
Władysława Myczkowskiego w Chorostkowie
Ferdynanda Millera w Przedzielnicy
Walentego Kotuli w Zwertowie
Henryka Sawickiego w Zmysłówce
Alfreda Malyego w Wołowem

β) PORÓWNAWCZE UPRAWY NOWYCH ODMIAN ROŚLIN UPRAWNYCH.

1) Badanie trzech odmian owsa Ligowo II, Strubego i Hvitling

Odnośnie próby przeprowadzano w 24 miejscowościach na 168 poletkach doświadczalnych, o powierzchni ogółem około 50 morgów, a mianowicie u pp.:

Faustyna Grochali w Ostrowie
Teodora Michajłowa w Siechowie
Edwina Hohendorfa w Horożance
Juliusza Freya w Oparach
Błażeja Kubowa w Bereźnicy małej
Władysława Myczkowskiego w Chorostkowie
Aleksandra hrabiego Skarbka w Podhajczykach
Księdza Adolfa Proroka w Ostrowie

Aleksandra Rybickiego w Słońsku
Emanuela Homolacza w Werchracie
Aleksandra Romanowskiego w Horożance
Zdzisława Skrzyńskiego w Bachorzu
Romana Kamińskiego w Kłodnie
Jerzego Księcia Czartoryskiego w Ryszkowej Woli
Dyonizego Pogłodowskiego w Sudkowicach
Józefa Łukowa w Lubieniu Wielkim
Józefa Myszkowskiego w Stubnie
Alfreda Maly'ego w Wołowem
Józefa Kotarskiego w Gdeszycach
Stefana Godlewskiego w Krasówce
Jakóba Tracza w Sobotowie
Stefana Tustanowskiego w Oskrzesińcach
Jana Wasunga w Bereźnicy szlacheckiej
Władysława Zagórskiego w Perewkach

2) Badanie trzech odmian ziemniaków, Bohun Gawronek i Bismark.

Odnośne próby przeprowadzono w 18 miejscowościach na 126 poletkach doświadczalnych, o ogólnej powierzchni około 70 morgów. a mianowicie u pp.:

Aleksandra Udryckiego w Skorodnem
Dra Józefa Romanowskiego w Kopaniu
Gustawa Łączyńskiego w Batiatyczach
Józefa Myszkowskiego w Stubnie
Dyonizego Pogłodowskiego w Sudkowicach
Jerzego Księcia Czartoryskiego w Ryszkowej Woli
Władysława Jankowskiego w Rosochowańcu
Józefa Dancewicza w Załuczu
Piotra Merkowskiego w Załuczu
Zdzisława Skrzyńskiego w Bachorzu
Emanuela Homolacza w Werchracie
Adama Kraińskiego w Niebocku
Księdza Adolfa Proroka w Ostrowie
Aleksandra hrabiego Skarbka w Podhajczykach
Stefana Podlaszewskiego w Podkamieniu
Stefana Tustanowskiego w Oskrzesińcach
Władysława Zagórskiego w Perewkach
Mieczysława Kruszewskiego w Łubowie,

3) Próbne uprawy szczeci sukienniczej.

Powyższe próby założono w 14 miejscowościach na małych parcelkach doświadczalnych a mianowicie u pp.:

Kazimierza Junosza Borkowskiego w Horoszowej
Juliana barona Brunickiego w Podhorcach
Hilarego Obrockiego w Zawadówce
Władysława Skowrońskiego w Monastyrku
Leona Kniazia Puzyny w Gwoźdźcu
Józefa Dancewicza w Załuczu
Kraj. Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach
Seminaryum nauczycielskiem w Zaleszczykach
Szkole rolniczej w Jagielnicy
Kraj. produkcyi nasion roślin pastewnych w Kurowcach
Szkole IV klasowej w Kobakach
Kraj. Stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie
Akademii rolniczej w Dublanach.

II. Doświadczenia przeprowadzone przez Kraj. Stacyę doświadczalną chemiczno-rolniczą w Dublanach.

a) Ferma w Bereźnicy.

Gospodarstwo przemienno-pastwiskowe składa się z sześciu niw.

Niwa I. Owies po życie przeoranem na wiosnę 1907. Obserwacya działania następczego kainitu i tomasyny, danych w roku 1905/6 pod łubin na zielony pognój.

Niwa II. Mieszanka koniczyny z trawami zasiana bez rośliny ochronnej. Nawożenie fosforowo-potasowe.

Niwa III. Mieszanka trawna dwuletnia. Nawożenie fosforowo-potasowe.

Niwa IV. Mieszanka trawna dwuletnia. Nawożenie fosforowo-potasowe.

Niwa V. Mieszanka trawna trzyletnia. Nawożenie fosforowo-potasowe.

Niwa VI. Mieszanka trawna dwuletnia. Nawożenie fosforowo-potasowe.

Prócz powyżej wyszczególnionych doświadczeń przeprowadzono na kawałku 2 morgowym, wynawożonym kainitem i tomasyną, doświadczenia nad najwłaściwszym sposobem zasiewu mieszanek trawnych t. j. w roślinę ochronną, bez rośliny ochronnej, wcześniejszy i późniejszy wysiew mieszanek, płytsze i głębsze przykrycie nasienia i t. d.

Wreszcie na przestrzeni $1\frac{1}{2}$ morgowej uprawiano łubin na nawozach fosforowo-potasowych, który następnie kompostowano

Razem poletek doświadczalnych w Bereźnicy było 90.

β) *Ferma w Buszkowiczkach.*

Doświadczenie z ziemniakami nad działaniem nawozów fosforowo-potasowych, obornika i wapna, ilość poletek 44.

γ) *Eerma w Komarowicach*

Doświadczenia z zastosowaniem nawozów sztucznych, obornika, wapna w stałym płodozmianie.

Niwa I. Owies, niwa II, III, IV. pszenica. Razem poletek 99.

δ) *Ferma w Nagorzance.*

1) Doświadczenie nad wpływem gipsowania na plony koniczyny. Poletek 56.

2) Doświadczenie z pszenicą po koniczynie nawożonej kainitem, tomasyną i gipsem. Poletek 16. To doświadczenie przepadło wskutek złych warunków klimatycznych podczas tegorocznej zimy.

ε) *Ferma w Pełkiniach.*

Doświadczenie z mniejszemi i większemi dawkami saletry pod owies przy równoczesnem zastosowaniu nawożenia fosforowo-potasowego. Poletek 32.

φ) *Ferma w Piwodzie.*

1) Doświadczenie z żytem nad wpływem nawożenia pogłównego na jesieni nawozami azotowymi. Poletek 12.

2) Doświadczenie z koniczyną nad działaniem następczem nawozów azotowych, danych pod przedplon. Poletek 12.

Szczegółowe sprawozdanie z doświadczeń, przeprowadzonych w r. 1906 i 1907 przez Krajową Stacyę doświadczalną chemiczno-rolniczą, będzie umieszczone w IX sprawozdaniu Stacyi, które wyjdzie drukiem w ciągu r. 1908.

III. Doświadczenia prowadzone przez Krajową Stacyę doświadczalną botaniczno-rolniczą we Lwowie.

α) Doświadczenia nad poprawą połonin we wschodnich Karpatach.

1) Badania w ogrodzie doświadczalnym na połoninie Czarnohora.

Czarnohorska stacya meteorologiczna jest dotąd jedyną w naszym kraju, tak pod względem położenia swego nad poziom morza (1370 m) jak i ze względu na rodzaj wykonywanych w niej badań. Prowadzą ją funkcyonaryusze Stacyi w czasie swego pobytu tamże t. j. od chwili rozpoczęcia się pierwszej wegetacyi zaraz po zejściu śniegu aż do nastania zimy. W tym roku wiosna zaczęła się na Czarnohorze później ale i znacznie później skończyła się jesień, tak, że zapiski meteorologiczne trwały od pierwszego czerwca do 3-go listopada. Badania te głównie skierowane były do celów rolniczych. Oprócz więc zapisków meteorologicznych, jakie powinne prowadzić wszystkie stacye pierwszej klasy notowało się także ciepłotę gleby zadarnionej i nieporosłej, oraz lasu nisko i wysokopiennego na różnych stokach. Równorzędnie prowadzone są spostrzeżenia fytofenologiczne.

Ponieważ teren ogrodu, pomimo prac dawniejszych, nie był cały jeszcze odpowiednio przygotowany do przeprowadzania na nim doświadczeń, dlatego po rozszerzeniu go i splantowaniu wiele pracy poświęcić trzeba było oczyszczeniu go z zagnieżdżonych na nim chwastów, oraz zabezpieczeniu przed szkodliwem działaniem spływającej wody. Z kultur przedewszystkiem powiększono znacznie dział roślin tamtejszej flory górskiej, a to już to, celem badania, jak się one zachowają w kulturze, już też celem produkcyi nasion. Zbiór ten roślin tworzy podstawę do wyszukania odpowiednich typów, które nadawałyby się do podsiewu połonin górskich a ewentualnie zakładania sztucznych łąk. Celem uzyskania roślin górskich zagranicznych wydała Stacya katalog obejmujący 186 roślin czarnohorskich, który rozesłała wszystkim wybitniejszym zakładom zagranicznym. Zbiór mieszanek założonych w samym ogrodzie oraz na tak zwanych „Szczawiach doprowadził już do poważniejszych wyników, które mogą posłużyć jako podstawa do dalszego podsiewania połoniny. Najudatniejszą próbą było hurtowanie owcami połonin. Hurtowanie połonin, rzecz dla tutejszych okolic zupełnie nowa, rozpoczęto już na małą skalę w r. 1905. Skutek okazał się wyraźnie w r. 1906., a jeszcze wyraźniejszy w r. 1907, licząc bowiem na ha, zebrano z części niehurtowanych 17·1 cetn. m., z części zaś hurtowanej 45·5 cetn. m. siana. Zauważyć przy tem należy, że hurtowanie nietylko wybitnie wpłynęło na zwiększenie plonu, ale nawet bardzo wyraźny wpływ wywarło na polepszenie jakości traw. Dalej prowadzono doświadczenia nad zakażaniem roślin motylkowych w tej dziewiczej ziemi nitraginą. Doświadczenia te jednak z powodu bardzo dżdżystej wiosny i lata nie udały się. Celem produkcyi nasion roślin alpejskich założono 19 większych poletek z trawami, które stanowić będą podstawę do produkcyi na wielką skalę. Z 13 odmian najwcześniejszych owsów nie dojrzał żaden; próba ta, od szeregu lat z najróżniejszemi odmianami prowadzona, zawsze wydaje ujemny rezultat. Natomiast żyto ozime, podobnie jak roku poprzedniego, obrodziło wcale nieźle, wydając wprawdzie ziarno liche, ale dużą ilość słomy, co w tamtejszych warunkach jest bardzo ważnem. Prowadzono dalej doświadczenia nad chemicznemi sposobami niszczenia szczawiu alpejskiego, wyniki doświadczeń tych jednak okazać się mogą dopiero w roku przyszłym. Dział doświadczeń nawozowych zwiększono do 32 poletek.

2. Roboty na połoninie Czarnohora.

Po zbronowaniu broną łańcuchową części hurtowanej w r. 1906, zabrano się do hurtowania części przyległych, do czego użyto 900 sztuk owiec.

Koszary z początku przenoszono co dwa dni, później codziennie, ogółem zhurtowano też przeszło dwa ha połoniny. Podobnie jak w latach poprzednich zabrano się do gruntownego niszczenia szczawiu, który skoszono a częściowo wykarczowano na przestrzeni 20 ha.

Również oczyszczono z krzaków jałowca górskiego oraz karłowatych świerków w dalszym ciągu około 15 ha.

β) Roboty na połoninach: Bukowinka, Sychołka. Touste, Hordie i Pereślip, położonych nad Mikuliczynem.

Melioracye na połoninach tych, dzierżawionych przez Komitet c. k. Towarz. gosp., były w roku sprawozdawczym dalszym ciągiem prac, rozpoczętych w latach poprzednich. Wykarczowano więc na przestrzeni przeszło 70 ha krzaki karłowatych świerków, dalej wyniszczono na tychże samych przestrzeniach szczawie, pokrzywy i śmiałek darnisty, prócz tego w kilku miejscowościach zapomocą wykopanych rowów osuszono miejscowe bagienka. Roboty wykonano na połoninach: Sychołka, Touste i Pereslip. Krzaki i drzewa, pozostałe z karczowań przeszłorocznych, częściowo obrobiono na materyał potrzebny do robienia płotów, częściowo zaś spalono, popiół natomiast rozsypano na większych przestrzeniach. Krzewów powycinanych bliżej lasu użyto na porobienie naturalnych zasieków uniemożliwiających uciekanie bydła z połonin.

λ) Porównawcze uprawy nowych odmian.

1) Próby porównawcze z pszenicą ozimą.

Do prób były użyte następujące odmiany: 1) Ostka mikulicka, 2) Ostka Dołkowskiego, 3) Graniatka Reinego, 4) Graniatka Leutowicka, 5) Graniatka dublańska, 6) Graniatka Borriesa, 7) Graniatka Seferowicza, 8) Wysoko-litewska genealogiczna biała, 9) Gołka Epp.

Próby te przeprowadzono w 13 miejscowościach a mianowicie:

w Gdeszycach, w Chłopczycach, w Podhorcach p. Stryj, w Dublanach, w Pasiekach Zubrzyckich, w Rozważu, w Krasówce, w Siemikowcach oraz w pięciu niższych szkołach rolniczych.

2) Próby porównawcze z odmianami owsa.

Do prób tych były użyte następujące odmiany:

1) Rychlik lubelski, 2) Rychlik mikulicki, 3) Schlanstecki Strubego, 4) Heinego najplenniejszy, 5) Goldregen, 6) Besselera nr. 2., 7) Probsteiski biały, 8) Loosdorfski, 9) Kirschego najplenniejszy, 10) Eckendorfski.

Próby te przeprowadzono w 16 miejscowościach, a mianowicie:

w Moczeradach, w Ryszkowej woli, w Przedzielnicy, w Koropcu, w Zaborzu, w Krasówce, w Urzejowicach, w Pasiekach Zubrzyckich, w Żabińcach, w Jaworowie, w Stawczanach, w Wołowem, oraz w czterech niższych szkołach rolniczych.

3) Próby porównawcze z odmianami ozimego jęczmienia, wykonano w Krasówce oraz trzech szkołach rolniczych, wszędzie jednak z ujemnym skutkiem.

4) Próby porównawcze z ziemniakami.

Do prób tych były użyte następujące odmiany: 1) Bojar, 2) Sas, 3) Topaz, 4) Mirejko, 5) Wid, 6) Gawronek, 7) Świteź, 8) Znicz, 9) Pac, 10) Bohun, 11) Gracya, 12) Gryf, 13) Rezydent, 14) Rejtan, 15) Topór, 16) Bismark, 17) Wohltmann, 18) Silesia, 19) Prezydent Krüger, 20) Iduna, 21) Botha, 22) Vor der Front, 23) Up-to-date, 24) Brocken, 26) Andersen, 26) Bund der Landwirte, 27) Agraria, 28) Opal, 29) Felicya.

Próby z ziemniakami przeprowadzono w 12 miejscowościach, a mianowicie: w Krasówce, w Żabińcach, w Siekierczycach, w Strzałkowcach, w Mikulicach, w Batiatyczach, w Pasiekach Zubrzyckich, w Poszelążniku, w Koropcu, w Uściu, w Przedzielnicy.

5) Próby porównawcze z odmianami marchwi pastewnej.

Do prób tych były użyte następujące odmiany:

1) Crievena biała, 2) Crievena żółta, 3) Kirschego lobberychska, 4) Cartera 100 Ton, 5) Borriesa czerwono-żółta, 6) Wogezka biała Vilmorina, 7) biała zielonogłowa długa Vilmorina, 8) biała Orthe Vilmorina.

Próby te przeprowadzono w pięciu miejscowościach, a mianowicie:

w Ostrowie, w Gdeszycach, w Horożance, w Jaworowie, w Pasiekach Zubrzyckich, w Moczeradach.

6) Próby porównawcze z odmianami buraków pastewnych.

Do prób tych były użyte następujące odmiany:

1) Eckendorfskie Boriessa, 2) Oberndorfskie z Aschersleben, 3) Ideal Kirschego, 4) Półcukrowe mikulickie, 5) Vauriac mikulickie, 6) Yellow Globe Cartera, 7) Sugar Cartera, 8) Tannenkrug Cronenmayera, 9) Białe Flasze, 10) Borries - Vilmorin 11) $^1/_2$ Cukrowe białe Vilmorin, 12) $^1/_2$ Cukrowe czerwone Vilmorin.

Próby te przeprowadzono w czterech miejscowościach, a mianowicie:

w Gdeszycach, w Jaworowie, w Pasiekach Zubrzyckich i w Moczeradach.

7) Próby porównawcze z odmianami grochu.

Do prób tych użyto następujące odmiany:

1) Capital ze Svalöf, 2) Concordia ze Svalöf, 3) Folgera zielony, 4) Victoria 5) Polski zwyczajny.

Próby te przeprowadzono w 4 miejscowościach, a mianowicie:

w Krasówce, w Ryszkowej woli, w Ostrowie, w Jaworowie.

8) Próby porównawcze z koniczyną białą lodyską, wykonano w pięciu krajowych szkołach rolniczych.

9) Próby uprawy szczeci sukienniczej założono w czterech kraj. szkołach rolniczych.

Wszystkie wyżej wspomniane odmiany uprawiała prócz tego Stacya na mniejszych parcelach na swem polu doświadczalnem we Lwowie.

b) Popieranie produkcyi szlachetnych odmian roślin uprawnych.

Działalność Komitetu na polu popierania w naszej części kraju produkcyi szlachetnych odmian roślin uprawnych, w celu uzyskania na miejscu wyborowych nasion dla krajowych potrzeb, weszła w bieżącym roku na właściwe tory, po których się rozwijając, zdoła niechybnie bardzo poważne wydać skutki, a pierwszym krokiem do tego postępu było utworzenie przy Sekcyi rolniczej Komitetu stałej Komisyi nasiennej, złożonej z 6 członków, wybranych tak z pośród grona uczonych hodowców, jak i zasłużonych w tej dziedzinie praktyków (J. br. Brunicki, J. Frommel, Br. Janowski, dr. K. Miczyński, K. Obertyński, dr. I. Szyszyłowicz, J. Turnau).

Komisya ta, opracowawszy szczegółowy Regulamin, położyła sobie za zadanie popierać hodowlę szlachetnych odmian roślin uprawnych i poprawną reprodukcyę nasion czystych odmian, ochraniać hodowców nasienia oryginalnego od konkurencyi bezwartościowej reklamy, ułatwiać rolnikom nabywanie dobrego nasienia w czystej odmianie oryginalnej lub reprodukcyi z pierwszej ręki.

Środkiem do osiągnięcia powyższego celu jest przedewszystkiem prowadzenie księgi zarodowych hodowli nasion i wykazu poprawnych reprodukcyj, gdzie wpisywane mogą być nasiona zbóż, a także i roślin strączkowych, pastewnych i okopowych, z wykluczeniem ogrodowizn właściwych i to jako oryginalnej odmiany, czy rasy, prowadzonej celowo na zasadach metodycznej hodowli, lub też poprawne reprodukcye czystych odmian importowanych.

Dla każdej odmiany, która ma być wpisaną w księgę jako hodowla orygigalna muszą istnieć ścisłe dowody wartości rolniczej na podstawie co najmniej 2 letniej uprawy w 2 miejscowościach, przy czem wiarygodne wyniki plonów muszą być ściśle podane.

Jako nowa odmiana może być uznaną taka, która różni się czemś istotnie od dawnych i jest prowadzona na podstawie oryginalnej metody hodowlanej.

Wpisanie w księgę następuje na podstawie zgłoszenia i oględzin pól przed żniwami, tudzież przedstawienia metody hodowli Komisyi nasiennej.

Nasiona wpisane otrzymują znak ochronny i nazwę: „Wpisane w księgę oryginalnych nasion zarodowych c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego“.

Wpis taki trwa lat 3—4, potem musi być odnowiony.

Ocena nasienia co do wartości użytkowej musi być co roku dla całej partyi sprzedażnej przeprowadzona przez Stacyę kontrolną rolniczo-botaniczną, poza tem Komisya nasienna ma prawo przedsięwziąć oględziny pól i nasion kiedykolwiek, nawet przed upływem terminu wpisu.

Powyższe zadania Komisyi w roku bieżącym zostały już częściowo urzeczywistnione. I tak na podstawie szczegółowych oględzin uznała Komisya za zasługujące na polecenie, jako źródła nabycia czystych ras zbóż, hodowlę Jerzego Turnaua w Mikulicach (p. Kańczuga) i Zygmunta Łączyńskiego w Zaborzu (p. Zielona), przy czem skonstatowano czystość ras następujących:

a) w Mikulicach: 1. Ostka Mikulicka, 2. Prażmowskiego, 3. Gółka Mikulicka, 4. Żyto polskie;

b) w Zaborzu: 5. Wysokolitewska.

Tych pięć odmian zbóż zostało zatem wpisanych w księgę zarodową, jako rasy czyste, na rozpowszechnienie zasługujące.

Równocześnie współdziałała Komisya nasienna przy zakładaniu poprawnych reprodukcyj szlachetnych odmian zbóż, a zatem przy powstawaniu instytucyj, których zadaniem ma być dostarczenie czystego, poprawnego ziarna siewnego tych odmian zbóż, które mają dla naszych warunków szczególnie ważne znaczenie. Reprodukcye takie, mające pozostawać stale pod kontrolą Komisyi nasiennej, założono na podstawie osobnego w tym celu ułożonego regulaminu, w następujących miejscowościach: w Gdeszycach (J. Kotarski), Sudkowicach (D. Pogłodowski), Ryszkowej Woli (Centralny Zarząd dóbr JO. Ks. Czartoryskiego), Werchracie (E. Homolacz), Zaborzu (Z. Łączyński), Krasowce (Dr. St. Godlewski) i Kłodnie (R. Kamiński), wybierając do reprodukcyi oryginalne odmiany owsa a mianowicie: Ligowo II. (Svalöf), Schlanstaedt (Strube), Rychlik lubelski (Chruszczewo), które w tym celu z miejsc produkcyj oryginalnych sprowadzone zostały.

Działalność powyższa — jakkolwiek dopiero zapoczątkowana — osiągła już, jak z powyższego jest widocznem, dość wydatne rezultaty i nie ulega kwestyi, że dalsze, konsekwentnie prowadzone prace Komisyi w kierunkach obranych, przyczynić się mogą w wysokim stopniu do pomyślnego rozwiązania tej, tak dla naszych warunków rolniczych ważnej kwestyi, jaką jest sprawa hodowli poprawnych odmian roślin uprawnych.

Działalność tę jednak uznawać musimy tylko za czynność niejako przygotowawczą właściwej akcyi, której prowadzeniem zająć się winna osobna w tym celu utworzona w kraju naszym instytucya, a mianowicie odpowiednio zorganizo-

wany, a przy jednym z krajowych naukowych zakładów rolniczych (Dublany) utworzony zakład hodowli szlachetnych odmian roślin uprawnych. Brak takiejże instytucyi odczuwa kraj nasz oddawna, co też spowodowało Komitet do wypracowania specyalnego w tej sprawie memoryału, który wraz z szczegółowymi wnioskami został przedłożony zarówno Wysokiemu c. k. Rządowi, jak i Wysokiemu Sejmowi krajowemu. Jakkolwiek na razie nie spowodował on konkretnych skutków, zwrócił jednak uwagę Wysokich Władz na tę tak ważną sprawę, nie ulega też wątpliwości, że w niedługim czasie sprawa utworzenia zakładu hodowlanego w kraju naszym przybierze korzystniejszy kierunek.

c) Fachowe porady w racyonalnem zagospodarowaniu łąk i pastwisk.

Dotycząca działalność polegająca na wypracowywaniu szczegółowych planów zagospodarowania naturalnych kultur pastewnych, na podstawie badań na miejscu przez inspektora rolniczego przeprowadzanych, a mająca nadzwyczaj ważne znaczenie w dzisiejszych czasach, wobec konieczności podniesienia produkcyi paszy, rozwinęła się w roku ubiegłym bardzo silnie. I tak prócz rozlicznych pomniejszych listownych załatwień, nadeszłych w sprawach powyższych zwłaszcza co do zestawień mieszanek do obsiewu łąk i pastwisk czasowych i trwałych, opracowano szczegółowe plany zagospodarowania tychże kultur, łącznie z założeniem szkółek pastewnych traw nasiennych w następujących 34 miejscowościach.

Bażanówka, Batiatycze, Błudniki, Bortniki, Bzianka, Dziewiętniki, Hołe, Horyhlady, Izydorówka, Jasionów, Jodłownik, Korczyn, Komorniki, Kobylnica ruska, Koropiec, Leszczowate, Lipnik, Łuka, Łubów, Markowce, Niebocko, Olesko, Oskrzesińce, Perespa, Podhajczyki, Rudno, Skorodne, Słupnia, Suszno, Stubno, Ustyanowa, Zawada, Zagwóźdź, Zarszyn.

d) Popieranie uprawy roślin pastewnych.

Akcyę powyższą prowadził Komitet częściowo w swoim bezpośrednim zarządzie, częściowo za pośrednictwem Zarządu Głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

I tak jak co roku udzielał Komitet pewnych zniżek (aż do 25%) dla włościan przy zakupnie za pośrednictwem Oddziału handlowego nasion cenniejszych roślin pastewnych, na co wydał przeszło 370 K, oraz na ten sam cel dał w gotówce dla Oddziału Dynowskiego 100 K, a dla Oddziału stryjskiego 300 K. Pozatem w celu rozpowszechnienia cenniejszych, a u nas mniej znanych (zwłaszcza wśród włościan) roślin pastewnych, zakupił Komitet za kwotę około 600 K nasion tychże roślin i rozdał je między włościan zupełnie bezpłatnie przez poszczególne Oddziały Towarzystwa. Na te same cele udzielił Komitet Zarządowi Głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych subwencyi w kwocie 635 K.

Do akcyi na tem polu należy zaliczyć współudział Komitetu w dalszem kierownictwie założoną i subwencyonowaną kwotą 1500 K staraniem Komitetu Stacyą produkcyi nasion roślin pastewnych w Kurowcach, która z każdym rokiem rozwija się coraz pomyślniej i niebawem stanie się poważniejszem źródłem nabycia nasion roślin pastewnych, usuwając tem samem przynajmniej po części ważną przeszkodę rozpowszechniania się wielu cennych roślin pastewnych w tamtejszych okolicach.

e) Popieranie uprawy lnu i konopi.

Akcya w tym kierunku nie uległa w porównaniu do lat poprzednich żadnej zasadniczej zmianie, podobnie zatem jak dawniej, tak i w roku ubiegłym przeznaczał Komitet odnośne fundusze na udzielenie znacznych opustów dla włościan przy zakupnie doborowych nasion lnu rygskiego i parnawskiego, oraz konopi.

Dotyczące sprzedaże uskuteczniano częściowo przez Oddział handlowy Towarzystwa, częściowo przez poszczególne Oddziały, wreszcie częściowo przez Zarząd Główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

Prócz tego prowadzono w dalszym ciągu badania co do rozmiarów i sposobów podniesienia produkcyi tych roślin w kraju naszym.

Do akcyi tej zaliczyć wreszcie wypada. poprzednio wspomniane udzielenie stypendyum instruktorowi kraj. niższej szkoły rolniczej p. Wojciechowi Chłopińskiemu na koszta odbycia podróży naukowej do Węgier, dla zaznajomienia się z przeróbką fabryczną lnu i konopi, jakoteż wydanie drukiem sprawozdania z podróży naukowej do Czech tegoż instruktora.

f) Zakładanie wzorowych gnojarń.

Akcyę powyższą odstąpił Komitet prawie w zupełności Zarządowi Głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych, udzielając mu na ten cel subwencyi w kwocie 1300 koron. Z reszty pozostałych funduszów założył Komitet dwie wzorowe gnojarnie za pośrednictwem swych Oddziałów a to w Ostapkowcach (pow. Kołomyja) i w Bukaczowcach u włościanina Michała Hałunki.

g) Rozpowszechnianie telegraficznych przepowiedni pogody.

Działalność na tem polu ograniczył Komitet na bezpłatnem rozdawnictwie między Koła rolnicze broszurki, opracowanej przez insp. roln. Bronisława Janowskiego p. t. „O telegraficznych przepowiedniach pogody“ tak w języku polskim, jak i ruskim. Broszurka ta zdobyła sobie uznanie c. k. Ministerstwa rolnictwa, które poleciło ją też przetłumaczyć na wszystkie języki krajów korony austryackiej wydało we własnym nakładzie dla rozdzielenia między szkoły ludowe i wydziałowe. Prócz tego, dzięki usilnym staraniom, udało się Komitetowi uzyskać fundusze od Rządu na urządzenie próbnych stacyj sygnałowych dla rozpowszechnienia przepowiedni pogody, wobec jednakże zbyt późnego zadecydowania tej sprawy, odłożono ją do roku następnego.

h) Wystawy narzędzi i maszyn rolniczych.

Z dotyczących funduszów Komitet subwencyonował wystawę w Jaworowie, której szczegółowe sprawozdanie pomieszczonem było w „Rolniku“. Wystawa ta wogóle udała się bardzo dobrze i wywołała żywe zainteresowanie się rolników z bliższych i dalszych okolic.

Z reszty funduszów zakupił Komitet dla Akademii rolniczej w Dublanach wiatromierz, którego potrzeba okazywała się konieczną ze względu na zaprojektowane badanie motorów wietrznych w tamtejszej Stacyi prób maszyn i narzędzi rolniczych. Prócz tego pokryto koszta zakupna drugiego dynamometru, niezbędnego przy próbach maszyn i narzędzi rolniczych, oraz w dalszym ciągu przeprowadzono doświadczenia na polach Akademii rolniczej w Dublanach z użyciem wozu do rozrzucania obornika i z wałeczkami Töpfera.

C Z działalności rolniczej Głównego Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych ze szczególnem uwzględnieniem subwencyj Komitetu.

Zarząd Główny Towarzystwa Kółek rolniczych w r. 1907 rozporządzał na cele rolnicze następującymi funduszami:

1. Z dochodów własnych, zwrotami od Kółek rolniczych:

a) za koszta manipulacyjne przy zakupnach	2496·47 K.	
Do przeniesienia		2496·47 K.

Z przeniesienia		2496.47 K.
b) za zboża i ziemniaki dostarczone do pól próbnych	1618·98 K,	4115·45 K
2. Ze subwencyi: A) krajowych:		
a) na cele ogólne rolniczej działalności Kółek rolniczych	12000— K.	
b) na utrzymanie i koszta jednego inspektora rolniczego	5000·— K.	
c) na utrzymanie i koszta jednego lustratora rolniczego	4000·— K.	
d) zarezerwowane z roku 1907 na zakupno chomontów na krowy	600·— K.	21600·— K.
B) państwowych:		
przez c. k. Towarzystwo rolnicze na cele rolnicze	3500·— K.	
przez c. k. Tow. gosp. gal.:		
a) na lustracye rolnicze i sadownictwo	12500·— K.	
b) na wzorowe gnojownie	1300·— K.	
c) na zakupno ziemniaków do prób	1040·— K.	
d) na kurs weter. hodowlany w Mościskach	300·— K.	
e) na zakupno książek rolniczych	200·—K.	18840 — K.
C) różne:		
a) od Rady pow. pilznieńskiej na kurs w Ropczycach	200·— K.	
b) od Oddziału c. k. Towarzystwa gosp. gal. w Przemyślanach na kurs	50·— K.	250· K.
	Razem	44.805·45 K.

Powyższe fundusze, wśród których subwencye przekazane przez galicyjskie Towarzystwo gospodarskie wynoszą 34·24% zużytkowane zostały w ciągu roku 1907 na podniesienie wiedzy rolniczej i sadowniczej między członkami Towarzystwa Kółek rolniczych w następujący sposób:

1. Na pensye inspektorów rolnictwa, asystenta rolniczego instruktora sadownictwa i siły manipulac.	16.741·32 K.
2. Na koszta podróży tychże urzędników, zakładanie i kontrolowanie pól próbnych, badanie stosunków rolniczych i t. d.	7.108·47 „
3. Na koszta pól próbnych zbożowych	4.080·90 „
4, „ „ „ „ ziemniaczanych	2.040·46 „
5. „ „ „ „ nawozowych	1.190·14 „
6, Subwencye: przy zakupnie nasion	1.822·83 „
„ „ drzewek	258·02 „
„ „ siewników	540·— „
„ „ królików i rasowego drobiu	454·05 „
„ „ chomont dla krów	692·33 „
7. Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem	1.185·— „
Do przeniesienia	19372·52 K.

Z przeniesienia 19372 52 K.

8. Nagrody za opracowania konkursowe 270·— „
9. Na koszta kursów rolniczych i hodowlano-weterynaryjnych i t. d. 1.399·12 „
10. Na wykłady pszczelnicze 283·48 „
11. Z ogólnych wydatków za lokal, opał, światło, druki, portorya, przybory biurowe i t. d. wynoszących kwotę 15.345 74 K. pokryto 6.636·23 „

Razem 44.805·45 K.

Krótki rzut oka na powyższe liczby stwierdza, że fundusze, na cele rolnicze przeznaczone, na nie zostały zużyte, zaś szczegółowe wykazywanie o ile subwencye państwowe, przekazane Towarzystwu Kółek rolniczych, zużytkowane zostały w obrębie działalności Towarzystwa gosp. gal. jest prawie niewykonalne i tylko w niektórych pozycyach wydatków można stwierdzić zużytą kwotę, na co przy omawianiu pojedynczych działów zwrócimy uwagę.

Kierownictwo akcyi rolniczej które przez cały szereg !at pozostawało w rękach Prof Pomorskiego, jako referenta rolniczego, z powodu objęcia kierownictwa Krajowych zakładów rolniczych w Dublanach przez Prof. Pomorskiego, w tym roku przeszło w ręce prof. Dra Kazimierza Miczyńskiego, jako nowego refererenta rolniczego.

Oddział rolniczy biura Towarzystwa Kółek rolniczych w r. 1907 składali: inspekrorowie rolniczy pp. Popławski Teodor, Stamirowski Tadeusz, Bańkowski Zdzisław, Skąpski Jan (do 1. czerwca), asystent rolniczy Dr. Grabski Feliks (od 1. lutego), instruktor sadownictwa p. Poluszyński Eugeniusz i siła pomocnicza p. Siemińska Marya.

Przechodząc do szczegółów zaznaczamy że: z 176 pól próbnych z odmianami zbóż ozimych założonych w 1906 r. (w 38 powiatach 20 rejon krakowski) nadesłano 150 sprawozdań czyli 89%.

W roku 1907 urządzono pól próbnych z odmianami zbóż jarych: owsa i jęczmienia, oraz ozimych: jęczmienia, żyta i pszenicy jak poniższa tabelka.

Pól próbnych	z owsem	z jęczmieniem	z ozimym jętrzmien.	z żytem	z pszenicą
W okręgu Tow. gosp. gal.	53	47	55	36	35
rozmieszczono w powiataeh	XVIII	XIX	XVI	XI	XV
czyli	48 %	43 %	55 %	72 %	30 %
W okręgu Tow. rolniczego	58	63	45	14	15
rozmieszczono w powiatach	XXI	XX	XVII	IX	XIX
czyli	52 %	57 %	45 %	28 %	30 %

Z powyżej wykazanych pól próbnych jarych nadesłano sprawozdań 93%.

Pól próbnych ziemniaczanych urządzono 160, z tego w okręgu Tow. gosp gal. 50%. Sprawozdań z tych prób nadesłano 140 czyli 87·5% (a jeszcze nadsyłają).

Z polami próbnemi nawozowemi nie wiodło się tak dobrze, osobliwie z użyciem nawozów pomocniczych pod zboża i okopowizny. Próby łąkowe lepiej wypadły, a znowu próby nawożenia pastwisk bardzo niechętnie, opornie były przeprowadzane. Aby możliwie w krótkości sprawę przedstawić zestawiamy tę rzecz tabelarycznie.

Pól próbnych z nawozami				1906		1907	
	1906 pod ozime	1907 pod jare i okopowe	1907 pod ozimę*)	na łąkach	na pastwiskach	na łąkach	na pastwiskach
W okręgu Tow. gosp. gal. . .	28	79	27	27	12	38	7
W powiatach . .	VIII	IV	IX	VIII	X	VIII	VII
Czyli	53%	100%	63%	35%	48%	39%	30%
W okręgu Tow. rolniczego . .	25	—	18	50	13	60	16
W powiatach . .	IV	—	VIII	XIII	VIII	XV	XIV
Czyli	47%	—	37%	65%	52%	61%	70%
Sprawozdań nadesłano	22=39%	62 77%	–	6[illegible]=85%	11=44%	—	—

Jak widać z tego zestawienia, mimo znacznie rzadziej rozsianych Kółek rolniczych w okręgu Tow. gosp. gal., akcya w kierunku prób z odmianami zbóż i ziemniaków bardzo silna, w kierunku prób z nawozami chętnie choć niedbale nieumiejętnie wykonywana na łąkach i pastwiskach znacznie słabnie. Świadczy to między innemi o tem, że mały rolnik w okręgu Tow. gosp. gal. jeszcze nie dostosowuje się do potrzeb chwili, jeszcze zajmuje się tylko uprawą zbóż i ziemniaków, a chów bydła i zaspokojenie jego potrzeb na bardzo odległym planie kładzie.

Pola próbne zbożowe i nawozowe uzupełniają poletka demonstracyjne z mało znanemi roślinami pastewnemi W roku 1907 do 15 powiatów w okręgu Tow. gosp. gal. a 44 miejscowości rozesłano otrzymane „in natura“ (wartości 635 K) 183 kg. buraków pastewnych Vilmorina półcukrowych, 22 kg. marchwi olbrz. białej pastewnej, 356 kg. końskiego zębu, 42 kg. sorga cukrowego, 128 kg. lucerny i 50 kg. seradeli.

Prócz powyższych nasion wysłał Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych do dalszych 22 powiatów (zachodnich) 128 kg. buraków pastewnych Vilmorina płckr., 40 kg. bur. past. Vilmorina Vauriac, 12 kg. marchwi past, 319 kg. końskiego zębu, 43 kg. sorga cukrowego, 87 kg. lucerny i 105 kg. seradeli.

Akcyą tą włościanie interesują się bardzo. A że nie uważają jej jako darmochę, darowiznę, — dowód w tem, że z tych próbnych upraw nadesłano 202 sprawozdań.

Ważnym działem działalności T. K. r. jest pośrednictwo przy zakupnie nasion roślin pastewnych, drzewek, maszyn, królików, drobiu rasowego, przy czem dopomaga Towarzystwo członkom swoim pewnemi drobnemi subwencyami. W tym dziale rozliczenie subwencyi na rejony poszczególnych Towarzystw jest bardzo utrudnione, nadmienić można tylko ogólnie, że ze subwencyi przy nasionach dano około 30%, na rzędowe siewniki dano subwencyi 150 kor. (28%), na 8 królikarni

wzorowych, 1 kurnik zielononóżek i 3 trójki kur rasowych, 3 trójki kaczek Peking dano subwencyi 340·55 kor. (75%), zaś chomontów na krowy dano bezpłatnie, względnie dopomożono do nabycia 8 par w wartości 288 kor. (41%), wszystko to w okręgu działalności Tow. gosp. gal.

Propaganda coraz to lepszego obchodzenia się z obornikiem, posuwa się systematycznie dalej, obejmuje powiaty grupami: 3 na zachodzie, 6 na wschodzie (z uwzględnieniem rozmieszczenia Kółek).

W roku 1907 ze zgłoszonych 78 gnojowni, wykonano względnie uznano za zasługujące na nagrodę tylko 45 gnojowni, między temi 30 gnojowni w powiatach: Kamionka, Mościska, Sambor i Tarnop[illegible] na które to gnojownie przypadło 975 K z ogólnej 1500 kor. nagród (część wyp[illegible]ona dopiero w lutym 1908 r.)

Działalność pouczająca żywem [illegible]wem, pismem i drukiem składa się z kilku działów. Należą tu rozpisywane corocz[illegible] konkursa na opracowanie tematów, dostępnych członkom Towarzystwa Kół[illegible] rolniczych, z zakresu rolnictwa i pokrewnych Oparte na praktyce własnej piszącego, muszą się nadawać do druku lub na odczyty na zebraniach powiatowych lub okręgowych. Na 12 tematów podanych na r. 1907, wpłynęło 67 odpowiedzi od włościan z różnych stron kraju Nagrodzono prac 17 kwotą 270 kor. w tem 120 kor. w okręgu Tow. gosp. gal.

W ciągu tegoż roku własnemi siłami fachowemi i przy częściowej pomocy prelegentów z poza Towarzystwa przeprowadzono:

Czterodniowe kursa weterynarsko-hodowlane:

1) w Mościskach, 2) Przemyślanach, 3) Świrzu, 4) Łańcucie. Trzydniowe kursa rolnicze;

1) w Mościskach, 2) Kwaczale, 3) Rybnej, 4) Myślenicach, 5) Królówce. Dwudniowy kurs rolniczo-sadowniczy w Lisiej górze (pow. Tarnów).

Kursa te urozmaicone demonstracyami w rzeźniach, przyrządami do leczenia i ratowania zwierząt, tablicami poglądowemi, zielnikiem, wreszcie zwiedzaniem gospodarstw wybitniejszych mają dość znaczne wzięcie. Ilość słuchaczy wahała się od 15 do 70-ciu na jednym kursie.

Zamierzone było urządzenie we Lwowie jeszcze jednego kursu chowu drobiu i królików, ale z braku chętnych słuchacy nie przyszedł kurs ten do skutku.

Koszta urządzenia tych kursów są dosyć znaczne, bo, nie wliczając pracy własnych sił fachowych, wyniosły one poważną kwotę 1400 kor., z czego na 5 kursów urządzonych w okręgu Tow. gosp. gal. przypada 1050 czyli 68%.

Prócz powyższych kursów o obszerniejszym programie urządzano również małe jedno lub dwudniowe pouczenia z demonstracyami z zakresu pszczelnictwa Prelengentem był p. Mendychowski, włościanin z Siemianówki, zamiłowany pszczelarz. Pouczenia te obejmowały przeważnie okręg Tow. gosp. gal.

Do powyższej akcyi pouczającej żywem słowem zaliczyć należy: liczne fachowe wykłady na zjazdach powiatowych i okręgowych wygłoszone przez inspektorów rolniczych, dalej badania stosunków rolniczych w poszczególnych Kółkach, jak np. stanu pastwisk gminnych i udzielanie wskazówek co do melioracyi i racyonalnego zagospodarowania (7 miejscowości), dalej danie inicyatywy do zawiązania spółek drenarskich (6 miejscowości, z tego 1 w okręgu T. g. g), wdrażanie akcyi, celem zawiązania spółek mleczarskich (3 miejscowości Danilcze (pow. Rohatyn) Drohobyczka (pow. Przemyśl) Pnikut (pow. Mościska). Oto w zarysach wybitniejsze momenta tej akcyi:

Liczne porady fachowe listowne, szeroki dział rolniczy w Przewodniku Kółek rolniczych, przystępnie a źródłowo opracowany przeważnie siłami własnemi oddziału rolniczego biura zarządu głównego Tow. K. r., zamykają tę działalność pouczającą.

Działalność Towarzystwa Kółek rolniczych w kierunku rolniczym uzupełnia pośrednictwo w zakupnie artykułów rolnikowi potrzebnych. Szczupłość miejsca nie pozwala tu wchodzić w szczegóły. Interesujących się tą sprawą odesłać musimy do XXV. sprawozdania z czynności Towarzystwa „Kółek rolniczych“ za r. 1907.

IV. W zakresie ogrodnictwa, sadownictwa i pszczelnictwa.

A) Sprawozdanie Sekcyi grodniczo-sadowniczej.

Wobec braku stałego wykonawcy chwał Sekcyi, działalność tejże musiała być do pewnego stopnia ograniczoną, wsk k zależności od prywatnej pomocy poszczególnych fachowców. Postanowiono w przyszłości zaradzić temu przez stworzenie stałej posady inspektora, którego obowiązkiem byłoby przeprowadzanie w życie uchwał Sekcyi oraz kontrola fachowa wszystkich tych zakładów lub jednostek, które korzystają z pomocy finansowej Tow. gospodarskiego. Szkoła na Wulce kapitańskiej oraz jej reorganizacya wstąpiła już o tyle na dobre drogi, że Wydział krajowy zdecydował się objąć ją w swą administracyę, przez co nie tylko zagwarantował byt tej tak użytecznej instytucyi, ale i jej odpowiednie do potrzeb kraju prowadzenie.

W roku sprawozdawczym urządziła Sekcya dwa kursa przeszczepiania drzew, jeden sześciodniowy we Lwowie i drugi trzydniowy w Trembowli. Kursa te przeprowadził ks. Głodziński, na obydwóch było po 13 uczestników.

Ponieważ przeważnie byli to nauczyciele szkół ludowych, spodziewać się należy, iż owoce tych kursów będą dla kraju bardzo wydatne. Część kosztów obu kursów wzięła na siebie Rada szkolna krajowa

Dostarczono drzewek wartości.

	Odbiorcy płacą		Komitet dopłaca	
	koron	hal.	koron	hal.
Oddziały na wiosnę	414	05	238	85
w jesieni	—	—	—	—
Razem	414	05	238	85
Kółka roln. na wiosnę . . .	1580	20	812	39
w jesieni	46	50	20	90
Razem	1626	70	833	29
Inni odbiorcy				
na wiosnę	1023	23	458	39
w jesieni	449	60	267	94
Razem	1472	83	726	33
Suma ogólna	3513	58	1798	47

Subwencyonowanie zakupywanyc przez włościan drzewek było podobnie jak i lat poprzednich jedną z główniejsz h czynności Sekcyi. Głównym dostawcą

był zakład br. Brunickiego w Podhorcach i to najczęściej na żądanie samych włościan, którzy, mając już dłuższy stosunek z tym Zakładem, szczególniejszem otaczają go zaufaniem. W mniejszej ilości dostarczały drzewek zakłady L. Freegego w Krakowie, Szkoła ogrodnicza w Tarnowie, szkółki na Wulce kapitańskiej oraz zakład Br. Drobnerów pod Lwowem.

Rok ubiegły obfitował w różnego rodzaju szkodniki, które stały się prawdziwą plagą naszych sadów, a w niektórych okolicach nawet zagrażały wprost istnieniu tychże. W sprawie tej zwrócił się Komitet c. k. Towarz. gosp. do c. k. Namiestnictwa, które ze swej s rony gorąco poleciło Starostwom zajęcie się tą sprawą Obawa zarazy na ogórkach, na którą zwróciło uwagę c. k. Ministerstwo rolnictwa okazała się na szczęście płoną.

Akcyę obronną oddano kraj. Stacyi botan. rolniczej, która kilkakrotnie rozsyłała okólniki w tej sprawie do władz powiatowych i rządowych, zewsząd jednak zapewniano, że zaraza się ta nie okazała. Subwencyę w kwocie 3.000 kor., przyznaną na cele podniesienia pszczelnictwa oddano Towarz. pszczelniczo-ogrodniczemu na poparcie tegoż działalności.

B. Sprawozdanie Zjednoczonego galic. Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa.

Pobraną od Komitetu subwencyę w kwocie 3000 koron na cele pszczelnictwa w r. 1907 zużytkowaliśmy w następujący sposób:

1) Rozdaliśmy 13-tu Zarządom szkół w Wesołej, Wiełsnej, Golcowej, Boryczy, Krasnej, Blicznem, Lutczy, Domaradzu, Krościenku Wyżnem, Potoku, Orzechówce, Zyzniowie, Trześniowie i dwom gospodarzom J. Piszowi w Grudku Jagiel. i P. Bielskiemu w Zawadach po 2 pnie pszczół w ulach ramkowych słowiańskich z tem zobowiązaniem, że każdy z nich po 5-ciu latach odda również 2 pnie pszczół, celem zakładania dalszych pasiek zarodowych.

2) W tym samym celu rozdaliśmy 11 uli słomianych i 20 drewnianych słowiańskich bez pszczół.

3) Rozdaliśmy 20 tu Oddziałom Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego i 132 Zarządom szkół nasiona roślin miododajno-pastewnych, jak: ciparcety saradeli, koniczyny szwedzkiej, inkarnaski i wiązanki, celem polepszenia pożytku dla pszczół.

4) Rozdaliśmy za pośrednictwem Oddziałów Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego i delegatów 560 dzieł i broszór pszczelniczych, a mianowicie: Bartnictwa (2 tomy) 180, Miodosytnictwa 90, Bartnika 180, Trojcić syryjska jako roślina miododajna i przemysłowa 200 sztuk.

5) Urządziliśmy trzy stacye obserwacyjno-doświadczalne dla pszczelnictwa w Zawadach, Choroszczu, Lwowie, zaopatrzywszy je w barometr, termometr, hydrometr, umbrometr i wagę.

6) Udzieliliśmy p. J. M. subwencyi 100 koron na zjazd pszczelarski w Frankfurcie n. M.

7) Przy sposobności kursu przeszczepiania drzew owocowych we Lwowie urządziliśmy wykłady dla 20 tu nauczycieli z pszczelnictwa, obdarowując ich także Bartnictwem i Miodosytnictwem.

8) Przy pomocy Rady Szkolnej Krajowej i inspektora kursów rolniczych przy szkołach ludowych JE. Antoniego Głodzińskiego urządziliśmy w lipcu dla 22 nauczycieli kurs wyrobu uli drewnianych i słomianych, obdarowując każdego z nich ulem drewnianym i słomianym przez nich zrobionym, tudzież Bartnictwem i Miodosytnictwem. W czasie kursu tego udzielał Dr. Ciesielski nauki pszczelnictwa i przerabiania owocu i miodu na napoje.

C. Z działalności Głównego Zarządu Kółek rolniczych w zakresie sadownictwa.

W zakresie sadownictwa i wyrobu win owocowych, w którym to kierunku pracował p. Poluszyński Eugeniusz, odbywała się nauka wędrowna, przy której miano jednorazowe pouczenia w okręgu Tow. gosp. gal. w powiatach:

bóbreckim, w	6	miejscowościach,	wobec	101	słuchaczy
brzeżańskim, w	10	„	„	116	„
gródeckim, w	10	„	„	119	„
horodeńskim, w	2	„	„	28	„
jarosławskim, w	9	„	„	191	„
kałuskim, w	6	„	„	123	„
kołomyjskim, w	4	„	„	83	„
lwowskim, w	1	„	„	19	„
nadwórniańskim, w	2	„	„	33	„
przemyskim, w	1	„	„	12	„
śniatyńskim, w	4	„	„	75	„
stanisławowskim, w	2	„	„	13	„
tarnopolskim, w	7	„	„	144	„

razem w 13 powiatach, w 64 miejscowościach wobec 1057 słuchaczów.

Zaś prócz tego wykładał w 8 powiatach zachodnich, 11 miejscowościach, wobec 207 słuchaczów.

Kursa sadownicze odbyły się:
4-dniowy w Sporyszu koło Żywca
3-dniowy w Tyliczu koło Krynicy i
1-dniowe trzy kursa w Mościskach, Przemyślu i Samborze.

Święto sadzenia drzew owocowych odbyło się w Tarnopolu, przy czem uroczyście posadzono przy drodze wiodącej z Tarnopola do Białej 100 drzewek wysokopiennych.

Za pośrednictwem Zarządu głównego T. K. R. w roku 1907 zakupiły Kółka rolnicze 8074 drzewek i 627 krzewów owocowych.

D) W sprawach pomniejszych.

Prócz powyżej opisanych kierunków działalności w zakresie popierania nauki rolniczej i rolnictwa praktycznego współdziałał Komitet za pośrednictwem swej Sekcyi rolniczej w wielu innych akcyach i zabierał głos w wielu innych sprawach natury rolniczej, tam gdzie tylko interes krajowego rolnictwa tego wymagał. Zaznaczyć wypada, iż zakres tej działalności wzmaga się z każdym rokiem, dzięki żywemu zainteresowaniu się członków Towarzystwa tegoż sprawami, względnie coraz więcej objawiającej się wśród nich potrzebie szukania tegoż w Komitecie pomocy i porady w ciężkim i trudnym zawodzie gospodarskim.

V. W zakresie handlowym.

A) Sprawozdanie Oddziału handlowego.

Działalność handlowa naszego Towarzystwa skierowaną była w r. 1907, podobnie jak w latach ubiegłych, głównie w dwóch kierunkach, mianowicie: w dążeniu do zapewnienia członkom możliwie jak najdalej idących korzyści z transakcyj handlowych za naszem pośrednictwem, załatwianych i do utrwalenia podstaw, zapewniających dalszy rozwój agend handlowych przez nas wprowadzonych. Co dotyczy działalności naszej w pierwszym kierunku, to staraliśmy się zawsze o uzy-

skanie dla naszych odbiorców możliwie najkorzystniejszych cen i warunków sprzedaży nie spuszczając jednak z oka rzetelności źródła dostawy i jakości towaru. Tych ostatnich okoliczności nie należy lekceważyć, bo często za pozornie tańszą cenę otrzymuje się z niepewnego źródła towar, który następnie albo celowi nie odpowiada, albo wreszcie – co jeszcze gorsze – zupełnie zużytkować się nie da i skutkiem tego towar taki w rezultacie staje się bardzo drogim, narażającym jego nabywcę na straty. Z tego więc powodu porównując wysokość cen różnych oferentów pewnego towaru, należy zawsze przytoczone co dopiero okoliczności uwzględniać.

W kierunku utrwalenia podstaw do dalszego rozwoju akcyi handlowej zrobiliśmy w r. 1907 bardzo ważny krok naprzód, bo przystąpiliśmy do budowy własnego magazynu na głównym dworcu kolejowym. Jak to już w sprawozdaniu z naszej działalności z r. 1906 zaznaczyliśmy, uzyskawszy od c. k. Ministerstwa rolnictwa przyrzeczenie wypłaty wydatniejszej subwencyi nawiązaliśmy pertraktacye z Dyrekcyą kolei we Lwowie, zakończone umową, mocą której rzeczona Dyrekcya kolei odpowiedni grunt z obowiązkiem wystawienia przez nas na nim własnym kosztem stosownego magazynu, mającego przejść po 30-letnim używaniu na własność rządu bez żadnego dla nas wynagrodzenia.

Po uzyskaniu zatwierdzenia tej umowy przez c. k. Ministerstwo kolei, przystąpiliśmy do rozpatrzenia zebranych od miejscowych przedsiębiorców budowlanych dotyczących ofert, z których najniższą okazała się oferta p. Ludwika Winiarza i jemu też budowa za ryczałtową sumę 25.000 kor. poruczoną została. Skutkiem jednak nadprogramowych robót, których wykonanie w trakcie prowadzenia budowy wykazało się koniecznem, koszt powyższy znacznie podwyższonym zostanie. Inspicyentem w mowie będącej budowy mianowaliśmy p. Dyonizego Krzyczkowskiego profesora c. k. Szkoły przemysłowej we Lwowie.

Według warunków, zawartej z budowniczym umowy, zobowiązał się on oddać zupełnie wykończony magazyn w nasze posiadanie najpóźniej do dnia 30. listopada 1907 r. Niestety zobowiązanie to nie zostało spełnionem, bo z powodu zbyt spóźnionego rozpoczęcia dowozu ziemi pod podłogę mianowicie w czasie obfitszych spadów śniegu i nastania silniejszych mrozów zachodziła obawa, że asfaltowanie podłogi na zmarzniętych grudach po ich roztopieniu musiałoby uledz zniszczeniu i dlatego, chcąc uniknąć przykrych następstw, zgodziliśmy się na przedłużenie terminu do wykończenia budowy do wiosny 1908 r., atoli z warunkiem oddania nam w natychmiastowe używanie wykończonego piętra omawianego magazynu potrzebnego na skład nasion na nadchodzący sezon wiosenny.

Jak doniosłe znaczenie ma w naszej działalności handlowej przedsięwzięta budowa magazynu, przekonują o tem najwymowniej sprawozdania z rozwoju każdej agendy z osobna, które poniżej zamieszczamy, rozpoczynając je od działu pośrednictwa w sprzedaży sztucznych nawozów.

Niestety w dziale tem wypada nam zaraz na wstępie stwierdzić zmniejszenie się obrotu handlowego w r 1907 w porównaniu z r. 1906, spowodowanego bardzo trudnem położeniem rolnictwa w naszym kraju. Zbyt późna wiosna, nie dozwalająca na należyte przygotowanie roli i planowe dokonanie siewu, uniemożliwiła wprost w bardzo wielu wypadkach użycie sztucznego nawozu.

W porze jesiennej znów złe wyniki zbioru, powodujące z natury rzeczy trudności finansowe, zniewoliły do daleko idących oszczędności, skutkiem których wielu rolników ze szkodą dla przyszłego rozwoju plonów wstrzymało się od zakupna środków nawozowych.

Wzmiankowane zmniejszenie się zbytu wynosiło przy: żużlach Thomasa 59 wagonów, przy superfosfotach 67, wagonów, a przy kainicie, wapna i gipsie nawozowym 41 wagonów. Ogółem więc sprzedaliśmy mniej o 167 wagonów, z czego

na sprzedaż cząstkową w magazynie we Lwowie wypada 7 wagonów. Sprzedaż ta bowiem wynosiła w r. 1907 tylko :0, zaś w r. 1906 37wagonów.

Bądź co bądź różnice powyższe są poważniejsze i tworzą wierny obraz niekorzystnego położenia ekonomicznego w rolnictwie

Co dotyczy źródeł dostawy, to przez wzgląd na to, że nawozy sztuczne są towarem, którego istotną wartość jedynie w drodze rozbioru chemicznego należycie ocenić można, musimy więcej, aniżeli przy jakimkolwiek produkcie, zważać na wyrobioną reputacyę, zdolność konkurencyjną i sprawność dotyczących fabryk, aby nie narazić odbiorów naszych na straty, zwłaszcza że przy sprzedaży środków nawozowych obowiązuje tyle rozlicznych i nie każdemu dobrze znanych warunków, decydujących głównie o korzyściach odnośnych transakcyj. Żużle Thomasa pobieraliśmy przeważnie z hut Westfalskich, jako wykazujących najwyższą i najłatwiej rozpuszczalną zawartość kwasu fosforowego, co przy transportach na dalsze odległości nie jest bez znaczenia, gdyż opłacane koszta przewozu rozłożone na pojedyncze procenty zawartości wpływają na wysokość jej kosztu, bo im zawartość ta jest wyższa, koszt frachtu o tyle się obniża i odwrotnie, im zawartość jest niższa, o tyle koszt ten się podwyższa.

Superfosfat kostny i mączkę kostną dostarczaliśmy z fabryki krajowej w Dąbiu pod Krakowem, a superfosfat mineralny i amoniakalny z Zawodzia przy Katowicach.

Dla cząstkowej sprzedaży, spotykającej się z coraz większem uznaniem, staramy się mieć zawsze w zapasie odpowiednią ilość środków nawozowych najwięcej w użyciu będących. Wszystkie te transporty poddawane są analizie krajowej Stacyi chemiczno-rolniczej w Dublanach, wobec czego odbiorcy mają pewność uzyskania dobrego towaru.

Przechodząc do działu nasion, stwierdzić należy przedewszystkiem, że dział ten w przeciwieństwie do poprzednio omawianego przybrał w roku ubiegłym bardzo szerokie rozmiary. Na tak gwałtowny wzrost obrotu tego działu wpłynęły niewątpliwie anormalne stosunki agrarne jakie wytworzyła zeszłoroczna długa zima z obfitemi opadami śniegu, niszcząc zasiewy ozime. Konieczność przyorania przepadłych ozimin i zastąpienia ich innym plonem wzbudziła bardzo ruchliwe poszukiwania za różnemi nasionami jaremi zbóż i pastewnemi.

Zaspokojenie tego wzmożonego popytu, wobec braku zapasów, okazało się jednak bardzo trudnem zwłaszcza, że odnośne zgłoszenia wpłynęły już w ostatniej chwili zapotrzebowania, a więc w czasie, kiedy nieprzygotowani na taki nieprawidłowy zbyt nie mieliśmy potrzebnych zapasów w magazynie, lecz trzeba było dopiero żądane ilości drogą telegraficzną poszukiwać i zakupywać, co w pewnych wypadkach odbić się musiało ujemnie na jakości bez próbki kupowanego produktu, a ponadto uniemożliwiało wprost punktualną dostawę.

Zapewnić atoli możemy, że zdając sobie sprawę z ważności chwili i wyjątkowego położenia, wytężaliśmy wszystkie siły i robiliśmy wszystko, co było w naszej mocy, aby tylko z otrzymanych od Odbiorców poleceń należycie się wywiązać, Czy i o ile jednak zadanie nasze spełniliśmy, na to zapytanie niech dadzą odpowiedź cyfry, które poniżej zestawimy.

W mowie będacy niepomierny obrót działu nawozowego dał nam najdotkliwiej uczuć brak magazynu przystosowanego i wyposażonego odpowiednio do obecnych potrzeb i rozmiaru działalności w tym kierunku. Wynajmywany bowiem dotąd od c. k. Dyrekcyi kolei na głównym dworcu kolejowym magazyn, swymi szczupłymi rozmiarami nie wystarczał stanowczo do pomieszczenia ani czwartej części tych zmiennych zapasów, jakie do ekspedycyi przychodziły.

Narażeni więc byliśmy na bardzo poważną trudność należytego przechowania znaczniejszych transportów, a zdołaliśmy ją pokonać i jedynie dzięki uprzejmości tutejszego Zarządu kolejowego, który odstąpił nam do dyspozycyi na najgorę-

tszy czas ruchu hadlowogo drugą obszerną ubikacyę swoich magazynów zdolną pomieścić nietylko dochodzące nas produkty, lecz umożliwiającą także należyte czyszczenie nasion, a w szczegolności nasienia koniczyny.

Ponieważ jednak okazało się, że jedyna maszyna do czyszczenia koniczyny od kanianki, jaką dotąd posiadaliśmy, jest niewystarczającą, zakupiliśmy drugą taką maszynę największych rozmiarów do poruszania siłą elektryczną i w tym celu odnieśliśmy się do miejskiego Zakładu elektrycznego z prośbą o przeprowadzenie dotyczącego urządzenia. W ten sposób oszczędzimy nie tylko na kosztach robocizny, lecz, co najważniejsza, zyskamy możność należytego funkcyonowania maszyny, a tem samem większą pewność co do dokładnego wyniku jej działalności.

Na zwiększenie się obrotu działu nasionowego wpłynęła w znacznej mierze także akcya zapomogowa, zainicyowana przez nas w kierunku ułatwienia zakupna nasienia zboża do siewu ozimego, na który to cel uzyskaliśmy od JE. Namiestnika z funduszów państwowych 50.000 kor. z przeznaczeniem użycia tej sumy na 20% opusty z ceny kupna.

Uzyskanie powyższej sumy nastąpiło dopiero 15. września 1907, a więc w czasie zbyt spóźnionym i dlatego przeprowadzenie rzeczonej akcyi nie było bynajmniej łatwem. Zgłoszenia bowiem jakie na podstawie rozesłanego w tej sprawie okólnika wpłynęły należało w obawie przed możliwością wcześniejszego zawitania zimy jak najspieszniej załatwić, co jednak, wobec trudności nabycia odpowiedniego ziarna w kraju, bezzwłocznie dokonać się nie dało.

Z tego więc powodu zniewoleni byliśmy zwrócić się do źródeł pozakrajowych, lecz zarówno tam, jak w naszym kraju, bezustanny brak wagonów i lokomotyw narażał dostawy na bardzo dotkliwe opóźnienia, a nasze przedstawienia u odnośnych Zarządów kolejowych nie zawsze odnosiły pożądany rezultat. Jak wielkie były trudności w tym kierunku, to dla dokładniejszego objaśnienia tej sprawy niech posłuży fakt, że wagon żyta do siewu nadany na stacyi kolejowej z końcem września nadszedł do Lwowa dopiero z początkiem listopada.

Pomimo jednak tak uciążliwych stosunków zdołaliśmy dostarczyć blisko 100 wagonów żyta do siewu ozimego, z czego 40 wagonów na zamówienie Towarzystwa „Proświty" we Lwowie Na opusty przy tych dostawach zużytkowaliśmy z rzeczonego wyżej funduszu 50.000 kor. kwotę 34.142 K 91 h resztę zaś 15.859 K 09 h. przeniesiono do zużytkowania na r. 1908. Oprócz powyższego opustu zyskali odbiorcy na podstawie przez nas wystawionych certyfikatów 50% opust kosztów frachtu.

Dział maszyn i narzędzi rolniczych wykazuje również znacznie zwiększony obrót w porównaniu z latami poprzedniemi. W dziale tym staramy się o nawiązywanie i utrzymywanie stosunku handlowego tylko z fabrykami cieszącemi się dobrą opinią i dającemi gwarancye nienarażania odbiorców na zawód, unikając jednak zaciągania wobec tych fabryk ściślejszych zobowiązań, co do ogólnego propagowania ich wyrobów i ograniczając się jedynie do popierania każdej poszczególnej fabryki tylko tego wyrobu, w jakim ona się specyalizuje, wyrabiając odnośną maszynę z zastosowaniem najświeższych zdobyczy techniki. W dziale tym operujemy dotąd jedynie na podstawie katalogów odnośnych fabryk, zamierzamy go jednak rozszerzyć po dokończeniu budowy magazynu własnego przez przyjmowanie do komisowej sprzedaży różnych maszyn i narzędzi rolniczych oraz utrzymywanie na składzie przynajmniej po jednym egzemplarzu maszyn najnowszej konstrukcyi, celem zaznajomienia rolników z ich budową i działalnością.

Dostawa węgla kamiennego połączona była podobnie jak w latach poprzednich z rozlicznemi przeszkodami, powodującemi zbyt długie przewłoki, narażające odbiorców na poważne straty.

W celu poprawy tych stosunków, czyniliśwy wszystko, co w naszej mocy było, wnosząc odnośne przedstawienie zarówno do kolejowych władz centralnych

jak krajowych i odnosząc się do Koła polskiego w Wiedniu o interwencyę. Niestety starania nasze nie zawsze odnosiły pożądany rezultat, bo tak poważnej przeprzeszkody, jak braku wagonów i lokomotyw za jednym zamachem usunąć się nie da.

Również jesteśmy bezsilni wobec wpływów żywiołowych, jak obfitych opadów i zawiei śnieżnych powodujących częste przerwy komunikacyjne, nierzadko po kilkanaście dni trwające zarówno na kolejach pruskich jak austryackich i to albo równocześnie albo z odmianami. Zdarza się bowiem, że w czasie, gdy ruch na kolejach pruskich zostanie przywrócony, wstrzymują go Zarządy austryackie na kolei północnej, uniemożliwiając w ten sposób dowóz węgla. Zaprzeczyć się jednak nie da, że część winy tego niekorzystnego stanu ciąży na panującym u nas zwyczaju zamawiania i odbierania węgla w miesiącach zimowych, skutkiem czego powstaje ogromny napływ pilnych zamówień, któremu atoli kopalnie podołać nie mogą. Ten więc napływ połączony z powyżej przetoczonemi przeszkodami stwarza sytuacyę niemożliwą do pokonania

W interesie więc samych Odbiorców rozesłaliśmy jeszcze na wiosnę zeszłego roku okólnik, doradzając uskutecznianie zamówienia i odbioru choćby tylko pewnych części węgla w miesiącach letnich. O pożyteczności tej rady mieli sposobność przekonać się zarówno odbiorcy, którzy z niej korzystali, jakoteż ci, którzy do niej nie zastowali się.

W tych trudnych warunkach zdołaliśmy jednak dostarczyć naszym Odbiorcom o 5'0 wagonów więcej jak w roku poprzednim po cenach stosunkowo bardzo korzystnych, bo, podczas gdy liczyliśmy Odbiorcom węgiel kostkowy po 170 kor., to inni dostawcy sprzedawali go po 260 kor. za 100 ctm. czyli, że nabywcy węgla za naszem pośrednictwem oszczędzali po prawie 100 kor., na wagonie. Ta korzystna cena spowodowała niewątpliwie wielką ilość zgłoszeń nas dochodzących, lecz niestety, nie mając do dyspozycyi większej ilości węgla, zniewoleni byliśmy znaczną część zamówień załatwić odmownie

Pod rubryką „różnych towarów" zamieszczamy wszelkie inne, między powyżej omawianymi działami nieobjęte a tak liczne artykuły gospodarcze. Rubryka ta wykazuje z roku na rok znaczne zwiększenie się obrotu handlowego i obejmuje coraz więcej przedmiotów w gospodarstwie wiejskiem potrzebnych.

Na ogólne żądanie przeprowadziliśmy z Władzami wojskowemi obszerne pertraktakcye, na podstawie których otrzymaliśmy do naszej dyspozycyi całą w Korpusie X. i XI. wyprodukowaną ilość grysu wojskowego, wynoszącą wraz z pośladem czyli tak zwanym Koppichem około 140 wagonów.

Z ilości tej odstąpiliśmy Zarządowi głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie około 40 wagonów, zaś resztę rozdzieliliśmy pomiędzy rolników, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem Oddziałów naszego Towarzystwa.

Powyżej omawiana działalnośś przedstawia się w cyfrach jak następuje:

Obrót kasywy wynosił **2,569.035 K 54 h**, wzrósł więc o przeszło 25%. Zaznaczyć przytem musimy, że suma ta obejmuje tylko rzeczywiste pozycye przychodu i rozchodu kasowego bez przeprowadzenia przez rachunek — gotówkowy jak to się często praktykuje — wpływów i rozchodów osobno prowadzonego rachunku czekowego w pocztowej Kasie oszczędności w Wiedniu wynoszących w r. 1907 łączną sumę 1.157.682 K 90 h., gdyż w przeciwnym razie suma obrotu kasowego wzrosłaby do 4,884.401 K 34 h.

Za naszem pośrednictwem zakupiono:

I. Nawozów sztucznych

6994	ctm.	superfosfatu mineralnego
2645	„	superfosfatu amoniakalnego
Do przeniesienia 9639	ctm.	

Z przeniesienia 9639 ctm.

7167	„	superfosfatu kostnego
360	„	mączki kostnej roztworzonej
32049	„	żużli Thomasa
8776	„	kainitu
612	„	saletry chilijskiej
400	„	gipsu nawozowego
608	„	wapna nawozowego
10	„	wapna pastewnego
razem . . 59621	ctm.	za ogólną sunę 465699 K 72 h.

II. Nasiona:

80906	klg.	nasion koniczyn
28631	„	„ traw
8930	„	„ buraków
62139	„	innych nasion roślin pastewnych
43411	„	nasienia zboża jarego
13300	„	ziemniaków odmian uszlachetnionych
30000	„	nasion Inu
980000	„	nasienia żyta ozimego
razem . . 1247317	klg.	(1247317 ctm. czyli blisko 125 wagonów) za sumę 391369 K 66 h.

III. Maszyn i narzędzi rolniczych:

33	szt.	bron
2	„	grabiarek
10	„	kultywatorów
13	„	kartoflarek
3	„	krajacze buraków
1	„	maszynę do karczowania pni
7	„	„ żniwnych
5	„	młynków do zboża
70	„	pługów
5	„	pomp
3	„	parników
50	„	plewników
1	„	przyrządu do bielenia
14	„	siewników rzędowych i do nasion
2	„	sieczkarni
2	„	śrotowników
1	„	tryer
13	„	wag
1	„	wyrywacza do buraków
2	„	walca
14	„	wirówek
108	„	przyrządów mleczarskich
1	„	żmijki
razem . . 361	szt.	oprócz **5514** sztuk różnych drobniejszych narzędzi rolniczych i części składowych maszyn za łączną sumę **41840 K. 09 h.**

IV. Węgla kamiennego:

1364 wagonów za **213417** K **17 h.**

V. Różnych towarów:

4930 metrów pasów skórzanych
168 klg. papieru pergaminowego
5800 „ drutu gładkiego
270 „ kwasu siarkowego
44 „ alkoholu amylowego
1629 metrów siatki drucianej
93 klg. oliwy do wirówek
27 słoików pasty fosforowej
5 klg. rzemyków do pasów
50 „ pokostu
325 „ szpagatu do żniwiarek
6 „ podpuszczki do masła
110 „ siarkanu miedzi
149 „ trudki na myszy
1200 „ soli bydlęcej
15 metrów węża parcianego
100 „ płyty izolacyjnej
20 klg. farby popielatej
1000 sztuk powróseł szpagatowych
250 klg. wapna pastewnego
805 „ kredy szlamowanej
6150 metrów drutu kolczastego
3146 „ ^{2} papy
1071 paczek bajcu Dupuja do zboża
9 klg. cebuli morskiej
700 „ Carbolineum
26 „ plomb
200 metrów rur wodociągowych
85 beczek benzyny
42 „ nafty
35 „ oliwy
7 „ pyroliny
13 „ smarowidła na osy
2 „ teru
550 „ cementu
34000 sztuk sadzonek chmielu
1100 klg. narybku
300 ctm. torfu na podściółkę
140 „ makuchów
1300 „ otrąb, za sumę **63844 K 98 h.**

Ogółem dostarczyliśmy więc towarów za łączną sumę **1,176171 K 62 h** przyczem członkowie uzyskali tytułem opustów kwotę **47649 K 74 h**

Na sumę tę składają się opusty przyznawane od cen fabrycznych w zwykłych granicach przy nawozach sztucznych, maszynach rolniczych, węglu kamiennym i różnych artykułach gospodarskich, nie uwzględniając znacznie niższych cen, jakie policzamy za nasiona, węgiel kamienny i t. d. od cen przez innych dostawców pobieranych.

Gdybyśmy bowiem — jak to już powyżej mieliśmy sposobność zaznaczyć — policzyli byli np. cenę węgla, ogólnie płaconą w wysokości 250 kor. i potrącali następnie w rachunku od tej ceny tytułem opustu 80 kor. na wagonie, to przy sprzedaży samego węgla w ilości 1364 wagonów wynosiłby opust 109120 K i taką też mniej więcej sumę naszym Odbiorcom zaoszczędziliśmy. Podobnie rzecz się ma przy wszystkich tych towarach, które policzamy po cenach netto bez opustu.

VI. W zakresie statystyki rolniczej.

Sprawozdanie biura statystycznego.

W latach 1904, 1905 i 1906 daliśmy bardzo dokładny, szczegółowy pogląd na system zbierania i układania dat statystycznych zastosowany przez biuro statystyczne. Gdy w ciągu r. 1907 kierownictwo biura tego sprawował i nadal Dr. Jan Paygert i w systemie tym nie zaszły żadne zmiany — zatem nie chcąc się powtarzać konstatujemy tylko z jednej strony z zadowoleniem, że i w tym roku sprawozdawczym Min. roln., które subwencyą państwową pokrywa wszystkie wydatki biura statystycznego — dwukrotnie wyraziło swe uznanie kierownictwa biura i dało wyraz temu uznaniu, podnosząc subwencyę stałą z 7000 na 8000 kor. a subwencyę na typowe badania przestrzeni upraw z 3000 na 3500 kor. i przyznając w nadzwyczajne wydatki dwie nadzwyczajne subwencye jednorazowe w kwotach 1000 i 500 koron, z drugiej zaś strony zaznaczamy z przykrością, że w kraju ciągle jeszcze niepodobna rozbudzić większego zainteresowania się rolników statystyką rolniczą.

Przechodząc do szczegółów, do rezultatu prac biura, stwierdzić należy, że rok 1907 należał do bardzo niepomyślnych. Zbiór żyta i pszenicy, a więc najważniejszych produktów zbożowych wykazał olbrzymi niedobór w porównaniu z normalnym zbiorem a głównym tego powodem było przerwanie z wiosną olbrzymich przestrzeni obsianych żytem i niemałej części obszarów pszenicy skutkiem bardzo śnieżnej zimy poprzedzającej.

Poniżej zamieszczona tabela daje dokładny obraz zbiorów w r. 1907.

Typowe badanie zużytkowania roli przeprowadzono w r. 1907 tym samym systemem, który zastosowano w latach poprzednich — a mianowicie przedmiotem badań były strefy rolnicze 14, 15, 16 i 17 galisyjskie (oznaczone cyframi 98, 99, 100 i 101 jako państwowe strefy rolnicze) to jest: Gliny między Kołomyją, Żydaczowem i Podhajcami; Pokucie, Podole południowe i Podole północne.

Razem przedsięwzięto typowe badania na miejscu, przechodząc każdą parcelę w 22 gminach a to:

Do strefy XIV. należą gminy: Kozowa (pow. pol. i sąd. Podhajce), Oskrzesińce (pow. pol. i sąd Rohatyn), Potutory (pow. pol. i sąd. Brzeżany), Słobódka bułszowiecka (pow. pol. Rohatyn, sąd Bołszowce);

Do strefy XV. należące gminy: Gwoździec (pow. pol. Kołomyja, pow. sąd Gwoździec), Ostrynia (pow. pol. i sąd. Tłumacz), Raszków (pow. pol, i sąd. Horodenka), Uście nad Prutem (pow. pol i sąd. Śniatyn);

Do strefy XVI. należące gminy: Chartanowce (pow. pol Zaleszczyki, pow. sąd. Tłuste), Dźwinogród (pow. pol. Borszczów, sąd Mielnica). Nowostawce (pow. pol i sąd. Buczacz), Olchowczyk (pow pol. i sąd. Husiatyn), Sosolówka (pow. pol. i sąd Czortków) Szyszkowce (pow. pol i sąd. Borszczów), Żabińce (pow. pol Husiatyn, sąd. Kopyczyńce);

Do strefy XVII. należące gminy: Berezowica mała (pow. pol. i sąd. Zbaraż), Białokiernica (pow. pol. i sąd. Zborów), Grabowiec (pow. pol. Tarnopol, sąd.

Mikulińce), Janów ad Trembowla (pow. pol. Trembowla, sąd. Budzanów), Klebanówka (pow. pol. Zbaraż, sąd. Nowe sioło), Łuka mała (pow. pol. Skałat, sąd. Grzymałów), Siemikowce (pow. pol. Podhajce, sąd. Wiśniowczyk).

Tablica XV.

Rezultat badań statystycznych za rok 1907.

Gatunek uprawy	Przestrzeń obsiana w hektarach	Stanowi % roli	Zbiór z 1 hekt. w q.	Ogólna ilość zbioru w q.
Pszenica ozima	341.614	13·2	7 7	2,612.843
Pszenica jara	43.007	1·7	9·2	396.581
Żyto ozime	259.312	9·9	5·2	1,355.060
Żyto jare	16.925	0·7	7·2	121.348
Jęczmień	286.528	11·0	11·3	3,233.627
Owies	516.810	19·8	11·7	6,052.869
Kukurudza	87.583	3·4	9·3	814.921
Orkisz	592	0·02	7 9	4.901
Hreczka	77.511	2·9	8·3	645.244
Proso	20.011	0 8	7·4	148.094
Rzepak i Rzepik	8.991	0·3	11·1	100.027
Groch	47.157	1·9	9·—	427.240
Soczewica	23.936	0·9	8·5	204.413
Wyka	26.204	1·—	8·6	227.493
Łubin	10.233	0·4	9·1	93.074
Bób	27.875	1·1	12·—	336.160
Słoma	—	—	—	38,700 000
Lnianka	334	0·01	7·3	2.633
Mak	777	0·02	5·6	4.318
Anyż	267	0·01	9·2	2.444
Len	10.078	0·4	4·19 8·4	42.225 85.154
Konopie	18.498	0·8	5·8 8 3	106.537 154.180
Tytoń	2.765	0·1	14·8	40.858
Chmiel	2.307	0·08	5·4	12.510
Ziemniaki	339.082	13 1	114·4	38,810.013
Buraki cukr.	4.788	0·1	195·1	943.085
Buraki past. i marchew	16.297	0·6	248·1	4,043.570
Kapusta	12.480	0·5	120·8	1,507.780
Koniczyna na siano *	187.965	7·2	33·3	6,344.549
Mieszanka na siano	47.929	1·9	32 —	1,537.444
Jarzyny	8.760	0·3	—	—
Ugor	152.893	5·86	—	—
	2,598.614	100·00		
Łąki i zbiór siana	618 531	—	26·3	16,286.005

*) Na nasienie zostawiono 43.050 ha: zbiór z 1 ha wynosił 2·05 q, zbiór ogólny 88.256 q.

Ministerstwo rolnictwa wyraziło kierownictwu biura statystycznego uznanie za tą pracę. W r. 1908 mają być poddane takiemuż badaniu typowemu strefy 10, 11. i 12. Galicyi wschodniej, to jest cała południowa górska połać kraju i w ten sposób ma być ukończonym pierwszy peryod badań typowych co do zużytkowania roli w Galicyi wschodniej,

CZĘŚĆ TRZECIA.

Sprawozdanie z ważniejszych czynności Oddziałów c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

I. Oddział Bełzko-Sokalski. (Powiat Sokal).

1. Przewodniczący: Adam Terlecki.

Zastępca Przewodniczącego: Jan Madeyski.

Członkowie Rady Oddziału: Karol Ciecharzewski, Jan Biliński, Wincenty Kruszewski, ks. Szczęsny-Rastawiecki, Aleksander Swadowski, Konstanty Steciuk, Władysław Zagórski, Bronisław Żukiewicz.

Sekretarz: Jan Bojarski.

Lustrator hodowlany: Prof. Stanisław Juchnowicz.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Ciecharzewski Karol, Madeyski Jan, Kraiński Wincenty, Fabiański Wacław, Astan Mikołaj, Kurzweil Józef, Swadowski Aleksander, Steciuk Konstanty, Inslicht Dawid.

2. Ruch członków. Oddział posiadał z końcem roku 1906, 160 członków. W ciągu roku przybyło 22; zatem stan z końcem roku 1907 wynosi 182 członków. Suma rocznych wkładek wynosi 1264 K; zaległości w wkładkach nie są znaczne.

3. Kancelarya Oddziału załatwiła 296 pism.

4. W roku 1907 odbyły się trzy posiedzenia Rady Oddziału (a mianowicie 23. marca, 29. sierpnia i 16. grudnia); Ogólnych zebrań członków było również trzy (23. marca w Sokalu, 29. sierpnia w Bełzie i 16. grudnia w Sokalu). W skład porządku dziennego Ogólnych zebrań wchodziły obok omawiania spraw bieżących i wykłady: a) Dr. Stefczyka: „O założeniu centralnej mleczarni spółkowej w Sokalu« b) Dr. A. Rodakiewicza: „O organizacyi handlu materyałem rzeźnym“.

Z ważniejszych uchwał wspomnieć należy w pierwszej linii o postanowieniu założenia w Sokalu centralnej mleczarni spółkowej, opartej na szeregu stacyi odbiorczych śmietankowych w poszczególnych miejscowościach powiatu. W myśl uchwały Ryda Oddziału rozwinęła energiczną akcyę celem wzbudzenia ogólnego zainteresowania dla tej sprawy — jak dotąd jednak niestety bez skutków pozytywnych.

Mimo zamiaru urządzenia kilku kursów i częstszych zebrań, musiano w znacznej części poprzestać na dobrych chęciach, gdyż wykonanie tych zamiarów utrudniły w znacznej mierze wybory do Rady państwa, przez cztery tygodnie każdego przykowujące do miejsca pobytu, a następnie ogromne opóźnienie robót polnych w tym tak niekorzystnym roku.

Z tej przyczyny odłożoną została do roku następnego wystawa bydła w powiecie tutejszym, połączona z premiowaniem. Ten sam los spotkał kurs obsługi

maszyn parowych, jednakowoż subwencye Komitetu na te obydwa cele są zapewnione.

Dalej poruszoną była myśl wprowadzenia pługów parowych do użytku większej własności w powiecie — myśl ta jednak okazała się niewykonalną na razie, wobec bardzo wygórowanych żądań przedsiębiorców, dostarczających pługi parowe.

Akcya nasza w kierunku stworzenia ścisłej łączności naszego Towarzystwa z bratniem Towarzystwem Kółek rolniczych, pracującem bardzo dodatnio nad podniesieniem gospodarstw włościańskich również niestety tylko słabemi oznakami powodzenia poszczycić się może; zaledwie jedno Kółko w powiecie, w Opólsku, przystąpiło jako członek do Oddziału, lecz i ono żadnego znaku życia o sobie nie daje.

Wniosek w sprawie ograniczenia emigracyi sezonowej, aczkolwiek bardzo aktualny i prawie jednogłośnie na marcowem Zebraniu Ogólnem Oddziału uchwalony, musiał być cofnięty z porządku dziennego Ogólnej Rady we Lwowie, jako nie mający szans powodzenia.

5. W dziale hodowlanym natomiast może Oddział pochwalić się lepszymi rezultatami. Lustracye stacyi subwencyjnych odbywały się regularnie. Stan stacyi subencyjnych buhajów podniósł się na 21, w czem jest 13 stacyi ze subwencyą Komitetu, 8 z subwencyą Oddziału, czyli przybyło 2 pierwszej i 1 drugiej kategoryi. Prócz tego ma Oddział przyrzeczone nowe stacye na rok następny.

Równocześnie przybyło kilka chlewni zarodowych i owczarń.

Stacya ogiera w Tartakowie ma być w ciągu roku 1908 aktywowaną.

Zrejonowanie ras bydła zostało przez osobną ankietę pomyślnie dokonanem.

II. Oddział Bobrecki. (Powiat Bobrka).

Przewodniczący: Czaykowski Włodzimierz.

Zastępca: Korzenny Wiktor.

Członkowie Rady: Władysław Nowicki, Gajewski Adolf, Alfred Maly, Adam Ozarowski i Link Tadeusz.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Alfred Maly i Władysław Niwicki.

W r. 1907 odbyły się 2 Walne Zgromadzenia i 2 Rady Oddziału. Głównym przedmiotem obrad były sprawy hodowlane, zmiana statutu c. k. Tow. Gospodarskiego, reforma regulaminu służbowego, organizacya handlu bydłem, wychodźtwo do Ameryki i Prus, jakoteż wiele innych spraw przez Komitet centralny poruszonych.

Nie należy pominąć wzmianki o jednogłośnie zapadłej rezolucyi, wyrażającej protest przeciw drakońskim ustawom antipolskim rządu pruskiego i wzywającej ziemian do bojkotu towarów pruskich. Delegaci Oddziału brali czynny udział w obradach Komitetu nad zmianą statutu c. k. gal. Tow. Gosp., nad reformą regulaminu służbowego, jakoteż w ankiecie zwołanej przez prezydyum lwowskiej Rady miejskiej w sprawie regulowania handlu materyałem rzeźnym. Rada Oddziału czyniła starania, celem wyjednania ulg taryfowych na kolejach państwowych, do transportu artykułów pasznych i kukurudzy — niestety zabiegi w tym kierunku okazały się dotąd bezskuteczne. Organy rządowe nie kwapią się z pomocą dla ludności rolnej — a nawet otręby z magazynów wojskowych z taką trudnością, dla Oddziału c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego przyznane -- z powodu wygórowanej ceny mało znajdą nabywców.

Oddział liczy obecnie 6 stacyi subwencyjnych buhaji — a na rok bieżący mamy przyobiecane trzy dalsze. Pomnożenie stacyi wpłynie dodatnio na polepszenie

jakości bydła w naszym powiecie. Fundusz hodowlany wzrósł w tym roku do dwu tysięcy kilkuset koron. Za lat kilka będzie mógł Oddział przyjść z pomocą Gminom ubogim w uzyskaniu rasowych rozpłodników.

W myśl uchwały, zapadłej na Walnem Zebraniu, urządzi Oddział w roku bieżącym kurs weterynarzy dla ludności małorolnej i służby folwarcznej. Na ten cel Komitet centralny wyasygnował 600 K.

III. Oddział Borszczowski. (Powiat Borszczów).

Przewodniczący: Juliusz hr. Borkowski.

Zastępca: Maryan Bogdanowicz.

Członkowie Rady: Felicyan Sochanik, Stanisław Gromnicki, Henryk Dłuski.

Sekretarz: Mynarski Seweryn.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Maryan Bogdanowicz i Henryk Dłuski.

W roku 1907 należało do Oddziału Borszczowskiego 33 członków; czysty dochód Oddziału wynosił po zamknięciu roku 1906 kor. 579·34 w gotówce, i 2927 K 72 h. złożone na książeczce Kasy Oszczędności w Borszczowie. Powyższych 2927 K 72 h. uważając za fundusz żelazny — postanowił Oddział, o ile możności, nie naruszać; z gotówki bieżącej zaś, celem zachęcenia włościan do lepszej hodowli bydła, przeznaczono każdej komisyi licencyj. w powiecie po 50 K, jako nagrody do rozdania między włościan — którzy najlepsze buchaje komisyi przedstawią. Z tej samej przyczyny poparto prośbę gminy Turylewe o założenie tamże obory zarodowej gminnej ½ krwi Simmenthal — która też przyszła do skutku.

W przeciągu 1907 roku zostały otwarte następujące nowe stacye buchajów a mianowicie: W Giermakówce u hr. Baworowskiego, w Dobranówce u p. Bogdanowicza, w Turylczu u p. Piszczkowskiego, dalej chlewnie zarodowe w Bilczu Złotem i Mielnicy i owczarnia zarodowa rasy Axford w Mielnicy. Kilka podań o korczunki lasów, ze względu na brak tychże w powiecie, odrzucono, tłumacząc odmowę brakiem lasów i szkodliwością, jaką pociąga za sobą takie rozmyślne niszczenie lasów, oparte nie na prawdziwej potrzebie lokalnej — ale tylko na spekulacyi.

Dla ułatwienia zbytu nabiału, postanowiono założyć w powiecie mleczarnię spółkową w Teresinie, do której członkowie Oddziału deklarowali wyżej 200 K. Mleczarnia taka, jeśli przyjdzie do skutku, będzie dla powiatu tak oddalonego od świata - prawdziwem dobrodziejstwem — gdyż dotąd zależało się z ceną i zbytem mleka tylko od dobrej woli żydów pachciarzy, niemogąc wobec odległości do Tarnopola lub Lwowa mleka transportować. Osobna Komisya z p. Bogdanowiczem na czele zajęła się bliższem zbadaniem tej sprawy i doprowadzeniem jej do skutku. Odezwę Towarzystwa Gosp. w sprawie założenia Agencyi, celem dostarczania materyału rzeźnego na rynki wiedeńskie przez własną Agencyę, przyjęli członkowie z aplauzem, gdyż i w tej gałęzi naszego przemysłu członkowie Oddziału — zostawali na łasce i niełasce niesumiennych handlarzy. Dalsze obrady tyczyły się przeważnie spraw lokalnych, złączonych z Oddziałem, i nad rozszerzeniem zakresu działania tegoż.

IV. Oddział Brodzko-Złoczowski. (Powiaty: Brody, Złoczów i Zborów).

Przewodniczący: Kazimierz Obertyński.

Zastępca: Oskar Schnell.

Członkowie: Wiktor Jasiński, Teodor Koziak, Dr. Jan Wojtowski, Emil Thürhaus, Józef Bartoszewski.

Sekretarz: Emil Bierżyński.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Weissman Klemens, Górski Franciszek, Thürhaus Emil, Procyk Teodor, Fedorowicz Piotr.

Członków w ogóle liczył tutejszy oddział w ciągu roku 1907 stuszcściu.

W ciągu tego roku odbyły się dwa Walne Zgromadzenia tutejszego Oddziału i cztery posiedzenia Rady Oddziałowej.

Na posiedzeniach tych zajmywano się żywotnemi sprawami z dziedziny gospodarstwa rolnego, jak niemniej innemi sprawami bieżącemi, przy bardzo licznym udziale członków.

Na jednem z ogólnych zebrań wygłosił delegat krajowego Towarzystwa chowu drobiu p. Zagaja bardzo zajmujący wykład o chowie drobiu.

Również i w tym roku działalność Oddziału skierowaną była ku podniesieniu chowu bydła ulepszonej rasy.

Stacyi buhajów subwencyjnych posiadał Oddział tutejszy 21, które bardzo dodatnio na podniesienie chowu bydła oddziaływują.

W roku 1907 udzielił Komitet Towarzystwa gospodarskiego tutejszym Oddziałom 600 K na urządzenie kursu weterynaryjnego, który to kurs dla braku prelegenta w ciągu roku 1907. się nie odbył; odbędzie się, ale w pierwszych tygodniach roku 1908.

Również i w tym roku przyznał rzeczony Komitet 300 K, na podniesienie działalności tutejszego Oddziału, jak niemiej kilka dziełek treści rolniczej.

Z powodu nieurodzaju żyta w tym roku, sprowadził Oddział ośm wagonów takowego, które, z powodu otrzymanej zapomogi rządowej, po bardzo zniżonej cenie ubogim włościanom tutejszego powiatu rozsprzedał.

V. Oddział Brzeżańsko-Podhajecki. (Powiaty: Brzeżany i Podhajce).

Przewodniczący: J. W. Pan Józef Krzysztofowicz.

Zastępca tegoż W. P. Rafał Cywiński.

Członkowie Rady Oddziału: W. W. P. P.: Edmund Lityński, Kazimierz Sraczewski, Karol Wojciechowski, Mieczysław Zajączkowski, Juliusz Gołębski, Kniaź Roman Puzyna, Longin Łoboś, Tomasz Maramarosz, Sylwester Maramarosz.

Delegaci na XLIII Radę Ogólną: Lityński Edmund, Sraczewski Kazimierz, Gołębski Władysław, Cywiński Rafał.

Członków Oddział w ogóle liczył 57, z tych płacących po 10 K 51, czyni 510 K, dwóch po 30 K, czyni 60 K, dwóch po 5 K. czyni 10 K, dwóch po 2 K, czyni 4 K, czyli ogółem 584 K. Oddział odbył posiedzeń Rady Oddziału 6. Walnego Zgromadzenia 2.

Do protokołu podawczego wpłynęło 179 podań i wszystkie zostały załatwione.

Z ważniejszych czynności załatwiono: uchwalono budżet Oddziału na rok 1907, który opiewał w dochodach w kwocie 6.923 K, rozchód zaś wynosił 1129 K

99 h. pozostałość zatem na rok 1908 opiewała na 5793 K 78 h. wraz z efektami. Domek, będący w ogrodzie pomologicznym i na mieszkanie ogrodnika lub też dzierżawcy tego ogrodu przeznaczony, ze względu na zły stan dachu gontowego, pokrył Oddział blachą cynkowaną.

Oddział powziął uchwałę, by w sprawie nadużyć, jakie się dokonywują przez pokątne utrzymywanie buhaji nieodpowiednich na rozpłodniki, jakimi wiele gospodarzy posiłkuje się dla swych krów, odnieść się do Wydziału krajowego, względnie Sejmu o wydanie ustawy, którаby położyła tamę w tej mierze nadużyciom a to, by buhaje nieuznane przez Komisyę licencyjną za zdolne — kastrować a ponieważ gminy wiejskie nie są w stanie utrzymać buhaja gminnego, postanowił Oddział odnieść się do Wydziałów powiatowych, by te wstawiały z Urzędu do budżetów gminnych pewne kwoty na utrzymanie takich rozpłodników, niezależnie od tego prosić Wydział krajowy o przeznaczenie pewnego funduszu na premie dla włościan za wychów dobrych rozpłodników; — ponadto odnieść się do Rad powiatowych Brzeżany i Podhajce o przeznaczenie Oddziałowi Brzeżany-Podhajce po 500 K do dyspozycyi na premiowanie dobrych buhajów.

Uchwalono, by w niedalekiej przyszłości urządzić w Oddziale wystawę przeglądową bydła połączoną z premiowaniem.

Przeprowadzono komisyonalne zbadanie wspólnie z c. k. Starostwem podhajeckiem sprawy karczunku pewnych parcel lasowych na obszarach dworskich Czeremchów, Chaczów, Łysa i innych

Uzyskano przez c. k. Dyrekcyę okręgu skarbowego w Brzeżanach i w Podhajcach ekstraktu tytoniowego, jako środka przeciwko robactwu roślinnemu i zbożowemu.

Oddział przeprowadził nowy wybór Komisyi licencyonującej na 3-lecie t. j. 1907/1909 tak w okręgu sądowym brzeżańskim jak i w kozowskim. Oddział poparł pętycye bratnich Oddziałów a to Brody, Złoczów, co do regulaminu służby forwalcznej — tarnopolskiego, co do koncesyi towarzystwa tryesteńskiego na wywóz emigracyi z Austryi do Ameryki — stryjskiego co do zamknięcia granicy Monarchii dla transportn bydła rosyjskiego i rumuńskiego.

Oddział, na życzenie biura statystycznego we Lwowie, mianował na odnośnych korespondentów dwóch delegatów z ramienia swego.

Oddział, na życzenie Walnego Zgromadzenia Towarzystwa Kółek Rolniczych Lwów, zachęcił wszystkie Kółka rolnicze, bedące w okręgu tutejszym do przystąpienia na członków Oddziału c. k. Tow. Gosp Galic.

Oddział na żądanie c. k. Tow. Gosp. Galic. udzielił wszystkim obszarom dworskim kwestyonaryusz, tyczący reorganizacyi niższych szkół rolniczych, celem powzięcia ich opinii.

Oddział przyznał na okres 1907|1908 stacyę buhaji subwencyjnych i subwencyonowanych, oraz chlewni zarodowych udzielonych mu przez c. k. Tow. Gosp. Galic. we wskazanych miejscowościach zgłoszonym petentom.

Oddział na wezwanie c. k. Tow. Gosp. Galic. delegował do współudziału w obradach nad reformą Statutu i regulaminu Edwina bar. Hohendorfa.

Oddział poparł starania Towarzystwa chowu drobiu i królików w urządzeniu wystawy w Brzeżanach przyznaniem subwencyi w kwocie 50 K na pokrycie kosztów tejże wystawy.

Oddział udzielił c. k. Tow. Gosp. Galic. dat co do kontraktów robotniczych.

Oddział w myśl okólnika c. k. Tow. Gosp. Galic. wezwał wszystkich członków Oddziału do oświadczenia się przyjęcia do siebie nadprogramowych stacyi buhaji subwencyjnych.

VI. Oddział Busko-Kamionecki. (Powiat Kamionka Strumiłowa).

Przewodniczący: Feliks Domański.

Zastępca: Władysław Ossoliński.

Członkowie Rady: Tadeusz Bochelan, Marcin Dembiński, Wincenty Rozwadowski, Władysław Rosłanowski, Hryńko Koszycki.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Rozwadowski Wincenty, Dembiński Marcin, Zieliński Matwij, Rosłanowski Władysław, Podoluk Paweł.

W roku 1907 odbyło się 4 posiedzenia Rady Oddziału i jedno Walne Zebranie Oddziału. W Walnem Zebraniu wziął udział WPan Bronisław Janowski, który wygłosił odczyt: „O uprawie łąk i pastwisk". Staraniem Oddziału urządzono szereg wykładów popularnych z zakresu weterynaryi.

Oddział zakupił 102 c. m żyta, które zostały między Członków włościan rozsprzedane w jesieni po cenie o 20% niższej. Koszta transportu tego żyta pokryła Rada Powiatowa w Kamionce Strumiłowej. W roku 1908 posiadał Oddział 6 stacyi subwencyjnych buhaji i jedną owczarnię rasy Oxfordskiej. Nowych chlewni zarodowych uzyskano 6 w r. 1907.

Rada Powiatowa w Kamionce Str. uchwaliła udzielić Tow. subwencyi na założenie obory zarodowej gminnej w powiecie kamioneckim, przeznaczając na ten cel kwotę 2000 K. Obora ta zostanie założoną w r. 1908.

Obrót kasowy w r. 1907 był następujący:

Pozostałość z r. 1907 . . .	447	K	21 h.
Przychody „ „ . . .	326	„	— „
Razem .	773	K	21 h.
Rozchody	353	„	85 „
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1907	419	K	26 h.

Z początkiem roku 1907 liczył Oddział 94 Członków z końcem roku 97 przybyło zatem 3 Członków.

VII. Oddział Cieszanowski (Powiat Cieszanów).

Zwinięty przed kilku laty Oddział c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Cieszanowie zawiązał się na nowo w dniu 7. grudnia 1906 w obecności Delegatów Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie Wnych Panów Dra Augusta Rodakiewicza i Jana Marszałkowicza.

W skłag Rady Oddziału weszli:

Przewodniczący: Wattmann Baron Hugo, właść. dóbr.

Zastępca: Bobrzyński Saryusz Zygmunt, dzierż. dóbr.

Członkowie Rady: Metella Seweryn, gr. kat proboszcz, Zabłocki Mieczysław dzierżawca dóbr, Poniński-Łodzia Aleksander książę, właść. dóbr, Tohan Jan nauczyciel ludowy, Żuk Onufry naczelnik gminy, Artymowicz Ilko naczelnik gminy, Karmański Józef właść. real.

Sekretarz: Kwitniowski Bronisław, lustrator powiat.

Delegatami na XLIII. Radę ogólną zostali wybrani: Ossoliński Stanisław Oleszyce, Poniński Aleksander książę j. w., Metella Seweryn ksiądz j. w.

Najgłówniejszem zadaniem Rady Oddziału było poczynić starania w kierunku polepszenia zaniedbanych w powiecie stosunków hodowlanych. Usiłowania te zostały jak na początek dość pomyślnym skutkiem uwieńczone, i tak: Na skutek

wniesionego podania, Rada powiatowa w Cieszanowie uchwałą z dnia 4. lutego 1907 L. 6207 przyznała Radzie Oddziału na rzecz założyć się mającej obory gminnej w Lublińcu subwencyę w kwocie 2.000 koron, a Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie uchwałą z dnia 5. listopada 1907 postanowił założyć oborę gminną zarodową ½ krwi Oldenburg w Lublińcu nowym z tem zastrzeżeniem, że materyał rozpłodowy będzie dostarczonym w miarę możności nabycia tegoż.

Do końca roku 1906 było w powiecie jedynie 11 buhajów subwencyjnych a to:

1. u Bernarda Jonasa w Cewkowie
2. „ Barona Hugona Wattmanna w Dzikowie
3. „ Mieczysława Zabłockiego w Hamerni
4. „ Dra Mieczysława Świtalskiego w Okopach
5. „ Stanisława Ossolińskiego w Oleszycach
6. „ Antoniego Koralewskiego w Zalesiu
7. „ ks Jana Suchego w Zapałowie
8. „ ks. Mikołaja Kołtuniuka w Żukowie
9. „ Hugona Barona Wattmanna w Niemstowie
10. „ Zygmunta Dobrzyńskiego w Lublińcu
11. „ Juliana księcia Puzyny w Narolu.

Za staraniem Rady Oddziału uzyskano powiększenie ilości stacyi subwencyjnych w powiecie, albowiem wskutek uchwały Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie z dnia 5. listopada 1907. założono stacye subwencyjne rasy Oldenburg w Chotylubiu II. część u p. Tytusa Zarzyckiego i w Cieszanowie u p. Stefana Sroczyńskiego, zaś na skutek podania Rady Oddziału z dnia 28. grudnia 1907 założono stacye subwencyjne rasy Oldenburg w Dachnowie u p. Edwarda Mullera i w Chotylubiu I. część u p. Jana Gnoińskiego.

Razem więc obecnie mamy w powiecie 15 buhajów subwencyjnych.

Z tych wymieniano na stacyi w Żukowie ciężkiego już buhaja rasy Bern Simmenthal, którego nabył utrzymujący stacyę ksiądz Mikołaj Kołtuniak za 325 kor. na młodego buhaja rasy Oldenburg.

Wskutek interwencyi Rady Oddziału Wydział powiatowy na mocy §§. 10., 11. i 18. ustawy hodowlanej zarządził środki przymusowe przeciw 10 gminom w powiecie w celu zmuszenia ich do zakupna względnie zabezpieczenia potrzebnej ilości buhajów gminnych.

Z uznaniem podnieść należy, że wskutek wpływu Rady Oddziału, obie Komisye licencyonujące buhaje w powiecie rozwinęły energiczną akcyę w kierunku polepszenia stosunków hodowlanych przez zwalczanie od lat dawnych zakorzenionego lekceważenia przez ludność wiejską naszego powiatu przepisów ustawy howlanej, komisye postanowiły bowiem, że od roku 1908 licencyonowanie buhajów odbywać się będzie w większej niż dotychczas ilości gmin, przez co ułatwionem będzie ludności doprowadzenie buhajów dotychczas skrycie używanych — do komisyi licencyonującej a tem samem daną będzie gminom większa i łatwiejsza możność do zastosowania się do przepisów ustawy o buhajach gminnych.

Przeciw dążności niektórych sfer w kraju do obniżenia ceny cieląt, na rzeź przeznaczonych, przez otwarcie granicy rosyjsko-rumuńskiej i zaprowadzenia osobnych paszportów za oględziny cieląt na rzeź przeznaczonych w cenie po 1 kor. za paszport, protestowała Rada Oddziału z całą energią — obniżenie bowiem cen za cielęta, na rzeź przeznaczone, byłoby dla ludności wiejskiej w okolicy naszej w paszę ubogiej — nader szkodliwem.

W dziale chowu świń uzyskano od Komitetu nader przychylnego poparcia, w roku bowiem 1907 założono w powiecie:

u Emilii Skibińskiej chlewnię zarodową w Nowem Siole

u Stanisława Ossolińskiego stacyę knura w Oleszycach
„ Michała Kisyka w Baszni górnej stacyę knura
„ Onufrego Żuka w Dachnowie chlewnię zarodową
„ Józefa Karmańskiego w Cieszanowie chlewnię zarodową
„ ks. Jana Kosteka w Nowemsiole chlewnię zarodową
„ Iwana Hrabca w Nowemsiole „ „
„ Jana Paszki z Woli ad Cieszanów „ „
„ Zygmunta Dobrzyńskiego w Lublińcu chlewnię zarodową
„ ks. Seweryna Metelli „ „ „
„ Spadkobierców Maryi Gołuchowskiej w Baszni stacyę knura
„ „ „ „ w Niwkach „ „
„ Semka Hordija w Nowem Siole chlewnię zarodową
„ Władysława Koralewskiego w Zalesiu „ „
„ ks. Stanisława Swideckiego w Dzikowie „ „
„ Jędrzeja Gmiterka w Chlewiskach „ „
„ Dra Jonasa w Cewkowie stacyę knura

razem więc założono 12 chlewni zarodowych i 5 stacyi knurów rasy Yorkshirre.

Pismem z dnia 25. kwietnia 1907 L. 2225 zawiadowił Komitet Radę Oddziału, że zaledwie 70 sztuk owiec (rasa Czuszki) z Rosyi w roku 1906 mógł sprowadzić, i owce te użył przedewszystkiem do skompletowania centralnych owczarni, zatem podania czterech naszych członków wniesione o założenie u nich owczarni zarodowych odmownie załatwione zostały.

Jedynie w Cewkowie założono u Dra Bernarda Jonasa stacyę tryka.

W roku 1907 zakupiło 2 naszych członków od Komitetu drzewka owocowe po zniżonych cenach.

Celem poprawy chowu drobiu i gęsi w powiecie, uchwaliła Rada Oddziału przystąpić in corpore do krajowego Towarzystwa chowu drobiu we Lwowie w charakterze członka założyciela, wskutek czego członkowie Oddziału będą mogli nabywać dla siebie od tego Towarzystwa drób rozpłodowy i jaja wylęgowe pod dogodnemi warunkami.

W jesieni 1907 uzyskała Rada Oddziału dla dotkniętej nieurodzajem ludności wiejskiej 20% opust w zakupnie jednego wagona żyta na zasiew z funduszów rządowo-zapomogowych, wyjednanych przez Komitet w c. k Namiestnictwie.

Zakupiony wagon żyta rozebrali członkowie Towarzystwa małorolni wiejscy gospodarze w cenie po 17 K. 68 h. za q., co, jakkolwiek niewielką, to jednak pewną dla odnośnych nabywców stanowiło ulgę.

W roku 1907 zbierała się Rada Oddziału na posiedzenia 6 razy, co z uwagi na stosunkowo niewielką ilość spraw do załatwienia było wystarczającem.

Ogółem załatwiono w roku 1907 spraw 181.

VIII. Oddział Doliński (Powiat Dolina).

Przewodniczący: Dr. Stanisław Kostowski.

Zastępca Przewodniczącego: Ks. Włodzimierz Sojka.

Członkowie Rady: Michał Witowski, sekretarz, ks. Kornel Chunczeski, ks. Józef Terlecki, Leon Bielecki, Stefan Kardosz.

Jan Misiewicz, Józef Kosyło — zastępcy Członków Rady.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Regner Józef, Misiewicz Jan, Witowski Michał, ks. Sojka Włodzimierz, ks. Twardiewicz Julian, ks. Humecki Kornela.

Z końcem grudnia 1907 liczył Oddział Doliński 111 członków, którzy zgłosili następujące wkładki:

	1	—	20 koron	=	20	koron
	1	—	15 „	=	15	„
	65	po	10 „	=	650	„
	3	„	5 „	=	15	„
	25	„	4 „	=	100	„
	16	„	2 „	=	32	„
Razem .	111	członków wpłaciło:			832	koron

Oddział tutejszy był członkiem Towarzystwa chowu drobiu we Lwowie.

Rolnika prenumerowało członków 8.

Posiedzenie Rady odbyło w r. 1907 — siedem — walne zebranie jedno — przy dość licznem udziale członków.

Uwzględniając właściwości powiatu tutejszego — skierowaną była działalność Oddziału przedewszystkiem do podniesienia chowu bydła przez ulepszenie rasy W tym kierunku wykazuje Oddział dodatnie wyniki albowiem oprócz istniejącej już w Ceniawie obory zarodowej $^1/_2$ simmenthalskiej rasy — wystarać się ma Oddział nasz o nową subwencyę z funduszu Rady powiatowej na założenie drugiej obory rasowej w mieście Dolinie, wskutek czego skompletowanie i otwarcie tej obory, zwłaszcza przy tak wydatnem jak dotychczas poparciu ze strony Komitetu jest zapewnione w roku 1908. Stacyi buhajów rozpłodowych rasy $^1/_2$ simmentalskiej było 19 i z tego subwencyjnych 13 — i subwencyonowana przez wydział powiatowy — wreszcie 5 gminnych bezpłatnych, nałożonych gminom przymusowo przez wydział powiatowy. Trzy stacye subwencyjne nie były czynne z powodu panującej w powiecie zarazy pyskowo-racicowej. Dla rozwoju chowu świń — rok ubiegły był mniej pomyślny — albowiem założono zaledwie 3 chlewnie niezarodowe i 2 stacye knurów rasy Yorkshirre.

Wreszcie rozdzielono między członków kilka trojek kur zielononóżek i kilkanaście samców różnego drobiu.

Za nasionami w gatunkach lepszych był popyt żywszy — i sprzedano członkom po własnych kosztach za 2114 koron 62 hal. nasion: koniczyny tymotki, lnu, żyta i ziemiaków.

Dziwnie wysokiem niezwykle było zapotrzebowanie grysu — którego bylibyśmy sprzedali bardzo dużo — lecz z zamówionej ilości otrzymaliśmy zaledwie tylko 20 cetnarów metrycznych.

Do tępienia gąsienic używane były z wydatnym skutkiem dzieci szkolne; wynagradzano je za to specyalnie premiami w książkach i przyborach szkolnych.

Dla ożywienia zainteresowania rolnictwem urządziliśmy w Dolinie dnia 19. czerwca 1907 poglądową wystawę bydła z premiowaniem — a to dzięki znacznej subwencyi ze strony Komitetu i tutejszego wydziału powiatowego. Mimo skąpej w paszę zeszłorocznej zimy, bydło przedstawiało się bardzo dobrze.

Znaczny spęd, jakoteż wielka ilość rasowych egzemplarzy bydła — wreszcie liczba zwiedzających były powodem, że włościanin nasz już wstąpił na drogę postępu rolniczego i że nabrał nie tylko zamiłowania do chowu bydła rasowego — ale że zaczyna rozumieć już wielką wartość ulepszonych maszyn — widać to było po wielkiem zainteresowaniu się zwiedzających wystawę — działem maszynowym — który Jaśnie Wielmożny Bron. Brunicki własnym kosztem sprowadził w osobnym namiocie ustawił i licznym włościanom zalety różnych maszyn rolniczych wyjaśniał.

W końcu zaznaczamy, że działalność Oddziału wobec apatyi przeważnej ilości członków nie wydała takich rezultatów, jakich my się spodziewać mieli

praw — ale mamy nadzieję, że w roku następnym, przy dalszym łaskawym poparciu nowego Oddziału ze strony Komitetu, stosunki się polepszą, a wyniki pracy naszej będą wydatniejsze.

IX. Oddział Drohobycki (Powiat Drohobycz).

Przewodniczący: Juliusz Frey (Opary p. Medenice).

Zastepca Przewodniczącego: Jan hr. Tarnowski (Wróblewice p. Dobrowlany).

Sekretarz i Skarbnik: ks. Jan Pasternak (Wadowice p. Drohobycz).

Członkowie Rady: Juliusz hr. Bielski (Ryciec p. Drohobycz), Rudolf Frey (Dothe p. Medenice), Jan Kiszko (Kołpiec p. Stebnik), Mikołaj Lutyk (Rolów p. Dobrowlany), Jać Ołeksowski (Jasienica sol. p. Drohobycz), Aleksander Rybicki (Słońsko p. Medenice), Mieczysław Truszkowski (Medenice) i Leonard Wiśniewski (Marszałek Rady pow. Drohobycz).

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną:

Członków liczy Oddział 115.

W ciągu roku 1907 odbył Oddztał 2 Walne Zgromadzenia i 5 posiedzeń Rady. Walne Zgromadzenia licznie przez członków włościan uczęszczane, na których poruszone przez nich sprawy żywotne i na czasie będące, świadczą o zrozumieniu ważności łączenia się we wspólnej pracy ku podniesieniu i utrzymaniu swych gospodarstw rolnych, zagrożonych w tym powiecie przez klęski elementarne i inne jak mało gdzie.

Z ważniejszych czynności załatwiła Rada Oddziału następujące: Sprowadziła jak corocznie 30 beczek i 10 wozów lnu inflanckiego, rozdzielając nasienie to pomiędzy członków i włościan powiatu po cenie zniżonej, a popyt za niem z każdym rokiem wzrasta. Bo też len ten nadzwyczaj dobrze tu się udaje i prawdziwą korzyść rolnikom przynosi.

Uzyskaliśmy i w tym roku znaczniejszą ilość drzewek owocowych po zniżonej cenie, zamawianych pzzeważnie przez członków włościan z Rabczyc, którzy tak się zajęli sprawą sadowniczą, że co roku kilka nowych sadów tam powstaje — dzięki naturalnie doskonałym szczepom otrzymywanym ze szkółki JWP. Bar. Jul. Brunickiego z Podhorzec.

Przystąpiliśmy do wspólnego wydania okólnika z Radą Oddziału Stryjsko-Żydaczowskiego.

Odnosiliśmy się do posłów pow. Drohobyckiego w sprawie utrzymania zamknięcia granic dla importu bydła.

Przystąpiliśmy, a mianowicie czterej członkowie Rady Oddziału, na członków Tow. chowu drobiu we Lwowie, by uzyskane ztąd korzyści odstąpić członkom Oddziału.

Odnosiliśmy się do Komisyj asenterunkowych koni by i do naszego powiatu na zakupno zjeżdżano — obiecano temu żądaniu zadość uczynić.

Wystarano się o subwencyę Wydziału powiatowego na założenie obory zarodowej pół krwi Simmenthal w Kołpcu do czego i Komitet przyczynić się obiecał.

Wydział Rady powiatowej w Drohobyczu wyznaczył na ten cel taką kwotę, że z pomocą Komitetu i drugą oborę założyć będziemy mogli.

Z powodu zupełnego braku żyta pod siew jesienny uzyskaliśmy od Komitetu 10 wagonów tego zboża po cenie znacznie zniżonej.

W roku 1907 uzyskaliśmy od Komitetu pięć nowych stacyi buhajów subwencyjnych, na które otrzymaliśmy cztery buhaje pełnej krwi sim.

Mamy więc razem 15 stacyi buhajów, z których 10 subwencyjnych, 4 subwencyonowane przez Radę powiatową, a 1 bez subwencyi.

Stacyę ogiera subwencyjnego posiadamy jedną w Dobrowlanach, lecz ogier ten już zupełnie nie do użycia. Znaczniejszą ilość otrzymanych chlewni zarodowych padła ofiarą od szeregu lat grasującego w powiecie pomoru.

Załatwiono spraw 459.

X. Oddział Dynowski (Powiat sądowy Dynów).

Przewodniczący: Zdzisław Skrzyński.

Zastępca Przewodniczącego: Stefan Trzecieski.

Członkowie Rady: Ignacy Hrabia Krasicki, ks. Gabryel Sołustowicz, Władysław Kocuj, Marcin Rząsa, Józef Banaś, Walenty Gierula i Walenty Błoński.

Sekretarz: Walenty Błoński.

Delegaci na XLIII Radę Ogólną:

Z początkiem roku 1907 obejmował Oddział oprócz powiatu Brzozowskiego, także część powiatu Przemyskiego przeto liczy Oddział 77 członków, jednakowoż z powodu dalekiej odległości Członkowie z tego powiatu poustępywali.

Obecnie liczy Oddział 50 członków, jednakowoż mamy nadzieję, że rok przyszły dostarczy nam pokaźniejszą liczbę interesujących się sprawami gospodarskiemi.

Pozornie Oddział wydać się może mało czynnym, w rzeczywistości jednak tego powiedzieć nie można; Rada Oddziału starała się, pomimo pewnych uprzedzeń ze strony naszych ziemian i pomimo niestety słabo u nas rozwiniętego poczucia obowiązku obrony własnej, oraz zaufania go własnych sił, doszedł jednak do tego, iż w roku ubiegłym urządził Oddział prawie o własnych siłach dwa bardzo pożyteczne kursa, a to kurs sadownictwa i kurs weterynaryjno-popularny.

Postęp Oddziału na polu hodowlanem wzmaga się z każdym rokiem.

Oddział nasz oprócz obory zarodowej gminnej dla Harty-Lipnik posiada w obrębie swej działalności 18 chlewni zarodowych i 1-go ogiera z Sekcyi chowu koni.

W sprawach podniesienia akcyi hodowlanej, Oddział odnosił się zawsze do Komitetu, żądając utworzenia większej ilości chlewni rozpłodowych, w którym to kierunku doznawaliśmy w miarę możności przychylnego poparcia; niestety jednak zaznaczyć wypada obojętność naszej Rady powiatowej, gdyż na wniesioną w swoim czasie prośbę o udzielenie nam pomocy, w celu przezimowania obory zarodowej gminnej, nie otrzymaliśmy nawet odpowiedzi

Równocześnie z obolewaniem podnieść należy, że reprezentacye gminne jeszcze ciągle zapominają korzyści, jakie ma na celu ustawa o licencyonowaniu buhajów, a w szczególności uchylają się od obowiązku, jakie na nie wkładają przepisy hodowlane o utrzymaniu buhajów gminnych licencyonowanych, czem nie tylko paraliżują dalszą akcyę podniesienia hodowli bydła, lecz także uniemożliwiają pojedynczym hodowcom korzystne pokrycie krów i jałówek rozpłodnikami zapewniającymi zdrowe i dobrze zbudowane potomstwo.

Oddział uzyskał od Komitetu Centralnego dla obory zarodowej gminnej 300 K na zakupno grysu w magazynach wojskowych.

Staraniem Rady Oddziału odbył się w Harcie 3-dniowy kurs sadownictwa, na którym uczestnikom tegoż rozdano zakupione przez Oddział u Barona Brunickiego drzewka a to jabłoń i gruszę.

Chcąc przyczynić się do rozpowszechnienia chowu drobiu rasowego, Komitet założył za staraniem Rady Oddziału kurnik rur rasowych (Minorek), gdzie i ta gałęź gospodarstwa domowego bardzo szybko się rozwija.

Protokół spraw Oddziału wykazuje 247 pism.

Obowiązkowa część Oddziału za rok 1907 w kwocie 124 K. 95 h. przesłaną została Komitetowi.

Rachunek kasy Oddziału za rok 1907

Przychody	„	„	„	„	„	K 1172 h 32
Wydatki	„	„	„	„	„	„ 558 „ 64

Reszta kasowa „ „ „ „ „ 613 h 68, która to kwota złożoną została na książeczkę wkładkową L. 1491 Towarzystwa Zaliczkowego w Dynowie.

Zamykając niniejsze sprawozdanie, poczuwamy się do miłego obowiązku złożyć gorące podziękowanie Komitetowi centralnemu, który w każdej sprawie przychodził nam zawsze z poradą i z materyalną pomocą, popierając w ten sposób wszelkie nasze zamiary zmierzające do podniesienia naszej działalności w każdym kierunku.

XI. Oddział Gródecko-Janowski (Powiat Gródek).

Przewodniczący: Edward Kopecki.

Zastępca Przewodniczącego: Edward Zawidowski Weissmann.

Sekretarz: Jan Głowacki.

Zastępca sekretarza: Jan Bogdanowicz.

Skarbnik: Franciszek Bobowski.

Członkowie Rady: Adolf Baron Brunicki, Leonard Bisanz, Wacław Blicharski. Ks. Antoni Gelewicz, Józef Chmielowski, Karol Młodnicki, Józef Weigel Milleret, Stanisław Niezabitowski, Ks. Mikołaj Romaniuk, Franciszek Szoffer, Józef Wołoszyn.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Bisanz Leonard, Głowacki Jan, Zawidowski Weissman Edward, Chmielowski Józef.

Z początkiem roku 1907 liczył Oddział	85	członkow
W ciągu roku 1907 wpisało się . .	5	„
„ „ „ „ ubyło	16	„
Z końcem roku 1907 pozostaje więc .	74	członków

Z tych	5	członków z wkładką roczną	po	30	Koron
„	3	„ „ „	po	20	„
„	33	„ „ „	po	14	„
„	34	„ „ „	po	10	„
Razem	74	członków ze sumą wkładek		1002	Koron

Spraw bieżących załatwiono 213.

Walnych zgromadzeń było dwa.

Pierwsze dnia 1. marca 1907, na którem po załatwieniu spraw na porządku dziennym będących, wygłosił zaproszony Delegat Komitetu Wielmożny Pan Józef Zagaja wykład o racyonalnej hodowli drobiu i korzyści stąd wynikających.

Następnie omawiał c. k. weterynarz powiatowy potrzebę założenia instytutucyi mającej na celu ubezpieczenie bydła od wypadków choroby i śmierci.

W końcu rozlosowano między Członków Oddziału zakupione w tym celu narzędzia gospodarskie, ule wzorowe, nasiona zboża i roślin pastewnych.

Po zamknięciu Walnego zgromadzenia nastąpiło premiowanie sług gospodarskich pozostających w służbie na jednym folwarku 15 do 30 lat, do których zgromadzonych w liczbie dwudziestu przemówił Prezes Towarzystwa, a zaznaczając, że wierne i sumienne spełnianie obowiązków znajdzie zawsze uznanie i nagrodę, zachęcał ich do dalszej pracy i udzielił każdemu premię w wysokości 30- do 60 Koron.

Drugie Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 14. listopada 1907, na którem po wyczerpaniu porządku dziennego wygłosił zaproszony Delegat Komitetu Dr. August Rodakiewicz wykład: „O organizacyi handlu materyałem rzeźnym", a następnie na wniosek Pana Jana Bogdanowicza uchwalono zawiązać Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń od utraty bydła w powiecie Gródeckim.

Rada Oddziału odbyła w ciągu roku 1907 sześć posiedzeń, na których załatwiła wszystkie sprawy bieżące.

Z najważniejszych wypada wymienić następujące:

Pośredniczono między c. k, wojskowym magazynem w Gródku Jagiellońskim, a między producentami rolnymi w sprzedaży produktów rolnych, a w szczególności owsa i siana.

Wydano w dwu wypadkach opinię dla c. k. władzy politycznej powiatowej co do zamierzonych karczunków lasów.

Sprowadzono za pośrednictwem Oddziału handlowego c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego dla członków nawozy sztuczne, żyto do siewu, sól dla bydła, węgiel i narzędzia rolnicze; dalej pośredniczono w zakupnie grysu w magazynach wojskowych; w końcu sprowadzono po zniżonej cenie drzewka owocowe.

Przy pomocy subwencyi od Komitetu założono na gruncie odstąpionym bezpłatnie przez gminę miasta Gródka szkółkę drzewek owocowych i wysadzono na razie 4000 sztuk dziczek.

Pasieka wzorowa założona w roku 1906 rozwija się pomyślnie i już w roku bieżącym rozdano z niej ule pełne członkom Towarzystwa mającym chęć założenie u siebie pasieki.

W sprawach hodowlanych przedstawia się działalność Oddziału jak następuje: Przy pomocy subwencyi ze strony Komitetu głównego i Wydziału powiatowego urządzono w dniu 4. czerwca 1908 wystawę przeglądową bydła rogatego połączoną z premiowaniem najlepszych okazów krów i jałówek.

Uzyskano z Wydziału powiatowego z funduszu hodowlanego kwotę 2000 K na założenie obory zarodowej rasy Oldenburskiej w Gródku i kwotę tę odesłano do Komitetu z prośbą o założenie tej obory.

Zakupiono za pośrednictwem Komitetu 10 sztuk budajów dla gmin, które uchwałą komisyi licencyonującej zmuszone zostały do zakupna takowych.

Wysłano jałówki członków Towarzystwa na połoniny na paszę.

Stacyi buhajów subwencyjnych liczy nasz Oddział 10 a chlewni 30.

Sprawozdanie kasowe przedstawia się jak następuje:

Dochody w roku 1907 .	4935 K 51 h
Wydatki » „ .	4621 K 01 h
Pozostałość na rok 1908.	314 K 50 h

Zamykając niniejsze sprawozdanie podnieść musimy, że wszelkie nasze prace i starania około rozwoju Oddziału tutejszego musiałyby spełznąć na niczem, bez pomocy Świetnego Komitetu c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, który nam w każdym wypadku z całą gotowością i życzliwością udzielał tej pomocy,

a to moralnej i materyalnej; i z tego powodu pozwalamy sobie na tem miejscu złożyć Jaśnie Wielmożnemu Panu Prezesowi Towarzystwa jakoteż całemu Komitetowi wyrazy serdecznego i gorącego podziękowaaia.

Powiaty: Jarosław, Łańcut i Przeworsk.

XII. Oddział Jarosławski.

Przewodniczący: Książę Witołd Czartoryski.

Zastępca Przewodniczącego: Jerzy Turnau.

Członkowie Rady: p. p. Aleksander Dworski, Leonard Dąbrowski. Józef Dąbrowski (sekretarz i skarbnik), dr. Maryan Lisowiecki, Adam Łastowiecki, Stefan Myczkowski, Marcin Ochab, Marcin Popkiewicz, Włodzimierz Sulczewski, Eustachy Wolski, Andam Younga, Jam Zabierzański.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Dworski Aleks., Dąbrowski Leonard, Dr. Maryan Lisowiecki, Łastowiecki Adam, Łoziński Witołd, Myczkowski Stefan, Misiąga Jędrzej, Podewski Jan, Sulczewski Włodzimierz, Sobka Jan, Turnau Jerzy, Wolski Eustachy.

Z końcem roku 1906 liczył Oddział 234 członków, z tych wystąpiło 4, a wykreślono z powodu zalegania z wkładkami 26, pozostało 204. W ciągu roku 1907 przystąpiło do Oddziału 48 nowych członków, tak, że z końcem roku 1907 stan członków wynosi 252, z następującą wkładką:

5	członków	z wkładką	po 32	kor.		160 kor.	
1	„	„	„ 30	„		30 „	
1	„	„	„ 24	„		24 „	
15	„	„	„ 20	„		300 „	
29	„	„	„ 14	„		406 „	
5	„	„	„ 12	„		60 „	
57	„	„	„ 10	„		570 „	
2	„	„	„ 6	„		12 „	
6	„	„	„ 4	„		24 „	
131	„	„	„ 2	„	40 h.	314 „	40 h.
252						1900 kor.	40 h.

Obrót kasowy wynosił w dochodach 9.231 kor. 30 h. w rozchodach 6.580 kor. 31 h.

Uchwalono preliminarz na rok 1908 w przychodach 11790 kor. w rozchodach 9540 kor.

W myśl postanowień Rady Oddziału odbyły się 3 Walne Zgromadzenia członków. Rada zaś Oddziału odbyła 5 pełnych posiedzeń. Na ogólnych zgromadzeniach bywała zwykle większa połowa wszystkich członków i zawsze brali wszyscy żywy udział w obradach. Na ogólnych zgromadzeniach oprócz spraw bieżących były na porządku dziennym każdego z nich także odczyty lub wykłady. I tak 16. sierpnia 1907 miał wykład p. Jerzy Turnau p. t. „Opis gospodarstw w Wielkopolsce“. Prelegent mówił o glebie wogóle, o uprawie i obrabianiu gleby, o siejbie, o używaniu maszyn na roli, o chowie i opasie bydła, o trzodzie chlewnej i owcach, o płodozmianie, a budowlach w ogólności, a w szczególności o budowlach gospodarskich, jak: obory, stajnie i chlewy, o wysokości zbieranych plonów, a w końcu o stosunkach społecznych.

Na jednem zgromadzeniu miał p. Dąbrowski odczyt „O korzyściach należenia do Tow. gospodarskiego“, a 7. listopada referował p. Dr. Rodakiewicz „O organizacyi handlu wypasami“. Referent zaznaczając, że przy Komitecie utwo-

rzone jest biuro pośrednictwa w sprzedaży materyału rzeźnego, które będzie w ciągłym kontakcie z Agencyą wiedeńską i będzie czuwać, aby interesy producentów pod każdym względem ściśle były przestrzegane i aby korzyści wynikające z ominięciem dotychczas praktykowanego pośrednictwa handlowego bez uszczuplenia producentom przysporzone zostały, przedstawił organizacyę, jaka istnieje w Bawaryi, za wzorem której utworzono Agencyę przy Towarzystwach rolniczych we Lwowie i w Krakowie, tudzież główną Agencyę we Wiedniu, na czele której stoi kuratorya składająca się z delegatów Towarzystw gospodarskich. Wreszcie nadmienił, że ta organizacya ma poparcie Namiestnictwa i Starostw i że Mimisterstwo rolnictwa, uważając tę instytucyę za bardzo korzystną dla producentów i konsumentów, nie omieszkało czynnie instytucyi tej popierać. W końcu wyraził życzenie Komitetu, aby tak Rady Oddziałów, jak również i wszyscy członkowie Tow. gosp. gorąco i wytrwale popierali podjętą akcyę, iżby przy jednomyślnej współdziałalności praca Komitetu doprowadzić mogła do pożądanych rezultatów. Wszystkie wykłady przyjmowano hucznymi oklaskami i dziękowano poszczególnym prelegentom.

Na jednem z ogólnych zgromadzeń członków obecny był na posiedzeniu Prezes Komitetu c. k. gal. Tow. gosp. Wny Stanisław Brykczyński, a dowiedziawszy się z przedmowy Prezesa Oddziału o działalności Rady, wyraził uznanie za dotychczasowy rozwój i praktyczną organizacye Oddziału, skreślił zadanie Tow. gosp. nawiązując do tego, że włościanie szczególnie korzystać powinni z pomocy, jaką im daje Tow. gosp. w podnoszeniu gospodarstw wiejskich. Obiecał prośby Oddziału wniesione do Komitetu uwzgledniać i subwencyi na cele Oddziału w miarę otrzymanych funduszow udzielać. Mówił także o wystawach poglądowych bydła, a szczególnie o wystawie odbyć się mającej w r. 1908 w Wiedniu.

Do najważniejszej czynności Rady Oddziału w roku upłynionym należały nieustanne prace około racyonalnej uprawy roli, podnoszenia hodowli bydła jak i trzody chlewnej. W roku ubiegłym mieliśmy 36 stacyi buhajów, mianowicie: 27 stacyi z Komitetu Tow. gosp., 6 stacyi z Wydziału powiatowego jarosławskiego, a 3 stacye z Wydziału łańcuckiego. Stacye te rozdano przeważnie włościanom, a tylko bardzo mała liczba znajduje się u dzierżawców i właścicieli folwarków. Stacye te jednak ani w setnej części nie mogą wystarczyć dla znajdującej się kolosalnej ilości krów w trzech powiatach, należących do Oddziału.

Postęp w tej dziedzinie gospodarstwa choć powoli, jednak widoczny. Przeważnie widzimy już bydło piękne i poprawne i racyonalna hodowla bydła się podnosi. Nierzadko włościanie pytają, czy buhaje subwencyjne pochodzą od mlecznych krów, a w ostatnich czasach selekcya, racyonalny chów i żywienie specyalizuje się coraz częściej, aby można przyjść i w naszych warunkach do własnego chowu krów mlecznych. W Oddziale znajdują sie 4 obory pełnej krwi, 10 obór pół krwi, między temi 3 obory gminne, a jest nadzieja, że w roku 1908 powstaną jeszcze 2 obory gminne, dlatego odnoszono się do Komitetu z prośbą, aby obory gminne zakładano raźniej tam, gdzie już uchwała Komitetu na założenie obory zapadła.

Stacyi ogierów było 4 i te nadano włościanon.

Chów trzody chlewnej dzięki ofiarności Komitetu przez nadawanie chlewni zarodowych i knurów, tak się poprawił, że prawie wszędzie widzimy już rasę poprawną.

Włościanie pytają też o doborowe gatunki zboża, a zasiewając je używają już po części siewników rzędowych, uprawiają rośliny pastewne, a na gruntach piaszczystych zasiewają seradelę, która im obfity zbiór daje, w skutek czego w tych okolicach brak siana nie daje się odczuwać. Pod uprawę zbóż i roślin okopowych używają włościanie w znacznej ilości nawozów sztucznych, które Rada Oddziału sprowadza dla nich wagonami, a w mniejszych ilościach kupują ze składu w Jarosławiu, który umyślnie dla drobnej sprzedaży utworzono.

Włościanie widząc swój interes należenia do Tow. gosp., przystępują coraz liczniej, a w r. 1907 przystąpiło na członków 32 Kółek rolniczych.

Na mocy uchwały Ogólnego zgromadzenia odbył się w Jarosławiu w czasie od 21. do włącznie 29. listopada kurs „O porodach krów i w nagłych wypadkach, na który otrzymaliśmy z Komitetu 1000 kor. subwencyi. Na kurs uczęszczało 34 włościan. przaważnie z powiatu jarosławskiego. Wykładów z weterynaryi udzielali p. p. Andrzej Miziura c. k. wetr. pow. z Jarosławia i Fryderyk Fried c. k. wetr. pow. z Przemyśla. Nauka odbywała się 4 godziny dziennie, a w godzinach wolnych odbywały się kilkakrotnie w rzeźni miejskiej. Że słuchacze odnieśli widoczne korzyści z tych wykładów widzieć to można było z odpowiedzi na egzaminie, który się odbył w obecności delegatów Rady Oddziału. Po egzaminie rozdano uczestnikom nagrony w broszurach i narzędziach weterynarskich z otrzymanej subwencyi.

Zajmowano się sprawą założenia źrebięciarni wojskowej w powiecie i uznano, że założenie źrebieciarni w większem majątku byłoby rentownem, ale z braku odpowiedniej miejscowości sprawa ta nie mogła przyjść do skutku.

Zastanawiono sie nad urządzeniem konkursu maszyn rolniczych, jednak z przyczyn od nas niezależnych, pomimo, że mieliśmy przyobiecaną subwencyę z Komitetu. konkurs w tym roku się nie odbył.

W roku ubiegłym dostarczyliśmy przeszło 200 wagonów żyta i owsa do magazynu wojskowego i otrzymaliśmy 980 q. grysu i 157 q. pośladu. Z tego rozdzielono 10% między dostawców zboża, a resztę grysu rozdano włościanom. I na rok 1908 przedłożyliśmy ofertę na dostawę żyta i owsa do magazynu wojskowego, ale z powodu niskiej ceny podanej przez handlarzy, oferta nasza nie została przyjętą.

Ponieważ obecnie przy Komitecie utworzona jest stała Komisya, która zajmować się będzie dostawą zboża do magazynów wojskowych, w skład której wchodzą delegaci Oddziałów, jest przeto nadzieja, że Komitet dołoży wszelkich starań, ażeby przy ofercie dla dostaw wojskowych przy możliwie najwyższych cenach się utrzymać.

W tym roku niejeden z członków Oddziału, kto spodziewał się pomocy w wyżywieniu inwentarza przez uzyskanie otrąb z magazynów wojskowych, doznał niemiłego zawodu. Otrzymaliśmy bowiem zawiadomienie z Komitetu, że Intendantury wojskowe nie będą miały wiele otrąb do dyspozycyi, a i te prawie po cenie takiej, po jakiej wogóle otręby u handlarzy dostać można.

Udaliśmy się jednak do Komitetu, aby przynajmniej i tę małą ilość z magazynu jarosławskiego otrzymać.

Jakkolwiek zeszłego roku za staraniem Rady Oddziału utworzone zostało przy Wydziale powiatowym biuro pośrednictwa pracy — w nadziei, że ziemianie doznają ulgi w nabywaniu robotników, to w tym roku oświadczono się stanowczo za zniesieniem tego biura, a to z następujących powodów:

1. biuro nie spełnia położonych w niem nadziei co do pośredniczenia w pierwszym rzędzie w obrębie powiatu i kraju,

2. biuro nie tylko dotychczas pośredniczyło w dostarczaniu robotników prawie wyłącznie za granicę, przedewszystkiem do Prus — lecz nawet obecnie wedle zapatrywań kierownika biura, zakomunikowanego Radzie Oddziału przez swego delegata niema nadziei, aby ta wysyłka robotników do Prus się zmniejszyła, gdyż robotnicy korzystający z biura, rzekomo zasadniczo nie chcą zawierać umów w kraju.

3. przez zwinięcie biura nie poniosą szkody ani pracodawcy, gdyż w obecnych stosunkach będą w możności na własną rękę robotników sobie zapewnić — ani też nie zostaną pokrzywdzeni robotnicy, gdyż są oni już dzisiaj pod tym względem tak wyszkoleni, że bez istnienia biura, zdołają sobie robotę tam znaleźć.

Zajmowano się sprawą ułożenia statutu i obrano do komisyi statutowej utworzonej przy Komitecie p. Adama Łastowieckiego.

Zastanawiano się nad uiszczeniem wkładek do Kółek rolniczych i uchwalono ze względu, że Kółka składają się z licznych członków, a każdy członek ma prawo korzystać z dobrodziejstw Tow. gospodarskiego, aby płaciły one wkładkę roczną 10 kor.

Rozdano stacye buhajów na rok 1907/8 i żądano nadesłania deklaracyi.

Zastanawiano się nad sprawą podatku osob.-dochodowego, a po dłuższej dyskusyi odstąpiono Kółku ziemian do załatwienia

Przyjęto myśl urządzenia wycieczki w r. 1908 złożonej z włościan w celu zwiedzenia gospodarstw w Wielkopolsce

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z Rady Ogólnej we Lwowie.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie komisyi rachunkowej i udzielono Radzie Oddziału, względnie skarbnikowi absolutoryum.

Rozesłano kwestyonaryusz w sprawie reorganizacyi szkół niższych rolniczych z wezwaniem przedłożenia go Komitetowi.

Wydawano kilkakrotnie opinię do Władz o korczunkach.

Odnoszono się za pośrednictwem Komitetu do Koła polskiego w Wiedniu, aby granice z Rosyi i Romunii były zamknięte dla dowozu bydła.

Wystosowywano pisma do Komitetu w sprawie przyznawania kontyngentu alkoholu dla kilku gorzelni.

Dostarczano odpowiedzi Komitetowi o stanie powietrza.

Poparto petycyę Oddziału tarnopolskiego o niedopuszczenie do emigracyi ludu na Tryest z powodu nadużyć.

Wysłano odezwę do członków w sprawie czyszczenia drzew z gąsienic.

Podawano skutki klęsk elentarnych z powodu zimy i zimna w czasie lata do Komitetu i starano się o ulgi w podatkach i zapomogi dla włościan.

Poparto petycyę miasta Jarosławia, wniesioną do Ministerstwa rolnictwa o założenie w Jarosławiu lub okolicy stadniny rządowej dla hodowli remont wojskowych.

Wydawano opinię co do kwalifikacyi na przymusowych zarządców większych posiadłości rolnych.

Przekładano wykazy statystyczne do Starostwa w sprawie stacyi buhajów, obór gminnych i chlewni zarodowych.

Obrano 13 delegatow na Radę Ogólną i 2 członków do komisyi rachunkowej

Zbiór plonów w roku ubiegłym z powodu ostrej zimy, zimnego lata i częstych deszczów był mniej pomyślny. Żyto w wielu okolicach wymarzło, a inne gatunki zboża wydały plon nie taki, jaki się spodziewano.

Pszenica dała do 10 q. z morga

Żyto przeciętnie 6 7 q. z morga.

Owies, gatunki wcześniejsze, do 12 q., późniejsze gatunki wydały mniejszy plon.

Jęczmień z morga do 9 q.

Kartofle wydały przeciętnie do 120 q. z morga.

Buraki cukrowe stosownie do uprawy dały wogóle zbiór zadowalniający. Plon z jednego morga wynosił do 140 q.

Zbiór siana i koniczyny wypadł pomyślnie.

Stan ozimin w jesieni na obszarach dworskich i na gruntach włościańskich przed pierwszymi mrozami, pomimo posuchy przedstawiał się dobrze. Orki na zimę uskuteczniono.

Załatwiono też wiele innych spraw, które tutaj nie wymieniamy. Protokół czynności po koniec roku 1907 wykazuje 1584 pism załatwionych.

Rok ubiegły nie zostawił po sobie miłych wspomnień, albowiem kraj nasz nawiedził nieurodzajem. Po ostrej zimie i mokrej wiośnie zasiewy ozime po części wymarzły, albo wydały tylko liche plony. Z tego powodu grozi niejednej rodzinie ciężki przednowek. Na domiar złego ustało źródło zarobkowania w Ameryce. Tam bowiem udawało się wiele rodzin na robotę, przysyłali gotowy grosz do domu i zaspakajali swoje potrzeby, dlatego przednowek o tyle będzie cięższym, że i przybyłych robotników z Ameryki wyżywić trzeba.

XIII. Oddział Jaworowski (Powiat Jaworów).

Przewodniczący: Jan hr. Szeptycki.

Zastępca Przewodniczącego: Franciszek hr. Colonna-Czosnowski.

Członkowie Rady: Leon hr. Szeptycki, Aleksander Zawidowski-Weissmann, ks. Piotr Lewicki, Stefan Jounga, Maksym Demkowicz i Jacko Mańko.

Sekretarz i Skarbnik: Leon Czermak.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Karczewskf Henryk, Younga Stefan, Szeptycki hr Leon

W sprawie podniesienia chowu bydła w okręgu Oddziału osiągnięte zostały w r. 1907 znowu znaczne korzyści — bo gdy z końcem r. 1906 wykazywał Oddział nasz tylko 10 stacyi budaji subwencyjnych i 1. stacyę subwencyonowaną przez Radę powiatową — to w r. b. uzyskano więcej o 3 stacye subwencyjne i 3 stacye subwencyonowane, tak że z końcem r. 1907 było 13 stacyi buhaji subwencyjnych i 4 stacye subwencyonowane, oprócz buhaji gminnych.

Stacye subwencyjne znajdują się:

1. w Hruszowicach, 1. w Kobylnicy ruskiej, 1. w Kobylnicy wołoskiej 1. w Krakowcu, 1. w Morańcach, 1. w Nahaczowie, 1. w Przedborzu, 1. w Rogóźnie, 1. w Starzyskach, 1. w Świdnicy, 1. w Szkle, 1. w Wierzbianach i 1. w Zawadowie.

Stacye subwencyonowane są:

1. w Bruchnalu, 2. w Jaworowie i 1. w Sarnach.

W roku 1907 uzyskaliśmy 1. oborę zarodową ½ krwi Simmenthal na stacyę w Przyłbicach.

Chlewni zarodowych było z końcem r. 1906 siedm, w r. 1907, uzyskano 2, zatem z końcem r. 1907 posiadamy dziewięć t. j. 1. w Bonowie, 1. w Budryniu, 1. w Budomierzu, 1. w Chotyńcu, 1. w Kurnikach, w 1 Rogoźnie, 1. w Sarnach, 1. w Wielkich oczach.

Stacyi knurków mamy cztery, a to:

1. w Jaworowie, 2. w Krakowcu i 1. w Szkle.

Owczarni zarodowych „Czuszki“ mamy dwie, a to:

1. w Gnojnicach i 1. w Hruszowicach.

Za poparciem naszem przyznał Świetny Komitet dla ogierów prywatnych licencyonowanych na stacyach u Ożomli i Tuczapach subwencyę na rok 1908 po 300 Kor.

Z powodu zwiększenia stacyi buhajów tak subwencyjnych jak subwencyonowanych i chlewni zarodowych, widzimy wzrastający postęp w hodowli bydła i trzody chlewnej tak, że bydło zakupywane i wywożone jest do Prus i Niemiec, a trzoda chlewna w znacznej części jest sprzedawana do Wiednia.

Oddział tutejszy jest nadal czynnym członkiem Towarzystwa rybackiego w Krakowie i chowu drobiu w Jarosławiu.

Nawozy sztuczne i nasiona na zamówienia sprowadzamy dla naszych członków.

We własnym zarządzie utrzymujemy sól warzonkę i w znacznej ilości i w każdej porze roku sprzedajemy topkę po 22 grosze jak również mamy w znacznej ilości na składzie kainit i sól bydlęcą, które za zwrotem rzeczywistych kosztów odstępujemy przeważnie włościanom.

Narzędzia rolnicze sprowadzamy od firmy Clayton et Schuttleworth i Parnas we Lwowie i sprzedajemy członkom naszym bez żadnego zysku z opustem 5%.

Sikawki i przybory ogniowe dla gmin i obszarów dworskich sprowadzany za pośrednictwem Towarzystwa handlowego we Lwowie z fabryki krajowej Sanockiej, 62 gmin zaopatrzonych jest w sikawki dwukołowe o wylocie 80% cylindra, a 1. gmina w sikawkę czterokołową.

Trzydniowy kurs pożarnictwa odbył się podczas urządzonej wystawy rolniczo-przemysłowej w Jarorowie w dniach 2., 3. i 4. września 1907 przy udziale dwóch delegatów ze Związku straży ogniowych ochotniczych we Lwowie, którzy 52 kandydatom kursu nauki przez cały czas trwania kursu teoretycznie jak i praktycznie tak starannie udzielali, że odbyty w ostatnim dniu kursu egzamin — wydał nadzwyczaj pomyślne rezultaty.

Na zasiłki, udzielone przez Radę oddziałową i Wydział powiatowy Jaworowski na premiowanie sług wogóle pozostających na jednem miejscu przez lat 10, ulokowano w tutejszem Towarzystwie zaliczkowem na ks. wkładkową Nr. 4307, kwotę 400 koron.

Ośrodkiem tegorocznej działalności Oddziału Jaworowskiego — była wystawa przemysłowo-rolnicza. — Wystawa odbyć się miała w czerwcu, z powodu jednak spóźnionej wiosny odbyła się w czasie od 1. do 18. września 1907.

Pierwotnie w skromnych ramach zakreślony projet wystawy, rozrósł się częścią skutkiem przełożenia terminu, częścią skutkiem uzyskanego znacznego poparcia finansowego—tak Władz rządowych jak i autonomicznych a przedewszystkiem Komitetu c. k. Tow. gosp. w faktyczną wystawę powiatową — która, używając jednogłośnie brzmiących zdań dzienników, była po wystawie krajowej 1894 r. pierwszą wystawą w kraju.

Szczegółowe sprawozdanie wystawy wyjdzie niebawem w krótkim czasie z druku, albowiem Oddział został zachęcony tak przez inne Oddziały Towarzystwa gospodarskiego, jak i przez Towarzystwo pomocy przemysłowej do ogłoszenia szczegółowego sprawozdania dla pożytku przyszłych Wystaw w kraju.

Ogólnikowo zaznaczamy, że wystawa nie pominęła ani jednej gałęzi tak przemysłu jak i rolnictwa pamiętając równocześnie o ruchu handlowym na Wystawie.

Wystawa obejmowała 7 działów a to:

1) Dział maszyn i narzędzi rolniczych o kollekcyi mniej więcej wartośc do 150.000 koron.

2) Dział rolniczy we wszystkich jego gałęziach t. j. dział hodowlany uprawa ziemi, warzywnictwo, ogrodnictwo i dział kwiatowy przepysznie reprezentowany w pawilonie dóbr Wielkie oczy.

3) Dział rybacki pomieszczony w fantastycznej chacie rybackiej na środku sadzawki na placu Wystawy,

4) Leśnictwo obszernie swego czasu w Rolniku opisane.

5) Przemysł domowy Jaworowskiego powiatu z bogactwem wyrobów drzewnych, plecionkowych, szczotkarskich heramiarnych i t p.

6) Przemysł zamiejscowy w niminiaturze uwarunkowanej samą miejscowością — przedstawiono wszystko, co kraj wytwarza.

7) Enografia powiatu.

W pawilonie zbudowym w formie cerkiewki pod napiscu „Zdobienia i sprzęt ludu tutejszego“ umieszczono niezależnie od Wystawy przemysłowo-rolniczej jako dodatek kulturalny wszystko cokolwiek w dziale zdobienia, sprzetów i strojów zaświadczyć mogło z poziomu inteligencyi tutejszego ludu.

Parę setek fotografii zabytków budownictwa drewnianego dopełniło komplet tego działu.

Oddzial pozwala sobie zwrócić uwagę, że przy urządzaniu wystaw przemysłowo-rolniczych w kraju tanim kosztem i małym trudem można dużo zdziałać i w kierunku sztuki rodzinnej na co wystawa nasza dostarcza doskonałego dowodu.

Przechodząc do strony materyalnej, odsyłając ciekawych do wyżej wspomnianego szczegółego sprawozdania ogólnikowo zaznaczamy, że obrót kasowy t. j. sam przychód i sam rozchód wykazują kwotę 24.000 K, stan kasy zamknęliśmy bez niedoboru.

Rewersa gwarancyjne i gotówkę na wstępie złożoną przez członków Towarzystwa byliśmy w możności po zamknięciu rachunków tymże zwrócić.

Podczas wystawy odbyło się 7 wykładów popularnych z działu rolnictwa i techniki w hali teatralnej na placu Wystawy, w której codziennie wieczór odbywały się przedstawienia na przemian teatru polskiego jak i ruskiego.

Z oddalenia kilku miesięcy przyglądając się wystawie, zwrócić musimy uwagę, że wystawa prócz celu dla jakiego urządza się wystawy wogóle, przyniosła wiele innych ubocznych korzyści, w szczególności dla miasta Jaworowa i tak: zakątek zapomniany a tem samem do pewnego stopnia zaniedbany oczyścił się odświętnie eo ipso zyskał pod względem sanitarnym i estetycznym i prawdopodobnie stale.

Dalej fundusze subwencyjne, zdobyte zewnątrz z poza powiatu, pozostały w rękach tutejszej ludności.

Trzydzieści kilka pawilonów wystawowych zostało zbudowanych ręką cieśli i wieśniaków z wsi okolicznych.

Przewóz przedmiotów wystawowych z dworca do miasta i z powrotem podwody po gości wystawowych, kwatery Komitetu w prywatnych mieszkaniach i t p. wszystko to było śródłem dochodu miejscowej ludności z funduszów zewnątrz zaczerpniętych.

Wystawę zwiedziło przeszło 10.000 osób.

Ruch handlowy, zważywszy, że popyt miały rzeczy drobnego przemysłu, dosięgnął cyfry między 2000 a 3000 kor, był zatem również dość znaczny.

Komitet wystawowy z łona Oddziału wybrany, odbył 12 posiedzeń, na których załatwiono wszystkie sprawy dotyczące wystawy.

Premiowanie bydła odbyło się w dniu 2. września 1907, zaś wytworów przemysłu w dniu 12. września 1907 przez sędziów z Komitetu i zaproszonysh znawców.

Wykaz rozdanych nagród umieszczono w dziennikach krajowych i Rolniku.

Sprawdzone rachunki przez komisyę rewizyjną z łona Oddziału, zostaną na najbliższem Walnem Zgromadzeniu przedłożone, celem udzielenia Dyrekcyi i Komitetowi absolutoryum.

Oddział składa na tem miejscu JW. Ludwikowi hr. Dębickiemu podziękowanie za odstąpienie pod wystawę parku swego.

Ogłoszenia i komunikaty przez Komitet nam nadsyłane, podaliśmy naszym członkom do wiadomości.

W roku 1907 wpłynęło do protokołu 151 pism, które zostały załatwione

Obrót funduszu naszego Oddziału z końcem roku 1907 przedstawiał się następująco:

a) w przychodach . . . . 1438 K 69 gr.
b) w rozchodach . . . . 1373 „ 07 „

pozostałość zaś kasowa wynosi przeto z końcem
roku 1907 kwotę . . . . . 65 K 62 gr.

Zaległe wkładki członków z końcem r. 1907 wynoszą kwotę 359 kor., której tylko mała część z powodu śmierci i innych przyczyn będzie musiała być odpisaną.

Liczba członków Oddziału Jaworowskiego z końcem roku 1907 wynosi 70 z wkładkami 570 koron, z których na wydawnictwo „Rolnika" a 4 korony kwota 72 kor. odpada.

XIV. Oddział Kałuski (Powiat Kałusz).

Przewodniczący: Karol Mencel.
Zastępca: Konstanty Czarkowski.
Sekretarz: Bronisław Zborowski,
Skarbnik: Wojciech Komornicki.
Członkowie Rady: Feliks Scazighino i Władysław Rozwadowski.
Delegaci na XLIII Radę Ogólną: Czarkowshi Konstanty, Scazighino Feliks.

W ciągu roku 1907 odbyły się dwa Walne zgromadzenia a mianowicie: dnia 26. marca i 27. listopada na których miało miejsce także losowanie drobiu między członków Towarzystwa. Rada Oddziału odbyła 12 posiedzeń t. j. co miesiąc.

Gorliwie zajęła się Rada Oddziału sprawą założenia składnicy nawozów sztucznych w Kałuszu, oddając ją w przodsiębiorstwo jednemu ze swoich członków na wyłączny jego zysk lub stratę. Uzyskane zaś na cel powyższy subwencye ze strony Rady powiatowej w Kałuszu w r. 1906 i 1907 po 500 koron rocznie, ulokowano na książeczkę wkładkową powiatowej Kasy oszczędności w Kałuszu, chcąc w ten sposób zgromadzić potrzebny kapitał do założenia własnej składowni.

Na tem miejscu z wdzięcznością podnieść wypada, że Rada powiatowa chętnie popiera starania naszego Oddziału około podniesienia hodowli bydła, przyznając Oddziałowi dla tego celu tak jak w poprzednich latach zasiłek pieniężny w wysokości 200 kor. i przez wstawianie z urzędu do budżetów gmin odpowiedniej raty najczęściej po 100 koron rocznie na zakupno buhajów gminnych. Rada Oddziału zaś nawiązała z Wydziałem powiatowym rokowania co do sposobu zakupna, oddawania i utrzymywania buhajów gminnych, kierując się w tym względzie doświadczeniem, jakiego nabyły inne powiaty w tej gałęzi gospodarstwa rolnego

---

XV. Oddział Liski (Powiat Lisko).

Przewodniczący: Jusciński Antoni
Zastępca: ks. Pierzecki
Członkowie Rady: Strzelecki Tadeusz, Hołyński Konstanty, Janowski Franciszek, Kościński Wiktor, Gustaw Mauthner, Stanisław Jankiewicz, Bronisław Kochnikiewicz, August hr Krasicki, Henryk Linderski, ks. Grzegorz Makar, Leszko Prystacz, ks. Michał Sapecki, Dr. Jan Strutyński, Seńko Suszycki i Antoni Szulakiewicz.
Skarbnik: Stanisław Dobrzański.

Sekretarz: Artur Ślaski.

Delegaci na LXIII. Radę Ogólną: Krasicki hr. August, Ramułt Ludwik, Linderski Henryk, Janowski Franciszek, Krasiński Roman, Bunio Dymitr, Makowiecki Andrzej.

Ziemianie tut. powiatu odczuwali już od dłuższego czasu potrzebę założenia własnego Oddziału, gdyż utrzymanie kontraktu z Oddziałem Sanockim ze względu na znaczne odległości było dla szerszych warstw wprost niemożliwem.

To też z inicyatywy pp. Antoniego Juścińskiego, Gustawa Mauthnera i Konstantego Hołyńskiego zaproszono liczne grono ziemian powiatu Liskiego na zebranie do Liska w dniu 29. stycznia 1907 r. w celu zastanowienia się nad powyższą kwestyą.

Zgromadzenie to, na które Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego raczył wydelegować J. W. pp. Mikołaja Krzysztofowicza i Dra Augusta Rodakiewicza uchwaliło jednomyślnie odłączenie się od Oddziału Sanockiego i utworzenie osobnego Oddziału dla powiatu Liskiego. Na powzięcie tej uchwały wpłynęły niepomiernie przemówienia pp. Delegatów, którzy przedstawili cele c. k. Towarzystwa gospodarczego wogóle, a w szczególności cele pojedynczych Oddziałów, za co zgromadzenie ziemian wyraziło Komitetowi i pp. Delegatom w sposób owacyjny i serdeczny, głębokie uznanie i podziękowanie.

Bezpośrednio po tej uchwale przystąpiono do ukonstytuowania Prezydyum Oddziału, wybierając jednomyślnie Prezesem p. Antoniego Juścińskiego, zastępcą Prezesa Ks. Kanonika Jana Bierzeckiego i 10 członków Rady z tem, że wybór dalszych pięciu członków ma się odbyć na najbliższem walnem zebraniu.

Od tej chwili datuje się istnienie Liskiego Oddziału c. k. Towarzystwa gospodarczego.

Pierwsze walne zebranie nowego Oddziału odbyło się z bardzo licznym współudziałem członków dnia 28. lutego 1907.

Na tem zebraniu uzupełniono Radę Oddziału pięciu nowymi członkami uchwalono regulamin obrad dla Rady Oddziału.

Wkładki członków ustanowiono w wysokości 10 koron rocznie dla włościan zaś 2 korony.

Założony w ten sposób Liski Oddział rozpoczął swą działalność i w czasie od 28. lutego 1907 do 31. grudnia 1907 odbył walnych zebrań 8, posiedzeń zaś Rad Oddziału 16.

Ponieważ powiat Liski obejmuje 156 gmin kat. o ogólnej powierzchni 18277 myriametrów kwadratowych przeto, ażeby z dalszych miejscowości ułatwić przybycie członkom na zebrania, postanowiono odbywać walne zebrania także w miasteczkach tut. powiatu, a mianowicie: w Ustrzykach dolnych i Baligrodzie.

Ażeby zainteresować szersze koła członków, postarano się na walnych zebraniach o popularne wykłady o treści wyłącznie w zakres gospodarstwa wiejskiego wchodzącej.

Wykłady rzeczone były wygłaszane bądź przez członków Oddziału, bądź uproszonych pp. Delegatów c. k. Towarzystwa Gospodarskiego, którzy — z uznania godną gotowością — ofiarowali Oddziałowi swoje w tym względzie usługi.

P Dr. August Rodakiewicz miał 2 wykłady, z których jeden wygłosił: „O włościach rentowych“, drugi „O Agencyi sprzedaży materyału rzeźnego“.

Pan Bronisław Janowski wykładał o uprawie łąk; Pan Henryk Linderski o ubezpieczeniu bydła; Pan Bronisław Kachnikiewicz, c. k. weterynarz powiatowy, miał trzy wykłady a mianowicie: o gruźlicy u bydła i jej tępieniu, o wściekliźnie, o zołzach i nosaciźnie; Pan Emanuel Lindenbaum, weterynarz miejski z Ustrzyk dolnych, o higienie zwierząt domowych.

Jakkolwiek Oddział, nie rozporządzając na razie odpowiednimi funduszami, nie może stworzyć odrazu Oddziału handlowego, to jednak, aby nie ograniczać się

na obrady i dyskusye, zakupił nasiona zboża i sztuczne nawozy, które pod warunkami możliwie najkorzystniejszymi oddaje swoim członkom, co z powodu tegorocznych dużych klęsk elementarnych było wręcz koniecznem.

Mimo krótkiego okresu działalności Oddziału, zdołaliśmy zakupić i rozsprzedać 1000 kg. koniczu, 200 kg tymotki 150 kg. traw. rozmaitych gatunków, wreszcie 600 kg. jęczmienia i 100 kg. wyki. — Na zasięwy ozime 2 wagony żyta. — Żużli Thomasa sprowadzono i rozsprzedano 7 wagonów.

Ażeby jednak i inni członkowie t. j. z dalszych miejscowości korzystać mogli z pośrednictwa tut. Oddziału uchwalono utworzenie Filii sprzedaży nasion w Ustrzykach dolnych i Baligrodzie.

Z innicyatywy Oddziału utworzono za pośrednictwiem Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarczego stacye subwencyonowanych buhajów razy półkrwi Simmenthal w Myczkowcach, Jabłonkach i Rudence – i założono chlewnie zarodowe w Olszanicy, Rudence, Jabłonkach, Ropience, Łobozwi i Polanie.

Wobec ustanowionych już i spodziewanych na przyszłość stacyi buhajów Oddział odniósł się do Wydziału Rady powiatowej o spowodowanie ostrzejszego postępowania przy licencyonowaniu buhajów.

Nadto uchwalono kontrolowanie wagi miejskiej na targowicy w Lisku przez dwóch wybranych w tym celu członków Oddziału, i odniesiono się do c. k. Starostwa w Lisku o zarządzenie zaprowadzenia bloków do wag celem kontroli.

Także odniesiono się do c. k. Starostwa w Lisku o ograniczeniu handlu pośrednictwa przy sprzedaży świń, a to w ten sposób, ażeby handel ten mogły wykonywać tylko osoby posiadające karty przemysłowe.

Wdrożono akcyę, celem zaniechania farbowania soli bydlęcej barwnikami dla bydła szkodliwymi

Mężem zaufania dla Agencyi sprzedaży materyału rzeźnego wybrano pana Antoniego Szulakiewicza, dzierżawcę dóbr Jankowce.

Z powodu ogólnego braku paszy uzyskano w Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie dwa wagony soli bydlęcej, która została rozdaną pomiędzy najbiedniejszych włościan powiatu

W łonie Oddziału utworzono sekcyę sadowniczą, która ma na celu wzbudzić zamiłowanie u włościan do sadownictwa i pośredniczyć w sprowadzaniu doborowych szczepów i zrazów.

W końcu nie będzie od rzeczy nadmienić, że, dla zachęcenia włościan do brania udziału w walnych zgromadzeniach, uchwalono fundusze na zakupno fantów gospodarskich, które po ukończeniu obrad bywają rozlosowywane pomiędzy członków włościan.

Zachęca to nadzwyczajnie włościan, którzy chętnie przystępują na członków i z wielkiem zainteresowaniem biorą udział w obradach

Liski Oddział posiada członków:

płacących	wkładki	po	2	korony	37
„	„	„	10	„	71
„	„	„	15	„	1
„	„	„	3	„	2
„	„	„	4	„	3
„	„	„	5	„	3
				Razem	117

Skromne to sprawozdanie z czynności Oddziału w pierwszym roku swego istnienia kończymy z zaufaniem, iż za poparciem Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarczego Oddział nadal rozwijać się będzie.

XVI. Oddział Lwowski (Powiat Lwów)

ZARZĄD:

Przewodniczący: Horoch Adam, bar
Zastępca: Dr Szyszyłowicz Ignacy.
Członkowie Rady: 1) Balicki Szczepan, 2) Janeczko Michał, 3) Komornicki Stanisław, 4) Papara Ignacy, 5) Popławski Teodor, 6) Dr. cam. Rodakiewicz August, 7) Traczewski Witołd, 8) Stankiewicz Adolf
Sekretarz: Mieczysław Miksiewicz.
Delegaci na XLIII Radę Ogolną: 1) Janeczko Michał, 2) Komornicki Stanisław, 3) Kintzi Jan, 4) Papara Ignacy, 5) Dr. Szyszyłowicz Ignacy, 6) Tyszkowski Andrzej.
Zastępcy delegatów na XLIII. Radę Ogólną: 1) Janeczko Michał. 2) Kröner Józef.
Delegat do Komisyi statutowej: Stanisław Komornicki.

SKŁAD SEKCYI I KOMISYI:

Sekcya adminstracyjna: Dr. Gargas Zygmunt, Dr. Paygert Jan, Popławski Teodor.
Sekcya hodowlana: Horoch Adam, bar. Frommel Juliusz, Janeczko Michał, Markowski Zygmunt, Papara Ignacy.
Sekcya rolniczo-sadownicza: Papara Ignacy, Traczewski Witołd, Dr. Szyszyłowich Ignacy.
Sekcya przemysłowo-handlowa: Komornicki Stanisław, Popławski Teodor, Dr. Paygert Jan.
Sekcya literacka: Komarnicki Stanisław, Dr. Paygert Jan.
Sekcya dla spraw włościańskich: Balicki Szczepan, Popławski Teodor.
Korespondent statystyczny: Zdzisław bar. Horoch.

KOMISYA LICENCYONUJĄCA BUHAJE.

W okręgu sądowym lwowskim:
Przewodniczący: Tyszkowski Andrzej.
Zastępca Przewodniczącego: Papara Adam.
Członkowie: Małaczyński Franciszek, Papara Ignacy.
Zastępcy Członków: Kosturkiewicz Adolf, Zygmuntowicz Maryan.
W okręgu sądowym Jaryczowsko-Winnickim:
Przewodniczący: Horoch Adam bar.
Zastępca Przewodniczącego: Ciągło Michał.
Członkowie: Traczewski Witold, Kiernoha Dmytro.
Zastępcy Członków: Kintzi Henryk, Smolnicki Jan.
W okręgu sądowym Szczerzeckim:
Przewodniczący: Markiewicz Hiacynt.
Zastępca Przewodniczącego: Supiński Paweł.
Członkowie: Balicki Szczepan, Huber Jakób.
Zastępcy Członków: Kieczkowski Fedko, Kroolak Jan.

W roku 1907 odbyło się jedno walne zebranie, a to 1-go czerwca i pięć posiedzeń Rady Oddziału w dniach 10. stycznia, 6 marca 26 kwietnia. 1. czerwca i 30. listopada.

Oprócz powyższych posiedzeń odbyło się kilka zebrań hodowlanych wspólnie z Członkami Wydziału powiatowego i zastępcami c. k. Starostwa.

Na posiedzeniach zajmowano się najżywotniejszemi kwestyami z dziedziny gospodarstwa rolnego i załatwianiem spraw bieżących, zawsze przy znacznem udziale i interesowaniu uczestników.

Liczba Członków Oddziału z końcem roku 1907 wynosi:

15 płacących wkładki po 30 koron rocznie
75 " " " 10 " "
8 " " " 5 " "

Razem 98 Członków w tem ośm Kółek rolniczych.

Oprócz wkładek Członków otrzymał Oddział od Wydziału Rada powiatowej lwowskiej subwencyę w kwocie 200 koron.

Zalega z wkładkami 14 Członków po 14 kor. wraz z prenumeratą „Rolnika" i 2 członków po 5 koron.

Wszystkich Członków razem liczył Oddział lwowski w roku ubiegłym 114.

Z Członków Oddziału umarli w roku bieżącym ś. p. Jakób Hirschhorn i ś. p. Antoni Jagerman.

Wystąpili z Oddziału: Władysław Haszlakiewicz, Juliusz Frommel i Edmund Seeger.

Załatwiono następujące ważniejsze sprawy na posiedzeniach Rady Oddziału:

Poparto petycyę Oddziału Bełzko-Sokalskiego wystosowaną do Komitetu Towarzystwa co do postanowień w nowo wypracowanym przez Wydział krajowy projekcie regulaminu służbowego, który to projekt nie przyspożyłby służbie żadnej korzyści, a pracodawcom grozi zupełną ruiną.

Oprócz poparcia powyższej petycyi, poruszono, że należy w regulaminie służbowym, zrobić różnicę między służbą dworską na wsi, a służbą w mieście, ponieważ służba dworska mieszka osobno, często poza obrębem obszaru dworskiego, przeto służbodawca nie może mieć takiego wpływu i odpowiadać za moralne prowadzenie się służby.

Poparto petycyę Oddziału stryjskiego, wystosowaną do Komitetu o przyczynienie starań, ażeby przy odnawianiu traktatów handlowych z sąsiedniemi państwami, tak jak obecnie, tak i w przyszłości granice monarchii zostały zamknięte dla importu bydła rosyjskiego, romuńskiego i bałkańskiego.

W tej samej sprawie udano się pismem z dnia 11. czerwca b r. do Członka naszego Oddziału Jego Ekscelencyi Ministra, Dawida Abrahamowicza, który listem z dnia 15. lipca odpowiedział, że przedstawił rządowi austryackiemu i ministrowi spraw zagranicznych, jaką katastrofą byłoby dla naszego kraju otwarcie granic dla importu bydła i świń z Rosyi, Romunii i krajów bałkańskich. Ekcelencya nadmienił, że ma nadzieję, że do tej katastrofy nie przyjdzie, gdyż czuwa nad jej odwróceniem jak najpilniej, rząd obecny jest świadom tej sprawy i przyrzeka być odpornym wobec ataków konsumentów mięsa i stałych płac.

Pismem z dnia 26. czerwca udano się do Komitetu, celem wyjednania podwyższenia kosztów utrzymania buhaji subwencyonowanych z kwoty 120 koron na 200 — ponieważ cena paszy od lat kilku znacznie podrożała, oraz by buchaj po trzech latach pozostał własnością, utrzymującego stacyę.

Pismem z dnia 10. grudnia udano się do Komitetu o zwiększenie w powiecie stacyj buchaji subwencyonowanych najmniej o 5 stacyi.

W myśl uchwały walnego zebrania z dnia 1. czerwca pertraktowano z włościanami tych okolic powiatu, gdzie pola i łąki są dziś zabagnione, aby starali się o melioracyę swoich gruntów. Przedstawiono włościanom korzyści drenowania i osuszania grunków i pouczono jakie mają poczynić kroki, aby uzyskać subwen-

cyę krajową i rządową która jest przeznaczoną na melioracyę włościańskich gruntów.

Wzięto udział przy licencyonowaniu buchaji w 13-tu miejscowościach powiatu.

Czyniono usilne starania w Towarzystwie o założenie w powiecie dwóch obór włościańskich rasy Oldenburg, a Komitet przyrzekł takowe założyć w Siemianówce i Kukizowie, jeżeli Wydział powiatowy pokryje część kosztów.

Udzielono opinii o zamianowanie przez c. k. Namiestnictwo ocenicielami i przymusowymi zarządcami większych posiadłości rolnych następującym Członkom. Gabryelowi Geringerowi, Hiacentemu Markiewiczowi, Pawłowi Supińskiemu, Władysławowi Szumlakowskiemu i Andrzejowi Tyszkowskiemu

Udzielono opinii i komisyonowano na miejscu co do wykarczowania lasu: w Chruśnie starem i Konopnicy.

Zbadano na miejscu i udzielono opinię co do pozwolenia i budowy gorzelni w Jaryczowie starym.

Pośredniczono przy zakupnie nasienia, żyta i pszenicy od Oddziału handlowego Towarzystwa gospodarczego, z opustem 20% dla Członków.

Komisya szkontrująca odbyła w miesiącu maju lustracyę kancelaryi, kasy Oddziału, rachunków i aktów, poczem wyraziła uznanię Prezydyum i Radzie Oddziału za dokładne i wzorowe prowadzenie rachunków i spraw kancelaryjnych.

Gotówka Oddziału jest ulokowaną na książeczce wkładkowej Nr. 467 powiatowego Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie.

Oddział uzyskał w r. b. od Towarzystwa jedną oborę zarodową półkrwi rasy Oldenburg — dwie nowe stacye buhaji subwencyonowanych i siedm stacyi chlewni zarodowych rasy Yorkshirre.

Załatwiono 230 ekshibitów i wysłano 858 listów, kartek korespondencyjnych i druków.

XVII. Oddział Mościcki (Pow. Mościska).

Przewodniczący: Stanisław hr. Stadnicki

Zastępca: Jan Mars.

Członkowie Rady: Ks. Szymon Dziedzic, Ferdynand Gużkowski, Piotr Lach, Aleksander Misiągiewicz, Dyonizy Pogłodowski, Władysław Skibniewski i Michał Szczepański.

Sekretarz: Ignacy Petryk

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Ferdynand Gużkowski, Jan Mars i Michał Szczepański.

Od czasu ukonstytuowania się Oddziału na dniu 24. stycznia 1907 do obecnej chwili odbyło trzy posiedzenia Rady, a mianowicie:

dia 6-go kwietnia 1907
„ 23-go lipca 1907
„ 28-go grudnia 1907,

na których to posiedzeniach załatwiono 65 ważniejszych spraw a między innemi:

1. Przychylnie zaopiniowano prośby Antoniego Walowa względnie Kółka rolniczego w Stojańcach i Fryderyka Mullera z Chlipel o udzielenie im buhajów subwencyjnych — przy czem się zaznacza — iż tak Antoni Walów jak i Fryderyk Muller buhaje subwencyjne już od Komitetu otrzymali.

2. Zgodzono się na zatrzymanie na rok 1907/8 siedmiu stacyj buhajów subwencyjnych — a to u Michała Szczepańskiego w Bolanowicach — u ks. Kle-

mensa Chotynieckiego w Czerniawie — u Aleksandra Misiągiewicza w Czyżowicach — u Karola Mochnackiego w Dołhomościskach — u Stefana Petyka w Małnowskiej Woli — u Dyonizego Pogłodowskiego w Sudkowicach i u Jana Bisaura w Wiszence.

3. Zgodzono się na zatrzymanie na rok 1907|8 owczarni rasy Oxfordshiredown Dyonizego Pogłodowskiego w Sudkowicach

4. Postanowiono przychylnie zaopiniować prośbę Seńka Kałużnego z Sokoli i Stefana Petyka z Małnowskiej Woli o utworzenie u nich stacyj knura rasy Yorkshire.

5. Przychylnie zaopiniowano prośbę Stanisława Ostaszewskiego o założenie obory zarodowej w Sannikach, przy czem się nadmienia, że w załatwieniu tej prośby przyrzekł Komitet przez swego Inspektora sprawę na miejscu w Sannikach zbadać i stosownie do wyników tegoż badania załatwić.

6. Odniesiono się do Komitetu o utworzenie drugiej stacyi ogierów rządowych w Sądowej Wiszni i otrzymano od tegoż odpowiedź, że sprawa z przychylnem poparciem odesłaną została do c. k. Namiestnictwa.

7. Przychylnie zaopiniowano prośby: Jana Chorośnickiego, Tadeusza Smarzewskiego, Franciszka Jaruntowskiego i Stefana ˛anowskiego o zezwolenie na wykarczowanie nieznacznych przestrzeni lasowych w Chorośnicy, w Moczerawach, w Twierdzy i w Koniuszkach.

8. Przychylnie zaopiniowano prośbę Honoraty hr. Dębickiej o uzyskanie kontyngentu alkoholu na kampanię 1907|8 r. dla wybudowanej w Mościskach gorzelni.

9. Uzyskano od Komitetu subwencyjne kwocie 600 koron na poparcie działalności Oddziału.

10. Zamianowano Sekretarzem Oddziału p. Ignacego Petryka z roczną płacą w kwocie 300 koron.

11. Zamianowano Członka Rady, Dyonizego Pogłodowskiego Delegatem do Komisyi statutowej.

12. Zamianowano Referentami dla spraw handlowych: Aleksandra Misiągiewicza, — dla spraw rolniczych: Stefana Nowakowskiego, a dla spraw hodowlanych: Dyonizego Podgłodowskiego.

13. Wybrano Delegatami na XLIII. Radę Ogólną Towarzystwa Ferdynanda Gużkowskiego, Jana Marsa i Michała Szczepańskiego.

14. Przedstawiono Członków tutejszego Oddziału Michała Szczepańskiego i Mieczysława Wyszyńskiego na mężów zaufania do Agencyi dla sprzedaży materyału rzeźnego i zakupna bydła chudego na stajnie opasowe — a równocześnie proszono o zaopatrzenie stacyi kolejowej w Chorośnicy w rampę do ładowania materyału rzeźnego.

15. Odniesiono się do Komitetu w sprawie zakupna grysu z magazynów wojskowych, na co otrzymano odpowiedź, że o grys ten Komitet już czyni starania i że w swoim czasie otrzymać go będą mogli tylko zgłaszający się Członkowie Towarzystwa gospodarskiego, za złożeniem pełnej ceny w gotówce — a nie Oddziały Towarzystwa gospodarskiego jako takie.

16. Odniesiono się do Komitetu o informacye co do wysokości wkładek dla Kółek rolniczych, na co otrzymano odpowiedź, że zwykle płacą Kółka rolnicze tytułem wkładek po 10 koron. Korzystając przeto z powyższej informacyi Komitetu — ustanowiono wkładkę roczną po 8 koron dla Kółek rolniczych, która jednakże w wyjątkowych wypadkach może być przez Radę Oddziału zniżoną do 3 koron rocznie.

17. Odmówiono Zarządowi głównego Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie subwencyi w kwocie 200 koron na urządzenie kursu rolniczego w Mościskach, — a to z powodu braku fundduszów w kasie Oddziału.

18. Nie skorzystano z pisma Komitetu, zalecającego sprowadzenie soli bydlęcej z Kossowa — a to dla tego — iż sól bydlęca, sprowadzona do tutejszego powiatu z Lacka, jest o wiele tańszą.

19. Postanowiono zaprowadzić od roku 1908 zalecone i nadesłane przez Komitet księgi administracyjne — a to protokół podawczy — dziennik kasowy i księgę główną — i wreszcie

20. Poczyniono u Komitetu starania, celem doprowadzenia do skutku odczytu: „O drenowaniu gruntów", w którym to celu przybyć ma ze Lwowa na Walne Zebranie nadinżynier krajowego Biura melioracyjnego Dr. Michał Kornella.

Wszystkie inne sprawy jako mniej ważne załatwiono prezydyalnie.

W końcu niniejszego sprawozdania zaznacza się — że ubiegający rok administracyjny 1907 jako pierwszy rok istnienia tutejszego Oddziału nie może z natury rzeczy wykazać zbyt wielkich wyników i dowodów pracy i usiłowań tutejszego Oddziału, — żywić jednakże należy nadzieję – że w przyszłości Oddział tutejszy rozwinie odpowiednią działalność, która przy życzliwem paparciu wszystkich p. p. Członków Oddziału wyjdzie na pożytek i korzyść tak większych jak i mniejszych rolników tutejszego powiatu i ziści w zupełności pokładane w nowoutworzonym Oddziale nadzieje.

XVIII. Oddział Nadwórniański (Powiat Nadwórna).

Przewodniczący: ks. Kornel Mandyczewski.

Zastępca: Dr. Andrzej Jeż.

Członkowie Rady: ks. Anatazy Mojseowicz, Michał Koczerzuk, Iwan Tryniak.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Dr. Andrzej Jeż, ks. Aleksander Lewicki.

Z początkiem roku 1907 liczył Oddział 52 członków, przybyło 4 w ciągu roku, ubyło natomiast 11, wobec czego z końcem roku miał Oddział 45 Członków z wkładkami w ogólnej sumie 326 koron.

Chów bydła w powiecie stale się podnosi, a skuteczną działalność na tem polu należy zawdzięczyć życzliwości Komitetu i ofiarności powiatu, których kosztem utrzymujemy 25 stacyj buhajów rasy simmentalskiej.

Prócz tych subwencyjnych stacyj, mamy w powiecie 54 stacyj prywatnych licencyonowanych buhajów poprawnej rasy, wyłącznie simmenthalskiej

Wogóle ilość buhajów ulepszonej rasy podwoiła się w nadwórniańskim powiecie w ostatniem dziesięcioleciu, wskutek czego przeważa już w obrębie Oddziału chów bydła rasy simmentalskiej.

Dwie obory gminne rozwijają się należycie, starania o trzecią nie odniosły dotąd skutku, spodziewamy się jednak, że w bieżącym roku uzyskamy tę nową oborę.

Dla Członków Oddziału wyjednaliśmy 3 chlewnie zarodowe nierogacizny, 1 knura i 1 tryka czuszka.

XIX. Oddział Podolski.

(Powiaty: Buczacz, Czortków, Husiatyn i Zaleszczyki).

Przewodniczący: Artur Zaremba-Cielecki.

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Serwatowski.

Członkowie Rady: Dr. Stanisław Henryk hr. Badeni, Maurycy Doschot, Dr. Adam Głażewski; Jan Gromnicki Dr. Oswald Kummelmann, Franciszek Myłowski, Adam Noel, Dr. Stanisław Rudrof i Antyni Świeżawski.

Delegaci na XLIII Radę Ogólną: Dr. Stanisław Henryk hr. Badeni, Maurycy Doschot, Dr. Adam Głażewski, Włodzimierz Gniewosz, Gromnicki Jan, Tomasz Ochocki, Franciszek Sawa.

W r. 1907 w Oddziale Podolskim odbyły się 2 Walne Zgromadzenia Członków Oddziału i 4 posiedzenia Rady Oddziału. W roku ubiegłym zmarło kilku członków Oddziału a kilkunastu przeniosło się do innych Oddziałów, zmieniając miejsce swego stałego pobytu, udało się jednak pozyskać znaczniejszą ilość nowych członków dla Oddziału, tak, iż suma opłacanych wkładek na r. 1908 w porównaniu z sumą wkładek w roku przeszłym zmniejszyła się tylko o 6 kor. i wynosi obecnie 1548 kor. Ilość stacyi buhajów wzrosła do 21 stacyi, obór gminnych 2, ogierów posiadamy 8 chlewni zarodowych 18 i 11 stacyi knurów. W r. ubiegłym d. 28. września 1907 odbyły się na polach Uhryńskich, przez Radę Oddziału urządzone próby samochodów rolniczych oraz kopaczek czyli kartoflarek, a w dniach 28. i 29. września wystawa zbóż i nasion w Czortkowie, przy której to sposobności ref. Komitetu Dr. August Rodakiewicz miał wykład o organizacyi handlu bydłem. Syndykat rolniczy podolski, czortkowski rozwija się należycie, a choć on jest zupełnie odrębną instytucyą, pozostaje jednak w ciągłym związku z Oddziałem i popiera nader skutecznie interesa rolnicze Członkow Oddziału. Z Kółkami rolniczemi powiatów wchodzących w skład naszego Oddziału było należycie podtrzymywane czucie a włościanie, jako delegaci rozmaitych Kółek, dość licznie przybywali na Walne Zgromadzenia oddziałowe. Rada Oddziału, pragnąc koniecznie obudzić w Oddziale życie, które nie tętni niestety dość silnie, jakby to być mogło i być powinno, postanowiła przystąpić w jak najkrótszym czasie do pewnego przekształcenia Oddziału, tworząc na obszernej przestrzeni terytoryalne sekcye; również postanowiła przyjąć stałego sekretarza, który będzie równocześnie lustratorem Kółek rolniczych w powiatach w skład Oddziału wchodzących. Miejmy nadzieję, że ten sekretarz lustrator obudzi wszelką działalność w Oddziale i ułatwi bardzo Radzie jej działanie, ufajmy przeto, że Oddział Podolski, który wprawdzie nie upada, lecz już nie kroczy na czele najczynniejszych Oddziałów, zdobędzie znowu niebawem dla siebie pierw zajmowane stanowisko. Jako subwencyę na tego sekretarza Komitet Towarzystwa raczył przyznać Oddziałowi 600 kor. rocznie i ta posada zostanie obsadzoną w drugiej połowie stycznia r. b.

XX. Oddział Pokucki

(Powiaty: Kołomyja, Horodenka, Kosów, Peczeniżyn i Śniatyn).

Przewodniczący: Dr. Mikołaj Krzysztofowicz.

Zastępca: Leon kniaź Puzyna.

Sekretarz Rady: Artur Krzysztofowicz.

Członkowie Rady: Abrahamowicz Wiktor, Krzysztofowicz Eugeniusz, Łążyński Stanisław, Strzelbicki Antoni, Theodorowicz Antoni.

Zastępcy: Agopsowicz Kajetan, Agopsowicz Mieczysław, Komar Edmund.

Sekretarz Oddziału: Piskszub Ludwik.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Theodorowicz Antoni, Abrahamowicz Wiktor, Cieński Leszek, Łążyński Stanisław, Strzelbicki Antoni, Krzysztofowicz Eugeniusz, Krzysztofowicz Artur, Puzyna kniaź Leon, Kruszelnicki ks. Stefan, Mełnyczuk Nykoła.

Zastępcy: Agopsowicz Mieczysław, Łukieniuk Wasyl.

W składzie Rady w ciągu roku 1907 zaszła zmiana wskutek śmierci ś. p. Augusta Czaykowskiego. Również poniósł Oddział stratę wskutek śmierci zamiłowanych w swym zawodzie ziemian: śp. Bolesława Biskupskiego, Kazimierza Agopsowicza i Romana Krzysztofowicza.

I. Sprawy administracyjne

Oddział Pokucki obejmuje (5) pięć powiatów politycznych: Kołomyjski, Peczeniżyński, Kosowski. Śniatyński i Horodeński

W Oddziale Pokuckim odbyło się w r. 1907. 10 posiedzeń Rady i 1 Walne Zebranie. Protokół czynności biurowej wzrósł po dzień 31. grudnia r. 1907 do l. 950.

Ilość członków Oddziału wykazana w zeszłorocznem sprawozdaniu w liczbie 229 zmniejszyła się o 55 członków, których się wykazuje do wykreślenia z powodu niepłacenia przez dłuższy czas wkładek, mimo czterokrotnego ich do tego wzywania. Liczba członków Oddziału z końcem r. 1907 wynosi:

płacących wkładki po	10 kor.	97 członków
„ „ „	5 „	32 „
„ „ „	2 „	44 „
„ „ „	6 „	1 „

Suma wkładek wpłaconych za r. 1907 wynosi 813 kor. zaległości za rok 1906 — 188 kor, za r. 1905 — 27 kor.

Suma opłat hodowlanych za rok	1907 —	271 kor.
„ „ „ „ „	1906 —	65 „
„ „ „ „ „	1905 —	5 „

Wypłacono subwencye na utrzymanie buhajów 22 stacyom, wypłacono również jedną subwencyę w kwocie 300 kor. Iwanowi Ławrukowi z Ispasa na utrzymanie prywatnego ogiera rasy krajowej.

Otrzymano subwencye na cele podniesienia chowu bydła

z Wydziału powiatowego	w Kołomyi -	600 kor.
„ „	w Śniatynie -	200 „
„ „	w Horodence	200 „
„ „	w Kosowie —	200 „

Na pokrycie kosztów urządzenia kursu kucia koni i kursu weterynaryjnego otrzymano subwencye z Komitetu 1200 kor.

z Wydziału powiatowego	w Śniatynie —	100 kor.
„ „	w Horodence —	50 „
„ „	w Kosowie —	50 „

W r. 1907 rozesłano do członków Oddziału następujące okólniki:

1. w sprawie nabywania grypsu i pośladu
2. „ „ drzewek owocowych z Komitetu
3. „ sprzedaży pszenicy, owsa, jęczmienia
4. „ „ nasion warzywnych
5. „ wypożyczania pługa parowego i nabywania żniwiarek
6. „ nabywania nasienia żyta
7. „ dostaw dla wojska
8. „ kursu kucia koni.

Zaproponowano na przymusowych zarządców większej posiadłości rolnej pp.: Wojciecha Cętara Teofila Godzińskiego, Jakóba Romaszkana, Antoniego Macka, Antoniego Kosińskiego, Marcelego Godzińskiego, Izaaka Kohna, Izydora Goltenberga, Mieczysława Dzymuchowskiego. Józefa Willmutha, Jana Wojciechowskiego, Zdzisława Gończakowskiego, Aleksandra Zadurowicza.

W sprawie zmiany regulaminu służbowego na podstawie uchwał zgromadzenia służbodawców wniesiono memoryał do Sejmu na ręce posła Dra Mikołaja Krzysztofowicza, Prezesa Oddziału.

Zamianowano ze strony Oddziału delegatem na konferencyę statutową Pana Antoniego Strzelbickiego.

Wskutek częstych większych transportów sił robotniczych zwłaszcza rolnych poza granicę kraju przez powiatowe biura pośrednictwa pracy, zwrócono się do odnośnych Wydziałów powiatowych z prośbą o wydanie zarządzeń, aby przy równie korzystnych warunkach krajowy popyt znajdywał w biurach w pierwszej linii uwzględnienie. Aby utrzymać dalsze zamknięcie granic dla importu bydła rosyjskiego, rumuńskiego i bałkańskiego — Rada Oddziału odniosła się do PP. Posłów i Komitetu z prośbą o usilne poparcie u sfer kompetentnych dotychczasowego stanu rzeczy.

Z powodu klęsk elementarnych, mianowicie wyniszczenia zyt ozimych, Rada Oddziału odniosła się do Rad powiatowych z prośbą o poczynienie stosownych kroków u władz skarbowych, celem odpisania podatków gruntowych w miejscowościach dotkniętych klęską nieurodzaju.

W sprawie terminu zwłaszcza Rady Ogólnej odniosła się Rada Oddziału do Komitetu z prośbą o odbycie jej w drugiej połowie marca zamiast jak projektowano w maju, a to z tego względu, że członkowie Towarzystwa nie mają wtedy nagłych zajęć gospodarskich. Równocześnie odniesiono się do wszystkich Rad Oddziałów z prośbą o poparcie tego przedstawienia.

Oddział uchwalił przyjmować Kółka rolnicze na członków z kładką roczną 10 kor. i z prawem głosu dla jednego delegata.

II. Sprawy hodowlane.

Wielką dźwignią podniesienia hodowli bydła są obory zaródore gminne założone w Oddziale. Są one dla ludności dowodem w oczy bijącym korzyści wynikających z utrzymania i radykalnego żywienia sztuk bydła rasowo przekształconego.

W roku sprawozdawczym przybyło do 5 obór zarodowych gminnych, które w Oddziale Pokuckim istnieją, szósta obora zarodowa gminna pół krwi Simmenthal w Peczeniżynie.

Oprócz tego istnieją 3 obory zarodowe prywatne pół krwi Simenthal w Horodence, Jasienowie, Borszczowie i jedna pełnej krwi Simmenthal w Kołomyi.

Stan inwentarza żywego w Oddziale powiększył się o 4 stacye buhajów subwen., o 9 chlewni zarodowych, o 2 owczarnie zarodowe, o 1 stacyę knura.

Stan ten przedstawia się ogólnie następująco:

Stacyi buhajów subwencyjnych	28
„ „ subwencyonowanych	2
„ „ bez subwencyi	4
„ knurów	6
„ chlewni zarodowych	45
„ owczarni zarodowych	9
„ ogiera	1

Znajdują się także w obrębie Oddziału dwie stacye ogierów (prywatna własność) rasy krajowej, a to jedna w Sorokach, a druga w Ispasie, które Komitet subwencyonuje.

Inwentarz powyżej przedstawiony lustrował w r. 1907 Sekretarz Oddziału, przedkładając tak Radzie jak i Komitetowi z lustracyi tych sprawozdania, z których przekonano się, że nadany inwentarz Towarzystwa gospodarskiego zaczyna się dodatnio rozwijać, a żywienie i utrzymywanie tegoż odpowiada wymogom instrukcyi hodowlanej. Wśród ludności wzmaga się zamiłowanie do hodowli bydła rasowego, chroniąc od wyzbywania się na rzeź zdrowego i dobrze zbudowanego potomstwa.

Co do chlewu doznaje się często zawodu z powodu, że hodowcy zwracają źle odhodowane sztuki, które nie nadają się do założenia nowych chlewni, wskutek czego chlewnie się nie rozwijają w sposób pożądany. Przyczyną tego stanu rzeczy są także nieodpowiednie chlewy, jak też nieopowiedne żywienie sztuk, które wskutek tego marnieją i giną, jak również ich potomstwo.

Przy owczarniach zarodowych zwrot sztuk obowiązkowych należących się Towarzystwu wielkiej ulega zwłoce, co tamuje dalsze rozmnażanie materyału hodowlanego.

Celem powstrzymania sprzedaży i wywozu cieląt na rzeź i spowodowania dalszego chowu zdrowych i rasowych sztuk — jak również celem czynienia przeszkód w sprzedaży cieląt handlarzom wędrownym — Rada Oddziału zastanawiała się nad środkami zaradczymi i przedstawiła w tym kierunku swoje wnioski, które na polecenie Walnego Zebrania innym Radom Oddziałów gospodarskich przesłała z prośbą o ich poparcie i nadesłanie własnej w tej mierze opinii.

Celem zastanowienia się nad akcyą, podjętą przez Komitet — w sprawie podniesienia handlu bydłem i nierogacizną, tudzież obesłania wystawy opasowej we Wiedniu — odbyło się zebranie Oddziału, na którem przyjęto z uznaniem do wiadomości pożyteczne zabiegi Komitetu w tej mierze, a zarazem wyrażono życzenie, ażeby akcya uwzględniła lokalne stosunki naszego kraju. Do Komitetu Towarzystwa gospodarskiego wniesiono prośbę o poczynienie starań w Dyrekcyach c. k. kolei państwowych o większą ilość wagonów i ramp na stacyach w celu ułatwienia ładowania bydła.

Celem rozpowszechnienia rasy kur zielononóżek zakupił Oddział 24 sztuk tych kur i założył 7 małych kurników składających się z 2 kur i koguta pod warunkiem zwrotu takiej samej ilości w roku następnym.

Staraniem Oddziału Pokuckiego i Wydziału powiatowego w Horodence odbyła się 4. lipca 1907 w Obertynie wystawa poglądowa bydła i koni połączona z premiowaniem. Przyprowadzone na wystawę bydło pozostawia jeszcze wiele do życzenia; sprowadzone okazy koni dowodzą większego zamiłowania włościan tamtejszej okolicy do chowu koni. Na premiowanie sztuk odznaczonych użyto kwoty 1000 kor. otrzymanych od Komitetu.

Rada Oddziału ze względu na jego wielki obszar i ze względu na brak odpowiednich rozpłodników odniosła się do Komitetu z prośbą o nadanie dalszych 10 stacyi buhajów subwencyjnych.

III. Sprawy handlowe.

Z początkiem roku 1907 staraniem Komitetu Oddział Pokucki uzyskał z magazynów wojskowych 571 cetn. grysu i 96 cetn. pośladu po cenie niższej, niż cena targowa i pośredniczył w ich rozsprzedaży między członków. Na zamówienie członków Oddziału sprowadzono 30 ctn. nasienia pszenicy, owsa rychliku i szwedzkiego reprodukowanego już w naszym okręgu.

Z Oddziału Stryjskiego nabyto do komisowej sprzedaży nasiona warzyw w torebkach które po cenach niższych członkom Oddziału rozsprzedano.

Na życzenie Rady powiatowej horodeńskiej pośredniczył Oddział w zakupnie dla gmin tego powiatu 18 sikawek ogniowych. Interes ten zawarł Oddział z firmą Bracia Bartik w Tarnowie, która zobowiązała się wedle przedstawionych warunków dostawić gminom żądane typy sikawek.

Dla członków Oddziału zamówiono za pośrednictwem Komitetu 3 wagony żużli Thomasa, które zostały dostawione we właściwym terminie.

IV. Sprawy rolnicze.

Z pośrednictwa Komitetu przy nabywaniu doborowych drzewek i krzewów owocowych korzystali niektórzy członkowie Oddziału.

Na dokończenie wzorowej gnojarni u członka Oddziału p. Iwana Prytulińskiego wyjednano w Komitecie kwotę 100 kor.

Nasiona warzyw — jak wyżej wspomniano — nabyte w Oddziale Stryjstryjskim, a rozsprzedane członkom naszego Oddziału, okazały się bardzo wydatnemi.

Celem czynienia doświadczeń i upraw porównawczych wskazano Stacyi doświadczalnej w Dublanach i Komitetowi właścicieli dóbr PP. Leczka Cieńskiego z Okna, Edmunda Komara i Leona kniazia Puzyny z Gwoździca.

Celem umożliwienia szybkiej i taniej orki na większych obszarach ziemi; Oddział wdrożył rokowania z właścicielem firmy p. Schleyderem w Pradze o wypożyczenie pługa parowego. Jednakże stawiane przez tę firmę warunki nie pozwoliły Oddziałowi korzystać z jej oferty.

W sprawie reorganizacyi niższych szkół rolniczych przesłał Oddział Komitetowi wypełniony kwestyonaryusz.

Odniesiono się do c k. Starostw w sprawie wyjednania u c. k. Ministerstwa rolnictwa ulg taryfowych dla przewozu płodów ziemnych do okolic dotkniętych klęskami nieurodzaju, gradobicia i powodzi.

Delegatem na egzamin szkoły rolniczej w Horodence wybrano Pana Leszka Cieńskiego.

V. Sprawy ekonomiczne.

Stwierdzono, że transporty kolejowe bydła, nierogacizny często przewlekają się nad miarę — co kilkakrotnie zaszło w Oddziale — i że wskutek zbyt długiego przewozu kolejowego sztuki transportowane tracą dużo na wadze. Ponieważ kolej za szkodę wynikłą z braku opieki nad żywym towarem żadnej odpowiedzialności nie przyjmuje po myśli obowiązujących przepisów, odniósł się Oddział Pokucki do Komitetu z prośbą o poczynienie starań w Dyrekcyach kolejowych o zreformowanie przepisów odnoszących się do transportu żywego towaru.

Rada Oddziału starała się zarówno jak i w poprzednim roku zainicyować akcyę w sprawie dostaw dla produktów rolniczych do magazynów wojskowych, a to ze względu na pewne ulgi i korzystniejsze warunki zapodane przez korpuśną intendanturę.

Nie przyszło jednak do ważniejszych transakcyj w Oddziale częścią dlatego, że różnica między ceną targową, a ceną wojskową nie była dość wydatną — częścią zaś z powodu, iż nie zdołaliśmy dotąd zawiązać stowarzyszenia dla dostaw wojskowych, któreby było zdolne rozwinąć żywszą w tej mierze akcyę.

Z powodu ciągle zwiększającej się emigracyi robotników polowych do Prus i Ameryki, zachodzi w kraju naszym poważna obawa sił roboczych. Oddział chcąc brakowi temu o ile możności zapobiedz, nawiązywał rokowania tak za pośrednictwem Komitetu, jak też i innych poważniejszych agencyi robotniczych i po-

dawał warunki sprowadzenia robotników z kraju i z Królestwa do wiadomości członków Oddziału.

Celem dania możności rolnikom naszym łatwego i taniego nabywania soli dla bydła — Oddział zamierzał sprowadzać sól z Kosowa i utrzymywać ją we własnym składzie. Po zasięgnięciu informacyi, przekonała się Rada Oddziału, że podane warunki były za uciążliwe, wobec czego zaniechano sprowadzenia tej soli.

Na nadesłaną ze strony Komitetu odezwę w sprawie zebrania materyału do kontraktów robotniczych, a to w celu uzyskania podstawowego materyału dla uporządkowania prawodawczego takich kontraktów robotniczych, jak również na kwestyonaryusz Wydziału krajowego w sprawie reorganizacyi powiatowych biur pośrednictwa pracy — przesłano Komitetowi obszerne sprawozdanie, w którem podano faktyczne daty odnoszące się do obydwu powyższych tak ważnych spraw. W sprawozdanio tem uczyniono uwagę, że w interesie sprawozdawców byłoby wskazane wyraźnie zastrzegać w kontraktach, że wzajemne pretensye gasną po pewnym z góry oznaczonym przeciągu czasu.

Wielkie zainteresowanie wzbudziła akcya podjęta przez Komitet w sprawie podniesienia handlu bydłem i nierogacizną. Rada Oddziału zaprosiła na zebranie członków Oddziału ref. Dra cam Augusta Rodakiewicza, który wyczerpująco omówił zamierzoną organizacyę handlu bydłem, polegającą na tworzeniu agencyi dla sprzedaży materyału rzeźnego i zakupna bydła chudego na stajnie opasowe i wykazał, że organizacya taka i bezpośrednie zbliżenie targu do konsumenta przysporzy obu stronom znaczne korzyści.

Celem obesłania wystawy opasowej we Wiedniu, jaka w kwietniu r. 1908 się odbędzie, wskazał inspektor Ludwik Abgarowicz, zaproszony przez Radę Oddziału zebranym członkom, jakie dodatnie skutki może mieć wystawa dla opasów naszych.

Z końcem bieżącego roku odbył się staraniem Oddziału praktyczny i teoretyczny kurs kucia koni, na który uczęszczało 12 czeladzi kowalskich. Kurs teoretyczny objął weterynarz miejski, p Zdzisław Mogilnicki, kurs zaś praktyczny weterynarz wojskowy p. Adolf Mitura.

Koszt urządzenia kursu wynosił kwotę 1161 kor. 88 hl. C. k. Namiestnictwo na prośbę Oddziału wyjątkowo zezwolili na wysłanie komisyi egzaminacyjnej przy końcu kursu kucia koni, celem dania możności miejscowym kowalom zdawania egzaminu w Kołomyji, do którego też przystąpiło w dniu 31. grudnia 1907.

Zaprojektowany kurs weterynaryjny nie mógł się odbyć z powodu pewnych przeszkód i odłożony został na r. 1908.

Rok 1907 zapisał się smutnie w pamięci rolników na całem Pokuciu. W skutek ostrej zimy, bardzo późnej wiosny, a zupełnego prawie braku opadów deszczowych, a w dodatku wielkiego zniszczenia ziemiopłodów przez myszy polne, wynik zbioru wypadł bardzo ujemnie w każdym gatunku ziemiopłodów, a najwięcej w żytach, kukurydzy i paszy.

Zaprojektowane ustawy wywłaszczające z ziemi ojczystej rodaków pod zaborem pruskim, tudzież zakaz używania języka polskiego na publicznych zgromadzeniach odczuły wszystkie organizacye w kraju, jakie ciężkie brutalne pokrzywdzenie narodu naszego. Rada Oddziału imieniem rolników naszych przyłączyła się do ogólnego protestu przeciw tym niesłychanym gwałtom pruskim i zwróciła się z gorącym apelem go ziemiaństwa naszego, aby celem bojkotowania towarów pruskich zniewoliło nasze firmy krajowe do zerwania wszelnich stosunków handlowych z firmami pruskiemi.

Rezolucye protestu przesłała Rada Oddziału pokuckiego wszystkim organizacyom rolniczym i Oddziałom gospodarskim do poparcia i powzięcia analogicznych uchwał wyrażając nadzieję, że protest i zapadłe uchwały nie będą tylko sła-

bym i bezskutecznym odgłosem bolu i oburzenia, lecz utorują drogę do czynu dodatniego.

Równocześnie Rada Oddziału zaprosiła Dyrektora Ligi pomocy przemysłowej na Walne Zebranie członków Oddziału, celem otrzymania wskazówek i rad co do zastąpienia w konsumcyi krajowej przemysłu pruskiego produktami krajowymi, a w braku tychże produktami z innych źródeł pochodzącymi.

XXI. Oddział Przemyski (Powiaty: Przemyśl i Dobromil).

Przewodniczący: Władysław ks. Sapieha.

Członkowie: Dr. Drużbacki Feliks, Fried Fryderyk, Kiełtyka Jan, Midowicz Józef, Pragłowski Aleksander, Stanisław Adam hr. Stadnicki, Skibniewski Ludwik, Skirka Michał i Turnau Adolf.

W ciągu roku sprawozdawczego ustąpiło z Rady Oddziału trzech członków a to p. Michał Szczepański. który wszedł do Rady Oddziału w powiecie Mościskim, p. Mieczysław Rożen, który wyjechał z powiatu przemyskiego, wreszcie p. Adolf Ebenberger, który z powodu choroby zrezygnował z godności wiceprezesa Rady Oddziału.

Rada Odziału wyraża na tem miejscu żal, z powodu ustąpienia wspomnianych członków, a zarazem szczere podziękowanie za długoletnią, gorliwą i skuteczną pracę około dobra Oddziału.

Z początkiem r 1908 kończy się peryod trzyletni, na który Rada Oddziału została wybraną.

I. Sprawy ogólne.

1. Podobnie jak w r. 1906 starała się Rada Oddziału urządzać jak najczęściej zebrania rolników w rozmaitych miejscowościach swego okręgu, aby zapoznać szczególnie ludność włościańską z zakresem działania Towarzystwa gospodarskiego i obudzić zainteresowanie sprawami rolniczemi.

Musimy też skonstatować, że niektóre zebrania cieszyły się nadzwyczajną ilością słuchaczy, a dyskusye, jakie rozwijały się na tych zebraniach, świadczyły również o większem zainteresowaniu.

Zebrania takie odbyły się: dnia 26. kwietnia i 22. listopada w Przemyślu, dnia 2. czerwca w Stubnie, dnia 28. lipca w Dubiecku, dnia 1. sierpnia w Wyszatycach, dnia 11 sierpnia w Nowem mieście, dnia 25. sierpnia w Tarnawcach, dnia 22. września w Niżankowicach, dnia 6. października w Birczy i dnia 13. października w Krzywczy.

Na wspomnianych zebraniach wygłoszone zostały następujące wykłady:

P. Antoni Juściński mówił o hodowli ryb w czasach dawniejszych i teraźniejszych

P. Bronisław Janowski, „O uprawie łąk i „O używaniu nawozów sztucznych w rolnictwie“.

P. Konrad Kuhl, profesor szkoły czernichowskiej „O budowie stajen i innych budynków gospodarskich“.

P. Zygmunt Chmielewski, inspektor mleczarstwa „O pracy zbiorowej w mleczarstwie“.

P. Adam Karpiński, asystent kraj. stacyi w Dublanach „O używaniu nawozów sztucznych“.

P. Ksawery Jarużelski „O uprawie roli“, „O urządzaniu obór i gnojarni“ wreszcie „O nawozach i ich użyciu“.

P. Kazimierz Hatschier „O potrzebie urządzania sadów“.

P. Fryderyk Fried wygłosił wykład z dziedziny weterynaryi i hodowli bydła.

Dr. August Rodakiewicz „O organizacyi handlu materyałem rzeźnym“ i „Wystawie opasów w Wiedniu“.

P. Jan Marszałkowicz, inspektor chowu bydła. „O hodowli bydła“.

Przy sposobności zebrań członków w Przemyślu, urządziła Rada Oddziału 2 losowania fantów dla członków włościan, sprowadzając na fanty wyroby powroźnicze z fabryki w Radymnie.

Oprócz zebrań odbyła Rada Oddziału 6 posiedzeń, na których załatwiono bieżące sprawy Oddziału.

2. W roku 1907 przystąpiło do Oddziału 30 nowych członków — gdy jednak 11 członków przeniosło się do Oddziału w Mościskach, 8 członków ubyło z powodu wyjazdu lub śmierci, a 5 członków wykreślono z powodu niepłacenia wkładek, ilość członków z końcem r. 1907 wynosiła 235 osób

Z Kółek rolniczych istniejących w okręgu Oddziału przystąpiły do Oddziału Kółka rolnicze w Dobromilu, Nowem mieście, Grąziowej, Pikulicach, Babicach, Krasiczynie, Dubiecku, Żurawicy, Bolestraszycach, Miżyńcu, Przedmieściu dubieckiem, Drohobyczce i Krównikach.

Suma deklarowanych wkładek wynosiła kwotę 1340 kor.

3. Do protokołu Oddziału wpłynęło w ciągu roku 376 spraw, nie wliczając w to korespondencyi, która od ręki bez uchwały Rady Oddziału mogła być załatwioną.

II. Sprawy hodowlane.

1) Stacye buhajów: Ilość stacyi buhajów subwencyjnych i subwencyonowanych pozostała ta sama, jak w r. 1906 — a w umieszczeniu stacyi zaszła tylko ta zmiana, że stacye buhaja w Stroniowicach i Olszanach zwinięto, założono zaś stacye: w Reczpolu u ks Józefa Rogulskiego i w Jaksmanicach u pana Stanisława Winka.

Z powodu utworzenia nowego Oddziału w Mościskach stacye buhajów, w powiecie Mościskim znajdujące się, przechodzą z dniem 1. stycznia 1908 pod zarząd Oddziału Mościskiego tak, że w okręgu przemyskim pozostanie ogółem 22 stacyi, a to 19 stacyi w powiecie przemyskim a 3 stacye w powiecie dobromilskim.

Na rok 1908 projektuje Rada Oddziału otwarcie nowych stacyi w Orzechowcach. Polchowej i Sanoczanach powiatu przemyskiego i Wojtkowej pow. dobromilskiego.

2) Stacye ogierów: Oprócz subwencyonowanych stacyi ogierów w Nehrybce i Lipie, tudzież stacyi ogiera subwencyjnego w Poździaczu uzyskaliśmy od Komitetu założenie dwóch nowych stacyi ogierów bez subwencyi, a mianowicie p. Wanda Youngowa w Trzciańcu otrzymała ogiera „Radif O. 38“ a p. Józef Jarużelski w Babicach ogiera „Strong N. 42“.

3) Jarmarki na remonty: Pomimo postanowienia c. k. Ministerstwa obrony krajowej, zakomunikowanego pismem c. k. Namiestnictwa do L. IX. 2686/+, 37 r. 1906 — iż jarmarki na remonty odbywać się będą także w Przemyślu — pominęło c. k. Namiestnictwo w ogłoszeniu jarmarków jesiennych w r. 1907, na których miały być zakupywane remonty dla c. k. obrony krajowej, miasto Przemyśl. Wobec tego wnieśliśmy za pośrednictwem Komitetu zażalenie i prosiliśmy o wywarcie odpowiedniego nacisku, a w myśl postanowienia c. k. Ministerstwa obrony krajowej

wyznaczony został jarmark na remonty w Przemyślu w r. 1908 i latach następnych.

4) Hodowla świń: W r. 1907 założone zostały chlewnie zarodowe u:

p. Józefa Bałucha w Ujkowicach,
„ Franciszka Żygały w Bolestraszycach,
„ Stefana Szczerby w Nakle,
„ Antoniego Agopsowicza w Błozwi i w klasztorze OO. Salezyanów w Przemyślu;

nadto stacye knurów u:

p. Aleksandra Pragłowskiego w Komarowicach,
„ Dr. Stanisława Nowosieleckiego w Wojtkowej,
„ Józefa Kotarskiego w Gdeszycach.

Z powodu oddania materyału zwinięte zostały 4 chlewnie.

5) Owce. Na skutek przedstawienia Oddziału założył Komitet owczarnię zarodową składającą się z 10 owiec i 1 tryka rasy Oxfordshirre u p. Adolfa Ebenbergera w Kosienicach.

6) Komisye licencyonujące. Z powodu upływu czwartego okresu urzędowania Komisyj licencyonujących, przedłożyła Rada Oddziału Komitetowi c. k. gal. Tow. gosp. propozycye co do nominacyi Przewodniczących i zastępców Komisyi licencyonujących na dalszy okres 3 letni od roku 1907 do 1909, tudzież zamianowała członkami Komisyi ze strony Oddziału względnie ich zastępcami na okręg: przemyski pp. Dr. Feliksa Drużbackiego i Józefa Brodowicza; niżankowicki: pp. Teodora Kozarskiego i Adama Hinzego; krasiczyński: pp. Edwarda Stanslickiego i Bazylego Fenika; wyszatycki: pp. Mieczysława Rożena i Teodora Dmytrasza; medycki pp. Ferdynanda Cehaka i Dr. Józefa Romanowskiego; dubiecki: pp. Karola Jakubowskiego i Benoniego Fleszara; dobromilski: pp. Zygmunta Dobrzyńskiego i Piotra Geislera, wreszcie na okręg mościski: pp. Michała Szczepańskiego i Stefana Nanowskiego.

Rada Oddziału żywi nadzieję, że pod kierunkiem nowych Przewodniczących komisye licencyonujące rozwiną energiczniejszą działalność i będą starały się o wprowadzenie w życie ustawy o licencyonowaniu buhajów, która dąży do podniesienia hodowli bydła w kraju.

7) a) Kursa weterynaryjne położnicze. Dnia 28. i 29. stycznia 1907 odbył się w Dubiecku dwudniowy kurs położnictwa u bydła — pod kierunkiem starszego weterynarza pow. p. Fryderyka Frieda.

Na kurs ten przybyło 75 słuchaczy z okolicy Dubiecka i Birczy.

Prelegent przy tak zwanej koncentracyi teoretycznej części nauki o położnictwie przedstawił słuchaczom w grubszych zarysach budowę i fizyologię części rodnych u krów i klaczy i łącząc wykłady z demonstracyami, przerobił ze słuchaczami równocześnie na fantomie rękoczyny, do usunięcia nieprawidłowego ułożenia, jakoteż sposoby wyciągania płodu. Na zakończenie kursu omówił prelegent jeszcze pierwszą pomoc w nagłych wypadkach jak np.: przy wzdęciach, udławieniach, kolkach, skaleczeniach, zagwożdżeniach i nagwożdżeniach, oraz zapoznał słuchaczy z ustawą ewikcyjną i w krótkich zarysach omówił kwestyę zapobiegania chorobom zaraźliwym.

Wielka ilość słuchaczy tudzież liczne pytania, stawiane przez słuchaczy przy wykładach świadczą, że urządzony kurs wywołał znaczne zainteresowanie.

Ośmiu uczestników kursu otrzymało troakary, jako nagrodę.

b) Staraniem głównego Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych odbył się w dniach od 21. do 24. styczia 1907 czterodniowy kurs weterynarsko-hodowlany w Mościskach, do udziału w którym zaproszeni zostali członkowie Towarzystwa gospodarskiego.

Uznając urządzenie takiego kursu za rzecz korzystną przyznała Rada Oddziału na częściowe pokrycie kosztów zasiłek w kwocie 50 kor. tudzież delegowała na kurs ten jako swego zastępcę p. Michała Szczepańskiego.

c) Wobec życzenia, wyrażonego przez zebranie rolników w Birczy o urządzenie kursu weterynaryjno-położniczego dla tamtejszej okolicy — Rada Oddziału uznając potrzebę urządzenia takiego kursu, odniosła się do Komitetu c. k. gal. Tow. gosp. z przedstawieniem tej sprawy i prośbą o przyznanie odpowiedniego zasiłku na urządzenie kursu.

Przychylając się do prośby Rady Oddziału — przyznał Komitet subwencyę w kwocie 500 kor. — dzięki czemu odbycie kursu zostało zapewnione.

Kurs ten pod kierunkiem c. k. starszego weterynarza p. Fryderyka Frieda odbędzie się z końcem marca lub początkiem kwietnia 1908.

II. Sprawy rolnicze

1) a) Dostawy zboża dla magazynów wojskowych. Wobec nieurodzaju i ogólnego braku żyta Rada Oddziału nie ubiegała się o dostawę zboża dla magazów wojskowych w peryodzie 1907|1908.

b) Ponieważ przy dostawach żyta wymaga wojskowość, aby waga hektolitra żyta wynosiła co najmniej 69 kg, w skutek czego wykluczając bezwzględnie od dostaw żyta lżejsze, wyklucza zarazem znaczniejszą część naszej produkcyi — a oddaje dostawę w ręce dostawców handlarzy, którzy sprowadzają ciężkie żyta węgierskie i rumuńskie i mięszają je dopiero z żytem naszem — przeto celem umożliwienia szerszym kołom tutejszych producentów obejmowania dostawy dla magazynów wojskowych, wniosła Rada Oddziału memoryał do Komitetu z prośbą o podjęcie starań, aby dotyczące przepisy wojskowe zostały zmienione w tym kierunku, iżby do kupna dopuszczone zostały żyta o wadze hektolitrowej poniżej 69 klg. aż do 67 klg., choćby z potrąceniem z ceny kupna jakiegoś procentu w miarę niedoważania.

Czy względnie w jaki sposób została ta sprawa załatwioną nie otrzymaliśmy jeszcze odpowiedzi z Komitetu.

2) Nasiona. Dla członków włościan sprowadził Oddział 1750 klg. rozmaitych nasion jako to: koniczyny, wyki, lucerny, buraków, grochu polowego i jęczmienia, uzyskawszy zarazem 25%-wy opust z cen handlowych ze strony Komitetu.

3) Drzewka owocowe. Również zajął się Oddział sprowadzeniem drzewek owocowych dla włościan, będących członkami Oddziału, po cenach zniżonych; zamawiający otrzymali jednak tylko część zamówionych drzewek w ilości 182 sztuk, reszty bowiem w ilości 174 sztuk (tj. 84 grusz i 90 sztuk jabłoni) nie nadesłano nam.

4) Grys. Do rozdziału między członków Oddziału przeznaczył Komitet całą ilość grysu i pośladu, znajdującą się w magazynach wojskowych X. korpusu, a to o cenie 8 kor. 10 h. za cetnar grysu, a 5 kor. 40 h. za cetnar pośladu.

Całą tę ilość wynoszącą 1112 cetn. grysu i 28 cetn. pośladu, podzieloną do odbioru na poszczególne miesiące w stosunku do spodziewanych zapasów — rozsprzedaliśmy między członków w miarę zgłoszeń.

5) Wystawa rolniczo - ogrodniczo - sadowniczo - pszczelnicza. Rada Oddziału projektowała urządzenie wystawy rolniczo - ogrodniczo - sadowniczo - pszczelniczej w dniach 27., 28. i 29. września 1907 i poczyniła wszelkie w tym kierunku przygotowania, a w szczególności zawiązała dla każdego działu wystawy osobne komisye, zapezpieczyła sobie plac wystawowy i subwencyę z Komitetu Tow. gosp. — niestety jednak wobec klęski, jaka dotknęła gospodarstwa rolne, i wobec nieurodzaju owoców i jarzyn musiała Rada Oddziału zaniechać projektu urządzenia wystawy.

Od projektu tego Rada Oddziału nie odstępuje i skoro tylko stosunki gospodarcze pozwolą na to, przystąpi do urzeczywistnienia zamiaru.

6) Regulacya rzek W sprawie przyspieszenia robót regulacyjnych na Sanie i Wiarze wniosła Rada Oddziału memoryał do J. E. Pana Namiestnika, prosząc, ze względu na klęski, jakiemi dotkniętą została ludność w r. 1906, o podjęcie i wykonanie nietylko robót, które w r. 1907 zostały wyznaczone, ale także robót dalszych z kredytu na r. 1908.

W odpowiedzi na wniesiony memoryał oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo, że według generalnego programu robót, które mają być wykonane na Sanie powyżej Składu solnego w myśl ustawy kraj. z 18. września 1901 Dz. ust. kr. Nr. 103 w terminie do końca r. 1912 przeznaczoną została suma 3,245.000 kor. za którą to kwotę wykonane zostaną przekopy i najpilniejsze budowy ochronne i pomocnicze na przestrzeni Skład solny-Torki kosztem 840.000 kor. i na przestrzeni od Torek do Wiaru kosztem 755.000 kor. następnie wykończenie i uzupełnienie robót między ujściem Wiaru a Przemyślem, dalej uzupełnienie robót regulacyjnych i wykonanie najpilniejszych narzutów koniecznych na budowlach faszynowych pod Przemyślem do Ostrowa, wreszcie najpilniejsze roboty między Ostrowem a Tarnawcami i Wapowcami.

Oprócz tego wykonane być mają na Sanie w okresie do r. 1912 najpilniejsze budowle powyżej i poniżej Dynowa kosztem 580.000 kor. a w tym celu została aktywowaną osobna ekspozytura c. k. Kierownictwa regulacyi Sanu w Dynowie.

Co do regulacyi Wiaru zaznaczyło c. k. Namiestnictwo, że wprawdzie projekt szczegółowy regulacyi tej rzeki od Krównik po ujście został przez Komisyę regulacyi rzek w Galicyi zatwierdzony, że jednak roboty regulacyjne nie mogą zbyt szybko postępować, gdyż z funduszu, utworzonego ustawą z 18. września 1901, wyznaczono na regulacyę Wiaru tylko 54.000 kor. rocznie.

7) Założenie składu drzewa opałowego w Przemyślu. Ze względu na ogromny brak i drożyznę drzewa opałowego i materyałowego i podnoszone z tego powodu żale wniosła Rada Oddziału memoryał do JE. Pana Namiestnika, przedstawiając stan rzeczy i prosząc o założenie rządowego składu drzewa opałowego i materyałowego w Przemyślu, z którego by nie tylko ludność miejska, ale także ludność włościańska z okolic bliżej Przemyśla położonych mogła korzystać.

Na petycyę tę otrzymaliśmy odpowiedź, że z powodu kontraktowych zobowiązań zawartych już dawniej i z powodu bardzo szczupłych wogóle zapasów drzewa, nie może c. k. Dyrekcya lasów i dóbr państwowych mimo najlepszych chęci życzeniu temu uczynić zadość

Dowiedziawszy się jednak, że powodem braku drzewa w lasach kameralnych jest ta okoliczność, iż saliny w Ladzku spotrzebowują prawie całą produkcyę drzewa opałowego, odniosła się Rada Oddziału do Komitetu z prośbą o podjęcie badań, czyby opał drzewny w salinach nie dał zastąpić się innem jakiem paliwem jak węglem, torfem lub ropą tak, aby cała produkcya drzewa z lasów kameralnych mogła być odsprzedawaną ludności, co bezwątpienia byłoby wielkiem dobrodziejstwem dla tej ludności a niewątpliwie z wielką korzyścią dla skarbu Państwa.

8) Zakłady reprodukcyi ziemniaków. Jednym z płodów, odgrywających zasadniczą rolę w życiu naszego włościanina a tworzących niemal podstawę tegoż egzystencyi, są ziemniaki, które jednak nie tylko zwykle są licho uprawiane ale najczęściej tak wyrodzone, że dają mały plon do tego jeszcze przedwcześnie gniją.

Najtańszym i najszybszym sposobem znaczniejszej poprawy plonu jest przedewszystkiem zmiana nasienia, co dla włościanina jest tem trudniejszem, iż nie zawsze lepsze odmiany znajdzie na miejscu, a zresztą nie wie, gdzie ich szukać, wysokość zaś kosztów transportu z jedynego u nas większego zakładu produkcyi ziemniaków, położonego na samym krańcu zachodniej Galicyi. rzecz tę bardzo podraża. Chcąc ułatwić włościanom nabycie jak najlepszego nasienia i to po cenie stałej, założyć ma kraj. stacya botaniczno-rolnicza we Lwowie na prośbę Oddziału

dwa zakłady reprodukcyi ziemniaków w tujejszym powiecie z wiosną 1908, które na podstawie przeprowadzonego porozumienia utworzono być mają w Żurawicy u p. Józefa Midowicza i w Kniażycach u Juliana Studnickiego.

9) Rozszerzenie magazynów kolejowych w Przemyślu i urządzenie ładowni w Nowem mieście. Z powodu zażaleń, że magazyny towarowe na dworcu kolejowym w Przemyślu są niewystarczające i nie odpowiadają istotnym potrzebom i uznając że rozszerzenie tychże względnie budowa nowych magazynów jest tak dla tutejszych przemysłowców, jakoteż całej okolicy, rzeczą bardzo ważną i naglącą, Rada Oddziału tak za pośrednictwem Komitetu, jakoteż za pośrednictwem członków Rady kolejowej starała się o spełnienie tego postulatu. Według otrzymanych wiadomości sprawa ta została przychylnie załatwioną, a rozszerzenie względnie budowa magazynów z wiosną 1908 r. przyjdzie do skutku.

Również starała się Rada Oddziału, aby na większej ilości stacyi kolejowych założone zostały ładownie dla bydła, a na skutek tych starań Rada kolejowa na posiedzeniu odbytem w listopadzie 1907 uchwaliła wniosek założenia ładowni dla bydła w Nowem mieście.

10) Budowa kolei. Co do budowy kolei, podnoszonej na zebraniach w Dubiecku zaznaczamy, iż Wydział krajowy, po zbadaniu rozmaitych projektów i rentowności projektowanych linii, oświadczył się za budową kolei z Przemyśla przez Dynów, Brzozów do Rymanowa, a sprawa ta przedłożoną została przez Wydział krajowy c. k. Ministerstwu kolejowemu z przychylnem poparciem.

11) W sprawie zorganizowania targów na bydło w Przemyślu i unormowania stosunków handlowych na targowicy tutejszej w kierunku korzystniejszym tak dla producentów jak i kosumentów wystosowała Rada Oddziału memoryał do Magistratu przedstawiając propozycye, które zdaniem Oddziału mogłyby przyczynić się do poprawy istniejących obecnie stosunków.

W szczególności chcąc uzyskać intenzywniejsze obsyłanie bydłem targowicy przez producentów i to tak właścicieli większych jak i włościan, a z drugiej strony, chcąc uzyskać uzdrowienie stosunków, mających wpływ na pozbywanie bydła na tutejszej targowicy proponowaliśmy Magistratowi wprowadzenie w pierwszej linii racyonalnego komisyonerstwa, czy to przez stworzenie miejskiego biura pośrednictwa, czy też przez oddanie tej agendy jakiejś instytucyi, zapewniającej gwarancyę bezparcyalności i usunięcia dotychczasowego tak dla producentów jak i konsumentów niekorzystnego pośrednictwa faktorów, dalej ustawienia wagi i wyłącznej sprzedaży względnie kupna na wagę, założenia kasy likwidacyjnej, któraby zaopatrywała rzeźników w tani kredyt potrzebny na zakupno bydła i chroniła ich przed panującym dzisiaj wyzyskiem bankiersko-lichwiarskim, wreszcie urządzenia chłodzarni dla sztuk bitych przez rzeźników i oddanych przez nich kasie likwidacyjnej w zastaw.

Równocześnie prosiliśmy Magistrat, aby nad podanymi przez nas wnioskami zastanowił się względnie zwołał ankietę fachową, któraby nad wnioskami naszymi przeprowadziła dyskusyę i zajęła się przedwstępnemi pracami, mającymi na celu wprowadzenie ich w życie.

Na wniesiony memoryał nie otrzymaliśmy niestety odpowiedzi, o ile jednak wiemy, sprawa ustawienia wagi automatycznej na targowicy i wybudowania chłodzarni jest rozpatrywaną i prawdopodobnie w niedługim czasie zostanie urzeczywistnioną.

12) Spełniając życzenia przedstawione przez członków Oddziału na zebraniach w Przemyślu i innych miejscowościach wniosła Rada Oddziału pismo do Magistratu miasta Przemyśla, w którem upraszała o zaprowadzenie jarmarków miesięcznych na bydło i konie, przeniesienia targów piątkowych na dzień czwartkowy, rozszerzenia targowicy końskiej, wreszcie wyznaczenia dla sprzedaży produktów rolnych obszerniejszego miejsca na targowicy.

O ile wiemy Magistrat przychylił się do naszego żądania co do zaprowadzenia miesięcznych jarmarków na bydło, natomiast oświadczył się odmownie co do przeniesienia targu piątkowego na czwartek, urzędowego jednak zawiadomienia, czy i o ile postulaty te zostaną spełnione, nie otrzymaliśmy dotąd.

13) Na skutek życzenia wyrażonego na zebraniu rolników w Krzywczy, aby Rada Oddziału podjęła starania co do zaznajomienia gospodarzy ze sposobem racyonalnego prowadzenia i pielęgnowania sadów, odnieśliśmy się do Komitetu c. k. gal. Tow. gosp. z prośbą o urządzenie kursu sadowniczego w Krzywczy z wiosną r. 1908, a skoro Komitet do naszej prośby przychyli się, poczynimy wszelkie kroki, aby kurs ten wydał pomyślne rezultaty.

14) Na podstawie przeprowadzonych badań oświadczyła się Rada Oddziału przeciw udzieleniu zezwolenia na wykorczowanie 100 ha lasu w Grabownicy i 300 morgów lasu w Krzeczkowej.

15) Na podstawie uchwały Rady Oddziału wziął udział pełnomocnik Oddziału w licytacyi ofertowej w sprawie objęcia przedsiębiorstwa czyszczenia latryn w objektach wojskowych na dalszy czas od 1. maja 1907 począwszy, a wniesioną ofertę, w której zażądaliśmy podwyższenia wynagrodzenia od 1 mtr. kub. z kwoty 4 kor. 60 h. na 5 kor. 60 h. i udzielenia do dyspozycyi Oddziału dwóch wojskowych wozów latrynowych zatwierdziło c. k. Ministerstwo wojny rozporządzeniem z 30. maja 1907 na przeciąg lat sześciu tj. do 30. kwietnia 1913.

Odnośny kontrakt zawarty z c. k. Dyrekcyą inżynieryi w Przemyślu podpisany został w dniu 26. czerwca 1907.

16) Do biblioteki Oddziału otrzymaliśmy 8 dziełek rolniczych z Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarczego, gdy jednak z biblioteki nikt z członków dotąd nie korzystał — Rada Oddziału, pragnąc rozszerzać wiadomości gospodarcze między członkami szczególnie włościanami, zakupiła 100 egzemplarzy broszury Szybińskiego „Choroby nierogacizny“ dalej 20 egzemplarzy broszurki „Nauka o nawozach“ i 20 egzemplarzy broszurki „O hodowli drzew i krzewów“ i dziełka te rozsprzedała między członków włościan po zniżonej cenie wynoszącej 30 do 40% ceny zakupna.

17) Na budowę gmachu dla Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie przyznała Rada Oddziału subwencyę w kwocie 25 kor. — nie mogąc wobec szczupłych funduszów własnych przyjść z wydatniejszą pomocą.

IV. Sprawy handowe.

1. Po ostatecznem uchwaleniu statutu Spółki rolniczej na zebraniu odbytem w styczniu 1907 wybrało Walne zebranie Radę nadzorną, składającą się z 8 członków, która następnie ukonstytuowała się wybierając przewodniczącym Władysława ks. Sapiehę, zastępcą p. Dr. Feliksa Drużbackiego a sekretarzem p. Juliana Studnickiego.

W dniu 19. kwietnia 1907 wybrała Rada nadzorcza Zarząd Spółki rolniczej składający się z 3 członków i 1 zastępcy a to: Wp. Jana Bielawskiego, Józefa Midowicza, Józefa Kostrzewskiego i Wacława Kwiatkowskiego, wyznaczając równocześnie przewodniczącym Zarządu Wp. Jana Bielawskiego a zastępcą Wp. Józefa Midowicza.

Po sądowem zarejestrowaniu Spółki, co nastąpiło w czerwcu 1907 Spółka rolnicza rozpoczęła przekazane jej statutem czynności.

Według sprawozdania złożonego przez Zarząd spółki — w czasie od września do końca roku 1907 zakupiła i sprzedała spółka: 1550 ctn. m. tomasyny, 250 ctn. m. superfosfatu, 965 ctn. m. węgla kam., 350 ctn m. koksu, 600 ctn. m. otrąb, 2000 ctn. m. żyta, ogółem wartości 67890 kor. 75 h. Ogólny obrót kasowy wynosił 183.716 kor. 40 h. Z powyższego okazuje się, że spółka rolnicza ma racyę bytu i mogłaby się rozwinąć, gdyby tylko rolnicy we własnym swym interesie

zechcieli poprzeć usiłowania Zarządu i przez przystępowanie do Spółki tudzież sprowadzanie potrzebnych im produktów względnie towarów dopomogli do rozwinięcia działalności Spółki rolniczej. Zachęcamy przeto wszystkich P. T. rolników do wpisywania się na członków Spółki – co nie jest połączone ze zbyt wielkim kosztem, udział bowiem wynosi tylko 10 K -- i ten może być spłacony ratami.

Nadmieniamy przytem, że Spółka utrzymuje w Przemyślu magazyn nawozów sztucznych i że przedstawione na zebraniach w Birczy i Dubiecku żądania co do założenia magazynów dla sprzedaży nawozów sztucznych odstąpiliśmy Spółce rolniczej, która niewątpliwie zajmie się urzeczywistnieniem tych życzeń w r. 1908.

V. Rachunki i kasa.

1. Wybrana przez Walne zebranie komisya szkontrująca przeprowadziła szkontrum kasy Oddziału dnia 12. listopada 1907 i znalazła tak kasę jakoteż rachunki w należytym porządku.

XXII. Oddział Przemyślański (Powiat Przemyślany).

Dożywotni Prezes honorowy: Aleksander Wybranowski.

Przewodniczący: Stanisław Wybranowski.

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Czerkawski.

Członkowie Rady: Franciszek Kamieński, Robert Sander, Izydor Piotrowski, Roman Tyzenhaus, Stanisław Kędzierski, Jan Hiszczyński.

Sekretarz i lustrator: Konstanty Kołodziej.

Delegaci na XLIII Radę Ogólną: Tyzenhaus Roman, Stanek Rolistaw, Younga Zdzisław, Kisil Wojciech, Fedyna Jan, Michaliszyn Piotr.

W roku 1907 Oddział liczył 107 członków. 28 z wkładką po 10 kor. a 79 z wkładką po 2 kor. Tych ostatnich nie wykazano wszystkich, ponieważ zalegają z wkładkami za lat kilka.

W roku tym przystąpiły do Towarzystwa jako członkowie 3 Kółka rolnicze, a to: Kółko rolnicze w Dunajowie, Kimierzu i Niedzieliskach.

Oddział odbył w r. b. 3 walne zebrania. Posiedzeń Rady Oddziału odbyło się w ciągu roku 8 (ośm).

Z ważniejszych spraw, załatwionych przez Radę, jest wniesienie petycyi do posłów Rady Państwa, w której Oddział domaga się, ażeby granice rosyjska i rumuńska pozostały zamknięte dla importu bydła do Galicyi, widząc w otwarciu tych granic, zupełną ruinę dla hodowli bydła, która od szeregu lat stale się podnosi.

Rada Oddziału zajęła się również sprowadzeniem subwencyonowanego przez Rząd żyta do siewu, w ilości 200 cetn. w celu rozsprzedaży między swoich członków dla złagodzenia klęski tegorocznego nieurodzaju. Niestety z powodu braku wagonów kolejowych żyto to przystawiono tak późno, że ledwie jeden wagon można było między członków rozsprzedać Drugi wagon zamówiony odwołaliśmy ze względu, że tenże byłby nadszedł dopiero przy końcu listopada, co na siejbę jest stanowczo zapóźno.

Sprowadzono także 1 wagon superfosfatu za pośrednictwem Oddziału handlowego Towarzystwa gospodarskiego dla włościan, ażeby dostarczyć im dobrych nawozów i wyrwać ich z rąk nieuczciwych handlarzy, ktrórzy zasypują ich nawozami bez żadnej wartości. Niestety, rozsprzedaż tych nawozów była bardzo trudna i mimo wszelkich usiłowań w tym kierunku pozostaje ich jeszcze 9 cetnarów. — Z tego powodu zostały narażone fundusze Oddziału na stratę.

Oddział posiada 8 stacyi buhajów subwencyjnych i 2 stacye buhajów subwencyonowanych, tudzież 5 chlewni zarodowych.

Obecnie czyni Rada Oddziału starania o uzyskanie jeszcze kilka stacyi buhajów.

Oprócz tego uzyskała Rada Oddziału 600 kor. jak co roku z funduszów Rady powiatowej na podniesienie chowu bydła, z której to kwoty wypłaca co roku 10 subwencyi po 60 kor. właścicielom buhajów, znanych z zamiłowania w chowie bydła.

Wszystkie stacye buhajów subwencyjnych i subwencyonowanych oraz chlewnie zarodowe są kontrolowane przez lustratora Oddziału 2 razy do roku i tu musimy nadmienić, że kontrola jakkolwiek prowadzona od roku wydała już rezultaty dodatnie.

Oddział przemyślański podzielono w tym roku na dwa rejony ras bydła Okręg sądowy gliniański przydzielono do rejonu dla ras nizinnych, okręg sądowy przemyślański do rejonu dla ras górskich.

Rada Oddziału wniosła podanie do c. k. Starostwa, prosząc o ścisłe przestrzeganie przepisów co do buhajów licencyonowanych.

Ażeby podnieść zamiłowanie do sadownictwa, sprowadzamy w roku kilkaset sztuk szczepów owocowych, które rozsprzedaje się między członków po zniżonej cenie.

Stan funduszów Oddziału gospodarskiego przedstawia się jak następuje:

Przychód w r. 1907 wynosił gotówką . . .	3846 K. 52 h.
Rozchód w r. 1907 „ „ . . .	3382 „ 78 „
Pozostałość przeto na rok 1908 wynosi . . .	463 K. 74 h.
Do tego zaległość członków Oddziału za pobrane nawozy sztuczne	617 „ 45 „
co czyni razem . .	1081 K. 19 h.
Z tego przypada na wyrównanie zaległości w kasie Oddziału handlowego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie	1051 K. 20 h.
Przeto właściwy zapas gotówki na r. 19 8 wynosi .	29 K. 99 h.

Kończąc to sprawozdanie poczuwamy się do obowiązku podziękowania Świetnemu Komitetowi za popieranie naszych usiłowań, zmierzających do podniesienia gospodarstwa i rozwoju ekonomicznego naszego kraju.

XXIII. Oddział Rawski (Powiat Rawa ruska).

Przewodniczący: Dr. Leszek Majewski.

Zastępca: Ludwik Skarbek Borowski.

Członkowie Rady: Karol Kruzenstern, ks. Maryan Antoniewicz, Zygmunt Łączyński, Tytus Siedlecki, Antoni Szymański.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Skibniewski Antoni, Kruzenstern Karol, Siedlecki Tytus, Borowski Skarbek Ludwik.

W roku 1907 odbyło się jedno Walne Zgromadzenie i 3 zebrania Rady Oddziału, która załatwiła 181 spraw.

Ważną zdobyczą dla całego powiatu Rawskiego i sąsiednich jest zaprowadzenie na linii Jarosław—Sokal trzeciej pary pociągów osobowych, w wysokim stopniu udogadniających ruch na tejże kolei. W osiągnięciu tego ułatwienia położył Oddział Rawski nie małą zasługę, a dbając nie tylko o ułatwienie ruchu osobowego ale i o ruch towarowy dokłada on skrzętnych starań o upaństwowienie kolei Lwowsko—Bełzeckiej.

Z zakupionej przez Oddział z subwencyi Sejmu krajowego maszyny do wyrobu dachówek cementowych korzystali w r. 1907 dwaj członkowie, a mianowicie Karol Kruzenstern i Dr. Leszek Majewski, wyrobiwszy na niej na pokrycie budynków gospodarczych i przemysłowych około 40.000 dachówek.

Dachówki te są doskonałe w materyale i wyrobie, a taniością swoją widocznie pociągają i włościan do tego praktycznego pokrycia.

W końcu uzyskała Rada Oddziału swą interwencyą w Zarządzie salin w Kałuszu, iż praktykowane tam dawniej utrudnienia w przyjmowaniu worków na kainit zostały usunięte, — a Zarząd salin przyjął za zasadę, którą też odtąd i zachowuje, iż przyjmuje każdy używany worek mogący pomieścić 50 kg., 75 kg. lub 100 kg. kainitu.

W roku 1907 poniósł Oddział Rawski bolesną stratę przez niespodziewaną śmierć jednego z najbardziej postępowych i zawodowo wykształconych gospodarzy, śp. Jana Sołowija, a uznaniem tej straty była jednomyślna manifestacya ostatniego Walnego Zgromadzenia.

W listopadzie 1907 r. skończyło się trzechlecie urzędującej od r. 1905 Rady Oddziału i tu poniósł Oddział znowu wielką stratę wskutek rezygnacyi z godności Przewodniczącego p. L. Skarbek Borowskiego, który mimo jednomyślnej i szczerej prośby całego Walnego Zgromadzenia tego odpowiedzialnego, a z taką gorliwością, — znajomością rzeczy i ofiarnością przez lat 3 sprawowanego urzędu nadal zatrzymać nie chciał.

W skutek tego Walne Zgromadzenie przystąpiło do wyboru nowej Rady Oddziału.

Po wyborach wygłosił p. Dr. August Rodakiewicz rzecz o „Organizacyi handlu bydłem". Temat wobec obecnych stosunków handlowych bardzo na czasie, — opracowany na podstawie osobistych, a widocznie ze znawstwem prowadzonych badań w Bawaryi, — wygłoszony nadto z wielką swadą przykuł na czas dłuższy uwagę całego zebrania, czego dowodem była długa dyskusya w której włościanie żywy wzięli udział.

Za wybór tematu — sumienne opracowanie go i trud p. Dra. Rodakiewicza z powodu wyjazdu do Rawy szczerze mu dziękowano.

XXIV. Oddział Rohatyński (Powiat Rohatyn).

Przewodniczący: Franciszek Biesiadecki.

Zastępca Przewodniczącego: Franciszek Miliński.

Członkowie Rady: Izydor Kowalewski, ks. Adam Małaczyński, Antoni Karczewicz, Mikołaj Torosiewicz, ks. Włodzimierz Czykowski, Aleksander Bączkowski, Mikołaj Bittner Michał Tustanowski i pani Stefania Kępliczowa.

W roku 1907 odbyły się cztery posiedzenia Rady Oddziału a mianowicie: dnia 15. lutego, 23. kwietnia, 12. czerwca i 30. września i jedno Walne Zgromadzenie, dnia 30. września.

Najważniejsze sprawy, któremiśmy się zajmywali, były następujące:

1. Uchwaliliśmy regulamin, na podstawie którego przyjmowane być mają „Kółka rolnicze" do tutejszego Oddziału. Przyjmowanie „Kółek rolniczych" odbywać się ma mianowicie w taki sam sposób, jak przyjmowanie innych członków, t. j. przez balotowanie na wniosek Rady Oddziału Reprezentanta „Kółka" wybierać będzie Rada Oddziału z terna, który jej przedstawi Zarząd „Kółka". Reprezentanta „Kółka" nie będzie się poddawać balotowaniu „Kółko" przyjęte do Oddziału obowiązane będzie uiszczać wkładkę roczną 6 koron. Członek „Kółka", któreby wskutek przedstawienia „Kółka" miał korzystać z subwencyi Towarzystwa gospodar-

kiego w jakiejkolwiekbądź formie, obowiązany będzie postarać się osobno o przyjęcie do Towarzystwa gospodarskiego i uiszczać roczną wkładkę 10 koron do kasy Oddziału.

2. Dla utrzymania bliższego stosunku z Towarzystwem „Kółek folniczych“ uchwaliliśmy przystąpić do tegoż Towarzystwa z roczną wkładką 8 koron, aby zaś obudzić większe zainteresowanie się działalnością „Kółek rolniczych“ postaraliśmy się, iż na Walnem Zebraniu wygłoszony został wykład o „Kółkach rolniczych“. — Wykład ten miał Delegat Komitetu, p. Bronisław Janowski.

3. Uchwaliliśmy regulamin premiowania służby folwarcznej, którego główne zarysy są następujące:

a) Pod służbą folmarczną należy rozumieć parobków i dziewki folwarczne.

b) Premię może otrzymać tylko ten, kto przynajmniej 5 lat służył u jednego właściciela (chlebodawcy) lub jego najbliższej rodziny. — Potwierdzenie lat służby ma wystawić chlebodawca.

c) Prócz nagrody pieniężnej ma otrzymać każdy premiowany odpowiedni dyplom.

d) Chlebodawca posiadający do 100 morgów roli ma uiścić $^1/_4$ część premii — ponad 100 morgów $^1/_2$ premii do kasy Oddziału. W razie niezłożenia tej części, premia nie będzie wypłaconą.

4. Zastanawialiśmy się nad nowym projektem regulaminu dla sług i pismo Oddziału brodzko-złoczowskiego do Komitetu Towarz. gospodarskiego w tej sprawie poparliśmy z wyjątkiem tego ustępu, gdzie mowa, że koszta utrzymania sługi podczas pobytu w areszcie ma ponosić chlebodawca. Zdaniem naszem, byłoby to krzywdzącem chlebodawcy, bo nie dosyć, iż zły sługa naraża go na różne kłopoty i na brak robotnika, miałby chlebodawca być jeszcze poniekąd za tego złego sługę karany pieniężnie.

5. Uchwaliliśmy przystąpić do Towarzystwa chowu drobiu we Lwowie, a zarazem prowadzić dalszą działalność około podniesienia chowu drobiu na terytoryum tutejszego Oddziału. Na razie hodowlę kaczek rasy Peking założyliśmy u p. Michała Tustanowskiego w Knihyniczach — oraz kurnik u pani Stefanii Kępliczowej w Sarnkach górnych i wyznaczyliśmy na ten cel odpowiednie kwoty.

6. Jak w latach poprzednich tak i w tym roku daliśmy odpowiednią subwencyę nauczycielowi prowadzącemu sad gminny w Kozarze. Sad utrzymywany jest dobrze i spodziewamy się, że zacznie przynosić pożytek taki, iż dalsze subwencyonowanie okaże się zbytecznem.

7. Zakupiliśmy 1 wagon soli bydlęcej i odsprzedajemy tę sól bez zysku w workach po 50 kg.

8. Członków Oddziału informowaliśmy w różnych sprawach gospodarskich i w tym celu rozesłaliśmy 12 okólników.

9. Przeprowadzaliśmy nadto korespondencyę z Komitetem Towarzystwa gospodarskiego w różnych sprawach, niekiedy z pomyślnym wynikiem. Wyjednaliśmy ustanowienie stacyi knura w Podgrodziu; założenie chlęwni zarodowej w Sarnkach dolnych; założenie stacyi ogiera w Jawczu u gospodarza Teodora Krawców; pomnożenie stacyi buhajów o jedną, mianowicie w Czachrowie u p. Józefa Cieńskiego. W ten sposób mamy w Oddziale tutejszym 12 stacyi buhajów Towarzystwa gospodarskiego i 5 stacyi utrzymywanych pod naszym nadzorem przez Wydział powiatowy rohatyński. Porozumiewaliśmy się z Wydziałem krajowym w sprawie założenia, względnie rozwinięcia szkoły gospodyń wiejskich w Sarnkach górnych i otrzymaliśmy poniekąd obietnicę pomocy na ten cel z funduszów krajowych.

Nasz protokół czynności wykazuje w roku 1907 180 liczb.

Obrót kasowy w roku 1907 był następujący:

Dochód w gotówce		6941 K. 09 h.
Wydatki		6901 „ 27 „
	Pozostałość	39 K. 82 h.
Dochód w papierach		6934 „ 21 „
Wydatki		3680 „ — „
	Pozostałość	3254 K. 21 h

XXV. Oddział Rudecki (Powiat Rudki).

Przewodniczący: Dr. Aleksander Hr. Skarbek.

Zastępca Przewodniczącego: Karol Surówka.

Członkowie Rady: Stefan Janko, Bolesław Śmiałowski, Wojciech Jarzymowski, Józef Jarzymowski, Albin Rayski, Ks. Władysław Frydel, Eugeniusz Seeger, Kazimierz Smiałowski.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Bolesław Śmiałowski, Stefan Janko, Wojciech Jarzymowski i ks. Władysław Frydl.

Sprawy administracyjne:

Z końcem roku 1907 liczył Oddział 96 członków w czem 18 Kółek rolniczych. Czasopismo „Rolnik" prenumerowało 47 członków Oddziału.

W ciągu roku odbyło się:

1. Walne Zgromadzenie Oddziału; Rada Oddziału odbyła 6 posiedzeń. Biuro Oddziału mieściło się w lokalu najętym od Spółki mleczarskiej w Rudkach; a obowiązki sekretarza Oddziału sprawował Franciszek Górecki kierownik mleczarni w Rudkach

W roku 1907 odłączył się od naszego Oddziału okręg Sądowa Wisznia, który wraz z okręgiem sądowym w Mościskach utworzył nowy Oddział w Mościskach. Jakkolwiek w skutek tego utraciliśmy kilkunastu czynnych Oddziału w okręgu Sądowa Wisznia zamieszkałych — popieraliśmy szczerze sprawę utworzenia samoistnego Oddziału w Mościskach, gdyż z powodu terytoryalnego oddalenia, okręg Sądowa Wisznia nie mógł brać żywszego udziału w życiu naszego Oddziału.

Sprawy hodowlane:

W roku 1907 utworzono w okregu Oddziału 2 nowe stacye buhajów subwencyjnych a to w Pohajczykach i Michalewicach, jednę stacyę ogiera licencyonowanego u Józefa Surzykiewicza w Michalewicach, dla którego uzyskał Oddział roczną subwencyę rządową w kwocie 300 koron a wreszcie trzy nowe chlewnie a to w Beńkowej wiszni, w Kupnowicach nowych i Chłopach.

Sprawy rolnicze:

Z wiosną 1907 przeprowadził na prośbę Oddziału Rady z ramienia Komitetu p. Bron. Janowski 40 doświadczeń u włościan w Cłopach z roślinami pastewnemi i nawożeniem łąk. Komitet dostarczył do tych doświadczeń bezpłatnie nasion i nawozów sztucznych. Wynik doswiadczeń obudził w gminie Chłopy zrozumienie potrzeby hodowli roślin pastewnych i intenzywnej uprawy łąk.

Z wiosną 1907 dostarczył Oddział po cenach targowych swoim członkom włościanom 15 beczek lnu inflanckiego i 85 cetn. wyborowego nasienia pszenicy jarej do siewu wiosennego, gdyż w roku 1906 pszenica w niektórych gminach tutejszego powiatu zawiodła.

Gdy w jesieni 1907 r. w skutek ogólnego nieurodzaju żyta, brak żyta do siewu stał się u nas kwestyą żywiołową, Rada Oddziału, nie mogąc sama sprostać tak wielkiemu zadaniu, odniosła się o pomoc dla włościan do Wydziału Rady powiatowej w Rudkach, który wspólnie z Radą Oddziału sprowadził 8 wagonów żyta. Żyto to rozsprzedano w bardzo krótkim czasie pomiędzy włościan po cenie znacznie niższej od targowej.

W jesieni 1907 r. sprowadził także Oddział na prośbę kilku członków 6 ctm. różnych odmian pszenicy z Mikulic celem przeprowadzenia doświadczeń na rok 1908.

Sprawy ogólne:

Gdy na wiosnę 1907 rokn zjawiły się w tutejszym powiecie myszy polne uzyskał Oddział w Starostwie i w Wydziale Rady powiatowej subwencyę w wysokości dwóch trzecich części trucizny na myszy dla gmin, które rozpoczną truć myszy. Z subwencyi tych skorzystało 15 gmin.

Rada Oddziału zastanawiała się kilkakrotnie nad sprawą ubezpieczenia służby folwarcznej na starość tudzież od wypadków.

Wynikiem tych obrad był „Projekt ubezpieczenia służby folwarcznej" ułożony przez Prezesa Oddziału Dra Aleksandra hr Skarbka pomieszczony w roku 1907 w łamach „Rolnika".

Ubezpieczenie to wprowadzono istotnie w życie w dobrach Beńkowa wisznia, tudzież w dobrach lwowskiej kapituły metropolit. łac. jakkolwiek w zmienionej formie.

Rada Oddziału zainicyowała sprawę utworzenia w naszym powiecie samoistnej kasy dla chorych, gdyż dotychczasowa przynależność powiatu do kasy chorych w Gródku nie była korzystną ani d a pracodawców, ani też dla ubezpieczonych. — Jest nadzieja iż w roku bieżącym otrzymamy własną kasę chorych.

Oddział wniósł petycyę do Wydziału krajowego w sprawie przyspieszenia obwałowania rzeki Strwiąża i dopływów, gdyż sama regulacya tych rzek bez równoczesnego obwałowywania naraża nadbrzeżne okolice na niezmierne straty.

Wiele czasu zajmował na posiedzeniach Rady Oddziału w roku ubiegłym projekt utworzenia składu nasion rolniczych, nawozów sztucznych i materyałów opałowych. — Jest nadzieja iż w roku bieżącym tak niezbędną zwłaszcza dla małorolnych gospodarzy instytucya handlowa, zostante wprowadzoną w życie.

XXVI. Oddział Samborski. (Powiaty: Sambor, Stary Sambor, Turka).

Przewodniczący: Stefan hr. Komorowski.

Zastępca: Tomasz Ujejski.

Członkowie Rady: Ks. D. Hordyński, Kazimierz Biliński, Karol Jędrzejowicz, Bolesław Kuśniewicz, Franciszek Niklewicz i Stanisław Stefanowski.

Delegaci na XLIII Radę Ogólną Ujejski Tomasz, Kuśniewicz Bolesław, Jędrzejowicz Karol, Stefanowski Stanisław, Niklewicz Franciszek.

Okres urzędowania tej Rady kończy się z dniem 21. października 1908 r.

W r. 1907 odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Oddziałów w dniu 24. stycznia, zaś nadzwyczajne zebrania w dniach 11. lipca i 24. października. W tem ostatniem zebraniu uczestniczył delegat Komitetu p. Bronisław Janowski, celem udzielenia wskazówek w sprawie urządzić się mającej w r. 1908 wystawy przeglądowej w Samborze, tudzież celem wygłoszenia bardzo interesującego referatu o zastosowaniu nawozów sztucznych.

Rada Oddziału odbyła w tym roku 11 posiedzeń, a w szczególności w dniach: 10. stycznia, 22. lutego, 11. kwietnia, 12. maja, 20. czerwca, 18. lipca, 22. sierpnia, 6, września, 31. października. w końcu 5 i 12. grudnia.

Według dziennika podawczego liczba spraw załatwionych wynosi 420.

Subwencye:

Na cele podniesienia działalności Oddziału udzielił Komitet subwencyę w kwocie 900 koron, z których 600 kor. otrzymał sekretarz Oddziału tytułem wynagrodzenia za lustracye stacyi hodowlanych, reszta zaś 300 kor. użytą została na urządzanie zebrań, tudzież filialnych bibliotek Oddziału. Oprócz tego otrzymała Rada Oddziału na opłacenie czynszu najmu lokalu na biuro kw. 300 kor.

Na urządzenie biura Oddziału udzielił Prezes Oddziału z własnych funduszów kwotę 100 kor.

W ogólności zlustrowano w II. półroczu 1907. 12. stacyi stadników subwencyjnych i subwencyonowanych i 10. stacyi chlewni zarodowych.

W r. 1906|7 istniało w okręgu Oddziału ogółem 26. stacyi buhajów, zatem o 3 więcej, aniżeli w roku poprzednim.

Nowe stacye subwencyjne i subwencyonowane założono: w Chlewiskach, w Biskowicach, Kalinowie, Burczycach nowych, w Radłowicach i Topolnicy, zwinięto natomiast stacyę w Kulczycach, którą przeniesiono do Burczyc nowych i w Stupnicy, którą przeniesiono do Radłowic.

Rada powiatowa samborska subwencyonuje 5. Staro-Samborska 5, zaś Turczańska 4 stacye.

Zmiana reproduktorów przeprowadzoną została w r. 1907 na stacyach w Dydiowej i Łaurowie.

Liczba stacyi chlewni zarodowych podniosła się z 22 na 23. Nowę stacye założono: na Powodowej, w Burczycach nowych, Radłowicach, Starej soli i Podhajczykach. Po zwrocie prosiąt obowiązkowych zwinięto natomiast stacye: w Starym Samborze, Biskowicach i na Powodowej.

W wykonaniu poleceń Komitetu rozesłała Rada Oddziału okólniki w następujących sprawach: 1) grysu wojskowego, 2) zamówienia nasienia lnu, 3) zamówień drzewek owocowych, 4) sprzedaży klaczy wojskowych, 5) tępienia gąsienic, 6) tępienia chrząszcza majowego, 7) konkursu na stypendyum dla nauczycieli wędrownych, 8) zakupna dziełka o ulgach podatkowych, 9) kursu gorzelniczego, 10) zamawiania żyta do siejby, 11) wnoszenia ofert co do wydzierżawienia gruntów pod źrebięciarnię, 12) sprzedaży wybrakowanych klaczy wojskowych, 13) wnoszenia podań o stacye buhajów i 14) nabywania wydawnictw Komitetu.

Ogłoszenia c. k. Intendantury X. Korpusu w sprawie zakupna zboża, paszy i drzewa opałowego umieszczane były w organie Oddziału, w Gazecie Samborskiej.

Delegaci Oddziału do komisyi licencyonujących buhaje, w sprawozdaniach składanych Radzie Oddziału także i w r. 19 7 podnosili zarzuty, iż przepisy ustawy o licencyonowaniu nie są w praktyce zastosowywane, skutkiem czego stosunek buhajów do ilości krów w poszczególnych okręgach licencyjnych wcale się nie poprawił.

Celem zebrania potrzebnych dat i informacyi do urządzenia wystawy przeglądowej w r. 1908 w Samborze wydelegowała Rada Oddziatu sekretarza swego p. Stanisława Stefanowskiego do wzięcia udziału w otwarciu wystawy rolniczo-przemysłowej w Jaworowie

Rada Oddziału poparła następujące prośby: 1) Członków Oddziału z Biskowic etc. o założenie obory gminnej, 2) p. Stanisława Ramułta o subwencyę na budowę drogi Zwóz-Łużek, 3) Jakóba Kulczyckiego o subwencyę dla stacyi ogiera w Krużykach, 4) Oddziału tarnopolskiego w sprawie robotników całorocznych i wychodźtwa robotników do Prus i Ameryki, 5) Oddziału stryjskiego co do ten-

towanego otwarcia granicy dla importu bydła z Rosyi i Rumunii, a w końcu 6) prośby 6 członków Oddziału o przyznanie stacyi subwencyjnych i chlewni zarodowych.

W Ogólnej Radzie c. k. Tow. gospod. wzięli udział delegaci: Ks. D. Hordyński i p. p Karol Jędrzejowicz, Tomasz Ujejski, Stanisław Stefanowski i Franciszek Niklewicz.

Obowiązkowa część Oddziału za r. 1907 w kw. 211 kor. 40 h. uiszczoną została w dniu 7. października 1907.

Na skutek petycyi Rady Oddziału, Rada powiatowa w Samborze uchwaliła przyczynić się do kosztów założenia obory gminnej w powiecie samborskim kw. 2 000 kor.

Za pośrednictwem Oddziału handlowego Komitetu zakupiła Rada dla Kółek rolniczych w Kalinowie i Burczycach, tudzież dla 3 członków Oddziału 140 ctm. żyta karpackiego po zniżonej cenie.

Bibliotekę Oddziału zasilił Komitet c. k. Towarzystwa gospod. 8 nowemi wydawnictwami, któremi w części obdzielone zostały filialne biblioteki Oddziału w Starym Samborze i Turce.

W r. 1907 przystąpiły do Oddziału następujące Kółka rolnicze: 1) z Czukwi, 2) z Biskowic. 3) z Kalinowa, 4) z Burczyc, 5) z Laszek murowanych, 6) z Sąsiadowic i 7) ze Strzałkowic.

Rachunek kasowy za r. 1907.

Przychody	8.135 K 71 h.
Wydatki	7.507 „ 03 „
Zapas kasowy na r. 1908 .	628 K 68 h.

XXVII. Oddział Sanocki (Powiaty: Sanok-Brzozów).

Przewodniczący: Władysław Morawski.

Zastępca: Henryk Tchórznicki;

Członkowie Rady: Antoni Gołkowski, Kazimierz Jadowski, Adam Janowski, Andrzej Makowiecki, Jan hr. Potocki, Adolf Poźniak, Tadeusz Poźniak, Mieczysław Urbański, Wojciech Wasilewski, Jan Wiktor.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Laskowski Kazimierz, Urbański Mieczysław, Wiktor Władysław, Ostaszewski Kazimierz.

Na wstępie niniejszego sprawozdania wspomnieć wypada, że do końca stycznia 1907 Oddział Sanocki obejmował trzy powiaty polityczne t. j. Liski, Sanocki i Brzozowski.

Ponieważ z dniem 30. stycznia 1907 r. powstał w Lisku samoistny Oddział Towarzystwa gospodarskiego, przeto od tego czasu działalność nasza rozciąga się tylko na powiaty Sanocki i Brzozowski. To oddzielenie było uzasadnione — jeśli się zważy, że odległość ważniejszych miejscowości w Liskiem, jak Baligród, Ustrzyki, Lutowiska — od Sanoka wynosi po kilkanaście mil, zaś wobec braku komunikacyi tudzież złych dróg górskich i ta szczupła ilość członków w powiecie Liskim zamieszkałych, nie zawsze, a do tego z trudnością, mogła brać udział w walnych zebraniach Oddziału.

W roku 1907 odbyły się 3 walne zebrania członków, tudzież 6 posiedzeń Rady Oddziału.

Na walnem zgromadzeniu w dniu 9. lipca 1907 odbył się wykład p. Bronisława Janowskiego na temat: „O melioracyi łąk“, podczas którego wyłoniło się wiele kwestyi dotyczących gospodarstwa łąkowego, poczem uchwalono odnieść się do Komitetu z prośbą o sporządzenie przez swe organa fachowe monografii łąk

powiatu Sanockiego i Brzozowskiego, tak co do bonitacyi łąk istniejących, jakoteż gruntów nadających się do zamiany na łąki.

Na innych posiedzeniach zajmowano się najżywotniejszemi kwestyami z dziedziny gospodarstwa rolnego, i załatwianiem spraw bieżących — zawsze przy znacznym udziale członków.

Powszechny nieurodzaj wskutek niezwykle ostrej zimy – której następstwem było niemal zupełne wyginięcie ozimin i ich przeoranie, szkody przez myszy zrządzone – a co najważniejsza ogólny brak sił roboczych i niezmiernie podniesione koszta administracyi, sprawiły znaczny deficyt w bilansie ekonomicznym rolników.

Wobec tak opłakanych stosunków zwróciliśmy się do władzy politycznej o wyjednanie całemu powiatowi daleko idących ulg taryfowych, mianowicie aby tak przy sprowadzaniu jakoteż przy indywidualnem przydzielaniu artykułów żywności dla ludzi i paszy dla bydła, została zastosowana taryfa wyjątkowa zezwalająca na sprowadzenie nawet pół wagonu za zniżoną opłatą.

Projekt regulaminu służbowego, przez Wydział krajowy zredagowany — a w wysokim stopniu krzywdzący interesa rolników dał inicyatywę do bardzo ożywionej debaty na walnem zebraniu Oddziału – następstwem której zapadła rezolucya wzywająca delegatów i posłów do energicznej akcyi, celem niedopuszczenia do uchwały regulaminu o projektowanej treści, i poruczająca referentowi obznajomienie miarodajnych czynników, w jaki sposób ma być regulamin zmieniony.

Hodowla bydła w tym roku zaznaczyła się bardzo wielkim postępem — dzięki życzliwości Komitetu

Uzyskaliśmy dwie nowe obory zarodowe gminne w Bziance i Bażanówce — prócz dawnych w Besku, Haczowie i Odrzechowy.

Wprawdzie teraźniejszy brak paszy niejednego odstrasza od trzymania doborowego reproduktora, wszelako czynimy wszystko co możliwe aby tylko zdobyty tylu trudami chów bydła podnieść.

Chcąc przyjść z pomocą właścicielom stacyi buhajów subwencyjnych, odnieśliśmy się do Komitetu z prośbą, aby o ile fundusze pozwolą obdzielił ich zapomogą w formie grysu i soli kamiennej celem łatwiejszego przezimowania buhaji.

Z ubolewaniem zaznaczyć wypada, że reprezentacye gminne ciągle jeszcze zapoznają korzyści jakie ma na celu ustawa o licencyonowaniu buhajów, a w szczególności uchylają się od obowiązku jaki na nie wkładają przepisy hodowlane o utrzymaniu licencyonowanych buhajów gminnych, — czem nie tylko paraliżują dalszą akcyę podniesienia hodowli bydła, lecz także uniemożliwiają pojedyńczym hodowcom korzystne pokrycie krów i jałówek rozpłodnikami zapewniającymi zdrowe i dobrze zbudowane potomstwo.

Dlatego też Rada Oddziału zastanawiając się nad środkami dążącymi do usunięcia złego, uchwaliła zwrócić się do wysokiego Sejmu — za pośrednictwem Reprezentacyi powiatowej — z wnioskiem, o wydanie noweli do ustawy hodowlanej z dnia 20. lipca 1892 r. Dz. ust. kraj. Nr. 51., wprowadzającej do tej ustawy zakaz chowania i utrzymania buhajów nielicencyonowanych powyżej pewnego ustawą oznaczyć się mającego wieku.

Inaczej nie dojdziemy do celu, gdyż ustawa o licencyonowaniu buhajów w praktyce zawiodła wszelkie oczekiwania i dotychczas niestety nie może się poszczycić doniosłymi rezultatami, a gdyby nie obfita w dodatnie skutki działalność Komitetu Towarzystwa gospodarskiego na tem polu, owoce ustawy hodowlanej byłyby prawie żadne.

U Reprezentacyi powiatowej uzyskaliśmy, że do budżetu na rok 1907 wstawiła kwotę 400 kor. jako początkowy fundusz na założenie dalszej obory zarodowej i jest wszelka nadzieja, iż to samo uczyni na rok 1908.

Żałować tylko wypada, że włościanie tak słabo są reprezentowani w tutejszym Oddziale, chociaż uczyniliśmy wszystko co możliwe, aby jak najwięcej ich po-

zyskać, zniżyliśmy wkładki na 2 koron, rozwinęliśmy szeroko agitacyę, a mimo to dotychczas niewielu ich przystąpiło do Towarzystwa gospodarskiego, co oczywiście pochodzi stąd, że każdy zaraz na wstępie chciałby jak najwięcej korzystać, czemu nie zawsze jesteśmy w stanie zadość uczynić.

Sprawy własnego zakresu dotyczące stanu gospodarstwa były załatwiane spiesznie, tak samo wcześnie komunikowaliśmy członkom wszelkie rozporządzenia, a wreszcie z własnej inicyatywy wniesiono kilka petycyi w interesach ekonomicznych.

W roku 1907 załatwiono pism 284.

Z końcem ubiegłego roku mamy w Oddziale 21 stacyi buhajów subwencyjnych.

XXVIII. Oddział Stanisławowski. (Powiaty: Bohorodczany i Stanisławów).

Przewodniczący: Mieczysław Brykczyński. Zastępca: Stanisław Pieniążek.

Członkowie Rady: Baczyński Tadeusz, Stanisław Cieński, Dzieduszycki hr. Władysław, Menzel Karol, Winniczuk Łazarz.

Sekretarz: Władysław Smulski.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Władysław hr. Dzieduszycki, Henryk Potworowski, Stanisław Pieniążek, Łazarz Winniczuk i Michał Ciuciak.

Rada Oddziału zebrała się na 5 posiedzeń a walne Zgromadzenie odbyło się dwa razy.

Ilość członków zwiększyła się z 80 na 90. Oddział posiadał w swoim obrębie stacyi buhajów sybwencyjnych i subwencjonowanych razem 18 Stacyj ogierów 6. Knurów 6 chlewni zarodowych 21. Rada powiatowa Stanisławowska subwencyonowała 8 stacyi buhajów kosztem 800 kor.

Wystawę bydła i koni urządził Oddział w dniu 26. września 1907 w Stanisławowie, na którą doprowadzono 195 sztuk większego rasowego bydła i koni, z których premiowano 104 sztuk kwotą 1840 koron i odznaczono 3 hodowców dyplomami honorowymi, 5 hodowców listami pochwalnymi, 6 hodowców medalami srebrnymi a 3 medalami bronzowymi.

Funduszów na premie i urządzenie wystawy dostarczyli: Komitet Centralny 1500 kor. Rada powiatowa Stanisławowska 400 kor. Oddział 211 kor. 20 hal. a wreszcie także Przewodniczący Oddziału ofiarował 160 kor.

Uchwalono regulamin premiowania służby gospodarstwa rolnego i leśnego przedstawiono Komitetowi dc zatwierdzenia.

Na fundusz premiowania służby przyznali stałą subwencyę Komitet Centralny 100 kor. Rada powiatowa Stanisławowska 100 kor. Rada powiatowa Bohorodczańska 20 kor. Oddział 80 kor.

Ponieważ nie otrzymano od Komitetu zatwierdzonego regulaminu i subwencyi za rok 1907, przeto premiowania w r. 1907 nie dokonywano, a posiadane fundusze lokowano na oszczędność.

Jak wyżej naprowadzono doznaliśmy w trzech wypadkach poparcia Rady powiatowej Stanisławowskiej, przeto skoro nasza praca znajduje szczególne poparcie staramy się tem silniej pracować dla podniesienia dobrobytu gospodarstw.

Starania Oddziału o uzyskanie poboru z magazynów wojskowych grysu i pośladu a z Zakładu karnego grysu i omiecicy uwieńczone zostały pomyślnym skutkiem, włościanie bowiem za naszymi asygnatami nabywali po nizkich cenach te artykuły do karmy bydła, uchylając się natomiast od wyzysków kupieckich. Ta zatem okoliczność wpływała dodatnio na hodowlę bydła.

Oddział uzyskał zezwolenie c. k. Ministerstwa sprawiedliwości na użycie więźniów do robót polnych w obec braku robotnika rolnego.

Przyłączył się również Oddział do ogólnego życzenia w sprawie uwolnienia żołnierzy ze służby czynnej do robót polnych przez dwa tygodnie do żniw i przez dwa tygodnie do jesiennych zbiorów polnych.

Sprowadzono koniczynę nasienną z Oddziału handlowego przy Komitecie jak się okazało doskonałą i zupełnie wolną od kanianki i rozsprzedano członkom po zniżonych cenach.

Obory zarodowe w Zagwożdżu i Jezupolu, z których 20 krów i 2 buhaje rozmieszczone są po pojedyńczej sztuce u włościan rozwijają się bardzo pomyślnie, bydło jest bardzo starannie utrzymywane, co jest dowodem zainteresowania się hodowców i rokuje na przyszłość jak najlepsze nadzieje.

Stwierdzić należy, że w bieżącym roku uczyniono znaczne postępy w wykonywaniu ustawy o zabezpieczeniu buhai gminnych licencyonowanych, starano się wpływać na gminy zasobniejsze do zakupywania buhajów, mniej zasobniejsze do najmywania, a całkiem ubogim gminom przychodził Oddział w pomoc ustanawiając u nich stacye buhajów subwencyjnych lub subwencyonowanych i doprowadzono do tego, że prawie w każdej gminie nie znajduje się odpowiedni rozpłodnik bydła odpowiedniej rasy, a przeważnie simmenthalskiej.

Stacye ogierów w Medusze, Pobereżu, Jezupolu, Zagwoździu, Dąbrowcach i Delejowie oddają wielką usługę w poprawie rasy koni, obecnie wyniki można widzieć w miastach przy sposobności targów, jak to włościanie powodzą pięknymi końmi własnych matek.

Uzyskano w tym roku od Komitetu c. k. Towarzystwa Gospodarskiego 600 kor. subwencyi na sekretarza. Oddział w uznaniu prac sekretarza nadto zasług tegoż z powodu kontrolowania stacyi buhajów i trzody chlewnej wyznaczył mu remuneracyę 3[illegible]0 kor. po koniec czerwca 1908. Sprawa uzyskania tej subwencyi zasługuje na tem większą uwagę, że przyczynia się do utrzymania dobrej administracyi Oddziału i ekonomicznego poprawienia stosunków hodowlanych przez kontrolowanie stacyi, osięgnie się możność skutecznego podtrzymywania tych stacyi w odpowiednim stanie i daje pewność, że fundusze na cele stacyi dołożone nie będą marnowane.

Oddział utrzymuje bibliotekę dzieł treści ekonomicznej zasilana przez Komitet, z której członkowie Towarzystwa mogą korzystać.

Kancelarya Oddziału w r. 1907 załatwiła 164 exhibitów, z których najważniejsze cytujemy:

1. Zbierano daty posłużyć mogące do organizowania sprzedaży cieląt na rzeź.

2. Przedstawiono Władzom Centralnym zgubne następstwa młodzieży, udającej się na roboty do Prus, która, demoralizując się w obyczajach, z powrotem do swoich okolic wprowadza choroby weneryczne, szerząc i niszcząc siły robocze.

3. przedstawiono wadliwości fungujących biur pośrednictwa pracy.

4. Poparto petycyę Rady Oddziału w Lisku co do składów soli bydlęcej unormowania cen i jej farbowania.

5. Poparto petycyę Rady Oddziału w Stryju co do zamknięcia granic monarchii dla importu bydła rosyjskiego, rumuńskiego i bałkańskiego.

6. Wyrażono opinię co do korczunku lasu na Płoskach w Podłużu.

7. Ogłoszono kurs rachunkowości rolniczej, kurs chowu chlewni i kurs chmielarstwa.

8. Czyniono starania w sprawie tepienia gąsienicy.

9. Zainicyowano sprawę odpisania podatków z powodu zniszczenia żyta tudzież sprawę zakupna ziarna na zasiew jesienną przedłożono Komitetowi.

10 Przedstawiono Komitetowi propozycye co do formularza na założenie księgi członków Oddziału i kwitaryusza na płacone wkładki.

11. Mianowano zastępcę członka do komisyi licen. w Sołotwinie.

Zresztą inne okólniki i ogłoszenia dotyczące spraw gospodarstwa rolnego leśnego i domowego komunikowano dotyczącym stronom, hodowcom i gospodarzom do wiadomości i zastosowania się.

Obrót funduszów Oddziału w r. 1907 przedstawiał się

w dochodach gotówką . . .	1665 kor.	— hal.	a efektami	425	kor.
w wydatkach „ . . .	1622 „	99 „	„	—	„
pozostała reszta kasowa gotówką . .	42 kor.	01 hal.	a efektami	425	kor.

a mianowicie książeczka Banku mieszcz. Nr. 5396 opiewająca na 350 kor. (fund. premiowania sług 120 kor., subwencya na działalność 240 kor.) i książ. Kasy Oszczędności Nr. 3808 na 65 koron jako fundusz na kurs warzywnictwa i ogrodnictwa.

Zaległości czynne wynoszą u 40 członków na wkładkę 569 kor. i 12 członków na Rolnik 75 kor.

XXIX. Oddział Stryjsko - Żydaczowski. (Powiaty: Stryj i Żydaczów.

Przewodniczący: Brunicki br. Julian (Podhorce obok Stryja).

Zastępca Przewodniczącego: Dzieduszycki hr. Edmund (Izydorówka p. Żurawno).

Członkowie Rady Oddziału: Dzierżbicki Stanisław (Bereźnica p. Stryj), Niżankowski ks. Ostap (Zawadów p. Stryj), Onyszkiewicz Adam (Lisiatycze p. Bilcze-Wolica), Siemianowski Władysław (Bratkowce p. Stryj), Wasylczyszym Seń, (Łany dolne p. Stryj), Widajewicz Bolesław (Wołcniów p. Żydaczów), Zarzycki ks. Ludomir (Uście p. Mikołajów n. Dn.).

Zastępcy członków Rady Oddziału: Halkiewicz ks. Julian (Chodowice p. Gelsendorf-Komarów), Hoch Jan (Łany dolne p. Stryj), Korzenny Leopold (Malechów p Rozdół), Makowicz Jan (Stryj), Potuczko ks. Włodzimicrz (Siechów p. Sokołów ob. Stryja), Wolicki Iwan (Wołcniów p. Żydaczów), Zacharyów Inocenty (Duliby p. Stryj).

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Deresz Piotr, Jaroszewski Iwan, Skoblik Pawło, Michajłow Fedor, Zacharyów Innocenty, Windisch Józef, Wasylczyszyn Seń, Onyszkiewicz Adam, Skrzyński Antoni, Dzierzbicki Stanisław. Hoch Jan, Siemianowski Włodzimierz, Baziuk Iwan, Czudiowicz Andrzej, ks. Potuczko, Slezak Maksymilian, Winnicki Dymitr, Załuski Marceli, Rupp Rudolf, Rudnicki Michał, Kulczycki Antoni, Ostasz Dymitr, Kuchar Wasyl.

Sprawy ogólne.

Stan ogólny ilości członków wzrósł znacznie w tym roku, gdyż, potrąciwszy kilku, którzy nie zapłacili wkładek za rok 1907, wyjechali, względnie zmarli mamy około 440 członków z wkładką ogólną 1750 i kilka nowych zgłoszeń o przyjęcie z nowym rokiem 1908.

Walne zgromadzenie członków obradowało dwukrotnie: 28. stycznia wobec około 80 członków i 1. czerwca wobec około takiej samej ilości obecnych. Protokoły skrócone tych zgromadzeń drukowaliśmy w Okólnikach i w „Rolniku“. Rada Oddziału obradowała 14. lutego, 18. kwietnia, 8. maja, 9. września i 28. listopada. załatwiając sprawy bieżące najważniejsze. Na posiedzeniu z d. 8. maja załatwiono sprawę zmiany statutu.

Biuro Oddziału prowadzone było, jak w latach poprzednich, przy pomocy siły tymczasowej w okresach największego ruchu. Protokół podawczy obejmuje okrągło 2200 pozycyi, ale spraw załatwiono jednych mniej innych więcej, gdyż pod jedną pozycyą mieszczą się nieraz liczne cyrkularze i odpowiedzi

Okólnik wydawaliśmy jak dawniej z tą różnicą iż posyłamy go teraz prawie wyłącznie członkom naszym, oraz członkom Oddziałów Drohobyckiego i Dolińskiego na podstawie układów zawartych i za zwrotem części kosztów druku i całych wydatków wysyłkowych przez te Oddziały,

Od roku 1908 począwszy zmienia się sposób prowadzenia protokołu i rachunkowości wskutek polecenia Komitetu. Sprawy handlowe nie będą wpisywane do protokołu lecz prowadzone osobno, tak samo książkowość działu administracyjnego zostanie oddzieloną od działu handlowego. Wymaga to pewnych zwiększonych prac przy zamknięciu rachunków rocznych i pociągnie też za sobą prawdopodobnie małe opóźnienie terminu pierwszego walnego zebrania członków w r. 1908.

Wykłady i kursa

Pan dyrektor Dzierżbicki z kraj Szkoły Rolniczej w Bereźnicy był tak uprzejmy, iż odbył 5 wykładów dla włościan, a mianowicie: w Siechowie (hodowla i leczenie bydła) w Daszawie (hodowla bydła i uprawa pastwisk) w Machlińcu (żywienie krów mlecznych) w Żulinie (hodowla) i w Hurniem (hodowla). Zainteresowanie było znaczne, ilość słuchaczów największa w Daszawie (około 150), najmniejsza w Siechowie (około 50). Wskutek niezwykle ostrej i śnieżnej zimy musiano szereg zapowiedziany przerwać Wyniki w ogóle bardzo dobre.

Pozostałą resztę subwencyi zeszłorocznej na wykłady weterynarskie zużyliśmy na urządzenie w końcu lutego i w początku marca szeregu wykładów o udzieleniu pierwszej pomocy weterynarskiej bydłu i koniom. Prelegentem był asystent Akademii Weterynaryi ze Lwowa, p. Zagaja; pierwszy dwudniowy kurs w Stryju zgromadził 52 uczestników, kurs takiż w Skolem tylko 20 uczestników, w Mikołajowie było ich 35, w Żydaczowie 19. Kurs projektowany w Żurawnie odpadł, gdyż zgłoszenie doszło za późno. Uczestnicy nie dostawali żadnych zapomóg na utrzymanie lecz nagrody w postaci narzędsi i książeczek. Zainteresowanie było nader znaczne ku zadowoleniu p. prelegenta, który nawet ponad program przedłużył czas wykładów, byle zadowolić i zaspokoić ciekawe zainteresowanie obecnych. Bardzo nam pomocne były c. k. Starostwa, gdyż zachęciły ludność do wzięcia udziału w wykładach i ułatwiały je w miarę możności.

Sprawy hodowlane.

Stacyi buhajów mieliśmy tego roku czynnych 24, a to następnie rozdzielonych: w stryjskiem 10 z subwencyą Komitetu zwykłych, 2 z buhajami danymi przez Komitet, ale nie pobierających subwencyi, 2 z buhajami danymi przez Komitet, a z subwencyą przez nas wypłaconą z funduszów Rady powiatowej; w żydaczowskiem 8 zwykłych subwencyjnych, 2 z buhajami Komitetu a subwencyą z Rady powiatowej. Prócz stacyi w Nadiatyczach wszystkie miały buhaje simmenthalskie pełnej i pół krwi, a na rok 1908 spodziewamy się dostać nowe stacye zupełne z Komitetu.

Obory zarodowe gminne rozwijają się powoli, o ile to możliwe w tych latach ciągłych klęsk, posuchy lub innych.

Część oddanych tego roku sztuk z Podhorzec umieściliśmy za wyjątkowem zezwoleniem Komitetu w Wierczanach, gdzie są lepsze warunki rozwoju. W Dobrzanach wymieniliśmy kilka sztuk chorych lub nieodpowiednich, Siechów rozwija się powoli ale jak zwykle na początku ma pewne trudności, tak samo Monasterec. Jest to rzeczą wiadomą, — iż niezwykłe trudności sprawia kupno sztuk dla

obory gdyż sztuk dobrych, pierwszorzędnych właściwie nikt bez przymusu nie sprzeda

W każdym razie po wsiach, gdzie są obory gminne, widać ich wpływ nietylko co do jakości bydła, ale także co do stanu wyżywienia i utrzymania ogólnego.

Dla łatwiejszzgo przezimowania bydła po klęskach r. 1906 dostaliśmy za pośrednictwem Komitetu wydatną pomoc dla najpotrzebniejszych utrzymujących bydło a to przez dostarczenie grysu po znacznie zniżonej cenie.

Chlewnie zarodowe mnożą się; w tym roku powstało ich 16 po części zupełnie nowych, po części odnowionych, tak samo kilka stacyi knurów. Wyniki poprawy rasy nierogacizny najlepiej widzi się na targach, gdyż prostych starych świń już po prostu niema, tylko okazy o typie wybitnie angielskim. Szkoda tylko, iż włościanie mają zamiłowanie w okazach o krótkich wąskich ryjach, które są gorsze do opasu i skłonniejsze do chorób od sztuk typu nowego o nieco wydłużonym a szerokim ryju, te bowiem mają zawsze większe klatki piersiowe i cały przód o wiele szerszy, są przeto pod każdym względem korzystniej zbudowane.

Chów drobiu rozwija się powoli, ale za mało możemy w tym kierunku działać, bo jest za małe zainteresowanie. Zielononóżki wprowadzone nie wszędzie zadowalają odbiorców, bo są małe i niechętne do kwoczenia, tak dalece, iż wszędzie prawie trzeba było brać do pomocy stare mieszanej rasy kwoki. W kierunku niosności nie pozostawiają jednak nic do życzenia, a to ważny moment obecnie.

Za mało też zainteresowania się kaczkami, dawaliśmy chętnie do krzyżowania z kaczką prostą domową kaczory białe pełnej krwi Peking, odznaczające się wielkością, obfitem doskonałem pierzem, prawie równem gęsiemu, większą ilością mięsa i doskonałego tłuszczu. Chcieliśmy dawać takie kaczory, lub sprzedawać po cenie zniżonej 3 kor. za sztukę, prawie nikt z tego nie korzystał.

Natomiast mamy coraz większy popyt za gęśmi emdeńskiemi, tak iż ledwo zdołaliśmy zadośćuczynić zgłoszeniom, tworząc 7 trójek nowych. Wyniki z tego będą bardzo dobre, bo gęsi emdeńskie doskonale się nadają do tutejszych warunków a są bez porównaniu większe od prostych.

Kurnik wzorowy w Dobrzanach rozwijał się słabo z powodu braku stosownego pomieszczenia; rzecz ta zmienia się obecnie i mamy nadzieję lepszego wyniku na rok najbliższy. Gdyby zaś to nie szło, to zwiniemy całość i przeniesiemy w inne lepsze miejsce.

Tego roku próbowaliśmy też zająć się hodowlą ryb, a mianowicie zarybienie Dniestu sandaczem popierać przy pomocy kraj. Towarzystwa rybackiego. Otrzymaliśmy wielką ilość ikry którą rozdaliśmy do Mikołajowa, Rozdołu i Żurawna, o ile nam wiadomo wylęg odbył się normalnie i pomyślnie.

Sprawy rolnicze.

Z wiosną rozdaliśmy znowu pewną ilość nasion zbożowych, pastewnych i kartofli, oraz nasion warzyw między członków, o ile nas dochodzą wieści z wynikiem dobrym, bo plony były przeważnie lepsze, a w ten łatwy sposób rozpowszechniamy między członków nasiona nowych odmian już wypróbowanych w okolicy.

Zrobiliśmy też próbę, dając większą ilość nasienia owsa i jęczmienia kilku członkom do zasiewu, którzy mają nam oddać stosowny plon, w celu dalszego rozdania. Wyniki jednak jeszcze nie zebrane i dlatego nie możemy ich na tem miejscu podać. Jeżeli rezultat będzie dobry, to pójdziemy dalej tą drogą.

Wobec braku nasienia żyta i pszenicy w okręgu naszym staraliśmy się przyjść z pomocą rolnikom, uzyskaliśmy od Komitetu subwencyę 2% opust z ceny stanowiącą i dostarczyliśmy w ten sposób dwa wagony żyta i ½ wagonu pszenicy Żyto było kupione przez Oddział handlowy Komitetu, w jakości niestety nader

lichej, zwłaszcza nieczystej, bo co do kiełkowania okazały się wyniki dość dobre część żyta musieliśmy czyścić, bo sprzedawcy nie uznali nawet za stosowne dobrze to żyto przed wysyłką odmłynkować. Przenica kupiona z zarządu folwarku w Podhorcach w odmianach ostka mikulicka i elita grodkowicka była odsiewem nasienia dostarczonego do upraw próbnych przez Komitet. Nabyliśmy ją i dostarczyli w jakości sortowanej i tryerowanej na czysto.

Wystawę rolniczą i próbę maszyn projektowane na rok miniony musieliśmy odłożyć do roku 1908, a kto wie, czy wobec fatalnych zbiorów i w ogóle złych stosunków gospodarczych nie wypadnie jeszcze ją dalej przesunąć. Okaże się to dopiero w ciągu zimy, przygotowania w każdym razie robimy, nawet w kierunku wystawy przemysłowej.

Sprawy handlowe.

Rozwój pomyślny działu handlowego wzrastał nadal i w roku ubiegłym, mimo pod wielu względami niekorzystnych warunków, mimo klęsk elementarnych i rozmaitych przeciwności.

Sprzedaż nasion warzywnych i kwiatowych torebkowanych — tak na targu w Stryju. Mikołajowie i Żydaczowie, jak i przez wysyłkę odbiorcom prywatnym oraz zastępcom w rozmaitych okolicach wzmaga się ale mieliśmy tę przyjemność, iż paru odbiorców zastępców nie zapłaciło, a okazało się, iż informarcye uzyskane o nich były nie dosyć dokładne. Straty te nie są tak niebezpieczne, ale zawsze niemiłe i muszą być w przyszłości w odpowiednej drodze omijane

Skład maszyn rolniczych w Stryju rozwija się powoli, ale stale; sprzedaż się zwiększa, gospodarze coraz chętniej do nas się zgłaszają o narzędzia, a co również rzeczą wielkiej wagi, tworzymy przeciwwagę zapędom zwyżkowym prywatnych handlarzy (produkcyi maszyn roiniczych tu wcale niema) i zmuszamy ich istnieniem naszego składu do staranniejszego dbania o dobro odbiorców.

Przytem nasz skład maszyn dopomaga nam przy sprzedaży nasion, karm treściwych, nawozów, mamy tam tryer ustawiony, na którym liczni gospodarze czyszczą swe zboże do siewu przeznaczone i t d

W ciągu roku 1907 sprzedaliśmy

pługów zwykłych do orki wyrobu Eröhltcha z Nowego Sącza .	sztuk	96
ogartywaczy czyli płużków do kartofli z tejże fabryki . .	„	9
młocarń ręcznych bez wytrzęsaczy 5, z wystrzęsaczami 1 razem	„	6
młocarnię z kieratem i przeniesieniem	„	1
młynków do zboża	„	4
rozmaitych sieczkarń ręcznych	„	21
buraczarek	„	4

prócz tego rozmaite drobiazgi kosy, bruski i t. d.

Wprowadziliśmy w jesieni skład narzędzi drobnych i części zapasowych dla pożarnictwa, ruch jest jeszcze mały, ale sie prawdopodobnie rozwinie z biegiem czasu.

Rachunkowo przedstawia się dział maszynowy jako bierny, i gdyby nie subwencya krajowa, nie bylibyśmy w stanie składu utrzymać.

W ciągu roku minionego ustanowiliśmy podagentów maszynowych, ale wynik był do teraz niezbyt zachęcający — gdyż za mało tem się oni widać interesują — my zaś nie zdzieramy naszych odbiorców więc nie możemy dawać takich prowizyi jak handlarze.

Wobec złego wyniku żniw i ogólnej biedy, był ruch nawozowy nieszczególny. Nawozy wszelkie prócz kainitu, saletry i miału wapiennego poddawaliśmy ocenie kontrolnej w Dublanach. a wyniki były wogóle lepsze niż dawniejszymi laty, t. j. nie było takich znacznych braków. Zysk nasz brutto na nawozach jest

nader mały, wynosi bowiem od 10—15 kor. na wagonie, z czego musimy pokryć wydatki na portorya, ogłoszenia i inne. Absolutnie twierdzić możemy, iż z nawozów nic nam nie zostaje, a wynik dodatni rachunkowy jest właściwie idealnym, bo przecież z tego niby zarobku potrącić należy także wartość nawozów dawanych bezpłatnie na próbne pola dla zachęty rolników zakładane.

W rezultacie jednak dostarczyliśmy tego roku:

żużli Thomasa wysokoprocentowych razem	2216·—
nadfosforanów mineralnych	305·—
nadfosforanów amoniakalnych	235·—
mączki kostnej roztworzonej	235·—
saletry chilijskiej	35·50
kainitu kałuskiego	240·—
miału wapiennego nawozowego	100·—

Więc mimo złego roku prawie tyle co w sezonie ubiegłym. Zwiększa się zapotrzebowanie żużli i nadfosforanów natomiast umniejsza się ilość mączki kostnej.

W dziale karm dla bydła zajmowaliśmy się w ciągu zimy 1906 7 dostawą grysu zarówno z magazynów wojskowych w Stryju, jak i od kupców prywatnych zakupionego, w ilości razem około 635 q W jesieni 1907 zaczęliśmy znowu dostarczać grys pszenny w małej jednak ilości, a prócz tego dostarczyliśmy rozmaitym odbiorcom około 90 q. melasy sprowadzonej z cukrowni w Zuczce i wagon ściółki torfowej.

Obroty w nasionach pastewnych były znaczne, gdyż wskutek nieurodziaju w r. 1906 na nasienie koniczyny i t. d., oraz wskutek zwiększonej ogólnie uprawy roślin pastewnych zapotrzebowanie wzrosło. Sprzedaliśmy w składzie, na targu i w drodze wysyłek, następne ilości:

koniczyny czerwonej doborowej kontrolowanej	10128	kg,
„ szwedzkiej „ „	760	„
„ białej „ „	269	„
lucerny farancuskiej oryginalnej „	391	„
inkarnatki, seradeli, komonicy i podobnych	486	„
tymotki krajowej najlepszej kontrolowanej	2408	„
rajgrasów i innych traw na mieszanki	1524	„
wyki nasiennej	1922	„
łubinu niebieskiego i żółtego	2119	„
szporku na karmę dla bydła	200	„
buraków pastewnych mamutów czerwonych	2555	„
buraków pastewnych eckendorfskich żółtych	1297	„
buraków pastewnych Vauriac żółtych	163	„
buraków pastewnych półcukrowych	75	„
marchwi pastewnej pomarańczowej i białej	95	„
brukwi golmkowskiej	64	„
końskiego zębu amerykańskiego prawdziwego	4900	„

Nasiona warzywne i kwiatowe cieszyły się popytem znacznym a o obrotach dają częściowo wyobrażenie cyfry następne. Sprzedaliśmy tego roku kapusty 260 kg. (124 kg. w r. 1906), marchwi 129 kg. (8) kg. w r. 1906), pietruszki 166 kg. (w r. 1906 171 kg). buraków ćwikłowych 365 kg. (290 kg. w r. 1906), cebuli na siankę siankę 72 kg. (48 kg. w r. 1906) i t d. w odpowiednim stosunku wzrastającej sprzedaży.

Sprzedaż pożywki Bauera dla gorzelń rozszerza się powoli a stale; w jesieni weszliśmy w układ z Syndykatem Towarzystw rolniczych w Krakowie, by naszym odbiorcom w zachodniej części kraju ułatwić nabywanie pożywki. Tak samo dla okolic Sokala i Rawy ruskiej zastępuje nas Spółka Rolnicza w Sokalu. Odbior-

com z innych stron kraju wysyłamy bezpośrednio stąd. Tego roku sprzedaliśmy razem 286 beczek pożywki, zużywając nadwyżkę ceny na pokrycie kosztów w innych działach handlowych, jak nawozy, karmy i maszyny.

Zdaje nam się, iż według możności staramy się ułatwiać członkom oraz innym rolnikom nabywanie dobrych nasion, maszyn, nawozów itd. po cenach możliwie najniższych i pod warunkami jak najbardziej przystępnymi. Zadowalamy się w stosunku do członków zwrotem kosztów jak najniżej obliczanym, od nieczłonków pobieramy pewien nieznaczny dodatek na koszta ogólne naszej administracyi, jest bowiem słusznem, by członek płacący wkładkę miał towar taniej od rolnika po za Oddziałem stojącego. A mimo naszych starań usilnych i pracy nieraz bardzo trudnej nie zewsząd uzyskujemy uznanie, owszem narażeni bywamy na zarzuty najrozmaitszej natury. Najprzykrzejszem jest, gdy się widzi członków Oddziału kupujących towar, który jest u nas w dobrej jakości na składzie, w składach obcych dlatego, gdyż cena tam jest pozornie niższą lub warunki wypłaty dogodniejsze na pierwsze wejrzenie, a nie zwracających uwagi na jakość towaru i na dalsze warunki spłaty.

Mamy jednak nadzieję, iż powoli coraz szersze warstwy ludności rolniczej zgłaszać się będą do nas na członków i z urządzeń naszych handlowych korzystać zechcą.

XXX. Oddział Tarnopolski (Powiaty: Skałat, Trembowla i Zbaraż).

Przewodniczący: Tadeusz Fedorowicz,

Zastępcy- Bogusław Cienski i Stanisław hr. Piniński.

Członkowie: Aleksander Fedorowicz, Stefan Godlewski, Jan Gużkowski, Władysław Jankowski Józef Jurystowski, Kazimierz Kański, Józef hr. Koziebrodzki, Stanisław Kozłowski, Leon Podlewski, Tadeusz Sochanik i Leon Willner.

Zastępcy: Kazimierz Iłański i Stanisław Kozłowski.

Komisya rewizyjna: Bolesław Kuzian, Juliusz Friedberg i Kazimierz Bromirski.

Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Cieński Bogusław, Jankowski Władysław, Podlewski Leon Gużkowski Jan, Jurystowski Józef, Fedorowicz Aleksander.

Oddział odbył dwa walne zebrania i jedenaście posiedzeń rady — ilość członków dosięgła liczby 122, nowych członków przyjęto 26, ubyło przez wystąpienie i wykreślenie z powodu zaległych wkładek 22.

Akcya w kierunku podniesienia hodowli zwierząt zaznaczyła się uzyskaniem dwu nowych obór zarodowych, z tych jednej włościańskiej — ośmiu nowych chlewni zarodowych, czterech nowych stacyi buhaji, dwu nowych stacyi knurów, jednej stacyi tryka, dwu stacyi ogierów. i czterech stacyi owczarni zarodowych — nadto w łonie Rady wyznaczono osobną Sekcyę dla spraw chowu drobiu i królików, która wespół z takimże Towarzystwem krajowem zapoczątkowała podniesienie tej dotąd w powiecie zaniedbanej gałęzi hodowlanej

Prócz pomniejszych spraw, któremi się Rada w ciągu całego roku zajmywała, jak udzielanie Starostwom opinii w sprawach korczunków — załatwianie podań członków o stacye rozpłodowe — ustanowienie wysokości wkładek dla Kółek rolniczych, którą oznaczono na koron 4. — przedmiotem kilkakrotnych obrad był projekt regulaminu służby gospodarskiej oraz myśl założenia „Związku Ziemian“ opartego na samopomocy własności większej — któryby stanowił skuteczną obronę

przed agitacyą strejkową i emigracyjną Liczne zebrania w sprawie tego związku ani silna agitacya pisemna nie zdołały ogółu przekonać dla sprawy — usiłowania spełzły na niczem. Nadużycia ze strony towarzystwa transportowego „Austro-Americana“ w Tryeście przez rząd austryacki koncesyonowanego, których owocem była wznowiona emigracya ludu do Ameryki, zniewoliły Radę do wystosowania memoryału w tej sprawie na ręce Komitetu do rządu centralnego. Także dwukrotnie wentylowała Rada sprawę fiskalnych nadużyć, szczególnie przy wymiarze podatku osobisto-dochodowego u ziemian — zamiarem rady było przez urządzanie zgromadzeń w powiatach i oddziałach a następnie przez masowe wysłanie memoryałów do władz krajowych, zwrócić uwagę tychże na te nadużycia i założyć przeciw temu stanowczy „protest“ — lecz i ta apatya ogółu czy brak wiary w proponowane środki obrony cały zamiar unicestwiły.

Dla producentów mleka starała się Rada wyjednać dwie ulgi: jedną aby bańki na mleko systemu Burmeistra i Weina mogły być cechowane bez żadnych obręczy i usztywnień, drugą aby producenci byli obowiązani dawać swą pomoc jedynie przy naładowywaniu pełnych baniek do pociągów towarowych.

W lutym urządzono rozdanie nagród służbie gospodarczej - nagromadzonych było trzydziestu dwu — rozdano łącznie 658 koron z których $^1/_4$ część pokryli złużbodawcy; przy tejże sposobności wyraża Rada Oddziału podziękowanie Radzie powiatowej w Trembowli za przesłany na ten cel zasiłek.

Ażeby zainteresować członków naszych na walnych zebraniach, Rada wprowadziła na porządek dzienny obrad odczyty i tak mówił p. Gużkowski o otwarciu granicy dla importu bydła, p. Godlewski o wczesnem przeorywaniu ściernisk. W końcu wspomnieć należy, że celem sanacyi finansów Oddziału uchwaliła Rada już jednoroczne zaległe wkładki ściągać za pomocą mandatów pocztowych względnie w drodze sądowej i że dzięki temu zarządzeniu zaległe wkładki zmalały z cyfry 486 koron którą wykazywał r. 1906 do kwoty 247 kor. 40 hal.

XXXI. Oddział Tłumacki (Powiat Tłumacz).

Przewodniczący: Stanisław Bohdanowicz!
Zastępca: Alfred Doschot.
Sekretarz: Maryan Bohosiewicz.

Członkowie Rady: Jakubowicz Jan, Cieński Zdzisław, Ładomirski Zdzisław. Dr. Wiśniewski Ludwik, Klimkiewicz Henryk, Hirszhorn Stanisław, Zagórski Rudolf, Głąba Adolf, Koropecki Mikołaj i Eliasz Kamiński oraz z urzędu Inspektor hodowlany p. Ludwik Abgarowicz.

W roku 1907 liczył Oddział członków 168, z czego 1 honorowy, jeden po 30 kor., jeden 20 kor., 35 po 12 kor., reszta po 4 kor. i 2 kor, uwolnionych od wkładek w cale nie było. W roku 1907 rozwój Towarzystwa gospodarskiego w Tłumaczu, zaznaczył się przeglądową wystawą bydła włościańskiego w dniu 10 lipca, która tak jakościowo jak ilościowo wypadła bardzo dobrze. Wystawę zaszczycił swą obecnością Prezes Tow. Gosp. i członek honorowy Oddziału J. W. Pan Stanisław Brykczyński oraz członkowie Komitetu J. W. P. Dr. Kornel Paygegt, Dr. Mikołaj Krzysztofowicz. Prezes Rady powiatowej w Drohobyczu p. Leonard Wiśniewski. Na wystawie rozdano 1.200 koron jako premie, z czego Komitet Tow. Gosp. ofiarował 1.000 kor. oraz Prezydyum i Oddział z własnych funduszów 1.000 kor.

Prezesem Jury był J. W. Pan Brykczyński, który bardzo serdecznie do włościan przemówił zachęcał do hodowli bydła i zaznaczył, że Towarzystwo Gospodarskie nie robi różnicy między członkami Towarzystwa polskiej i ruskiej narodowości. Prócz premii pieniężnych, rozdano wystawcom medale srebrne, bronzowe

i listy pochwalne w liczbie około 30 szt. Tegoż dnia po południu odbyło się Walne Zgromadzenie członków Tow., a sala „Sokoła“ ledwie mogła zmieścić uczestników. Przewodniczący zagajając, powitał Prezesa Brykczyńskiego wręczając Mu dyplom honorowy na członka Oddziału.

Bardzo był serdeczny nastrój w zgromadzeniu, gdy Prezes Brykczyński głęboko wzruszony, dziękował za objaw szczerej dla Niego życzliwości a upraszony przez Zgromadzenie objął przewodnictwo obrad. Przy porządku dziennym wygłosił p. Bronisław Janowski referat w sprawie łąk i pastwisk. Następne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 29. października w Ottynii, dla wygody członków w okręgu Ottynijskim zamieszkałych i pierwsza próba odbywania posiedzeń nietylko w Tłumaczu jako siedzibie Oddziału wypadła dobrze. Prócz dwu Walnych Zgromadzeń w roku 1907 odbył Oddział kilka posiedzeń rady Oddziału, na których załatwiano sprawy rolnictwa chowu bydła i. w. i. Z żalem Oddział żegna, niestrudzonego Inspektora hodowli bydła Pana Ludwika Abgarowicza, który opuszcza powiat tłumacki przenosząc się do Stanisławowa. Pan Abgarowicz jako zamiłowany w swoim zawodzie, cieszący się zaufaniem wśród ludu wiejskiego, umiał Sobie zjednać powszechny szacunek, przeto strata ta dla nas wielka, nie tracimy Go zupełnie, bo Oddział nasz należy do zakresu jego działalności, w każdym razie żal szczery po Sobie zostawia. Ze spraw z hodowlą bydła związanych podnoszę fakt, że trzy obory zarodowe gminne w Niżniowie, Markowcach i Tarnowicy polnej należycie się rozwijają, oraz że obora p. Wiśniewskiego w Horyhladach zasilona importowanym materyałem ze Szwajcaryi rokuje dobre nadzieje i oddziaływa korzystnie na chów bydła w okolicy. Ilość 32 buhaji własnością Tow. Gospodarskiego będących, podnosi chów bydła a pod względem chowu bydła Oddział nasz ma oddawna dobrą opinię. Chów owiec i świń wskutek licznych stacyi ma ustalony rozwój a licencya buhaji w roku 1907 wykazała 116 buhaji licenc. przy bardzo ostrem stosowaniu ustawy z r. 1892. W końcu udowadniam, że kilkaset drzewek owocowych jako też dwa wagony grysu, nasiona koniczyny, lucerny, buraków pastewnych, Oddział w r., Z. dla członków sprowadził, oraz że w r. 1908 wejdzie w życie sekcya chowu drobiu w Tłumaczu.

XXXII. Oddział Żółkiew (Powiat Żółkiewski).

Przewodniczący: Alfred Munter.
Zastępca: Adam Obertyński.
Członkowie Rady: Tadeusz Starzyński i Stanisław hr. Jabłonowski.
Delegaci na XLIII. Radę Ogólną: Stelmach Maciej.

W roku 1907 ubył jeden członek, zaś 3 członków przybyło tak, że obecnie liczy Oddział 29 członków.

Skład Rady Oddziału pozostał ten sam co roku niniejszego.

CZĘŚĆ CZWARTA.

Wykaz Członków c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

A Członkowie honorowi.

Jego Ces. i Król. Wys, Najd. Arcyks. Franciszek Ferdynand d'Este,
Jego Ces. i Król. Wys. Najd. Arcyks. Karol Stefan.
Abrahamowicz Dawid Eksc.
Augustynowicz Bolesław.
Chlumetzky Jan, były c. k. minister handlu w Wiedniu.
Colloredo Mansfeld, książę prezydent niższ. austr. c. k. Towarzystwa rolniczego.
Chłapowski Kazimierz.
Kurnatowski Władysław.
Kwilecki Mieczysław, hrabia.
Lobkowitz Ferdynand, książę, członek Izby Panów i prezes Rady kultury krajowej w Czechach.
Dr. Pilat Tadeusz, Radca dworu, prezes Wydz. kraj. galic.
Proskowetz Emanuel, członek Izby Panów i poseł na Sejm w Morawie.
Schwarzenberg Józef, August, Fryderyk, książę, prezes Tow. rolniczego w Pradze.
Schwarzenberg Karol, książę, prezes Centrallstelle w Wiedniu.
Sułdrzyński Zygmunt.
Tarnowski hr. Zdzisław, prezes Tow. roln. krak
Trapp Trappenberg Jan, prezes Towarz. rolniczego w Tyrolu.
Zedwitz Karol Eksc.. hrabia, poseł do Rady Państwa i Sejmu.

B. Członkowie korespondujący.

Bedö Albert, radca min. i szef leśnictwa w państwie węgierskiem.
Bötticher, radca kanc. w Berlinie.
Eksner Wilhelm dr., prof. Akademii w Wiedniu.
Fischbach Karol, w Sigmaringen.
Gourycy Konrad, hr., członek Tow. rolniczego w Paryżu.
Grebe Karol, dr., dyrektor szkoły leśnej w Eisenach
Hartig Robert dr., prof. w Neustadt-Eberswalde.
Heinrich Ernest, c. k. Profesor w Proszkowie.
Hess Ryszard, dr., prof. leśnictwa na wszechnicy w Giessen.
Horwath-Gimint Józef, b. prezes Tow. rolniczego w Salzkurgu.
Judeich Fryderyk. dr., dyrektor akademii leśnej w Tharand
Karnowicz-Efim Stefanowicz, właściciel dóbr w Rosyi.
Klimkiewicz Antoni, właściciel realności we Lwowie.
Knorr A., br., prof. akademii leśnictwa w Münden.
Landolt, dr., prof. w Zurichu.
Lützwitz Rudolf, br., na Slązku.
Marchet Gustaw, dr., prof. Akademii rolniczej w Wiedniu, Eksc. Minister Oświaty.
Miączyński Antoni, korespondent Tow. roln. w Krakowie.
Miklitz Robert, dyrektor szkoły leśnej w Eulenburgu.
Osser Jan, dr., prof, akademii leśnictwa w Mariabrun.
Ostrowski Aleksander, hr., właśc. w Królestwie Polskiem.
Pawłowski Adam, rządca w Sławucie na Wołyniu.
Pląskowski Aleksander, właśc. dóbr w Królestwie Polskiem.
Przystański Stanisław, dyrektor muzeum przemysłowego w Warszawie,
Rubens Ferdynand, w Hohenhausen.

Schlessinger Józef, prof. akademii leśnej w Wiedniu.
Schuberg Karol. prof. leśnictwa na politechnice w Karlsruhe.
Steiner Biard, prof. na wszechnicy w Peszcie.
Strumiło Józef, właściciel dóbr na Litwie.
Szczawiński Hipolit, właściciel dóbr w Wielk Ks. Poznańskiem.
Szubin Michał Mikołajewicz, właściciel dóbr w Rosyi.
Weeber H. L., inspektor leśnictwa w Bernie.
Wiesner Julian dr., prof. szkoły politechnicznej w Wiedniu.
Woronıecki Karol, książę, właściciel dóbr w Królestwie Polskiem.

C. Członkowie czynni

I) Nienależący do żadnego Oddziału:

Agopsowicz Józef
Kozłowiecki Adam
Lazarus Maurycy
Lilien Ernest
Mars Tadeusz Dr.
Sołowij Tadeusz Dr.
Sołowij Władysław Dr.
Żurowski Zygmunt

Razem . . . 8

II) Przydzieleni do Oddziałów.

1. Oddział Bełz-Sokal.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki 8

Kownacki Konstanty
Kruszewski Wincenty
Krzyżanowski Jan
Lanckoroński Zbign., hr.
Lang Bronisław
Madeyski Jan
Plater Zyberk Stan., hr.
Rylski Eustachy

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 11

Artymowicz Oktaw
Astan Mikołaj
Kramski Wincenty
Kruszewski Mieczysław
Kraiński Antoni
Lewicki Michał, ks
Nikorowicz Józef
Tarnowski Juliusz, hr.
Terlecki Adam
Wiśniewski Stanisław, hr.
Żukiewicz Bronisław

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 58

Agopsowicz Aleksander
Biliński Jan
Biliński Karol
Bąkowski Stanisław
Białoskórski Stanisław
OO. Bazyliani w Krystynopolu
OO. Bernardyni w Krystynopolu
OO. Bernardyni w Sokalu
Bojarski Jan
Chmura Marceli, ks.
Ciecharzewski Karol
Csadek Józef
Czapliński Piotr
Dawidowicz Emil, ks.
Dogilewski Jakób
Drohojowski Zygmunt
Filewicz Aleksander, ks.
Fundacya nauk. im Osmulskiego
Gewürtz Józef
Hulimka Michał
Hüttner Zygmunt
Iwanczyszak Michał, ks.
Juchnowicz Stanisław
Jaworski Bolesław
Juslicht Dawid
Kółko roln. w Opolsku
Kolbuszewski Seweryn
König Pinkas
Krzyżanowski Władysław
Kurzweil Józef
Lewartowski Michał, ks.,
Matwijas Jan, ks.
Merta Klotylda, br.
Mikołajczuk Marcin
Moszyński T, ks.
Nowakowski Stanisław
Pass Jakób
Prorok Adolf, ks.
Raciborski Aleksander,
Rastawiecki Szczęsny, ks.
Reiss Nuchim
Ryspler Mieczysław
Rydzaj Michał
Saprun Stefan, ks.
Schlosser Szymon
Schmier Abraham
Semetkowski Jan
Skawiński Klemens
Sosnowski Jakób
Trześniowski Emil, ks.
Weinberg Jakób
Werner Edmund
Werner Mojżesz
Wysoczański Eugeniusz
Zagórski Władysław
Żeleński Stanisław
Żukiewicz Kazimierz
Żukiewicz Józef

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 101

Razem . . . 178

2. Oddział Bóbrecki.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 4

Czaykowski Włodzimierz
Mycielski hr. Stanisław
Szeptycki hr. Kazimierz
De Vaux br. Kazimierz

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 23

Piliński Józef
Chmura Franciszek
Czaykowski Henryk
Czaykowski Adam
Gajewski Adolf
Grodzicki Władysław
Jarymowicz Julian, ks.
Klecan Władysław, ks.
Kalinowski hr. Józef Kalas
Korzenny Wiktor
Link Tadeusz
Małachowska Marya
Mały Alfred
Mayer Ferdynand
Michałowski Jan
Niezabitowski Kazimierz
Niwicki Władysław
Ożarowski Adam
Palac Józef
Romański Kazimierz
Smalawski Ignacy
Szczerba Floryan
Zwolski Stanislaw

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 1

Razem . . . 28

3. Oddział Borszczów.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 11

Baworowski hr. Michał
Borkowski Dunin hr. Jul.

Chamiec Antoni Jaxa
Czarkowski Golejewski T.
Dobek Zdzisław
Domański Seweryn
Gromnicki Stanisław
Kümelmann Mojżesz
Krzysztofowicz Tadeusz
Niemczewski Władysław
Skowroński Władysław

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 2

Kümelmann Selig
Raczyńska

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 18

Borkowski Junosza Kaz.
Bogdanowicz Maryan
Dłuski Henryk
Dzierzek Edmund
Gamski Maryan
Gałek Józef
Henisz Karol
Kostecki Kajetan
Kościszewski Zygmunt
Kraus Kazimierz
Mynarski Seweryn
Niemczewski Erazm
Pollo c. k. major
Piszczkowski Zygmunt
Scholz Gustaw
Sochanik Felicyan
Skowroński Stanisław
Wojnarowski Franc.

Razem . . . 31

4. Oddział Brodzko-Złoczowski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 2

Schnell Oskar
Schmiedt Wilhelm Fryder.

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 40

Biliński Włodzimierz
Doliniański Treter Roman
Dutkiewicz Tomasz, ks.
Eder Zdzisław
Ederowa Marya
Gold Józef
Górski Franciszek
Gniewosz Władysław
Gniewosz Feliks
Horodnicki Mikołaj
Hubicka Aniela
Jasiński Wiktor
Jaworski Kązimierz
Jaworski Tadeusz
Kownacki Rudolf
Koziek Teodor
Komarnicki Mieczysław
Listowski Bolesław
Madeyska Amalia
Mosiewicz Jan
Obertyński Kazimierz
Piórkowski Izydor
Pilatowski Bolesław
Puntschert Stanisław
Przybysławski Wincenty
Richter Sender
Rotter Bolesław
Sala Oktaw
Schachter Szymon
Scheffer Jan
Schutzmann N.
Türrhaus M.
Tobis Juliusz
Ujejski Bronisław
Waligórski Adolf
Weismann Klemens
Wittlin Bernard
Wojtkowski Jan dr.
Woroszyński Konstanty

Razem . . . 42

5. Oddział Brzeżany-Podhajce.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 1

Potocki Jakób, hr.

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 72

Axentowicz Ludwik
Bajewski Ignacy
Bajewski Zygmunt
Bieder Dawid
Blejberg Jan
Bilińska Stefania
Blumenfeld Józef
Bocheński Franciszek
Cywiński Rafał
Dudrowicz Emil, ks.
Gołaszewski Napoleon
Gołębski Władysław
Gołębski Juliusz
Grabowska Marya
Hohendorf Edwin, br.
Błazowski Julian
Błazowski Maryan
Czyżewicz Adam
Greis Adolf
Gołaszewski Stanisław
Januszkiewicz Bolesław
Mejblum Markus
Obrocki Hilary
Maurycy Perl
Posten Karol
Puzyna ks. Roman
Rozmarin
Rothstein Abraham
Sadowski Mikołaj
Shatrel Stan. dr
Sielberfeld Hersch
Szamola Maryan ks.
Trzcieniecki Tadeusz, dr.
Uleniecki Julian
Wittlin Izaak
Zagórzyński Jan, ks.
Tenenbaum Sumer
Łastowiecki Bronisław
Łopatyński Eugeniusz, ks.
Kordula Mieczysław
Romanowski Aleksander
Hozumbek Franciszek
Kijanowski Franciszek
Kopystyński Józef
Korduba Teodor, ks.
Krajczyk Józef
Krzysztofowicz Józef
Krzyżanowski Edmund
Lityński Edward
Lityński Zygmunt
Leszczyński Włodzimierz
Łoboś Longin
Malinowski Stanisław
Malsburg Henryk, dr.
Maramorosz Tomasz
Maramorosz Sylwester
Misiński Józef
Podlewski Wincenty
Raczyński Aleksander
Rozmarin Maurycy
Samuel Benjamin
Starzyński Fortunat
Słomnicki Bronisław
Sokulski Jan
Sternhell Maks.
Stopczyński Franciszek
Sommerstein Maurycy
Türhaus Izaak
Walerstein Karol
Wohlfarth Zdzisław
Wojciechowski Karol
Zajączkowski Mieczysław
Zeitleben Jan

c) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 15

Razem . . . 89

6. Oddział Cieszanów.

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 11

Dobrzyński Zygmunt
Jampolski Kazimierz
Jonas Ignacy
Liptay Maksymilian, dr.
Poniński Łodzia Aleks., ks
Sapieha Władysław, ks.
Wattmann baron Hugo
Puzyna kn. Julian
Świtalski Mieczysław, dr.
Skarszewski Żuk Stan

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 17

Kaliński Henryk

Kołtuniuk Mikołaj
Kostek Jan
Koralewski Władysław
Krynicki Stanisław
Kranz Leon
Kwitnowski Bronisław
Kółko rol. Lubliniec nowy
Metella Seweryn
Müller Edward
Ossoliński Stanisław
Poniński Łodzia Kalikst ks.
Pełech Eustachy
Rupp Gustaw
Sroczyński Stefan
Zabłocki Mieczysław
Zaleski Józef
Zarzycki Tadeusz

c) Członkowie płacący niżej 10 K wkładki . . . 48

Razem . . . 77

7. Oddział Doliński.

a) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 1

Zaremba Hipolit ks.

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 65

Bazarkiewicz Jan
Berwild Bolesław dr.
Bielecki Leon
Birczak Iwan, ks.
Bohaczewski Teodor, ks.
Chajes Ozyasz
Chlebowiecki Ignacy, ks.
Chmielewski Wincenty, dr.
Deindel Wacław
Didocha Michał
Dobrowolski Józef, dr.
Fedorków Dmyter
Gdowski Teofil, ks.
Gmina Lisowice
Godzki Józef
Górnikiewicz Teofil, ks.
Grabowieński Jan
Grabowieński Adam
Hausmann Maurycy
Humecki Kornel, ks.
Hrycaj Dymitr
Jaworowski Kazimierz, dr.
Jarema Teodor, ks.
Kalicun Eliasz
Kardasz Stefan
Kulczycki Paweł
Kółko roln. Dolina
i inni a 10

Razem . . . 111

8. Oddział Drohobycz.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 2

Bielski Juliusz (senior) hr.
Bielski Juliusz (junior) hr.

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 1

Frey Rudolf

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 10

Fecreissel Henryk
Frey Rudolf
Klasztor OO Bazylianów w Drohobyczu
Kiszko Jan
Krynicki Zdzisław
Rybicki Aleksander
Schüller Ryszard
Truszkowski Mieczysław
Tarnowski Jan, hr.
Wiśniewski Leonard

d) Członkowie płacący niżej 10 K wkładki . . . 64

Razem . . . 77

9. Oddział Dynów.

a) Członkowie płacący po 50 K. wkładki . . . 1

Skrzyński Zdzisław

b) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 1

Krasicki Ignacy, hr.

c) członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 2

Skrzyński Ignacy
Trzcieński Franciszek

d) Członkowie płacący po 12 K. wkładki . . . 9

Dutszka Edmund, ks.
Dydyński Stanisław
Kółko rolnicze
Kopystiański Orest, ks.
Löffler Wilhelm
Nowakowski Juliusz
Stachyrak Wojciech, ks.
Trzecieski Stefen
Trzecieska Eleonora

e) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 36

Razem . . . 49

10. Oddział Gródecko-Janowski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 5

Brunicki Adolf, br.
Głowacki Jan
Kopecki Edward
Niezabitowski Stanisław
Weissmann Zawidowski Ed.

b) Członkowie płacący po 20 K wkładki . . . 3

Breuer Bertemilian Jan
Stanek Wilhelm
Weigl Millerct Józef

c) Członkokie płacący po 14 K wkładki . . . 33

Bisanz Leonard
Bobowski Franciszek
Bogdanowicz Jan
Choma Jan
Gawroński Jerzy
Gunderman Józef
Gołuchowski, Ex.hr. Agenor
Greń Michał
Hapka Szczepan
Jaroszyński Stanisław
Iwaszczyszyn Jan
Kinzi Hugo
Klein Gustaw
Koliszer Henryk, dr.
Kramer Juliusz
Lachiewicz Michał. ks.
Lille Ozyasz
Mischel Maurycy
Mroczkowski Henryk
Obmiński Juliusz
Ositrowski Władysław
Panicz Michał
Pragłowski Robert
Radomski Gracyan
Romaniuk Mikołaj, ks. prob.
Rostek Ignacy
Schoffer Franciszek
Stauffer Edward
Strzyżowski Kazimierz
Srokowski Teofil, Dr.
Tyszkiewicz Janusz, hr.
Wiszniewski Karol
Woynarowski Feliks

d) Członkowie płacący po 10 K wkładki . . 33

Blicharski Wacław
Bolkot Mikołaj
Chmielewski Józef
Dawid Jan
Dmytruch Fedko
Durkocz Józef
Fleiszyk Onufry
Hryniszyn Stefan
Jachowski Karol
Jacheć Franciszek
Jachowski Jan
Kółko rolnicze
Kramer Jakób
Kruk Michał
Kuniniec Tymko
Leszczyszyn Marya
Łuków Józef
Mahler Adolf
Maksymowicz Fedor
Michajliszyn Jan
Młodnicki Karol
Mytiuk Antoni
Pryjma Jan
Pomirczy Iwan
Szeffer Hersch

Sewyk Iwan
Sokół Jan
Tupis Stefan
Tuziak Eliasz
Tymcio Jan
Wanat Jan
Wołoszyn Józef
Zadorożny Hryńko

Razem . . 74

11. Oddział Jarosławski.

a) Członkowie płacący po 32 K. wkładki . . 5

Badeni Exc. Kazimierz hr.
Czartoryski Jerzy ks. Exc.
Czartoryski Witołd, książę
Czartoryski Adam, książę
Siemieński Lewicki St. hr.

b) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . 1

Younga Adam

c) Członkowie płacący po 24 K. wkładki . . 1

Lubomirski Andrzej, książę

d) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . 14

Drohojowski Bolesław
Dzieduszycki Tadeusz, hr.
Fabryka cukru w Przeworsku
Fedorowicz Adam
Frommel Juliusz
Janowicz Aleksander, Dr.
Langie Tadeusz
Lisowiecki Maryan. dr.
Łastowiecki Zygmunt
Madeyski Karol
Mycielski Jan, hr.
Potocki Roman, hr. Exc.
Prek Stefan
Turnau Jerzy

e) Członkowie płacący po 14 K. wkładki . . 31

Boderowicz Daniel ks. kan.
Deduszyński Jan
Dąbrowski Leonard
Kółko rolnicze
" "
Korzeniowski Stanisław
Łastowiecki Adam
Łastówiecki Higieniusz
Łysakowski Ludwik
Łoziński Józef
Łoziński Witołd
Ostrowski Aleksander
Pogonowski Władysław
Podczaski Jan
Popkiewicz Marcin
Runge Romuald
Romanowski Eustachy
Scipio Roman, hr.
Smiałowski Stanisław
Sulczewski Włodzimierz
Starek Jan
Tuczyński Antoni
Trzeciak Włodzimierz Dr.
Ustrzycki Kazimierz
Urbanek Franciszek
Wlazowski Tomasz ks. kan.
Wolski Eustachy
Węgrzynowicz Dyon. ks. k.
Zabierzański Jan

f) Członkowie płacący po 12 K. wkładki . . 5

Brunicki Edward, br.
Kółko rolnicze w Morawsku
Niklaus Karol
Zamoyski Adam, hr.
Zamoyski Zygmunt, hr.

g) Członkowie płacący po 10 K wkładki . . 46

Dąbrowski Józef
Dobczyński Zygmunt
Dobrowolny Franciszek
Drohojowski Stanisław
Dworski Aleksander, dr.
Gedroyć Książe
Herman Stanisław
Homolaus Emanuel
Jarosz. ks. Kanonik
Januszewski Ludwik
Krokowski Franciszek
Kielarski Roman
Kotkowski Eugeniusz
Kółko roln. Albigowa
" " Bystrowice
" " Cieszacinek
" " Cieszacin
" " Gniewczyna
" " Munina
" " Mikulice
" " Ożańsk
" " Pełkinie
" " Rakszawa I,
" " Rakszawa II.
" " Rozwienica
" " Świątniowa
" " Tuczempy
" " Wierżbna
" " Żuklin
Lechicki Stanisław, ks. kan.
Madeyski Zdzisław,
Marynowska Zofia
Myczkowski Stefan
Neustein Feliks
Nowosielecki Zdzisław
Ossoliński Stanisław
Prek Tadeusz
Szurek Tomasz, ks. kan.
Sawicki Henryk
Siostry miłos. w Przeworsku
Szafrański Woj. ks. kan.
Tyczyński Antoni, ks. kan.
Ustrzycki Włodzimierz
Ustrzycki Waleryan
Wolski Zdzisław
Wodzinowski Teodor

f) Członkowie płacący niżej 10 K. Wkładki . 132

Razem . 235

12. Oddział Jaworowski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . 7

Czosnowski Colonna Fr. hr.
Dębicki Ludwik, hr.
Dębicki Karol, hr.
Hagen Stanisław, br.
Szeptycki Jan, hr.
Szeptycki Leon, hr.
Weismann-Zawidowski, Al.

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . 1

Fangor Romuald

c) Członkowie płacący po 15 K. wkładki . 10

Chlebowicz Adam
Jarosz Rudolf
Karczewski Henryk
Kapiszewski Tadeusz
Keiper Karol
Lachowicz Stanisław
Małachowski Mieczysław
Majewski Klemens
Rupp Artur
Younga Stefan

d) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 10

Balko Władysław, dr.
Czyczyłowicz Szymom, ks.
Karczewski Ludwik
Kruczkowski Michał, ks.
Malec Stefan
Marenin Stefan, ks.
Myszkowski Stanisław
Russocki Stefan
Sienkiewicz Aleksander, ks.
Zbyszewski Kazimierz

e) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 41

Razem . 69

13. Oddział Kałuski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . 9

Barzykowski Bronisław
Bieliński Stanisław, dr.
Czarkowski Konstanty
Jaworski Józef
Komornicki Wojciech
Łoś Stefan, hr.
Mencel Karol
Mierzeński Henryk
Prek Henryk
Rozwadowski Franciszek
Rozwadowski Jan
Rozwadowski Wincenty
Rozwadowski Władysław
Scazighino Feliks
Smoleński Ludwik, dr.
Sobota Karol
Ujejski Adam
Wassung Jan
Zajączkowski Wilhelm

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 18

Busch Wilhelm
Chodziński Józef
Dorożyński Bazyli
Duda Dymitr.
Frankiewicz Jan
Garguła Józef
Kółko rolnicze w Bereźnicy
Łoś Stefan, hr.
Mierzeński Henryk
Pojlański Jan
Rozwadowski Franciszek
Rozwadowski Jan, dr.
Rozwadowski Wincenty
Rozwadowski Władysław
Świder Stefan
Wojtków Jan
Ujejski Adam
Ujejski Juliusz

Razem . 27

14. Oddział Kamionka-Busk.

a) Członkowie płacący po 16 K. wkładki . 20

Bartmański Kazimierz
Bogusz Adam

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 20

Aktyl, ks. kanonik
Bartmański Józef
Bohdan Tadeusz
Czerkawski Julian
Dębiński Marcin
Deszberg Kazimierz
Domański Feliks
Korytyński Antoni
Korytyński Tytus
Kurczaba Jan, ks.
Moroz Klemens
Moroz Mikołaj
Ossoliński Władysław
Rozwadowski Wincenty
Seweńkij Michał, ks.
Thlulie Adam
Torosiewicz Klemens
Ujejski Roman
Zduńczyk Bronisław
Zielski Julian, ks.

c) członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 73

Razem . 95

15. Oddział Lisko.

a) Członkowie płacący po 15 K. wkładki . 1

Hołyński Konstanty

b) Członkowie płacący po 15 K. wkładki . 71

Adamski Robert
Adamski Roman
Barański Robert
Bierzecki Jan
Bonhard Rafał
Ciałowicz Antoni
Czajkowski Leon
Czajkowski Włodz., ks.
Czerkawski Józef
Czerkawski Stanisław
Dorosz Józef
Danksza Jan
Czerterzyński Dymitr, ks.
Dobrzański Stanisław
Dudkowski Kazimierz, ks.
Gawiński Bolesław, dr.
Gardziel Andrzej, ks.
Gólis Zygfryd
Hillbricht Alfred
Horodyński Onufry
Indra Gustaw
Janowski Franciszek
Juściński Antoni
Kachnikiewicz Bronisław
Kocyłowski Piotr
Konarski hr. Henryk
Kościński Wiktor
Kowalski Jan
Kowalski Józef
Krasiński Roman
Krasicki hr, August
Kwaśniewski Bronisław
Kubowski Jan
Kuźniak Józef, ks.
Laskowski Julian
Lindenbaum Emanuel
Linderski Henryk
Makar Grzegorz
Makowiecki Andrzej
Mauthner Gustaw
Mazur Wawrzyniec
Mermon Tytus, ks.
Mickiewicz Julian
Michnowicz Dyonizy
Manowski Józef
Orliński Stanisław
Orłowski Antoni
Piotrowski Władysław
Podwapiński Władysław
Pragłowski Robert
Ramułt Baldurie Ludwik
Reysner Dawid, dr.
Roiński Emil, dr
Russocki hr. Kazimierz
Rychliński Ryszard
Samolewicz Janusz, dr.
Sapecki Michał ks.
Skarbek hr. Marya
Ślaski Artur
Śliżyński Aleksander
Sołowij Tadeusz, dr.
Till Ernest, dr.
Strzelecki Władysław Tad.
Sylakiewicz Antoni
Szymusik Józef
Stein von Datrich Kazim.
Zatorski Bolesław
Żelechowska Jadwiga
Ziętarski Bogdan.

c) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 45

Razem . 117

16. Oddział Lwowski.

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 16

Baltarowicz Jan
Brykczyński Stanisław
Franz Karol
Horoch Adam, br.
Kintzi Jan
Krzeczunowicz Waleryan
Malczewski Włodzimierz
Mars Tadeusz, dr.
Mynarski Franciszek, ks.
Rylski Stefan
Sapieżyna Seweryna, ks.
Stojowski Jan Kanty
Strzelecki Aleksander
Tabaczkowski Edward, ks.
Wiesiołowski Adolf

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 73

Abrahamowicz Dawid, Exc.
Antonowicz Kazimierz
Baczewski Leopold

Balicki Szczepan
Bakowicz Jan, ks.
Baron Filip
Blauth Jan, dr.
Byliński Włodzimierz, ks.
Czaykowski Robert, dr.
Ekielski Józef, dr.
Fedorowicz Kazimierz
Geringer Gabryel de Oedenburg
Gostyński Stanisław
Gubrynowicz Władysław
Kapituła łacińska
Kędzior Andrzej
Kintzi Henryk
Kółko rolnicze Czyszki
" " Dornfeld
" " Dublany
" " Falkenstein
" " Kozielniki
" " Kulparków
" " Leśniowice
" " Siemianówka
Komornicki Stanisław
Kosturkiewicz Adolf
Kretowicz Paweł
Kükner Leopold
Kuryłas Teodor
Lacny Józef
Laise Fryderyk
Lenkiewicz Władysław
Łoś Włodzimierz, hr.
Łukasiewicz Jerzy
Makarewicz Włodzimierz
Malski Jan
Małaczyński Maryan
Markiewicz Hyacent
Mikułowski Pomorski Józef
Miksiewicz Mieczysław
Morgenbesser Hipolit
Müller Jakób
Müller Karol
Münter Edward
Nikorowicz Antym
Obfidowicz Bronisław, dr.
Papara Ignacy, senior
Papara Adam
Pawlik Stefan, dr.
Pilat Tadeusz, dr.
Płażek Edwin, dr.
Popławski Teodor
Romański Antoni
Schreier Jakób
Schuman Jan
Seferowicz Jan
Sielski Józef
Skrochowski Feliks
Steczkowski Jan, dr.
Stroynowski Edward, dr.
Supiński Paweł
Szczepański Ludwik
Szpilmann Józef, dr.
Szumlakowski Władysław
Szyszyłowicz Ignacy, dr.
Tesznar Jan
Towarzystwo dla przemysłu chemicznego we Lwowie
Tyniecki Władysław
Tyski Józef
Tyszkowski Andrzej
Traczewski Witołd
Treter Adam
Zygmuntowicz Maryan

c) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 10

Razem . . . 99

17. Oddział Mościska.

a) Członkowie płacący po 26 K. wkładki . . . 1

Stanisław hr. Stadnicki

b) Członkowie płacący po 26 K. wkładki . . . 3

Mars Jan
Misiągiewicz Aleksander
Stadnicki Stan. Adam, hr.

b) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 38

Białogłowski Alfred, ks.
Bisanz Jan
Chorośnicki August
Chorośnicki Jan
Chołyniecki Klemens, ks.
Długosz Mieczysław
Drohojowski hr. Adam
Drohojowski hr. Karol
Dudziński Adam, ks.
Dutkiewicz Jan
Dziedzic Szymon, ks.
Gużkowski Ferdynand
Hojak August
Irsay Marya
Jabłoński Ignacy
Jaruntowski Franciszek
Koch Antoni
Kwieciński Władysław, ks.
Lebedowicz Emil, dr.
Mieczałowski Stanisław
Mochnacki Karol
Müller Fryderyk
Nanowski Stefan
Orzechowicz Bolesław
Parnas Oskar
Petryk Ignacy
Pogłodowski Dyonizy
Popławski Tadeusz
Roliński Stanisław
Rolle Józef
Skarbek hr. Aleksander
Skibniewski Władysław
Smarzewski Tadeusz
Śmiałkowski Bolesław
Szandrowski Józef, ks.
Szczepański Michał
Wyszyński Mieczysław
Younga Wanda

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 12

Razem . . . 54

18. Oddział Nadwórniański.

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 26

Bodnar Andrij
Bohatczuk Hrehor
Biłousiak Michał
Buraczyński Bazyli
Chwalibiński Michał
Danyluk Iwan
Fedoryszyn Wasyl
Gregorasz Nykoła
Hasko Karol
Holinej Jakób
Hołowczuk Wasyl
Jeż Andrzej, dr.
Koczerzuk Michał
Koch Georg
Kuczyński Józef, ks.
Mandyczewski Kornel, ks. kanonik
Mentyński Fedor
Meroniak Prokop
Gawluk Oleksa
Prokopiuk Jakób
Rowiński Jan
Soroczyński Dmytro
Stachnik Józef
Szuszkiewicz Jacek
Turczański Mikołaj
Winter Franciszek

b) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . 19

Razem . . . 45

19. Oddział Podolski

b) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 7

Badeni hr. Stanisław
Bogucki Władysław
Cielecki Zaremba Artur
Czajkowski Władysław
Gołuchowski hr. Adam
Potocki hr. Aleksander
Siemieński-Lewicki hr. St.

c) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 6

Baworowski hr. Emil
Błażowski Maryan, hr.
Bodganowicz Mieczysław
Horodyski Kazimierz
Piniński hr. Mieczysław
Słotwiński Włodzimierz

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . . 107

Abgarowiczówna Helena
Abgarowicz Kajetan
Abgarowicz Roman
Antoniewicz-Bołoz Jan, dr.
Askenazy D wid Mozes
Barcichowski Jan
Bernstein Jan
Bielański Antoni
Borkowski Dunin Jerzy, hr.
Bogucki Aleksander
Boski Maksymilian
Borysiewicz Franciszek
Cieński Kazimierz
Cieński Ludwik
Cieński Tadeusz
Cieński Włodzimierz
Cieński Zdzisław
Cielecki Zaremba Juliusź
Czekoński Stanisław
Czmoła Jan, ks. proboszcz
Dobek Józef Jaxa
Doschot Alfred
Doschot Maurycy
Feldschuh Józef
Fundacya śp. Sadowskiego
Geringer Korol
Głażewski Adam, dr.
Głażewski Ignacy
Gliński Józef, ks kan.
Głowiński Kaz. ks. kan.
Gniewosz Aleksander
Gołębski Władysław
Gromnicki, ks. prałat
Gromnicki Jan
Heydel Franciszek, br.
Horodyski Ludwik
Horodyski Leon
Horodyski Franciszek
Hrabowski Marceli
Jełowicki Aleksander
Juhn Tomasz
Jurkowski Jan
Kinel Karol
Kummelman Bernard, dr
Kümmelman Oswald. dr.
Kobylański Aleksander
Krokowski Józef
Krukiewicz Bronisław
Lewartowski Wilhelm. br.
Lewicki Michał
Librewski Władysław, ks. kanonik
Łukasiewicz Jakób
Maleczyński Stefan
Marko Dymitr
Mencel Karol
Michałowski Władysław
Mierzychowski Władysław
Morawski Nałęcz Włodz.
Młodecki Władysław
Mysłowski-Rowin Franc.
Mysłowski-Rowin Józef
Mysłakowski Adam
Noel Adam
Ochocki Roman
Ochocki Tomasz
Ochocki-Zawadzki Antoni
Paygert Kornel, dr.
Pohoryles Mojżesz
Potocki Oskar, hr.
Potocki Szeliga Tadeusz
Potocki Lubicz Mieczysław
Potocki Lubicz Władysław
Potworowski Seweryn
Preminger Jakób
Rudrof Franciszek
Rudrof Stanisław, dr.
Rudrof Stanisław (junior)
Siedlecki Bolesław
Solecki Jan
Stojowski Władysław
Sigmund Adolf ks. kan.
Serwatowski Władysław
Skrzyszowska Emma
Skrzeszowski Seweryn
Smalawski Zygmunt
Strawiński Bronisław
Świeżawski Antoni
Stein Izrael
Szaszkiewicz Zdzisław
Syndykat roln. Podolski
Turkułł Jan
Turnau Gustaw
Ujejski Stanisław
Vivien Jan
Wachowicz Spirydyon
Wachowicz Ignacy
Wartanowicz Eugeniusz
Wychowski Stanisław
Wisłocki Bronisław, rotm.
Wolgner Józef
Wolniewicz Antoni
Wojnowski Stanisław, ks.
Ząbecki Antoni
Zbudowski, ks. prob.

a) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki i 34 Kółek roln. 66

Razem . . . 186

20. Oddział Pokucki

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 113

Agopsowicz Antoni
Agopsowicz Jakób
Agopsowicz Jan
Agopsowicz Kajetan
Agopsowicz Mieczysław
Amniuk Stefan
Antoniewicz-Bołoz Domin.
Abrahamowicz Wiktor
Altheim Aba
Altheim Artur
Asłan Mikołaj
Biskupski Kazimierz
Bogdanowicz Feliks
Bezner Józef
Behosiewicz Kajetan
Bohosiewicz Marya
Bohosiewicz Teodor, dr.
Borysiewicz Adam, dr.
Bretler Lejzor
Buck Mendel
Buszyński Seweryn
Cheuł Józef
Chlibowicki Paweł, ks.
Chłopecki Tadeuz
Chłopicki Tadeusz
Cieński Adolf
Cieński Leszek
Cieński Ludomir
Czuczawa Adolf
Dobkowa Aniela
Domański Adolf
Fandarys Tomasz
Fischer Kalman
Froń Józef
Flańczakowski Zdzisław
Geffner Chaim
Grochowski Miecz., dr.
Haczewski Stanisław, dr.
Heller Izrael
Hewrycz Antoni ks.
Isajew Iwan. ks.
Jasiński Stanisław
Kamionka wielka, gmina
Kleski Jan
Kobylański Józef
Kobylański Kazimierz
Kocko Eustachy
Kohn Józef
Kółko roln. w Kołomyi
Kółko roln. Kamionka w
" " Rożnów
" " Rudniki
Komar Edmund
Komorowski Władysław
Krzysztofowicz Alfred
Krzysztofowicz Artur
Krzysztofowicz Eugeniusz
Krzysztofowicz Maryan
Krzysztofowicz Mikołaj, dr.
Linde Stanisław
Łążyński Stanisław
Łukasiewicz Mikołaj
Łukasiewicz Zygmunt
Mlczoch August
Moysa Jędrzej
Moysa Stefan
Misowits Alfred
Mücke Emil
Niemiłowsk Franciszek
Passakas Kajetan
Pawluk Simson, ks.
Pawlikowski Ferdynand
Pielecki Józef
Piotrowski Stanisław

Porodko Bazyli
Przybyłowski Władysław
Przybysławski Kazimierz
Puzyna Leon, kniaź
Puzyna Roman, kniaź
Puzyna Tadeusz, kniaź
Ramler Hersch
Rauscher Chaim
Regenstreif Bruno
Rozgożewski Stanisław
Romaszkan Jakób, br.
Rozenkranz Markus
Siwicki Kazimierz
Strzelbicki Antoni
Starkiewicz Leon
Semenów Mikołaj dr. ks
Szymanowska Henryka
Schulmann Izydor
Schnitzler Noel
Theodorowicz Antoni
Teodorowicz Jan
Teodorowicz Leon
Tyszkowski Antoni
Walisch Emil, br.
Walkowski Mieczysław
Weis Stefan
Weiselberg Emil
Wielowiejski Jan
Wielowiejski Henryk
Wimmer Antoni
Wojciechowski Jan
Worek Wojciech
Złowodzki Janisław
Zadurowicz Aleksander
Zawadzki Aleksander
Zeregiewicz Antoni
Zeregiewicz Józef
Zulauf Tytus

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . 121

Razem . . 234

21. Oddział Przemyski.

a) Członkowie płacący po 50 K. wkładki . . 1

Lubomirska Karolina, ks.

b) Członkowie płacący po 26 K. wkładki . . 2

Jocz Bolesław
Lubomirska Marya ks.

c) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . 2

Darowska Jadwiga
Sapieha Władysław, ks.

d) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 85

Agopsowicz Antoni
Bałaban Szymon, ks.
Bardecki Maciej
Bielawski Jan
Brubacher Gustaw
Burath Oskar
Cehak Ferdynand
Chwapil Jan
Czaykowski Władysław dr.
Dembowski Ignacy
Długosz Józef
Dworski Aleksander dr.
Dzieduszycka Marya hr.
Dębicki Adam
Dobrzyński Zygmunt
Fischer Michalina
Fried Fryderyk
Haczewski Karol
Hajdukiewicz Włodz., ks.
Hatschier Kazimierz
Hinze Adam
Jarzymowski Józef
Janecki Karol
Jarużelski Józef
Jarużelski Józef II.
Juściński Antoni
Karakanik Barbara
Kisielewski Stanisław
Konarski Henryk hr.
Korwin Mieczysław
Kozłowski Włodzimierz, dr.
Kostecki Antoni, ks.
Kostrzewski Józef
Kwiatkowski Wacław
Kotarski Józef
Kozarski Teodor
Kraiński Władysław, dr.
Krwawicz Malwina
Łoś Maryan, hr.
Miller Ferdynand
Midowicz Józef
Miksiewicz Michał, ks.
Myszkowski Józef
Nowosielecki Stanisław, dr.
Ostaszewski Stanisław
Pawlikowski Jan, dr.
Pragłowski Aleksander
Pragłowski Wincenty
Pelczar Sebastyan, biskup
Przybylski Józef
Romanowski Józef, dr.
Romanowski Mieczysław
Rogulski Józef, ks.
Rożen Mieczysław
Ruczka Stanisław, dr.
Salezyanów klasztor
Skalski Eugeniusz
Skalski Stanisław
Skibniewski Ludwik
Smalawski Stanisław
Smarzewski Tadeusz
Sroczyński Zygmunt
Stanslicki Edward
Studnicki Julian
Tarnawski Leonard, dr.
Terlecki Julian
Turnau Adolf
Wasilkowski Edmund
Wierzchlejski Roman
Wink Stanisław
Wodczyński Tadeusz
Wojakowski Zdzisław
Wojciechowski Maryan
Wolfram Gustaw
Wołkowicki Antoni
Wysocki Zdzisław
Younga Aleksander
Younga Włodzimierz
Zalitacz Roman, ks.
Zatorski Bolesław
Zebracki Kazimierz

e) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . 152

Razem . . 242

22. Oddział Przemyślański.

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 21

Bohdanowicz Franciszek
Burliga Stanisław
Czerkawski Władysław
Hofmokl Stanisław, dr.
Kamieński Franciszek
Kędzierski Stanisław
Kutin Lazar
Matkowski August
Niebrzydowski Piotr
Podlewski Włodzimierz
Sandauer Edmund
Sandauer Robert
Stanek Bolisław
Treter Adam
Tysenhaus Roman
Wojnarowicz Antoni ks.
Wybranowski Aleksander
Wybranowski Stanisław
Younga Zdzisław
Zawidowski-Weismann Wł.
Zigelheim Benedykt

b) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . 71

c) członków honorowych 1

Kozłowski Włodz. dr.

Razem . . 92

23. Oddział Rawa.

a) Członkowie płacący po 200 K. wkładki . . 1

Sapieha Paweł ks.

b) Członkowie płacący po 50 K. wkładki . . 3

Borowski Skarbek Ludwik
Kaempfe Albert

c) Członkowie płacący po 30 K wkładki . . 1

Kaempffe Ernest

d) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . 15

Boski Wacław
Dąbrowski Zygmunt
Kaempfe Albert
Kapliński Bolesław
Krusenstern Karol
Łączyński Zygmunt
Majewski Leszek, dr.
Marmoross Kazimierz
Obertyński Zdzisław
Parnes Maksymilian
Serwatowska Felicya
Siedlecki Tytus
Stanisławski Wiktor
Świątkiewicz Mieczysław
Wysocki Kazimierz
Wysocki Mieczysław

e) Członkowie płacący po 14 K. wkładki . . 1

Wołoszyński Bazyli, ks.

f) Członkowie płacący po 10 K. wkładki , . 9

Dutkiewicz Szymon, ks.
Gottleb Henryk
Krasucki Bogusław
Latawiec Mikołaj
Łączyński Gustaw
Niemczycki Stanisław, dr.
Romer Adam
Skibniewski Antoni
Szczerbicki Józef

g) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . , 35
Razem . . 65

24. Oddział Rohatyński.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . 65

Biesiadecki Franciszek
Bittner Mikołaj
Jabłonowski Stanisław, ks.
Krzeczunowicz Aleksander
Miliński Franciszek
Russocki Artur, hr.
Torosiewicz Mikołaj
Tustanowski Juliusz
Tustanowski Michał
Zarząd dóbr Rohatyn ks. Czartoryskiego

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . 2

Kępliczowa z Morawskich Stefania
Tustanowski Stefan

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 28

Bachman Jan
Bączkowski Aleksander
Borzemski Antoni dr.
Buraczek Bazyli
Cieński Mikołaj
Dihm Jan, ks.
Dzieduszycki Klemens, hr.
Dültz Emanuel
Janko Jan
Jaworski Zugmunt
Kossowski Stanisław
Kowalewski Izydor
Krasicki Michał hr.
Krüger August
Lewakowski Zygmunt
Łobodziński Agenor
Małaczyński Adam, ks.
Maszczak Jan ks.
Przedrzymirski Adolf, ks.
Rozłucki Dymitr, ks.
Rupp Henryk
Rupp Jan
Sittauer-Bonkowicz Oskar
Stabicki Ignacy
Sweryda Teodor
Turkułł Michał
Wczelik Alojzy
Wojakowski Mieczysław

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 38
Razem . 98

25. Oddział Rudecki.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . 4

Brückman Ludwik, br.
Lanckoroński Karol, hr. Exc.
Lewicki Mieczysław
Rayski Albin

b) Członkowie płacący po 24 K. wkładki . 1

Skarbek Aleksander, hr. dr.

c) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . 1

Śmiałkowski Bolesław

d) Członkowie płacący po 14 K. wkładki . 1

Seeger Eugenius.

e) Członkowie płacący po 12 K. wkładki . 1

Jarzymowski Wojciech

f) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 17

Augustynowicz Bronisław
Bal Stanisław
Dudziński Edward
Frydel Władysław, ks.
Gorecki Franciszek
Humiecki Julian, ks.
Janko Stefan
Jarzymowski Józef
Kowalski Aital
Łubkowski Juliusz
Olszański Władysław
Schönbach Michał
Skałkowski Tadeusz, dr.
Śmiałowski Józef
Śmiałowski Tadeusz
Smalawski Tadeusz
Zbrożek Piotr

g) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 55
Razem . 80

26. Oddział Samborski.

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 42

Balicka Wiktorya
Bielański Kazimierz
Biliński Kazimierz
Barański Michał
Charłampowicz Bronisław
Frankiewicz Stanisław
Hordyński Dymitr, ks.
Jaworski Józef
Jędrzejowicz Stanisław
Jędrzejowicz Karol
Komorowski Stefan, hr.
Komorowska Teofila, hr.
Konwent OO. Bazylianów w Bukowie
Konwent OO. Bazylianów w Ławrowie
Konwent OO. Jezuitów w Bąkowicach
Koralewski Antoni
Kruszyński Teodor
Knauer Albert
Kulczycki Jakób Tuluk
Kuśniewicz Bolesław
Łęcki Karol
Maniewski Jan
Passakas Feliks
Pędracki Artur
Pohorecki Piotr, ks.
Poten Wiktor
Rudnicki Marceli
Smalawski Jan
Sołtykiewicz Hilary, ks.
Sozański Feliks
Sozański Stefan
Suchy Jan

Szajna Władysław
Tchóżnicki Władysław
Tchórznicki Leon
Ujejska Marya
Ujejski Tomasz
Weeber Alfred
Władyczyński Maryan
Wołkowicki Stanisław
Ziembicki Grzegorz
Żukowski Stanisław

b) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 42

Razem . 84

27. Oddział Sanocki.

a) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 78

Bardzik Jan, ks.
Bobczyńska Klara
Bobrowska Katarzyna, hr.
Chyliński Władysław
Czarnowski Stanisław
Dydyńska Marya
Dydyński Stanisław
Dyrekcya cukrowni w Przeworsku
Dzieduszycki August, hr.
Fihauser Stanisław
Gedlowa Bronisława
Gniewosz Aleksander
Gołkowski Antoni
Grodzicki Stanisław
Grotowski Leon
Grotowski Władysław
Horodyński Onufry
Jabłoński Jacek, dr.
Jachimowski Kazimierz
Janowski Adam
Kółko rolnicze Besko
Knap Stanisław, ks.
Konwent OO. Franciszkanów
Kozłowski Floryan
Kozma Juliusz
Kraiński Antoni
Kraiński Wincenty dr.
Kraiński Władysław, dr.
Kuzian Zdzisław
Laskowska Anna
Laskowski Kazimierz
Lewicki Stanisław
Łępkowska Gabryela
Łępkowski Grzegorz
Łępkowski Karol
Łobaczewski Stanisław
Makowiecki Andrzej
Marszałkowicz Jan
Morawska Kazimiera
Morawski Władysław
Nowosielecki Bronisław
Nowosielecki Stan., dr.
Opolski Ferdynand
Ostaszewska Aniela
Ostaszewski Adam, dr.
Ostaszewski Kazimierz
Ostaszewski Stanisław
Piliński Kazimierz
Pogłodowski Antoni
Potocki Dominik, hr.
Potocki Jan, hr.
Potocki Józef, hr.
Poźniak Adolf
Poźniak Tadeusz,
Raszowski Stanisław
Rodkiewicz Kazimierz
Russocki Henryk, dr.
Skąpski Bolesław
Stasicki Bronisław, ks.
Stawiarski Waleryan
Strzelecki Mieczysław
Strzelecki Tadeusz
Szeliska Marya, hr.
Trzciński Franciszek
Tchórznicki Aleksander, dr.
Tchórznicki Henryk
Trzecieski Jan
Trzecieska Urszula
Truskolaska Helena
Urbański Mieczysław
Wiktor Jan
Wiktor Stanisław
Wiktor Władysław z Woli sękowskiej
Wiktor Władysław z Zarszyna
Wasilewski Tadeusz
Wasilewski Wojciech
Zatorski Bolesław
Żurowski Wiktor

b) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 3

Razem . 81

28. Oddział Stanisławowski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . 4

Dzieduszycki Władysł. hr.
Jaroszyński Maryan
Jaroszyński Zygmunt
Potocki Emil, hr.

b) Członkowie płacący po 14 K. wkładki . 1

Grochalski Jan

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . 49

Anger Henryk, ks.
Barabasz Aleksy
Bietkowski Franciszek
Budziński Józef
Burzyński Tadeusz
Brykczyński Mieczysław
Cieński Stanisław
Chlebowski Roman
Czerwiński Aleksander
Cywiński Rafał
Deputat Michał
Draganczuk Dmytro
Geller Salamon
Grochalski Jan
Grodecki Mieczysław
Gryziecki Józef
Haller Karol
Halpern Karol, dr.
Hofman Bolesław
Hofmokl Oskar
Iwanowicz Eusignie
Jacyszyn Ołeksa
Klasztor Sióstr Miłosierdzia Dubowce
Kozicki Edward, dr.
Lieberman Filip
Linderski Henryk
Łukasiewicz Kajetan Kaz.
Mencel Karol
Morawska Zofia
Myczkowski Władysław
Nawrocki Aleksy, ks.
Ostapiuk Jan
Paygert Kornel, dr.
Pieniążek Stanisław
Pielecki Mateusz
Potworowski Henryk
Romaszkan Franciszek, br.
Schweiner Tomasz
Sigmund Józef
Słonczyński Ignacy
Smarzewski Maryan Kaz.
Smulski Władysław
Stojowski Zdzisław Jordan
Szeliński Józef
Tracz Józef
Wechsler Izrael
Wereszczyński Władysław
Zakrzewski Mścisław
Ząbecki Stanisław

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . 37

Razem . 90

29. Oddział Stryj-Żydaczów.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . 12

Barański Włodzimierz
Brunicki Julian, br.
Dzieduszycki Edmund, hr.
Lubomirski Kazimierz, ks.
Onyszkiewicz Adam
Pawlikowski Stanisław
Polański Władysław
Schmidt Emma

Schrecker Karol, dr.
Skrzyński Antoni
Starzeński Henryk, hr.
Widajewicz Bolesław

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . 6

Benz Józef
Frommel Juliusz
Gordon Huntley Karol, mgr.
Korzenny Leopold
Nartowski Bronisław
Seelieb Albert

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 28

Berezowska Romana
Cisło Aleksander, ks.
Czajkowski Witołd
Czajkowska Augusta
Dręgiewicz Jan
Enders Filip
Godlewski Tadeusz
Hofman Hugo
Jabłoński Władysław
Jurkow Ilko
Kałyniuk Adam, ks.
Krupka Emil
Lewandowski Roman
Lindner Henryk
Mastyjowicz Jakym
Matkowski Stanisław
Nowak Jan
Pawlikowski Władysław
Pilz Bolesław
Podlewski Mikołaj
Rozwadowski Henryk
Rupp Rudolf
Smoluchowski Jan
Simon Amalia
Spaltenstein Maciej
Stojałowski Aleksander
Stroński Kornel
Świdrygiełło Świderski St
Szkoła rolnicza krajowa w Bereźnicy
Trzopiński Jan. ks. kan.
Tyszownicki Jakób
Winnicki Kazimierz
Weissbach Adolf

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . 415

Razem . . . 462

30. Oddział Tarnopolski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . . 4

Fedorowicz Władysław
Roztocki Rosenstock Maurycy, dr.
Serwatowski Teodor
Zagórski Eustachy

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . . 17

Baworowski Jerzy, hr.
Baworowski Michał, hr.
Friedberg Juliusz
Fedorowicz Tadeusz
Frenkel Leon
Glogier Konrad
Kopczyński Stanisław
Koziebrodzki Józef. hr.
Koziebrodzki Leopold, hr.
Korytowski Juliusz, hr.
Mochnacki Zygmunt
Piniński Stanisław, hr.
Sommerstein Jakób, dr.
Tow. przemysłu cukrowniczego w Przeworsku
Willner Leon
Zaleski Wacław

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 70

Bączkowski Władysław
Baborski Otomar
Bozowski Alojzy
Brudziński Ludwik, dr.
Bromirski Kazimierz
Czarniakowski Michał
Czarniakowski Franciszek
Cebrowski Piotr
Cieński Bogusław
Czosnowska Modesta
Dzierżanowski Antoni
Dzierżanowski Ludomir
Dziwiński Jan
Fedorowicz Aleksander
Fedorowicz Alojzy
Fedorowicz Bolesław
Findling Jakób
Garapich Michał
Garapich Kazimierz
Garapich Włodzimierz
Gużkowski Jan
Hager Dawid
Hawranek Jakób
Janicki Ryszard
Jankowski Władysław
Jurystowski Józef
Kieszkowska Nikodema
Kański Kazimierz
Kimmelmann Markus
Kółko rolnicze Baworów
Kopczyński Bronisław
Koziebrodzki Antoni, hr.
Koziebrodzki Ludwik, hr.
Korzeniowski Stan., ks.
Kozłowski Stanisław
Kuzian Bolesław
Mandel Stanisław, dr.
Małachowska Gabryela
Małecki Tadeusz
Maniewski Adam
Maniewski Maryan
Morawska Marya
Ostrowski Włodzimierz
Pall Rudolf
Parnas Zygmunt
Piniński Leon, hr Eksc.
Podlewski Celestyn, dr.
Podlewski Leon
Podlewski Stefan
Pragłowski Robert
Reinsperger Zygmunt
Romanowski Ludwik
Rozwadowski Bronisław
Rozwadowski Jan, dr,
Sambor Jan
Sachanik Tadeusz
Sochanik Ignacy
Strzyżewski Maryan
Świstun Atanazy, dr.
Środoń Jan, ks.
Stopczyńska Adela
Tabęcki Antoni
Treister Gerson
Ujejski Aleksander
Vivien Jan
Wszelaczyński Stefan
Walenta Aleksander, ks.
Wejda Władysław
Zawadzki D. c. k. starosta

d) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . . 30

Razem . . . 121

31. Oddział Tłumacki.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . 1

Goldfeld Jakób

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . , 1

Bohdanowicz Stanisław

c) Członkowie płacący po 12 K. wkładki . . 38

Abgarowicz Antoni
Abgarowicz Ludwik
Bielski Juliusz hr. (junior)
Biliński Jan, ks.
Bohdanowicz Kazimierz
Bohdanowicz Teofila
Bohosiewicz Maryan
Bykowski Juliusz, prof.
Cieński Zdzisław
Doschot Alfred
Fabryka masz. rol. Ottynia
Gątkiewiczowa Anna
Gołaszewski Stanisław
Halpern Józef
Hirschhorn Stanisław
Jakubowicz Jan
Jełowicka Olga
Klimkiewicz Henryk
Kuczyński Kazimierz
Kłodnicki Feliks

Knihynicki Władysław
Lubomirska Eleonora, ks.
Ładomirski Zdzisław
Łukasiewicz Dóminik
Majewski Maryan
Maryański Aleksander, dr.
Mierzeński Włodzimierz
Mycielski Maurycy hr.
Orski Zygmunt
Puzynina Różą, kniaź.
Pinterhoffer Jan
Stadler Celestyn
Słopecki Wiktor
Szczepański Piotr
Szczurowski August
Urbański Jan
Wiśniewski Leonard
Wiśniewski Ludwik

e) Członkowie płacący niżej 10 K. wkładki . . 135

Razem . . 175

32. Oddział Żółkiewski.

a) Członkowie płacący po 30 K. wkładki . . 1

Münter Alfred

b) Członkowie płacący po 20 K. wkładki . . 2

Lang Władysław
Żychoń Maryan

c) Członkowie płacący po 10 K. wkładki . . 26

Dołoszyński Józef, ks.
Gorecki Włodzimierz
Kamiński Roman
Kędzierski Romuald
Kozicki Dunin, Stefan
Konwent OO. Dominikanów w Żółkwi
Kotula Walenty
Krzysztofowicz Jan
Laise Jan
Łączyński Gustaw
Müller Arnold
Müller Jan
Obertyński Adam
Obertyński Emil
Piasecki Leon, ks.
Puchalski Eugeniusz
Romanowski Tadeus
Stanek Wilhelm
Starzyński Tadeusz
Salamon Leon W., ks.
Schlosser Szymon
Snieżko Stanisław
Stelmach Maciej
Szumlański Julian dr.
Urbański Jan
Żarski Bojomir

Razem . . 29

D. Stan wkładek.

L. p.	Oddziałów	1906			1907			1908		
		Członków	Wkładek		Członków	Wkładek		Członków	Wkładek	
1	Bełz	142	1113	—	152	1133	—	178	1256	—
2	Bóbrka	35	450	—	35	450	—	28	354	—
3	Borszczów	29	540	—	35	630	—	13	550	—
4	Brody-Złoczów	79	634	—	93	500	—	42	460	—
5	Brzeżany	57	545	—	55	534	—	89	794	—
6	Cieszanów	—	—		48	363	—	77	593	
7	Dolina	—	—	—	90	609	—	111	832	—
8	Drohobycz	85	336	—	108	400	—	77	308	—
9	Dynów	41	398	—	51	357	—	49	360	—
10	Gródek-Janów	73	964	—	79	1038		74	1002	—
11	Jarosław	216	1515	—	214	1604	40	235	1776	40
12	Jaworów	56	422		73	509		69	498	—
13	Kałusz	42	416	—	27	450	—	36	360	—
14	Kamionka strum.-Busk	74	385	—	95	408	—	95	381	—
15	Lisko	—	—		88	614	—	117	832	—
16	Lwów	55	630	—	96	1248	—	100	1250	—
17	Mościska	—	—	—	36	244	—	54	508	—
18	Nadwórna	44	324	—	53	346	—	45	326	—
19	Podolski	194	1544	—	183	1574	—	186	1548	—
20	Pokucki	204	1291	—	217	1351	—	174	1224	—
21	Przemyśl	172	1089	—	217	1386	—	257	1340	—
22	Przemyślany	144	516		145	631	—	82	352	—
23	Rawa	61	972	—	65	902	—	65	826	—
24	Rohatyn	80	766	—	85	714	—	98	778	
25	Rudki	145	496		77	388	—	80	556	—
26	Sambor	72	564	—	84	604		84	584	—
27	Sanok	92	920	—	93	930	—	81	786	—
28	Stanisławów	71	682	—	81	684	—	90	758	—
29	Stryj	260	1160	—	434	1737	80	461	1794	—
30	Tarnopol	116	1251	—	115	1147	—	121	1222	—
31	Tłumacz	156	756	—	175	901	—	175	901	—
32	Żółkiew	20	220	—	27	310	—	29	330	—
	Razem	2818	20749	—	3423	24697	20	3500	25442	40
	Przybyło:	—	—	—	605	3948	20	77	745	21

E) Adresy Przewodniczących, Zastępców i Sekretarzy Oddziałów.

L. porz.	Oddział	Przewodniczący	Adres Przewodniczącego		Adres Zastępcy		Adres Sekretarza	
			zamieszkanie	poczta				
1	Bełz-Sokal	Terlecki Adam	Sawczyn	Moszków	Madeyski Jan	Parchacz p. loco	Jachnowicz Stanisław	Sokal
2	Bóbrka	Czaykowski Włodzimierz dr.	Pietniczany	Sokołówka koło Bóbrki	Link Tadeusz	Chodorów		
3	Borszczów	Borkowski hr. Juliusz	Mielnica					
4	Brody-Złoczów	Obertyński Kazimierz	Stronibaby	Krasne	Schnell Oskar	Firlejówka p. Krasne	Bierzyński Emil	Złoczów Rada pow.
5	Brzeżany	Krzysztofowicz Józef	Brzeżany		Cywiński Rafał	Płotycze p. Denysów	Biechoński Jan	Brzeżany Rada pow.
6	Busk-Kam. strum.	Domański Feliks	Ubinie	Zadwórze	Bogdanowicz Maryan	Busk p. loco		
7	Cieszanów	Wattmann br. Hugo	Ruda rożaniecka					
8	Dolina	Kotłowski Stanisław dr.	Dolina		Ks. Włodzimierz Sojka Ceniawa			
9	Drohobycz	Frey Juliusz	Opary	Medenice	Tarnowski hr. Jan		Pasternak ks. Jan	Wacowice
10	Dynów	Skrzyński Zdzisław	Bachórz		Trzecieski Stefan	Dynów	Błoński Walenty	Harta p. Bachórz
11	Gródek-Janów	Kopecki Edward	Rokitno	Brzuchowice	Zawidowski-Weissmann E.	Zawidowice p. Gródek	Bogdanowicz Jan	Gródek Jag. Rada pow.
12	Jarosław	Witołd ks. Czartoryski	Pełkinie	Jarosław	Turnau Jerzy	Mikulice p. Kańczuga	Dąbrowski J.	Wiązownica p. loco
13	Jaworów	Szeptycki hr. Jan	Przyłbice		Czosnowski Colonna hr. F.	Ożomla p. loco	Czermak Leon	Jaworów Rada pow.
14	Kałusz	Mencel Karol	Pawełcze	Stanisławów	Czarkowski Konstanty	Niegowce	Zborowski Bronisław	
15	Lisko	Antoni Juściński	Olszanica	loco	Ks. Jan Brzezicki		Slaski Artur	Lisko
16	Lwów	Horoch Baron Adam	Winniczki	Winniki	Dr. Szyszyłowicz Ignacy	Lwów ul. Zyblikiewicza 34	Miksiewicz Mieczysław	Lwów Rada powiat.
17	Mościska	Stadnicki hr. Stanisław	Krysowice	Mościska	Jan Mars	Sądowa Wiśnia		
18	Nadwórna	Mandyczewski ks. kan. Kornel	Nadwórna		Dr. Jeż Andrzej	Hawryłówka p. Paryszcze		
19	Podolski	Cielecki-Zaremba Artur	Hadyńkowce		Serwatowski Władysław	Jezierzany koło Buczacza		
20	Pokucki	Krzysztofowicz Mik. Dr.	Załucze nad Czeremoszem		Puzyna kniaź Leon	Gwoździec	Krzysztofowicz Artur	Korolówka ad Kołomyja
21	Przemyśl	Sapieha książę Władysław	Krasiczyn		Ebenberger Adolf	Kosienice p. loco	Kwiatkowski Wacław	Przemyśl Rada powiat.
22	Przemyślany	Wybranowski Stanisław	Uszkowice	Przemyślany			Kołodziej Andrzej	Przemyślany
23	Rawa	Dr. Majewski Leszek	Radruż	Horyniec	Borowski Skarbek Ludwik	Nowosiółki kard p. Uhnów		
24	Rohatyn	Biesiadecki Franciszek	Firlejów		Miliński Franciszek Cześniki p. Rohatyn		Jamrugiewicz Apolinary	Rohatyn Rada powiat.
25	Rudki	Skarbek hr. Aleksander	Rudki		Surówka Karol	Rudki p. loco		
26	Sambor	Komorowski hr. Stefan	Siekierczyce	Kranzberg Dublany	Ujejski Tomasz Chlewiska p. Sambor		Stefanowski Stanisław	Sambor
27	Sanok	Morawski Władysław	Odrzechowa		Tchórznicki Henryk Pisarówka p. Nowosielce Gniewosz			
28	Stanisławów	Brykczyński Mieczysław	Zagwoźdź	Stanisławów	Pieniążek Stanisław	Meducha p. Halicz	Smulski Władysław	Stanisławów Rada powiat.
29	Stryj	Brunicki baron Julian	Podhorce koło Stryja					
30	Tarnopol	Fedorowicz Tadeusz	Klebanówka	Bogdanówka	1) Cieński Bog. Łoszniów 2) Piniński hr. St. Grzymałów.		Wszelaczyński Stefan	Tarnopol
31	Tłumacz	Bohdanowicz Stanisław	Tłumacz		Doschot Alfred	Pałahicze p. Tłumacz		
32	Żółkiew	Münter Alfred	Nadycze	Kulików	Gorecki Włodzimierz	Żółkiew p. loco		

SPIS RZECZY.

Część pierwsza.

Część druga.

Część trzecia.

Część czwarta.